י״ז תשרי תשמ״ו, 2.10.1985 מספר 2509 שנה 50 המחיר 1850 שקלים

העולם הזה

היציל!

חוסין מציע שלום!

וימר טמיר כהן (יעקבסון)

עלית
כרכם
משקל נקי 45 ג
מצבעוניים

מכתבים

הדוגמה של מיטראן

עוד על איש־השנה שימעון פרס (העולם הזה 11.9).

מאז הרכיב שימעון פרס את ממשלתו עברה, כידוע, כבר שנה. אבל אני עדיין לא ירדתי לסוף דעתו, ואפילו הניתוח המבריק של אורי אבנרי, בכתבה שבה הוכתר שימעון פרס כאיש־השנה, לא עזר לי לפתור את החידה: מדוע לא הרכיב פרס ממשלה צרה?

את זה הוא יכול היה לעשות בקולותיהם של ח"כי הרשימה המתקדמת ורק"ח. וכי מה שהיה מותר לפרנסוא מיטראן בצרפת, שהרכיב את ממשלתו הראשונה בתמיכת הקומוניסטים (וב־שיתופם בממשלה), אסור לשימעון פרס בארץ? מה שמותר היה לסוציאליסטים באיטליה, ש־הסתמכו על תמיכה שבהימנעות של הקו־מוניסטים, אסור לסוציאליסטים בארץ?

אם אי־פעם היתה מטרה המקדשת את כל האמצעים, זאת המטרה להחזיר את הליכוד לאופוזיציה, לעוד 29 שנים, לפחות. לטובת עם ישראל, או, כפי שאומרים מדליקי־המשואות ביום העצמאות: לתפארת מדינת ישראל!

יוסף רוט, תל־אביב

● ● ●

הרמקול של כהנא

על פעילות־מנע בהפגנה נגד כהנא בגבעתיים (העולם הזה 24.9).

אין זה נכון כי מפגני־הנגד לא ניסו לנתק את הרמקולים שהשמיעו את דיברי־הבלע של מאיר כהנא בגבעתיים. נעשו לפחות ארבעה נסיונות להסתער על העמוד שאליו היו מחוברים ה־רמקולים ולהפיל אותם. אך בכל אחד מהנסיונות האלה הופיעו מייד כוחות גדולים של מישמר־הגבול וסייעו לאנשי־כהנא להגן על הרמקולים, ולמרבה הצער, אכן הצליחו בכך.

כמה ימים לאחר המעשה עדיין נתונה כף רגלי השמאלית בתחבושת, זכר לביעיטות החזקות שזכתה מאיש מישמר־הגבול, שביקש למנוע מכותב מיכתב זה לתת יד להפלת עמוד הרמקולים של כהנא. **אדי מקלר**, גבעתיים

● ● ●

שקל קטן = שכל קטן

על גודלו של המטבע הלאומי החדש.

אחרי הראש הקטן בצה"ל החליטו בבנק ישראל על השקל הקטן. אם כי השכל הקטן הוא הגדרה יותר מתאימה.

כיצד אפשר להטביע את יחידת המטבע הלאומי, השקל החדש (שבינתיים גם שווה 66 סנט אמריקאיים בכל זאת), בקוטר של סנטימטר אחד?

האם מותר להזכיר את קוטרו של הפרנק הצרפתי, הפלורין ההולנדי או המארק הגרמני, שכל אחד (שוב, בינתיים, לפחות) שווה בערכו כל אחד פחות משקל חדש אחד?

המטבע הזה גם לא שימושי, בגלל גודלו (או יותר נכון, ננסותו), גם נראה מגוחך, ובסך הכל די מביש. **פרין צור**, תל־אביב

● ● ●

תאומים, שלישיות, רביעיות וכו'

על לידת השישיה (העולם הזה 11.9).

אפשר לדעת מניין לקחתם את הסיכוי ה־קלוש הזה, אחד לשלושה מיליארד לידות, כאשר דיווחתם על לידת השישיה של מישפחת שנון?

צביה מלכה, באר־שבע

● *מחוקי הדמוגרפיה. המדע העוסק בתנו־עות האוכלוסין (לידות, פטירות, נישואין, גירושין). המיספרים מוכיחים כי לידת תאו־מים מתרחשת בערך אחת ל־80 לידות; לידת שלישיה – אחת ל־6,400 לידות (80 בחזקה שניה); לידת רביעיות – אחת ל־512 אלף לידות (80 בחזקה שלישית) וכו'.*

● ● ●

התקדים האוסטרי של פייסי

הקורא שרם, היושב בזלצבורג, ממ־שיך לגלות את אוסטריה.

זה שוב אני, העוסק בשיווק פרחים בק"ק זלצבורג. אחרי שדיווחתי לכם על שיטת הקי־צוצים בתקציב־הביטחון באוסטריה (העולם הזה

(המשך בעמוד 4)

לטפל בנאצי

מאיר כהנא ובירוניי־הביבים שלו מחקים בהכרה מלאה את מורם הרוחני, אדולף היטלר. כיצד צריכים להגיב הישי־ראלים האנטי־נאציים, מבלי לחזור על שגיאות הדמוקרטים הגרמ־ניים? תוכנית למאבק בנגע המאיים על קיום המדינה.

11

כופר שואה

מיהם „הקדושים האוקראיניים", שלזיכרם הקימה ישיבה ירושלמית מצבה מפוארת, ליד מרתף־השואה? כמה יהודים נרצחו בגללם? אין זה חשוב כלל, כל עוד יש מי שמוכן לשלשל לקופת הישי־בה דולארים אמריקאים טובים.

35

אתה והשקל

אחיי גיבורי כרמים

האחים גינדי מצאו את הדרך המושלמת להרוויח מבלי להתאמץ – מעוקץ של ישוב־הרפאים „כרמים" ● א־ריאל שרון מחפש עיתונאי ● במה טוב לעשן סיגריות.

30

סרטי השנה

זו השנה ה־35 ש„העולם הזה" בוחר את אר־בעת הסרטים הטובים של השנה. את ארבעת הגרועים, את שתי השחקניות ושני שחקני השנה. אחת הזוכות היא סאנדרין בונר (בתמונה), על הצלחתה ב„לחיי אהבותינו".

22

יין חדש לקיץ ישן

איך קוברים את הקיץ? בארון־מתים, כמובן. ואיך שותים יין צעיר? מהר־מהר, לפני שיתיישן. ואיך חוגגים תקליט שמיני? ס־שוט — מגישים אותו עם שניצל במלון תל־אביבי.

36

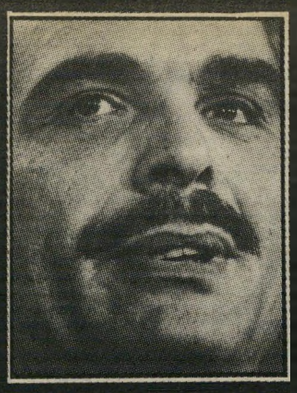

כתבת השער הקידמי:

דרך המלך

המלך חוסיין הציע הצעה מגובשת וב־רורה בתוכנה, דרמאתית בצורתה – וב־ירושלים זועקים: „הצילוו" מדוע עוררו דבריו פאניקה אצל העסקנים בישר־אל? מה מסתתר מאחורי ה־מחאות של יצחק שמיר וריב־רי השבח של שימעון פרס?

6

כתבת השער האחורי:

ג'יי־אר סידר אותם!

לראשונה הסיפור המלא של הטרגדיה במיש־פחת רוזנברג, הבעלים של חברת־התיירות „קופל" – אחרי המחלות הממאירות, מות האב ובתו, באה ההתמוטטות הכספית. סמי (בתמונה) מאשים בהפסדים את גיסו: „עבדנו קשה ולא היה לנו זמן לראות טלוויזיה – לכן לא ידענו שצריכים להיזהר מג'יי־אר!"

8

עילה לבעילה

ג'קי בן ה־33 ידע שלאורנית טרם מלאו 17. זה לא הרתיע אותו מהחיזור אחריה, ולכן יואשם בבעילת־קטינה. אך האם ישתכנעו השופטים אם יטען שהוא נפל קורבן לקסמיה – ויקלו בעונשו!

26

רחל המרחלת מדווחת:

מה קרה לנורית שרת, נכדתו של ראש־הממשלה השני ● מה אומרת נעמי תומרקין על בנם החדש של יגאל ונעמה ● איך התאושש דני ליטאי ומצא צעירה ● איך הסתדר רון בן־ישי גם בעבודה חדשה וגם באהבה טריה.

41

הלם חינוכי

חאולה אבו־בקר, המורה מעכו שהפתיעה את צו־פי־הטלוויזיה בתוכנית „מיפגשים", מספרת על ילדותה בשכונה מעו־רבת, על פחדיה מיהודים, ומגלה: „כשאני אומרת שאני ערביה, אנשים מקבלים שוק!"

18

זעקת האח השכול

יצחק אלון, אחיו של גדעון, שנרצח בידי איש־הג"א בירושלים, מאשים את המישטרה. את שילטונות צה"ל ואת תושבי השכונה.

10

לקראת סתיו

בעונת השלכת משילים העצים את העלים, אך האופנאים דווקא ממהרים לעטוף את הלקוחות שלהם. הלהיט החם של העונה הנוכחית: יש כתפיים מודגשות.

28

קלסיקה

שתי הכושיות הענקיות באות להופיע בארץ. הורסט בוכהולץ מטייל כאלמוני בדיזנגוף, ירד־נה ארזי הולכת בתלם, גלי עטרי מנ־סה להפתיע ודודו דותן ש־מע את הסוד.

34

העולם הבא

מישלחת הג"א יצאה למכסיקו־סיטי – פחות פיגועים בבתי־הקולנוע שם. יותר בי־טחון בחוצות ירושלים ★ מישרדי גינדי יוצאים לחו"ל, בעיקבות האי־חים. איסור־יציאה על הקר־קעות ★ התקבל חוק־הנזיר

42

המדורים הקבועים:

מיכתבים – הדוגמה של מיטראן והתקדים של גרופר 3
איגרת העורך – בשביל מי אנחנו עמלים? 4
תשקיף – מישרד־הבריאות נגד מגביהי־רחזה 5
במדינה – קול דמי אחי 6
בנדון – תוכנית למאבק בנגע 11
מה הם אומרים – „מי זוכר היום את הטנגו והבולרו והסמבה" 14
זמן אישי – אשה חושנית ושעות הרות־גורל 17
ראיון – עם חאולה אבו־בקר מעכו 18
גם זה וגם זה – בצקניות ירוקות וכיתבי שקספיר 21
חלון־ראווה – בשורת הסתיו 28
אתה והשקל – חשמל חינם בירושה 30
שידור – רעיון מקורי לבדיקת התמיכה במיפלגות 31
תשבצופן – גם ארמי וגם סם (3 אותיות) 32
הוריזסקום – שלוש נשים שונות באותו חודש 33
קליק – תקליטי ארזי. אלברשטיין ועטרי 34
לילות ישראל – קוברים את הקיץ וגומרים את היין 36
אנשים – יגאל הורביץ מנשק בלחי 38
רחל המרחלת – בעיותיו של אב טרי 41
העולם הבא – חוק הנזיר ועוגת הסולר 42

קו יג.

עיתונאים, וגם עורכים, שואלים את עצמם בלי הרף: בשביל מי אנחנו עמלים? האם אנחנו משפיעים על מישהו?

ואז, מדי פעם, מתקבל מיכתב הנותן תשובה על כך.

השבוע קיבלתי מיכתב מידי קורא שאיני מכירו. המעטפה נשאה בול אמריקאי, והכותב הזדהה רק בשם „עופר".

הנה המיכתב:

שלום אורי.

לפני כשלוש שנים שעטנו, חבריי ואני, בהתלהבות מסויימת לתוך לבנון. היה ברור לכולנו שעלינו להכות ב„מחבלים" שמטרתם, כמובן, להרוג אנשים החיים בשלווה בגבול הצפון. בן ה־20 הממוצע אינו מפתח עדיין כושר־ניתוח והגיון הראויים לציון, וגם אם כן, מעדיף הוא לסגור זאת בפנימיותו, ו„להישטף" בזרם הדיעות ובגישות הרווחות בחברה, דהיינו כניעה ללחצים חברתיים. מעניין כמה המוני אנשים עדיין לא התבגרו!

אחרי מיספר חודשים של מעין מילחמה „על אש קטנה" התעוררו השאלות בקרב חייליי: מה אנו עושים פה, בעצם? את השאלות שכבר מזמן ניקרו בליבי העברתי למפקדיי, שניסו לתרץ את העסק בנסיון לארגן ממשלה בלבנון ולמנוע שפיכות־דמים איומה. (כרגיל, מצד אחד אנו עם מוסרי והוגן באופן נפלא, ומצד שני חסר־אחריות וחסר־הומאניות, כמו שמתבטא במכירות נשק לרוצחים, שליטי מדינות באמריקה המרכזית).

תוך כדי המילחמה נהרג בן־דודי (שהיה אחד מחבריי הטובים ביותר). כבר אז היה ברור לי שמשהו כאן חורק והמון חיים נקטעים באיבם שלא לצורך.

לאחר שרותי הצבאי יצאתי לטיול ארוך באי־רופה. בכפרים ובערים התחלתי פוגש אנשים ששאלו שאלות על לבנון, על הפלסטינים ועל המזרח התיכון בכלל. האינסטינקט שלי אמר: חייבים לענות להם — אנו עם מיוחד, מוסרי, הוגן, שואף־שלום וכו' וכו', אבל מצאתי את עצמי עומד למול אנשים אלה ומסכים איתם: למה בעצם יש טרור פלסטיני נגד ישראל? מדוע מפו־צצים בתים של ערבים בגדה המערבית? מדוע הפקעת אדמות?

במיסגרת הטיול הגעתי לארצות־הברית, וכאן, בעזרת ידידי (מנוי על עיתונך), התחלתי לקבל את התשובות. מיספר סיבות אישיות (כולל הרצון ללמוד על האמת שמאחורי כל הבעיה באיזורנו ובעוד מקומות בעולם) הביאו אותי להחלטה להי־שאר פה (זמנית).

אני כרגע לומד ומתכוון לחזור לארץ באביב 86'. מדהים לפגוש כאן בניו־יורק את היהדות שעריין תומכת בישראל ללא סייג. חתך האוכ־לוסיה היהודית כאן (אילו היה נעשה) יימצא זהה לזה של האוכלוסיה בארץ מבחינה אידיאולוגית. רבים הם התומכים (כסתר או בגלוי) ברב מאיר כהנא (שדרך אגב מופיע מדי פעם בטלוויזיה ומסביר בנועם כיצד יברחו כל הערבים מהארץ ברגע שיהיה ראש־הממשלה).

מוצאים כאן אחוז גבוה מאוד של יהודים גיזעניים, ומה שמדהים הוא מיספרם העצום בקרב ניצולי־השואה. קשה לי לתפוס כיצד אדם, שנר־דף על־ידי הנאצים בשל היותו יהודי, אדם שהצ־טווה להישמד מפני שעיניו אינן כחולות ושיערו אינו אדמוני, טוען ש„האנשים השחורים" הם פושעים, רמאים, מלוכלכים (לא מתרחצים אף פעם) ועוד זיבולים דומים.

לצערנו בארץ המצב לא שונה בהרבה, והשנים הרבות של האפליה (שהתבטאה בחקיקה, בחינוך או אי־חינוך, חוסר־מחשבה לעתיד הרחוק ועוד) נגד ערבים יצרו בעיני ישראלים רבים את דמות הערבי שהוא בעל תכונות מסויימות המבדילות אותו מהגזע של „האנשים הטובים". הדיעות הקדומות הן כה נפוצות עד כי קשה לשכנע אדם, שחונך על ידיהן, כי הערבי גם רוצה לעבוד, לפרנס את מישפחתו, לשלוח את ילדיו לבית־הספר, גם הוא אוהב וגם ליבו נשבר כשאחד מבני־מישפחתו נהרג.

בארצות הנכר אתה פוגש הרבה ישראלים, שנשארים בחו"ל בגלל הסיבות הנ"ל וטוענים ש„אין עם מי לדבר" כאשר הם גורסים שיש להביא לשלום עם הפלסטינים ומטיפים להומא־ניות, חופש, שיוויון וכו'. ברור שצריך לשפוט כל אדם לעצמו, ופסק־הדין אינו שחור או לבן, אלא משהו בגוון האפרורי. אבל לדעתי האישית אסור להתכחש לרגשות ולברוח לחו"ל, כי זו בגידה בדיעות של עצמך, ושלי קובעות כי אין תחליף ל„בית", ושם ביתי (ישראל).

לדעתי, אורי, אתה אחד מהוגי־הדיעות הגדו־לים והמבריקים שהיו לנו אי־פעם. ואני מודה לך על חלקך הגדול בעיצוב דיעותי, ואם יש בעיות בלכליות, החזוק מעמד כי במארס יצטרף מנוי חדש לעיתונך.

תודה, עופר.

119,931 — מי הם?

עד כאן מיכתבו של הקורא האלמוני. מכיוון שלא ציין במיכתבו כתובת, אין אני יכול להודות לו על המחמאות ועל העידוד אלא בדרך זו.

בשבועות האחרונים פירסם הצהרון ידיעות אחרונות מודעות, וכו טען (בין השאר) כי מדי שבוע קוראים את העולם הזה 119,931 קוראים. לא פחות ולא יותר.

זהו מיספר די שרירותי, ואפשר להתווכח עליו. אך לא המיספר הוא העיקר. החשוב הוא מי הם הקוראים האלה.

את התשובה על כך נתן לי בשבוע שעבר איש־ציבור, שעמד במרכז של אירועים חשובים. הוא ביקש להיפגש עימי, כדי לערער על דברים מסויימים שנכתבו עליו בשבועון זה.

מדוע זה היה חשוב לו? אמר האיש, בדרך של טרוניה: „כל מי שחשוב במדינה הזאת קורא את השבועון שלכם. אין אף אדם אחד בצמרת שאינו קורא אותו. לפעמים הם קוראים אותו בגלוי, ולפעמים לא. אבל הם קוראים." משום כך היה חשוב לו לשכנע אותנו לשנות את גישתנו אליו.

טוב שכל האנשים החשובים במדינה קוראים את העולם הזה. אך לא טוב שהשבועון נקרא פחות בתוגים אחרים, כגון ריכוזי „ישראל השניה". בימים אלה, כאשר הגיזענות גואה והלאומנות משתוללת, חשוב שהקול הצלול והשפוי של העולם הזה יגיע לכל מקום. הייתי מבקש שאותם קוראים, המכירים בתפקיד חסר־התחליף שממלא שבועון זה בימים אלה, יהפכו את עצמם למיסיונרים של השבועון, כדי להביא אותו לאנשים חדשים ולחוגים חדשים.

כאשר יחזור הקורא עופר, יוכל לקבל שלי־חות זו גם עליו.

אל־אמיר

מכתבים

(המשך מעמוד 3)

31.7), בכך שפשוט אין מטיסים מטוסי־קרב בלילות, יש לי עתה עוד תקדים אוסטרי מעניין.

זכור לי כי במשך שנים הושמץ ח"כ פסח גרופר על מינהגו להידבר עם נהג הקטר של רכבת־ישראל, כדי שזה יאט את מהלך הרכבת ליד עתלית, עיר מגוריו של פייסי, כדי שהוא יוכל לקפוץ מן הרכבת הישר לביתו.

ועכשיו גיליתי שלפי השיטה האוסטרית לפחות נהג פייסי ברחמנות. בהקשר לאיזה תחקיר על הרכבות באוסטריה, שפורסם ביומון מקומי, הוזכר שלפי תקנון הרכבת האוסטרית היא לא רק חייבת להסיע כל חבר בפרלמנט האוסטרי חינם־אין־כסף, אלא שלאלה מותר גם לעצור את הרכבת, בכל מקום באוסטריה, תוך כדי מהלכה, גם לירידה וגם לעליה.

אם כי, למען האמת, הרגיש אותו יומון, כי לא

ח"כ גרופר
מותר לעצור את הרכבת

ידוע על שום מיקרה שחבר פרלמנט כלשהו נהג כך אי־פעם. **צבי שרם**, זלצבורג, אוסטריה

● ● ●

גם ערווה קדושה פסולה

עוד על הערווה היהודיה (העולם הזה 24.9).

(1) המחזה מיתה ורודה לא נכתב על־ידי, כי אם על־ידי אלי דור־כהן, בעיקבות סיפרי העלם.

(2) לא מגיעה לי זכות יוצרים על הערווה היהודיה. חיפשתי ולא מצאתי את הביטוי הזה בסיפרי העלם. יתר על־כן, ביטוי זה, שכה הלהיב, ובמידה רבה של צדק, את דמיונו היוצר של יוסף מונדי, לא יצא מעולם מתחת לעטי.

(3) ערווה אחרת היא שהפריעה לצנזורים: ערווה קדושה, במשמעות השכינה של היהודים. ובאשר לכך, הריני מרשה לעצמי להפנות את הצנזורים אל סיפרו של גרשום שלום, פירקי־יסוד בהבנת הקבלה וסמליה, שם צפויות להם כמה הפתעות. **יצחק א. אורפז**, תל־אביב

● ● ●

חסר בחינוך־חובה

על היינריך היינה, האקטואלי תמיד.

רק עתה זכיתי לקרוא, בתרגום, כמה מכתביו של המשורר והעיתונאי היהודי־גרמני היינריך היינה (1797 — 1856) ואני חושבת שאני ובני גילי הפסדנו הרבה מאוד מכך שלא ניתן לנו להכיר את כתביו במיסגרת חינוך־החובה.

לא מעטות היו פניני־הלשון שנהניתי מהן, אבל גדולים מהן רעיונותיו — גם על מצב היהודי בין האומות, גם דיעותיו על המדינאות והאמנות. דברים אלה, שנכתבו לפני 150 שנה, הם היום לא פחות אקטואליים מבימים ההם.

גילה בליכפלד, תל־אביב

● ● ●

שונרא דחב"ד

על יחס יהודי לבעלי־חיים (העולם הזה 4.9).

אפשר לחשוב כי יהודים חרדים רואים את בעלי־החיים רק דרך סכינו של השוחט. אם הם בהמות כשרות, כמובן.

לכן מן הראוי להזכיר לטובה את הרב אליהו לופיאן מכפר חב"ד, שהלך החודש לעולמו. לפני כמה שנים הבחין הרב המנוח בחתול־חוצות רעב, אימץ אותו, טיפל בו והפך אותו לידיד — מבלי להירתע ממבטיהם הנוקבים של בני קהילתו, שחשדו כי דבק בו שמץ תימהונות.

יפה רגב, חיפה

● ● ●

ידע אישי, ביפאנית

על הצלחתו של מסע־הפירסום לנק־ניקיות (העולם הזה 24.9).

עכשיו, כשקראתי כיצד מכירת נקניקיות עלתה פי 13, בעיקבות מסע־פירסום מוצלח, הבנתי סוף־סוף את היפאנים: אצלם קוקוקו זה פירסום וקוקייקי זאת הצלחה עיסקית.

לא שלמדתי יפאנית כדי לכתוב מיכתב למערכת. פשוט לקחתי את המילים האלה מן הסיפרון אלף מילים יפאניות לתייר, שהבאתי עימי מטיול במיזרח הרחוק, לפני שנתיים.

יוסי חפץ, רמת־גן

● ● ●

ריביירה ללא סוכות

על היטפלות ליהודים, השבוע לפני 193 שנים.

כדאי לזכור, יום־יום, כמה טוב לנו שאנחנו יושבים בארצנו, גם בימים אלה, ימי חג־הסוכות.

לרבים בוודאי לא ידוע כי המעשה הראשון שעשו הצרפתים ב־1792, כאשר כבשו את ניצה מידי האיטלקים, היה להחיל את החוקים ה־אתיאסטיים של המהפכה הצרפתית קודם על כל יהודי הגטו של בירת הריביירה לעתיד.

מפקח מישטרה צרפתי, שעלה למיגדל השעון של אחד ממינזרי ניצה (ממנו גורשו קודם לכן נזיריו), גילה בתצפיתו כי יהודי הגטו המקומי התיישבו, לרגל חג־הסוכות, בסוכותיהם. מייד הורה להם לנטוש את הסוכות ואף הורה להעמיד כמה מהם לדין על „גילויים דתיים בפומבי".

יוסף אביטל, אשדוד

עסקים פולניים

כל עשור והעליה שלו. ראשית שנות ה־60 היו שנות העליה ממיזרח־אירופה, שהצטיינה ב־הווי משלה. עליו דיווח העולם הזה **בגליון שהופיע השבוע לפני 25 שנה:**

כל עליה מביאה עימה אופנה משלה. בכל השטחים. גם בשטח התחבולות. העליה האח־רונה מארצות מיזרח־אירופה הביאה עימה חידוש מיוחד בתחום העסקות המפוקפקות.

העולים, להם לא ניתן להוציא כסף מאר־צות מוצאם, הביאו ארצה סחורות שונות: מיקסרים, שואבי־אבק, מצלמות ועוד. מכיוון שהמוצרים המיזרח־אירופיים האלה נופלים ברמתם ממוצרים מערביים, המציפים את השוק הישראלי, אין ביקוש רב למרכולתם של העולים.

אך בחודשים האחרונים, כשאזלו מקורות המימון הראשוניים של העולים, מצאו כמה מהם שיטה להיפטר מהחפצים האלה בכסף מלא.

הם סובבים בחנויות ומציעים את סחורתם. הסוחרים רוחים אותם. אך בעלי המוצרים מתעקשים להשאיר את כתובתם אצל הסוחר, למיקרה שיזדמן לו קונה לחפצים אלה. בכל זאת.

כעבור ימים אחדים נכנס לחנות אדם המחפש סחורה. הוא רוצה לקנות דווקא מיקסר מתוצרת פולין. לסוחר אין כזה. שעה שהלקוח הפוטנציאלי עומד לעזוב, נזכר הסוחר שמישהו הציע לו מיקסרים כאלה ואף השאיר לו את כתובתו.

הקונה משאיר בידו כמה עשרות לירות דמי־קדימה והסוחר המכסוס רץ לקנות את המיקסר מהעולה החדש, שכתובתו שמורה עימו, בכסף מלא.

כמובן שהקונה, שלא היה אלא שותפו של העולה, לא יבוא לעולם לקחת את מבוקשו, למרות ששילם דמי־קדימה. כדאי לשותפים להפסיד כמה עשרות לירות, כדי להיפטר מסחורה בכמה מאות לירות.

תשקיף

ועדה מדינית ניצית בעבודה

ראש־הממשלה שימעון פרס התערב בהרכב רשימת חברי הוועדה המדינית, שתכין את המצע המדיני של מיפלגת־העבודה לקראת ועידת־המיפלגה, בתחילת 1986.
הוועדה המנופחת בולטת 83 חברים, והיוזמים נמצאים בה במיעוט בולט ביותר.
לקראת הוועידה הוקמו יותר מ־20 ועדות־הכנה. פרס גילה עניין רק בוועדה המדינית, ויוני־העבודה חוששים שהתוצאה תהיה נטיה ימנית יותר של המיפלגה בענייני חוץ וביטחון.

מישרד־הבריאות מחרים מגביהי־חזה

הרוקחת המחוזית בתל־אביב החרימה באחרונה מכית־מירקחת גדול בעיר מגיביהי־חזה לנשים, המוכרים בשם המיסחרי „דלתא בסט".
המוצר, המיועד להדבקה מתחת לחזה ולהגבהתו, זוכה בפופולאריות רבה.
ההחרמה בוצעה עלי־סי סיסת־נייר, שנשאה את השם „מדינת ישראל", ובה נאמר שעל־סי סמכות הרוקחת הוחרמו 51 יחידות של המוצר.
בזמן ההחרמה העירה הרוקחת ה־מחוזית שאין זה יאה לבית־המירקחת למכור מוצר שכזה.

רם סירב לטפל במודעי

לחץ כבד הופעל על־ידי דויד אדמון, יועצו של השר יצחק מודעי וחבר הוועד־המנהל של רשות־השידור, על כתב הטלוויזיה בארצות־הברית, אלימלך רם, לנצל את קשריו כדי לסדר למודעי הופעה באחת מתוכניות־היוקרה של הטלוויזיה האמריקאית.
רם סירב, בטענה שפעולה כזאת של יחסי־ציבור תערער באמריקה את מעמדו כעיתונאי בלתי־תלוי.

ח"כים ל„התנחלות טאבה"

צפויה הופעה פרובוקטיבית של ח"כים ושרים מחרות ב„התנחלות טאבה" של צעירי חרות, בתום המועד החוקי של ההפגנה.
למפגינים הותר לשהות במקום 36 שעות, מיום השלישי בערב. אך הם מתכוונים להאריך את שהייתם באופן בלתי־חוקי, ולהזעיק אז לדרום בכירים בתנועה.
בדרך זו הם מבקשים למנוע את פינויים בכוח, ולנצל את המשא־ומתן לפינוי התנחלות־הדמי כדי להפוך את העניין לאירוע תיקשורתי דרמאתי.

חוזרים־בתשובה בחסות ההסתדרות

ערב „חוזרים־בתשובה" בחסות ההסתדרות נערך באחרונה בנס־ציונה, והכנסותיו היו קודש לישיבה הקיצונית „אור שמח". צפויים ערבים נוספים.
בו בזמן הוגדל פי ארבעה תקציב המחלקה לקישרי־דת בהסתדרות.

מילחמת קיסר־הכהן

מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר לוחם בח"כ מנחם הכהן, איש סיעת „העובד הדתי" בהסתדרות, במיסגרת תוכניתו להביא דתיים אורתודוכסיים לתמיכה בהסתדרות ובו.
בכירכת־חג שהוצאה על־ידי המחלקה לקישרי־דת בהסתדרות נמחק שמה של סיעת „העובד־הדתי".
קיסר עצמו בשיתוף־פעולה של ראש־המחלקה, זכריה חמי, יריב נוסף של הכהן, פועל לקראת מיפקד של דתיים חברי מיפלגת־העבודה.
בראש הסרוייקט, שבו תומך מזכ"ל־המיפלגה, עוזי ברעם, יעמוד ח"כ המפד"ל לשעבר, דויד גלאס, כיום חבר מיפלגת־העבודה.

כהנא לקמפוס

ההפגנה הסוערת הבאה של מאיר כהנא צפויה החודש בפתיחת שנת־הלימודים האקדמית.
כהנא מתכוון להפגין מול אחת האוניברסיטות ולמנוע כניסת סטודנטים ערביים לשטח הקמפוס.
באותו הזמן מתבננת קבוצת פעילים שלו פריצה לחדרים במעונות הסטודנטים, כדי למנוע מגורים משותפים של סטודנטים יהודיים וערביים.
עדיין לא ברור מול איזו אוניברסיטה הוא יופיע.

הערביסט עלה בדרגה

רענן כהן, ראש מחלקת־הערבים של מיפלגת־העבודה, התקרב באחרונה עד מאוד לעוזי ברעם, ובמיפלגה רואים בו יועץ־סתרים ועוזר סמוי של מזכ"ל המיפלגה. לכהן מתנגדים רבים. העוקבים בדאגה רבה אחר טיפוסו כלפי מעלה.
מאחורי גבו מכנים אותו „שרגא נצר זוטא."

מועצת הליברלים ב־86

חילוקי־הדיעות בליברלים יביאו לדחיית כינוס מועצת־הליברלים עד לשנת 1986. הישיבה שתוכננה לאמצע חודש אוקטובר נדחתה למעשה לסוף החודש, כשלאיש אין כוונה לקיימה כלל.
בישיבה זו היה אמור יצחק מודעי להביא, בהצבעת־רוב, להדחת יריבו.
בינתיים פתחו „נאמני המיפלגה הליברלית", המאיימים בפרישה במיקרה של איחוד עם חרות, בהחתמה הקוראת לסיטוריו של צבי רנר מתפקיד גיזבר־המיפלגה.

בית־המיקדש בבני־ברק

חרדים ירושלמיים קיצוניים מאיימים „לפוצץ" תערוכה בבני־ברק, שבה משוחזר במדוייק בית־המיקדש, לצד מיבנים אחרים בעלי חשיבות היסטורית מתקופת התנ"ך.
על־סי מתנגדי התערוכה, המוצגת בישיבה, יש בעצם האירוע חילול־השם. לטענת מצדדי התערוכה, היא זכתה ב־תמיכת רבנים ידועים.

טרקטור מבוזבז בחיל־האוויר

קנייתו של טרקטור, המיישר קרקע בעזרת מיברשות ומים מותזים, מעוררת סערת־רוחות באחד מבסיסי חיל־האוויר.
הפרשה הובאה לידיעתו של מפקד החיל, כדוגמה לביזבוז משווע.
מפקד המחנה רב עם רס"ר המחנה בעניין ניקוי מיגרש־החניה של רכב־הקצינים. אחרי שלא נמצאו מנקים מתאימים למיגרש, רכש מפקד־המחנה טרקטור יקר, המנקה בכל בוקר את המישטח, ושב למחסן עד לבוקר שלמחרת.

לוי מחרים בחרות

מקורבי השר דויד לוי נעדרו מישיבת הוועדה המכינה של ועידת־חרות, שהתכנסה ביום החמישי שעבר. המדובר בח"כים מיכה רייסר ויעקב שמאי, שהיעדרותם התפרשה כהתנגדותו של לוי לגבי הרכב הוועדה ודרך עבודתה.
חברי־מרכז, שטילפנו לביתו של שמאי, שמעו מילדיו שהוא אינו יכול להשיב למטלפנים. הם לא ידעו שהוא יצא לשבועיים לחו"ל.

דיבה נגד רק"ח

ח"כ הרשימה המתקדמת לשלום, מתי פלד, ועורך העולם הזה, אורי אבנרי, הגישו תביעת־דיבה נגד עיתוני רק"ח, בעברית ובערבית. הח"כ מאיר וילנר והפרופסור ישראל שחק.
על־פי התביעה מדובר במאמר־השמצה נגד השניים, שפורסם ב„זו הדרך" וב„אל איתיחאד" ערב הבחירות האחרונות.
התביעה הוגשה באיחור, משום שלרק"ח ניתנה אפשרות להתנצל אחרי הבחירות, אך היא נמנעה מלעשות זאת.

תביעה נגד שופט

אזרח ירושלמי הגיש תביעה לבית־הדין לשכירות שבבית־מישפט השלום בתל־אביב נגד נשיא בית־מישפט השלום בירושלים אהרון שימחה.
התובע, דייר־מוגן בבית־דירות של שימחה, תובע מהשופט שישפץ את הבית הרעוע.
בסוף חודש אוקטובר צפויה עדותו של שימחה, שעל־פי תקנות בית־הדין אינו חייב בהגשת כתב־הגנה בכתב.

ספר־שחור ב„סולל־בונה"

עובדים צפוניים ב„סולל בונה", החוששים מפיטורים, התחילו לאגור חומר על משכורות בכירי־החברה ועל דרך הניהול הפינאנסי — הלוקה, לדעתם — של החברה הקבלנית ההסתדרותית הגדולה.
לדעתם, יש ניפוח במחלקות כוח־האדם של החברה ובחברת זכריה דרוקר, שלסולל־בונה קשר חוזי איתה.

מוניה שפירא מסוכסך

איש־העסקים מוניה שפירא הסתכסך עם שני שותפיו במועדון ה„קאנטרי־קלאב" ברמת־השרון. הסיכסוך נובע מאי־הסכמה משולשת על דרך ניהול המועדון המצליח, שבו חברים אלסים מתושבי רמת־השרון.
ייתכנו שינויים בהרכב הבעלות.

צימחונות בהקפאה

המפקח על המחירים הפעיל את סמכות־הפיקוח שלו גם על חנויות המוכרות דיברי צימחונות, בעיקבות תלונות של צרכנים כי המחירים בהן מופרזים ביותר.

„הארץ": מי יבוא אחרי גולן?

מתי גולן, העורך האחראי של הארץ, יסיים כנראה את תפקידו במרוצת 1986. הוא מבקש להשלים שלוש שנים בתפקיד.
גולן לא צבר פופולריות בקרב כתבי העיתון, הדוחים את שיטותיו, של „זנגג וגמרנו".
ב„הארץ" נוקבים בשמות שני מועמדים אפשריים להחלפת גולן: נחמיה שטרסלר, העורך הכלכלי וחביבו התורן של המו"ל הקשיש (73) גרשום שוקן; וזאב שיף, פרשנו הצבאי של העיתון.
לשיף חסר נסיון באירגון ומינהל. בכל שנותיו בהארץ, מלבד פרק־זמן קצר, התמסר לכתבות צבאית. גם שטרסלר, שהוא חדש יחסית בהארץ, מתמסר רק לתחום הכלכלה.
גם העורך לשעבר, גידעון סאמט, מוכן לשוב לתפקיד זה. כאשר יפנה את כסאו, יצטרף גולן קרוב לוודאי ל„בית הלורדים" של העיתון, המקיף את המו"ל שוקן. אלה מתמסרים לכתיבה והבעת דיעות.

הצעת השלום של המלך חוסיין — הנועזת ביותר שהוצעה אי־פעם — גרמה לפאניקה בירושלים. הפצצת משרדי אש"ף בתוניסיה היא התשובה האמיתית של ממשלת פרס־שמיר — היא נועדה לפוצץ את יוזמת חוסיין בעודה באיבה

עורך „העולם הזה" מנתח את

דרך המלך

המלך חוסיין — ואימה נפלה על ממשלת ישראל.

מזה שנים רבות פוקד סיוט אחד את ראשי המימסד בישראל, מדינאים ואלופים, שרים וחברי־כנסת. הם לא חשו מפני מילחמה חדשה, לא מפני מעשי־טרור, לא מפני איומים ומיצבורי־נשק. הם ידעו שעל כל אלה יוכלו להתגבר בנקל.

הסיוט הנורא, שגרם להם לנדודי־שינה בלילות, היה שבאחד הימים יקום מנהיג ערבי ויציע להכיר בישראל ולעשות עימה שלום.

חוסיין היתה מאז ומתמיד הסכנה היחידה שמפניה אין למימסד הישראלי אמצעי־מגן. העקשנות הערבית היתה הנשק הסודי של כל חסידי־הסיפוח. במשך עשרות שנים למדו מנהיגי הישוב והמדינה לסמוך עליה. אך בסתר לימם כירסם תמיד החשש הנורא: שמא יבוא יום והערבים ילמדו לקח ויציעו שלום.

כי שלום פירושו: לחץ בינלאומי כביר על ישראל, ואולי גם לחץ כביר בתוך ישראל עצמה, למען החזרת השטחים הכבושים.

הפחד הזה הגיע לשיא כאשר קם אנוור אל־סאדאת ונקט את יוזמתו ההיסטורית. ממשלת־ישראל, בהנהגת מנחם בגין, נאלצה להיענות ליוזמה זו ולהחזיר את סיני תמורת שלום. אולם בגין וחבריו הצליחו לתקוע יתד בגלגלי השלום ולעצור אותו, לפני שהגיע אל הגדה המערבית ורצועת עזה.

מאז גבר הפחד. לאחרונה נוספה עליו אימה נוספת: לא זה בלבד שיוזמת־שלום כזאת תחזיר אל שולחן הדיונים את גורל השטחים הכבושים, אלא שתביא גם לפיצוץ ממשלת־האחדות־הלאומית.

● מסך הערפל

ה שבוע פרצה פאניקה בירושלים. הסיוט הנושן התגשם. ממשלת־ישראל כולה עמדה מול פני סכנה נוראה.

המלך חוסיין הציע שלום. ולא זה בלבד, אלא שהוא מדבר גם בשם אש"ף.

חוסיין לא עשה זאת בחצי־פה, בראיון עיתונאי סתמי או בהצהרה בלתי־מחייבת. הוא בחר להשמעת הכרזתו את הפורום הפומבי והחגיגי ביותר בעולם כולו: דוכן־הנואמים של עצרת האו"ם, הפרלמנט של האנושות.

אך יצאו הדברים מפיו, וכל האורות האדומים נדלקו בירושלים, ופעמוני־האזעקה צילצלו בכל המישרדים. החל מסע כמעט היסטרי, שנועד לטשטש את משמעות הדברים, לסלפם או לעקרם. הושמו בפי המלך דברים שלא אמר, הועלמו הדברים שאותם אמר. מטחים של דיברי־פרשנות פורסמו בכל כלי־התיקשורת, כדי לערבל מסך־עשן סמיך מסביב להצהרה ולהעלים את דמותה.

רוכם של עיתוני ישראל לא פרסמו את נאומו ההיסטורי של המלך כלשונו ובמלואו. הטלוויזיה הישראלית הסתפקה בשידור שניים־שלושה פסוקים, בתוספת דברים של פרשן. גם הרדיו נהג כך.

התוצאה: ערפל כבד, שנועד למנוע מן האזרח הישראלי הנבון את האפשרות לעצב לעצמו דיעה משלו, ולשקול את דברי המלך באופן אובייקטיבי.

מה אמר המלך באמת?

● 6 עיקרי הנאום

ה חלק הראשון של הנאום היה מוקדש לעניינים עולמיים כל־ליים — הבעת תנחומים על קורבנות הרעש במכסיקו, דיון בבעיות האו"ם. אחרי כל אלה עבר לענייני המרחב.

ואלה היו עיקרי דבריו:

● **משא־ומתן ישיר.** המלך הציע בצורה חד־משמעית משא־ומתן ישיר עם הנציגים המוסמכים של מדינת־ישראל. תוך כדי כך הכיר בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים במדינה.

● **החלטות האו"ם.** המלך הציע לבסס את המשא־ומתן על ארבע ההחלטות העיקריות של האו"ם. ואלה הן:

החלטת החלוקה משנת 1947 (החלטה 181/2): זוהי ההחלטה אשר גרמה להתלהבות חסרת־תקדים בישוב העברי. כאשר התקבלה, יצאו המוני הישוב לרחובות, רקדו וצהלו מרוב שימחה, כאילו הגיעו ימי־המשיח. ההחלטה קראה להקמת שתי מדינות בפלשתינה: מדינה יהודית ומדינה ערבית. משמע: ההחלטה נותנת את הלגיטימציה לקיומה של מדינת־ישראל ולהקמתה של מדינת פלסטינית לצידה.

ההחלטה בדבר פיתרון בעיית־הפליטים (11 בדצמבר 1948): החלטה זו מעניקה לפליטי פלסטין את הזכות לבחור באופן חופשי בין שיבה לבתיהם ובין קבלת פיצויים. מכיוון שאין איש מצפה מישראל לקבל בחזרה את מרבית הפליטים, מאחר שכפריהם נמחקו מעל פני האדמה ובתיהם בערים נתפסו, קיים כיום קונסנזוס בינלאומי שעיקר הכוונה של ההחלטה היא להעניק פיצויים לפליטים, תוך החזרת חלק סימלי מתוכם לשטח ישראל.

החלטת מועצת הביטחון 242 משנת 1967: החלטה זו קובעת שאין לספח שטחים בעיקבות מילחמה, ושעל ישראל לסגת ל„גבולות בטוחים ומוכרים".

החלטת מועצת הביטחוו 338 מאוקטובר 1973: החלטה זו קראה להפסקת הקרבות ולהגשמת ההחלטה 242 „בכל חלקיה", והחליטה כי על הצדדים לפתוח מייד במשא־ומתן „תחת חסות מתאימה" לשם כינון „שלום צודק וברר־קיימא" במיזרח התיכון.

● **ועידה בינלאומית.** חוסיין הציע כי המשא־ומתן הישיר עם ישראל יתקיים תחת „חסות מתאימה". כפי שנאמר בהחלטת 338, שישראל מסתמכת עליה לעיתים קרובות. במקום אחר בנאום הציע כי חסות זו תהיה ועידה בינלאומית, בהשתתפות החברות הקבועות של מועצת־הביטחון (ארצות־הברית, ברית־המועצות, בריטניה, צרפת וסין), ובהשתתפות כל הצדדים הנוגעים בדבר.

(שילוב זה של משא־ומתן ישיר וועידה בינלאומית הושמע לראשונה על־ידי נציג סובייטי בראשית ספטמבר בז'נווה, כפי שהודיע העולם הזה בידיעת־סקוף בשבוע שעבר).

● **ייצוג אש"ף.** במהלך דבריו הבהיר המלך מעל לכל ספק שהוא מוסמך לדבר גם בשם אש"ף. הוא הזכיר את הסכם חוסיין־ערפת מפברואר 1985, וקבע כי דבריו נובעים מהסכם זה. במקומות מהתאימים דיבר בשם „אנחנו", בעוד שבמקומות אחרים דיבר בשם „אני" ו„ירדן". הוא לא השאיר ספק לגבי מהות ה„אנחנו" — ירדן ואש"ף במשותף. (בערבית אין לשון־רבים מלכותית, כגון „אנחנו, מלכת בריטניה...")

קבע המלך:

„האו"ם הכיר באירגון־השיחרור הפלסטיני כבנציג החוקי הבלעדי של העם הפלסטיני, וכך סלל את הדרך להשתתפות העם הפלסטיני, באמצעות נציגו החוקי, בתהליך השלום. מכיוון שהוא הצד העיקרי לסיכסוך, מן הראוי שהעם הפלסטיני יהיה הצד העיקרי לשלום... דרושה גישה חדשה לתהליך השלום, המאפשרת את שיתוף אש"ף בתהליך־השלום."

● **הטרור.** המלך גינה את „כל צורות הטרור", אך הבריל בין טרור ובין מילחמת־שיחרור לגיטימית. בכך קיבל תיזה שהוצגה לאחרונה על־ידי ראשי אש"ף, שהסבירו כי טרור פירושו חטיפת־מטוסים וכדומה, אך שפגיעות בשילטון־כיבוש על־ידי האוכלוסיה הכבושה היא מילחמת־שיחרור לגיטימית.

● **ביסוס אידיאולוגי.** המלך הזכיר את העובדה שהיהודים והערבים הם „בני אברהם עליו השלום" וכי יש להביא את השלום לארץ השלום. בכך העביר את הדברים מלשון הדיפלומטיה היבשה ללשון המושגים הרוחניים, והכיר גם מבחינה רעיונית בזכותם של היהודים על הארץ, במקביל לזכות הערבים עליה.

● הם לא רקדו ברחוב

כ ל הדברים האלה ביחד מצטרפים להצעה ברורה ודרמאתית, שהיא מיקשה אחת.

המלך הציע לפתוח במשא־ומתן

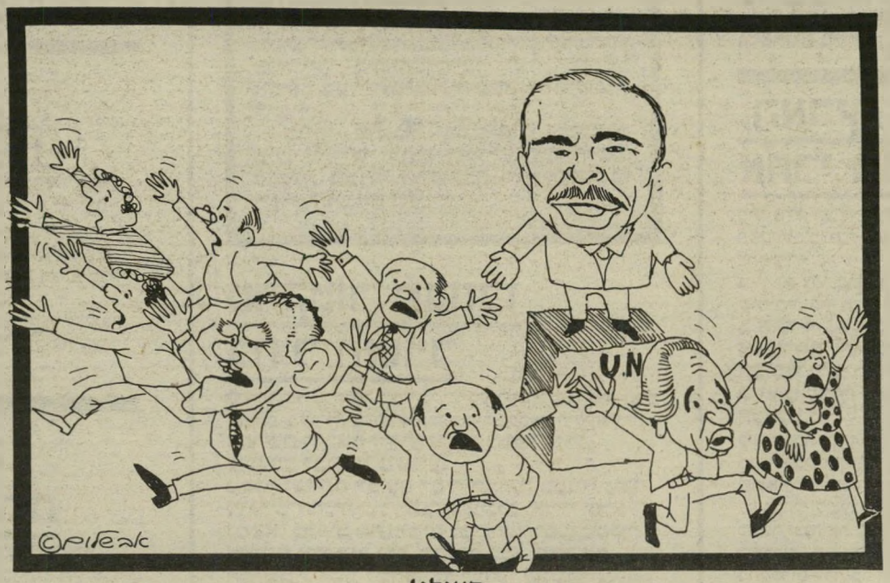

הצילו!

במדינה

העם מלארנקה עד תוניס

„כל מה שבגין יכול לעשות, פרס יכול לעשות יותר טוב" זה המסר של הפצצת משרדי אש"ף בתוניסיה

כאשר נכנס יום־הכיפורים, והרדיו הישראלי נכנס לדממת־אלחוט, חודר חשש סתום לליבו של האזרח הישראלי. הוא זוכר את יום־הכיפורים 1973 — כאשר פרצו צבאות מצריים וסוריה אל תוך סיני ורמת־הגולן. הפסימיים ביותר מסובבים את כפתור הרדיו ל־שידורי הבי־בי־סי הבריטי, וממתינים לרעות.

גם השנה התגשמו הנבואות השחורות. קרה משהו ביום־הכיפורים. פלסטינים פרצו לסירה ישראלית בלארנקה. בתום האירוע, נשארו בסירה שלושה הרוגים ישראליים.

חטיפה מול חטיפה? גם שבוע לאחר מכן נשאר האירוע אפוף מיסתורין. מי ביצע את הפיגוע? לשם מה?

בי־בי־סי מיהר לקשור את הפריצה ליאכטה הישראלית בנמל הקפריסאי עם חטיפת שתי חוליות פלסטיניות בלב ים, בדרך מקפריסין ללבנון, בידי חיל־הים הישראלי. העורך הבריטי גם נזכר כי לפני שבועיים טילפן אלמוני לסוכנות־הידיעות הצרפתית בירושלים ואיים כי „כוח 17" ינקום את ניקמת החטיפות האלה.

„כוח 17" הוא מישמר־הראש של יאסר־ערפאת. יחידת־ביטחון מרכזית בפת"ח. היה הגיון בצירוף הדברים ביחד. הבי־בי־סי הודיע כי „כוח 17" ביצע את הפיגוע כדי לתפוס בני־ערובה, לשם החלפתם באנשי הכוח שנלכדו בלב־ים.

בשעתו טענו השילטונות הישראליים כי החוליות הפלסטיניות נתפסו בלב־ים, מפני שהיו בדרכן לביצוע פיגועים בישראל. מעולם לא הוכאו שום הוכחות לטענה זו. היה הרבה יותר סביר להניח כי הכוחות האלה נשלחו על־ידי הנהגת פת"ח לתיגבור כוחותיה במחנות־הפליטים הפלסטיניים, מול פני ההתקפה הסורית הצפויה עליהם (שהחלה השבוע בטריפולי, בצפון לבנון.)

עיתוי ושיטה. ממשלת־ישראל עטה על הגירסה שהפיגוע בוצע על־ידי אנשי ערפאת. זה שימש כנימוק משכנע להחרמת אש"ף בזירה הדיפלומטית. בייחוד לאור מיתקפת־השלום של המלך חוסיין ויאסר ערפאת (ראה כתבה).

אולם ככל שעברו הימים, כן גברו הספקות לגבי גירסה זו. בין השאר:

● מוסדות־ביטחון ישראליים הדליפו לעיתונות כי הם מפקפקים במסקנה שהפיגוע בוצע בידי אנשי־ערפאת. חיל האוויר הישראלי ביצע התקפת־גמול על מיתקן של אבו־מוסא, הסוכן הסורי המבקש להפיל את ערפאת.

● מבצעי־הפיגוע סירבו לנהל משא־ומתן עם נציג אש"ף, שבא למקום. הנציג הזה — צברי ג'ריס, אזרח ישראלי מכפר פאסוטה בגליל — הכחיש כמה פעמים שיש קשר בין אש"ף ובין הפיגוע.

● העיתוי — בדיוק לפני נאום־השלום של חוסיין — מעיד על הכוונה לפוצץ את יוזמת־השלום של חוסיין־ערפאת.

● אילו רצו החוטפים באמת לקחת בני־ערובה כדי להחליפם בפלסטינים שנלכדו — מדוע רצחו את קורבנותיהם כבר כעבור כמה שעות. מבלי להמתין כלל להתחלת המשא־ומתן הרציני?

יעד רחוק. אולם התמיהות לגבי מבצעי הפיגוע ומטרותיהם לא הפריעו לפרס לפתוח בפעולת־מילחמה נגד תוניסיה, כשם שזהות הפוגעים בשגריר ארגוב, שהיו אויבי אש"ף, לא הפריעה לבגין לתקוף את לבנון.

בהפצצת תוניסיה שבר פרס גם שיא אחר של בגין — הפצצת הכור הגרעיני בבגדאד. יעד ההתקפה החדשה היה ב־400 קילומטר רחוק יותר.

המלך עם המלכה נור (1981)
– אלא מדינאי חכם ועתיר־נסיון

המלך חוסיין (1959)
לא עוד נער שעשועים של העולם הערבי –

ישיר עם ישראל, בחסות מתאימה, תוך ציון כי החסות המתאימה, לדעתו, היא ועידה בינלאומית. אך הדבר לא הובא כתנאי בל־יעבור.

ציון החלטת־החלוקה בא להזכיר כי האו"ם החליט להקים בארץ מדינה יהודית (ישראל) ומדינה ערבית (פלסטינית). בדרך זו הוכנס לנאום רעיון המדינה הפלסטינית, שתקום לצד ישראל.

איזכור הסכם חוסיין־ערפאת בא לקבוע כי המדינה הפלסטינית הזאת תהיה קשורה עם ירדן בברית קונ־פדרטיבית, בהסכמה הדדית.

המלך לא השאיר כל ספק לגבי הכרתו באש"ף כב־נציג הלגיטימי" של העם הפלסטיני. כי נאומו הוא על דעת אש"ף, ומובן כי הצעתו לוועידה בינ־לאומית „בהשתתפות כל הצדדים המ־עוניינים" כוללת את הדרישה לשיתוף אש"ף כצד במשא־ומתן.

אם היה למישהו ספק בכך, הרי יכול היה לראות את הדברים במו עיניו. הטלוויזיה הירדנית, ששידרה את הנאום במלואו, הראתה לא רק את הנשיא המצרי חוסני מובארק, שהקשיב לנאום וחיבק את המלך עם סיומו, אלא גם את נציג אש"ף, זוהרי לביב טרזי, שניגש אל המלך וביירך אותו פומבית, לעיני כל.

כך עומדת לסני ישראל הצ־עה שלמה ומגובשת, שכל מי־לה בה נשקלה היטב.

כפי שאמר השבוע עיתוני ישר־אלי: „אילו הושמע נאום כזה לפני עשר שנים, היו המוני ישראל יוצאים ורוק־דים ברחובות, כפי שרקדו ב־29 בנו־ במבר 1947."

פסוק זה כלל אמת עמוקה יותר אף מכפי שאותו עיתונאי העלה על דעתו. כי לא זה בלבד שהמוני ישראל לא רקדו השׂ־בוע ברחובות, אלא שממשלת־ ישראל דחתה בזעם את איזכור ההחלטת־האו"ם מנובמבר 1947, שגרמה בשעתו להתפרצות ה־ התלהבות ההמונית.

● מהתחיה עד רק"ח

ה תגובות על נאום זה היו בסיגנונות שונים, אך התגבשה חזית רחבה של שלילה — מן התחיה ועד רק"ח, ובעיקר מן הליכוד עד המערך.

הימין דחה את דיברי חוסיין מכל וכל, בזעם שגבל בפאני־קה. שר־החוץ יצחק שמיר השמיע תוך דקות הודעה מטו־פשת מאין כמוה, בנוסח הול־דותי המקובל: „בדברי חוסיין אין חדש".

דחיה אוטומטית זו הקיפה את כל גווני הליכוד, התחיה, גוש־אמונים, שלא לדבר על המיפלגה הנאצית. לכו־לם היה ברור לחלוטין: פתיחת משא־ומתן עם חוסיין פותחת את הפתח להכרעה על עתיד השטחים הכבושים והחזרתם לערבים. מכיוון שהימין מעדיף את „ארץ־ישראל השלמה" על כל שלום, היתה הדחיה האוטומטית, „על הסף", הגיונית בהחלט.

רק"ח מתחה ביקורת על הנאום, וגם זה היה הגיוני. רק"ח היא סוכנת המדיניות הסובייטית. המלך אומנם הזכיר את רעיון הוועידה הבינלאומית, המקובל על הסובייטים. הוא גם שילב את רעיון המשא־ומתן הישיר עם רעיון הוועידה — שילוב המקובל עתה על מוסקווה. אך יוזמת חוסיין־ערפאת נו־גדת את האינטרסים של סוריה, שהיא בעלת־הברית העיקרית של מוסקווה במרחב, ומכאן עמדת רק"ח. מעולם לא התייצבה רק"ח בצורה כה ברורה נגד ההנהגה הלגיטימית של אש"ף, מתוך תמיכה בסוריה.

מתוחכמת ביותר היתה עמדת המ־ערך. שימעון פרס התגלה במיטבו: הוא ערם על חוסיין תישבחות חסרות־תוכן („חזון השלום", „נאום מבריק") והזין בהן את התיקשורת המקומית והזרה. אך הוא לא קיבל את ההצעה של חוסיין, ולא הציע לממשלה להיענות לה, כפי שנענה בשעתו בגין ליוזמת סאדאת.

כאשר ניגש סאדאת ליוזמתו, מיהר בגין לשגר את משה דיין למארוקו, לפגישה עם איש־אמונו של הנשיא המצרי. בפגישה סודית זו נקבע מראש היעד הסופי של היוזמה: החזרת כל סיני תמורת שלום. אחר־כך הודיע בגין על היענותו ללא־הסתייגות ליוזמת סאדאת, והמנהיג המצרי בא ארצה.

ואילו התשובה של פרס לחוסיין היתה מטר של תישבחות ללא היענות מעשית, תשובה של „כן, אבל..." כאשר ה„אבל" פירושו „לא".

אלה הם טכסיסים קלאסיים של מפא"י, מימי דויד בן־גוריון ומשה שרת, שהצליחו להחניק באיבן את כל יוזמות־השלום שבאו אז מן הצד הער־בי, ולהציג בו זמנית את ישראל כמ־דינה שוחרת־שלום מול עולם ערבי שוחר־מילחמה. בעיני פרס, ה„תדמית" היא העיקר.

ממנגנון־התעמולה של ראש־הממשלה נשפך זרם אדיר של דיברי פרשנות, שבאו להמעיט ביוזמת חוסיין ולרוקנה מתוכן.

למשל: ההצעה כלל אינה רצינית, אלא באה רק כדי לאפשר לבית הלבן לשכנע את הקונגרס האמריקאי למכור נשק לירדן.

אכן, הצעת חוסיין נתפרה במתכוון כך שתספק את כל הדרישות שהציגו האמריקאים עד כה לניהול משא־ומתן עם אש"ף או עם מישלחת ירדנית־אש"פית: הכרה בזכות קיומה של ישראל, הכרה בהחלטות 242 ו־338, התנגדות לטרור. דברים אלה יקלו על ירדן לקבל נשק אמריקאי, ואין ספק שהמלך חשב גם על כך. אז מה? מגוחך הוא להניח כי הצעה היסטורית כה מרחיקת־לכת נולדה רק בגלל עיסקת־נשק כלשהי — מה גם שאין לירדן שום בעיה לקבל נשק מבריטניה ומצרפת (שלא לדבר על ברית־ה־מועצות).

אולם הנשק האחרון נגד יוזמת־חוסיין הוא ישן וחלוד: ישראל לא תנהל משא־ומתן עם „אירגון המחבלים", המלך מתעקש לשתף את אש"ף, לכן אי־אפשר לנהל משא־ומתן עם המלך.

(מילכוד מלא: אם המלך מדבר שלא על דעת ערפאת — אין ערך לדבריו, ואפשר להתעלם מהם. אם הוא מדבר על דעת ערפאת, הרי אסור להתייחס אליהם בחיוב, ויש לדחותם על הסף.)

האמריקאים העמידו פנים כאילו אינם מבינים שמנוי וגמור עם פרס לטרפד את היוזמה. אם אינם מטומ־טמים, הרי נועדו דיברי־השבח ה־אמריקאיים לפרס לדחוף אותו בכיוון של הסכמה — או שמנוי וגמור עם האמריקאים עצמם להחניק את היוזמה באיבה, ולהסתפק בעיסקת־נשק גדולה עם ירדן, שתזרים כסף למשק ה־אמריקאי.

● המיבחן של פרס

ה מיבחן לכוונות פרס היה פשוט בתכלית.

אילו היה פרס נענה ליוזמת חוסיין־ערפאת, היתה הממשלה מתפרקת. מכיוון שאין סיכוי לממשלה צרה עם הדתיים, ואי־אפשר גם לסמוך על רק"ח בנסיבות אלה, פירוש הדבר בחירות חדשות.

אילו רצה פרס להסתבן בבחירות חדשות על סמך יוזמת־חוסיין, היה צריך להת־ייחס מן השניה הראשונה אל הצעת־חוסיין כפי שבגין הת־ייחס ליוזמת־סאדאת: בהת־להבות דרמאתית, כאל פתיחת ימי־המשיח. כי רק כך היה יכול לשכנע את הציבור שקרה דבר כה חשוב ומכריע, שכדאי למענו לפזר את הכנסת ולהע־ניק רוב למערך.

חוסיין מתחבק עם ערפאת
צורך לטווח ארוך

המערך לא נהג כך כאשר המעיט השבוע בחשיבות היוזמה.

התשובה האמיתית של פרס היתה הפצצת משרדי אש"ף בתוניסיה. המטרה העיקרית שלה היתה למנוע מחוסיין להמשיך ביוזמתו, המבוססת כולה על השותפות בין ירדן ואש"ף של ערפאת. היא באה להקצין את עמדות אש"ף ולמנוע גם מערפאת להמשיך ביוזמה זאת בשותפות עם חוסיין.

המסקנה: פרס אינו מתכוון לפרק את הממשלה בגלל נושא זה. האלטרנטיבה היחידה היא לחבל ביוזמה ולהרגה, כפי שתובע הליכוד.

● כושר הישרדות

ה גיבור האמיתי של השבוע היה המלך חוסיין.

חוסיין עבר דרך ארוכה, מאז היה מבודד בעולם הערבי ונחשב בעיני כל כסוכן „אימפריאליסטי" וכמשתף־פעו־לה עם „הציונים", כנער־שעשועים מפונק ואפסי, כרודף־נשים, ובלשון הישראלית — כ„חוסי הקטן".

במשך הזמן זכה חוסיין בהערכה הולכת וגוברת, ב־עיקר בגלל כושר־ההישרדות האגדתי שלו.

מסביבו נפלו מישטרים וניספו מנהיגים. כילד קטן ראה במו עיניו כיצד סבו, עבדאללה המלך, נרצח על מדרגות מיסגד אל־אקצה בירושלים. בן־דודו, פייצל מלך עיראק, נרצח גם הוא. בסוריה ובעיראק השתנו ה־מישטרים כמה פעמים. גמאל עבד־אל־נאצר, שניהל נגדו במשך שנים הסתה פרועה, מת. סאדאת, שגינה אותו מפני שלא קיבל את תכתיב קמפ־דייוויד (אחרי שאיש לא התייעץ עימו), נרצח. מלכי סעודיה התחלפו כמה פעמים.

כמו חסן מלך מארוקו, הנושא כמוהו תואר של „שריף" (צאצא ישיר של הנביא מוחמד), הוא החזיק מעמד בצוק העיתים. כאשר גברה הנוכחות הצבאית הפלסטינית בארצו, והחלה מאיימת על שילטונו, ערך את הטבח של „ספטמבר השחור". בניגוד ל־מצופה, הוא החזיק מעמד — לא מעט תודות להתערבות הישראלית, שמנעה את פלישת הסורים לירדן.

בשנים האחרונות גדל שיר־עור־קומתו הפוליטית של ה־מלך נמוך־הקומה, ואין עוד איש במרחב המזלזל בו.

הוא הבין כי רק השלום יכול לשמור על קיום ממלכתו, ולמנוע התקפה ישראלית עליה — סכנה שהיא בעיניו מוחשית ובלתי־נמנעת בהיעדר שלום. הוא בטוח כי לא יוכל להתקדם לקראת שלום אלא תוך שיתוף־פעולה הדוק עם אש"ף המתון, בהנהגת ערפאת — ועל רקע זה נוצרה הברית, שהיא הרבה יותר עמוקה ואמיצה מכפי שנדמה לפרס ולעמיתיו, אחוזי־האשליות. המלך דוגל בקונ־פדרציה ירדנית־פלסטינית מפני ש־אינו רוצה לעמוד בראש ממלכה אשר יותר משלושה רבעים מתושביה הם פלסטינים, שיראו בו שילטון זר.

המלך גם אינו מאמין כי אפשר להשיג שלום בלי שיתוף ברית־המוע־צות, ומכאן רצונו לשתף את מוסקווה בתהליך.

כל זה מעיד על תבונה ומבט רחוק של אדם שהתבגר, שגדל והחכים בשנים ארוכות ורבות־תהפוכות של שילטון ואחריות. שום אדם בישראל אינו יכול להשתוות לו מבחינת הנסיון.

● אזהרה מקפיאה־דם

ב כל התבטאויותיו בחודשים האחרונים כלל המלך אזהרה מקפיאת־דם: שאם לא תנוצל ה־הזדמנות הנוכחית — כאשר בראש אש"ף ורוב מדינות־ערב עומדים מנהיגים מתונים — יגרוף האסון את כל המרחב, ובסופו של דבר את העולם כולו.

הוא לא התכוון רק לסכנה הקרובה: שבהיעדר הישגים כלשהם למדיניות־השלום של ערפאת, ישתלטו על ה־פלסטינים אנשים הרבה יותר קי־צוניים, שיקבלו את מרות סוריה, דבר שיביא לחידוש המילחמה בין ישראל והעולם הערבי כולו.

לעיני המלך עומדת סכנה חמורה עוד הרבה יותר: שבהיעדר פיתרון לבעיות הבוערות של העולם הערבי בדרך של שלום, תשתלט המהפכה האיסלאמית, נוסח חומייני, על כל המדינות הערביות והפלסטינים והכה־ניזם על ישראל — ואז יסתיים בן־לילה עידן ההידברות, המשא־ומתן והפשרה, ויתחיל עידן המילחמה, שלא ייפסק אלא בהשמדה הדדית טוטאלית.

השבוע היה נדמה שסיכוי מוחשי זה, המדיר שינה מעיני המלך, אינו מטריד איש ב־מדינת־ישראל.

„אם יש אלוהים בשמיים, הוא ישלם לעוגי כגמולו!" אומר סמי רוזנברג, יורש חברת „קופל" המתמוטטת. כאן לראשונה הסיפור המלא שלו

מיליונר חסר כל!

עכשיו ואז סמי היה בצעירותו (למטה) גבר מבטיח, יפה־תואר, בנו היחיד של המייסד קופל רוזנברג. הוא ניהל את מישרד־הנסיעות הגדול ביותר בארץ. כיום (למעלה) הוא מחוסר־עבודה.

„אם יש אלוהים בשמיים, הוא ישלם לעוגי פילובסקי כגמולו על כל העוול שעשה לי במשך 15 שנים!" כך אמר השבוע סמי רוזנברג (44) לבתו מאיה בת ה־9, כששאלה אותו אם יש אלוהים בשמיים.

מאיה קטנה עדיין מכדי להבין את גודל הטרגדיה שניחתה על מישפחתה, אולם אפילו הילדה היפה ושחורת־ה־עין מרגישה שמשהו השתבש במהלך־החיים התקין של מישפחתה, שהיתה עד לא־מזמן אחת המישפחות המצ־ליחות והעשירות ביותר בארץ.

רק ידידים, המקורבים למישפחה, יודעים שב־13 באוקטובר עתידים המיליונר סמי רוזנברג ובני־מישפחתו להישאר בחוסר־כל. כל הרכוש האדיר שצברה המישפחה בעשרות שנים של הצלחה כלכלית יוחרם על־ידי הנושים, שיש להם ערבויות אישיות של סמי.

הנושים עתידים לעקל גם את רכושו הפרטי של המיליונר ואשתו מירי, שגם היא עשירה בזכות עצמה. מירי היא בתו של הקבלן בן־צבי מבת־ים. לבני־הזוג רוזנברג יש, או בעצם היתה, אחת הדירות היפות ביותר בנווה־אביבים. הדירה מורכבת משתי דירות זו מעל לזו, שחוברו יחדיו, והיא מרוהטת בטוב־טעם. יוחרמו גם דירות ומיגרשים השייכים להם, וכן שתי המכוניות של בני־הזוג.

מונית משוריינת

מה קרה לבעלים של חברת־הנ־סיעות הגדולה והמצליחה ביותר בישראל, חברה שהטיסה ושירתה שליש מהישראלים שטיילו בחו"ל?

הנה הסיפור המדהים על נחיתת־הריסוק של חברת קופל.

לפני מילחמת־העולם השניה הגיע לארץ מפולין פליט אלמוני וחסר־כל, בשם קופל רוזנברג. הוא התחיל לעבוד כסבל בנמל־יפו, והכיר נערה בשם רו־זה. הם התחתנו, ובמעט הכסף שחסכו קנו מונית שנקראה „קופל", על שמו הפרטי של בעליה.

זו היתה המונית היחידה שבעליה העז להסיע בה נוסעים מתל־אביב לנמל־התעופה בלוד במילחמת־העצמ־אות, בדרך שעברה בכפרים ערביים. קופל ציפה את מכוניתו בלוחות שיר־יון, ואף נשא נשק.

לאט־לאט הצליח הפליט העני והפך לבעליה של חברת־מוניות משג־שגת. אשתו רוזה עבדה במישרד וניה־לה את העסק.

לבני־הזוג נולדה בת בשם עדינה, וארבע שנים מאוחר יותר נולד סמי.

כשבגרו נכנסו הילדים לעסק ה־מישפחתי המשגשג. ההורים שלחו את עדינה ללמוד שפות בבית־ספר יוקרתי בז'נווה. סמי מכר מגיל 13 כרטיסי־נסיעה לים, בקו תל־אביב־הרצליה ב־מחיר 70 גרוש.

כשגדל, נשלח גם סמי לשווייץ, ללמוד באותו בית־הספר שבו למדה אחותו.

כשעדינה היתה בצבא, היא הכירה את שמואל („עוגי") פילובסקי, בנו של קבלן תל־אביבי. החתונה של הזוג נערכה במלון רמת־אביב שהיה אז בשיא האופנה, וסמי הוטס לחתונת אחותו מז'נווה.

מייד אחרי החתונה הוכנס החתן הצעיר גם הוא לעסק המישפחתי, לע־בודה ביונייטד טורס, שהיתה שייכת למישפחה.

עוגי לא הסתדר עם העובדים בחברה, עזב את עסקי־הנסיעות ועבר לעסוק בשטח הבידור הקל. בהתחלה נכנס לשותפות עם דני רומן, ושניהם ניהלו את מועדון־הלילה היפואי עומר כייאם. השותפות בין האמרגנים התפרקה, וכל אחד מהם האשים את מישנהו בהאשמות קשות.

משם עבר עוגי לנהל את המועדון השעות הקטנות בצפת, יחד עם הזמרת יעל שרז. מאוחר יותר הוא נכנס לשותפות עם האמרגן גיורא גודיק, שהיה בשנות ה־60 וה־70 ה־אמרגן הגדול והמצליח ביותר בישר־אל. עוגי גם השקיע במיסעדה בהר־צליה.

העסקים של עוגי לא פרחו במיוחד. ואחרי שעדינה הפצירה בקופל, אביה, להחזיר את עוגי לעסק המישפחתי. נעתר האב ועוגי חזר לקופל בשנת 1969, כדי לעבוד שם בצד החשבונאי של העסק.

באותם הימים היה סמי בהשתלמות בחברת התעופה בי־אר־איי־סי (היום בריטיש איירווייס). יום אחד נכנסה למישרדו חיילת משגעת. שבאה לבקר חברה שלה שעבדה במישרד. לחיילת היפה קראו מירי. סמי ומירי ניהלו רומן

עייף בבית לפני שבועיים אושפז סמי בבית־החולים איכילוב. מכיוון שהיה חשש שהוא לקה בהתקף־לב. מאוחר יותר התברר שזאת היתה התמוטטות־עצבים, כתוצאה מהמצב הקשה.

חמרורים

הקיבוצניקית במימסד האיטלקי

נחוג ♦ בירושלים, יום־הולדתה ה־80 של עדה סירני, אלמנתו, מזה 41 שנה, של איש ההגנה אנצו סירני, שהוצנח במילחמת־העולם מאחורי הקווים הגרמניים באיטליה, נתפש והוצא להורג. סירני, בתו של חבר מועצת עיריית רומא בראשית המאה (כאשר עמד בראשה ראש־העיריה היהודי הראשון בתולדות הבירה האי־טלקית), היתה עם בעלה, לפני 60 שנה, ממייסדי גיבעת ברנר, ניצלה את קש־ריה עם המימסד האיטלקי שלאחר מילחמת־העולם (אחד מגיסיה היה שר בממשלה) לאירגון עליית ניצולי־השואה, שעליה כתבה בסיפרה ספינות ללא דגל.

● ● ●

השחקן בחטיבת הצנחנים

נהרג ♦ כאשר התהפכה המכונית שבה נסע, בשובו ממסיבת־נישואין, בגיל 32, **שמואל** („שמיל") **רובינ־שטיין**, מדריך טיולים. מדריך נוער ושחקן תיאטרון נווה־צדק בתל־אביב (מורכים בלבד). שהיה ידוע כאמן לוחם. רובינשטיין, מ"פ צנחנים (בח־טיבה שלא גוייסה) בדרגת סרן (במיל'), היה מפעילי יש גבול. התכוון להש־תתף, ביום מותו, בהפגנה נגד מאיר כהנא בגבעתיים.

● ● ●

היתומה והמימסד

נפטרה ♦ בגיל 41, אחרי ארבע שנות מאבק במחלת־הסרטן, בגיל 41, **יונה וולך**, משוררת שפרסמה את ספר שיריה הראשון (דברים) בגיל 22, והאחרון (צורות) לפני שבועיים. וולך, יתומת מלחמת־העצמאות, זעזעה לפני שנים מספר את המימסד הדתי בשיר שקישר את התפילין לערוותה.

● ● ●

חובשת קסדת־הזהב

נפטרה ♦ ממחלת הסרטן, בגיל 64, **סימון סניורה**, מלכת הקולנוע הצרפתי, שהחלה את הקאריירה שלה בשנות ה־40 (קסדת הזהב) כבלונדית זוהרת וסיימה אותה לאחרונה (כוכב הצפון) כאשה כבדת־כשר וצרודת־קול. סימון, שהיתה אשתו זה 35 שנה של השחקן־הזמר איב מונטן, היתה ילידת גרמניה (בה שרת אביה, יהודי יוצא פולניה, בצבא הכיבוש הצרפתי שלאחר מלחמת־העולם הראשונה) שנודעה גם כשמאלנית ומחברת אוטוביוגרפיות שהפכו רבי־מכר.

● ● ●

השמרן בממלכת התקשורת

נפטר ♦ בברלין, מהתקפת־לב, בגיל 73, **אכסל שפרינגר**, איל־העיתונות הגרמני, מעסיקם של 11 אלף עובדים ובעליהם של עשרות יומונים, שובעונים וחינמונים, שהמ־פורסמים בהם הם בילד, צהרון ה־שערוריות רב־התפוצה (5 מיליון) ודר ולט רב־היוקרה. שפרינגר, שמרן ימני ואנטי־קומוניסט קיצוני (ראה גם יומן אישי), שלא שרת בצבא, במילחמת־העולם, מסיבות בריאות, החל את דרכו, מייד לאחריה, בהוצאת שבועון רדיו.

● ● ●

המציתים בפחי־האשפה

הוטלו ♦ ב־1985, לפחי־האשפה ברחבי ארצות־הברית, לדעת סטטיס־טיקאים אמריקאיים: 16 מיליארד חיתולים לשימוש חד־פעמי; שני מיליארד סכיני־גילוח; 1.6 מיליארד עטים כדוריים ו־348 מיליון מציתים שאינם ניתנים למילוי חוזר.

חקירה מיוחדת

בן שנה, שהסתיים בחתונה מפוארת במלון שרתון.

מות הבת והאב

ד אידיליה במישפחה לא נמשכה זמן רב. מקורבים למישפחה טענו כי עדינה, שעבדה במישרד החברה, שהיתה מאוהבת בעוגי בעלה עד טירוף, הוסתה על־ידו בלי הרף נגד סמי וקופל האב.

כדי לקנות את השקט במישפחתו העשירה, עשה קופל האב צעד קיצוני: הוא נתן לסמי את השליטה על עיסקי התיירות היוצאת של קופל. לעוגי נתן האב את עסקי התיירות הנכנסת. קופל האב עצמו עזב את הארץ, נסע לארצות־הברית ופתח שם מישרד של קופל־תורס.

בשנת 1971 התעלפה עדינה לפתע במישרד. ההתעלפויות לא פסקו, ועוגי בעלה הרגיע את המישפחה המודאגת וטען כי מדובר רק במחלת האפילפסיה. במשך שש שנים לא ידעה המישפחה מה מחלתה. רק שנה לפני פטירתה של עדינה התברר למישפחתה ולשלושת ילדיה האמת האיומה: האשה שהיתה נאהבת על־ידי הכל סבלה ממחלה ממארת במוח.

לפני פטירת עדינה הסכים קופל האב לחלק את הרכוש הגדול שצברה המישפחה לארבעה חלקים שווים: חלק לאבא קופל, חלק לאמא רוזה, חלק לעדינה וחלק לסמי.

מייד אחרי פטירתה של עדינה פנה עוגי לבית־המישפט, וקיבל שלושה רבעים מהרכוש של עדינה. שלושת ילדיה קיבלו רק רבע אחד מרכושה. וכך זכה עוגי בנתח שמן של ניכסי המישפחה.

הצרות האיומות, שפגעו במישפחה, לא פסקו עם מותה של עדינה. האבא קופל, שחי בניו־יורק והיה תמיד בריא וחסון, חלה לפתע בסרטן־הדם. מכיחון ששנא רופאים ובדיקות, התגלתה המחלה הממארת בגופו מאוחר מדי. אחרי מות הבת איבד גם את הרצון להיאבק על חייו. אחרי שנה של סבל הוא נפטר בניו־יורק בשנת 1978. הגופה הובאה ארצה ונקברה ליד הבת.

אחרי מותו של קופל־האב, המשיכה חברת־התיירות קופל לשגשג ולצבור מיליונים. סמי ניהל את עיסקי התיירות היוצאת, שפרחו, ועוגי ניהל את התיירות הנכנסת.

אפילו שר־התיירות

ד צרות התחילו באוגוסט 1979. סמי לקה באותה המחלה הקשה שבה לקה האב המנוח. בגלל המחלה הוכרח להעביר את סמכויות־הניהול, שהיו לו בקופל, לידיו של עוגי, שהיתה לו זכות־חתימה בלעדית.

דמיונו של עוגי הרקיע שחקים, ולמקורביו היה ברור שהוא חולם להיות לשר־התיירות. שאיפותיו התחילו לפגוע בדימוי הסולידי של החברה. עוגי התחיל לעשות צעדים, שנודעו לסמי לפעמים מקריאה בעיתונים. עוגי קנה אוניה מיוחדת לאימוני־צוללנים, מבלי שיהיה לו שום ניסיון בספנות. ההפסד של קופל מן הרכישה התמוהה הגיע ל־200 אלף דולר. עוגי חכר את מלודי, אונית־נוסעים שערכה לראשונה שיט בקו ישראל־מצרים. זה לא הלך, וקופל הפסידה שוב חצי מיליון דולר. רכישת המלון החוף חירוק בנתניה על־ידי עוגי עלתה לחברת קופל בהפסד של מיליון דולר.

אך המכה הגדולה ביותר ניחתה על חברת קופל כשרכש עוגי רבע מן הבעלות על מלון אסטוריה וחצי ממניות הניהול. ההפסד לקופל, כתוצאה מצער זה: כשמונה מיליון דולר.

לעוגי זה לא הספיק. בהנהלתו נרכש מלון הים האדום באילת, ותחת שליטתו נוהל מישרד קופל בארצות־הברית. גם המישרד האמריקאי עלה לקופל בכמה מיליוני דולארים הפסד. מי שהכיר מבפנים את חברת קופל, ידע כי כבר בחודש דצמבר 83' היתה חברת קופל למעשה במצב כספי קשה ביותר.

להיזהר מג'יי־אר!

א בל הדיווחים שהוגשו על־ידי עוגי וסגנו, שמואל הרמן, לא הראו למעשה את גודל השואה הפינאנסית ואת החובות האמיתיים שבהם היתה חברת קופל שקועה עד לצווארה.

סמי לא רצה שהעסק, שאביו הקים בזיעת־אפיו, יירד לטימיון. הוא עניין את את חברת לנדקו של אהרון רובינשטיין ברכישת חלקו של עוגי בקופל.

באותם הימים התפרסמו בעיתונים ידיעות כי עוגי מקבל שישה מיליון דולר מרובינשטיין תמורת חלקו בקופל. האמת שהוסתרה מהציבור, היתה שונה לחלוטין. עוגי קיבל בעצם רק שתי חנויות: האחת בירושלים והשנייה בתל־אביב. עוגי קיבל את החנויות בתנאי שאחת מהן תירשם על שם שלושת ילדיו, הנכדים של קופל אשת החברה נעמי לרר, שהיתה נשואה לבחור ישראלי שממנו יש לה בן. מאוחר יותר נישאה למיליונר מפרנקפורט. עוגי הוא בעלה השלישי. לפני 20 חודשים מכר עוגי את חלקו בחברה והתמנה כמנהל של חברת „אל־על" בגרמניה.

רוזנברג. אילו היתה מתפרסמת הידיעה שחצייה של החברה לא שווה יותר מ־200 אלף דולר, היה הדבר מביא להתמוטטות החברה.

אך סמי האמין בחברת קופל, ולאט־לאט, במשך עשרים חודשים, התגלה שיש פער של שישה עד עשרה מיליון דולר בדיווחים על הפסדי החברה. סמי שיעבד את כל רכושו הפרטי, ובכללו דירות ומיגרשים, וכן את רכושה הרב של אשתו, כערבות לחובות קופל.

האבסורד היה שמבחינה תיפעולית הרוויח העסק. מאוקטובר 84 הרוויחה קופל, תוך 10 חודשים, 16.9 אחוזים מהמחזור הכללי שהיה לה מתיירות נכנסת, ו־7% ממחזור התיירות היוצאת. ממוצע־ההכנסות ברוטו של החברה היה כ־10 מיליון דולר בשנה. מה שהרס את החברה היה החובות והריבית לבנקים, שאכלו כל הכנסה אפשרית של החברה. תוך זמן לא־רב גילו 460 עובדי קופל ב־20 מישרדים בארץ ובחו"ל שהעסק מתמוטט.

באותם הימים, שבהם נאבק סמי על חייה של קופל, קיבל עוגי לידיו את ניהול נציגות אל־על בגרמניה.

בימים אלה מתנהלות שתי חקירות. האחת מטעם הרשות־לניירות־ערך — מכיוון שחברת קופל נהיגה עצמית היא חברה ציבורית, שמניותיה נסחרו בבורסה והונפקו לציבור הרחב — בחשד שניתנו לה נתונים לא נכונים.

את החקירה השניה מנהלת חברת לנדקו של רובינשטיין והמפרק של קופל. בקרוב תגיש, כנראה, חברת לנדקו תביעה נגד עוגי, על הצגה לא־נכונה של מאזן־החברה. דבר שגרר את רכישת חלקו של עוגי ביותר משוויו האמיתי.

לאחרונה אושפז סמי בבית־חולים, בחשד להתקף־לב נוסף על המחלה הקשה שלו, אחרי בדיקות התברר כי היה מדובר רק בהתמוטטות על רקע מתחים ושיברון־לב.

בערב ראש־השנה הגיעו לביתו של סמי ידידים רבים, שבאו לדרוש בשלומו. כששאלו איך נפלה מישפחת קופל ממרומי ההצלחה והעושר לעומק כזה, ענה סמי כי מישפחתו עסקה תמיד בעבודה, ולא היה להם זמן לצפות בטלוויזיה. „אילו ראינו את דאלאס" הסביר סמי, „היינו יכולים להיזהר מג'יי־אר, בדמותו של עוגי פילובסקי."

סמי רוזנברג הוא כיום אדם חסר־כל, המחפש תעסוקה. האדם, שזכה במשך השנים בהצלחה מסחררת, הגיע בעיקבות טרגדיה אישית. מישפחתית וכלכלית למצב כזה.

מישפחת „דאלאס" יושבים (מימין לשמאל) מירי וסמי, רוזה, הנכד וקופל רוזנברג, למעלה עומד משמאל עוגי פילובסקי ולידו עדינה, אשתו הראשונה. סמי ועדינה, ילדיו של קופל, למדו בבית־ספר גבוה לשפות בג'נווה, ועבדו במשך שנים לצד הוריהם.

האשה השניה לבחור ישראלי שממנו יש לה בן. מאוחר יותר נישאה למיליונר מפרנקפורט. עוגי הוא בעלה השלישי. לפני 20 חודשים מכר עוגי את חלקו בחברה והתמנה כמנהל של חברת „אל־על" בגרמניה.

שני הגיסים למרות כל הסיכסוכים ביניהם הצליחה המישפחה להסתיר את המצב במשך זמן רב. ההסתבכות החלה כשסמי (מימין) חלה, ועוגי (משמאל) ניהל למעשה את החברה.

שטחים כבושים

הכל יורים בכל

הכיבוש נכנס לשלב חדש: ליהודים מותר לירות ולהרוג בכל הזדמנות, הערבים מבצעים פיגועים פרטיים

דבר מוזר מתרחש עתה, כמעט מדי יום. בגדה המערבית וברצועת עזה.

צה"ל מודיע כי ילד או אשה נהרג או נפצע, כאשר מכונית סירבה לעצור ליד מחסום. החיילים פתחו באש באוויר. וכתוצאה מכך נהרג ילד / נהרגה אשה / נפצע ילד / נפצעה אשה.

ההסבר הסביר היחידי לתופעה זו הוא שהנהגים הערביים לקו בהתקף קולקטיבי של שיגעון. שום אב נור־מלי. שבנו הקטן יושב לידו, אינו מנסה לפרוץ מחסום של חיילים אשר אצבעם על ההדק. שום נהג אינו נוהג כך כאשר יושבת לידו אשתו.

האם השתגעו הערבים? האם הם נאחזים בפאניקה למראה חיילים יש־ראליים. עד כדי כך שהם בורחים וגורר־מים להרג יקיריהם? או שמא הודעות צה"ל אינן סבירות, והן פשוט מחפות על חיילים הפותחים באש בכל הזדמ־נות, על־מנת להרוג?

לירות? בבקשה! אין ספק ש־קיימת כיום מערכת של עידוד לכל יהודי הפותח באש על ערבי.

גיבור השבוע היה ישראלי, רוויזיו־ניסט ותיק, איש־אצ"ל, שהיה בדרכו לכותל המערבי בבוקר שלפני יום־הכיפורים. רוכל־רחוב ערבי, הידוע לכל כמופרע בנפשו, נטפל אל האשה בתנועות מאיימות. כפי שהוא נוהג לעשות תמיד. לא היה בידיו נשק, אלא מפתח ישן. הישראלי פתח באש, ירה כדור בראש הערבי והרג אותו במקום.

לא יכול להיות שמץ של ספק בכך שאותו אזרח ישראלי לא היה מעלה על דעתו להתנהג כך אילו נתקל ביהו־די מופרע בחדרה. באותן הנסיבות עצ־מן. הוא ירה מפני שזה קרה בירושלים המיזרחית. ומפני שהאיש הוא ערבי.

ההמשך היה חמור יותר. המישטרה חקרה את האיש ושיחררה אותו „לכ־בוד יום־הכיפורים". למחרת היום הוזמן שוב. נחקר ושוחרר. ושוב: אי־אפשר להעלות על הדעת התנהגות כזאת של המישטרה. אילו ירה יהודי ביהודי — שלא לדבר כלל על מיקרה שבו ירה ערבי ביהודי.

אין ספק: אצל שילטונות הצבא והמישטרה, בחסות הרמטכ"ל והמפ־כ"ל, שר־המישטרה ושר־הביטחון (שניהם אנשי המערך) קיימת עתה נטיה לסלוח לכל יהודי הפותח באש על ערבי. ואולי אף לעודד אותו לנהוג כך.

עידן חדש. תהליך מקביל קורה בצד השני.

חוליה ערבית ירתה מן המארב באוטובוס ליד חלחול. מתנחלים מיהרו לחלחול, היכו חיילים ואנשי־טלוויזיה, העלו באש בתים של ערבים ועשו שפטים כאוות נפשם.

כמעט מדי יום מבוצעים עתה פיגועים אשר — לדעת מוסדות־הבי־טחון — אינם באים ביוזמת אירגונים מבחוץ. אלא הם פרי יוזמה מקומית של בני־המקום. משמע: התנגדות ה־מזויינת היא עתה משאת־נפשה של האוכלוסיה כולה והצעירים בפרט.

אין ספק: בפרוס תשמ"ו נכנסו הכיבוש וההתנגדות לשלב חדש. הוא מזכיר את לבנון ואירלנד הצפונית.

הכל יורים בכל.

מוות בשוק החלפנים

חלפנים בשוק השחור ברחו כשראו את החיילים. לאחר מהם זה עלה ביוקר

מזה שבועות אחדים, מאז הנהגת „היד החזקה" בשטחים הכבושים, גוב־רות תלונות התושבים על התעללויות מצד החיילים, ירי בנסיבות לא ברורות ומיקרים של הריגה. כתב דבר בדרום, דני צידקוני, אסף רשימה ארוכה של תלונות כאלה בעזה. אחת מהן היתה חמורה במיוחד.

דיווח השבוע דני צידקוני:

מיקרה המסעיר את התושבים הוא הריגתו מידי חייל של מומנדר עוואד עבד־אל־עזיז, חלפן־כספים בן 18, ביום הרביעי שעבר, כשהוא וחבריו ברחו מפני חיילים שהתקרבו לשוק השחור של מטבע־חוץ, הפועל זה שנים בכניסה לעיר.

בעת הבריחה נפל מומנדר, שספג כדור ברגלו, ולדיברי תושבים נורו עליו יריות נוספות, כשהוא כבר שכב. גופתו הועברה למכון הפתולוגי והוחז־רה לעיר ביום החמישי. אביו נקרא למיפקדה צבאית, ושם נמסר לו שבנו ייקבר במעמד המישפחה הקרובה, לאחר שקיעת החמה, בבית־הקברות שבשכונת שייח"רדואן בצפון העיר, ושידאג לנוכחות שני מוח'תארים בטקס.

האב אמר שהמישפחה קוברת את מתיה בבית־הקברות שליד העיריה והוא יקבור את בנו רק שם — ואם הוא ייקבר בשייח"רדואן, המישפחה לא תשתתף בהלוויה. המימשל הזמין שני מוח'תארים, סאכר חילם מסג'הייה ומוסא אבו־שעבן מרימל, להיות עדים בקבורה, אך אחרי משא־ומתן שנמשך ארבע שעות התרצה בסוף המימשל שהצעיר ייקבר בבית־העלמין של המישפחה. המקום הוקף במישמרות צבא, ורק בני המישפחה הקרובה הורשו להשתתף בטקס.

הדוד ח'ליל, שהוציא את הגוויה מהשק לצורך הקבורה, סיפר שראה נקב של כדור שחדר לגולגולת ויצא מהצוואר, עוד נקב כדור בכתף, ועוד פגיעות של שיבעה־שמונה כדורים בבטן ובחזה.

עד כאן דני צידקוני.

המקורות הצבאיים ממשיכים

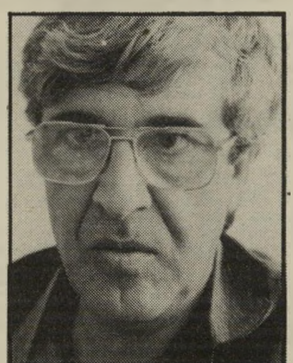

אח יצחק אלון
„איש לא ניגש להציל!"

להכחיש את כל התלונות בלשון לאקונית: „מבדיקה ראשונה מתברר שלטענות על התעללות חיילי־צה"ל אין שחר. עם זאת, צה"ל ממשיך לבדוק עם כל הניגעים בדבר את הת־לונות."

תולדות

קול דמי אחי

צועקים אלי מן האדמה!

מה היה חלקם של המישטרה, הצבא, נציבות־שרות המדינה ותושבי השכונה ברצח?

לפני שלושה שבועות רצח ישעיהו ארנטל, קצין הג"א במילואים, את גידעון אלון (העולם הזה 18.9). השבוע האשים יצחק אלון, אחיו של גידעון, את המישטרה, הצבא, נציבות־שירות־המדינה וכמה מתושבי שכונת קריית־משה, השכונה שבה אירע הרצח, כשותפים לרצח.

טוען יצחק אלון:

המישטרה ידעה, כמה שבועות לפני הרצח, שישעיהו ארנטל חשוד בפריצה למכוניות. אילו היתה עוצרת אותו, לא היה הרצח מתרחש.

אחר־כך התנהלה החקירה בצורה שלומיאלית. למרות שהמישטרה ידעה שאחי נתקל ברוצח ליד מחסן ברחוב פיק, לא מיהרה לבדוק מה מכיל המחסן. רק עשרה ימים אחרי הרצח הואילו החוקרים לפרוץ למחסן, ואז גילו בו פריטי אלקטרוניקה, שכנראה נגנבו על־ידי ארנטל.

אני חושש כי כעת תנסה המישטרה להוכיח כי הרוצח אינו שפוי, ובלבד שמחדליה לא ייצאו לאור.

אשר לצבא, שהכשיר את ארנטל לשמש כקצין הג"א: נודע לי כי בגיל 17 ניסה ארנטל לרצוח ולאנוס את אמו. מייד אחרי אותו מיקרה אושפז במשך תישעה חודשים בבית־חולים לחולי־נפש. מדוע לא ידעו על כך שילטונות־הצבא? כיצד הניחו לו לשאת נשק? האם בין חיילי הג"א וקציניו נמצאים אנשים נוספים, שאינם כשירים לשרות צבאי?

אם התשובה חיובית, הרי שחיי כל אחד מאיתנו בסכנה, שכן אינני יכול לדעת מתי אעבור אני בסמוך לאיש־הג"א מטורף, אוחז בנשק!

נציבות־שרות־המדינה ידעה אף היא על מצבו הנפשי של ארנטל, עובד זוטר במישרד־האוצר, ולא עשתה דבר כדי למנוע את התקפת־הטירוף, שה־ביאה לרצח.

לפני חצי שנה איים ארנטל ברצח על אחת מפקידות המישרד. בנציבות השתיקו את תלונתה. אילו היו מת־ייחסים ברצינות לדבריה, מתלוננים במישטרה ועוצרים אותו, אחי היה חי!

אני מאשים את תושבי קריית־משה באדישות מבחילה. גידעון וארנטל הלכו לאורך 800 מטרים, וכל אותו זמן אחי צעק: „הצילו! הצילו!"

כיתת בנות במכון מאיר לחוזרות־בתשובה שמעה את זעקותיו: תושבי רחוב גת יצאו למירפסות. בחורי־ישיבה התגודדו בקירבת־מקום. היה שם גם עיתונאי מחדשות המתגורר בשכונה. איש לא ניגש להציל את גיד־עון.

אני קורא להקים ועדת־חקירה, שתברוק את הנסיבות שהביאו לרצח, ואת אופן טיפולה של המישטרה בנושא!

מדיניות

„עניין חשוב זה"

מאות סניות הגיעו לפרס מרחבי העולם בעניין החוק לאיסור מיפגשי־שלום. איך הגיב עליהן?

עד הרגע שבו הובא לקריאה ראשונה בכנסת החוק שנועד למנוע מיפגשי־שלום בין ישראלים לפעילים באש"ף, המשיכו לזרום מחו"ל מיכ־תבי־המחאה. כולם היו ממוענים ישי־רות לראש־הממשלה, שימעון פרס.

המיכתב של בועז אפלבאום

„ראש־הממשלה מודה לך..."

ביניהם היו פניות של אנשי־רוח, מד־ענים ומנהיגים, מאותם שפרס משתבח בידידותם.

כיצד התמודד פרס עם פניות אלה? האם הוא הגן על עמדתו, ניסה לשכנע את הפונים, הסביר את הצעת־החוק, שהוא תומך בה?

תשובה לשאלה זאת אפשר למצוא בתיכתובת מוזרה, שעשתה דרכה בין ישראל לאוסטריה.

„בשם ידיד ישראל." הד"ר ג'ון בונצל הוא חוקר במכון האוסטרי היוקרתי לעניינים בינלאומיים, הזוכה באהדתו האישית של ראש־ממשלת אוסטריה הקודם, ברונו קרייסקי. עוד בראשית אוגוסט פנה בונצל במיכתב נרגש לשימעון פרס:

„ראש־ממשלה יקר,

„אני כותב אליך לא רק כאיש מדע־המדינה, אלא גם — ובראש וראשונה — כיהודי, המחוייב לשלום ולצדק בין הישראלים והפלסטינים.

„ממשלתך הציגה לפני הכנסת הצעת־חוק, הקובעת כי כל פגישה בין ישראלים ואנשי־אש"ף היא פשע, בלא להתחשב במניעי הנפגשים. במצב שבו כמעט כל העם הפלסטיני רואה באש"ף את נציגותו, מעשה כזה מאיים באופן חמור על הנסיונות הכנים והאצילים להביא להבנה בין שני העמים.

„מהעיתון לה־מונד אני לומד, שהשר (משה) ניסים טוען כי פגישות כאלה גורמות נזק מדיני וצבאי. לא ברור למה כוונתו...

„אין ספק (שהצעת החוק) לא תביא תועלת לשמה הטוב של ישראל בעו־לם.

„אני מבקשך לשקול מחדש הצעת־חוק אומללה זאת. בכך, אני סבור, אני מדבר לא רק בשם עצמי, אלא בשם רבים אחרים, יהודים וידידי ישראל."

„התחשבות ראויה." מיכתבו של בונצל לא הושלך לפח. בירושלים התייחסו אליו בכל הכבוד הראוי.

החוקר האוסטרי קיבל מיכתב תשובה מראש לישכתו של פרס. בועז אפלבאום (ראה גלופה):

„ד"ר בונצל היקר,

„ברצוני לאשר בתודה את קבלת מיכתבך לראש־הממשלה, שימעון פרס. תוכן המיכתב הובא לידיעתו.

„ראש־הממשלה מודה לך על כי כתבת אליו בעניין חשוב זה, אשר יזכה בעיון הראוי."

שני פרטים מדהימים היו בתשובה קצרצרה זו:

● היה בה רמז, שחרג מעבר לנימוס גרידא, כי בלישכתו של פרס התייחסו באהדה לנימוקיו של בונצל;

● בראשה הופיע התאריך ה־22 באוגוסט. באותו היום ממש נעשו כבר ההכנות האחרונות לכנס מושב מיוחד של הכנסת, כדי להניח על שולחנה את הצעת־החוק השערוריתית.

תשובות דומות יצאו כנראה מי־רושלים לכל רחבי העולם המערבי, עד היום שבו נערכה, בחטף, ההצבעה בכנסת, שבה תמך המערך, על־פי דרי־שתו הנרגשת של פרס עצמו, בהצעת־החוק, שהתקבלה בקריאה הראשונה.

תאונות

בגוב האריות

מנהל רשות שדות־התעופה דרס ילדה בעזה. האם נסע במהירות מותרת?

העיר עזה, שממנה מופצים באחרו־נה סיפורים מרגשים על התנהגות כוחות־הביטחון, סיפקה השבוע סיפור אחר. ילדה בת 6 נפצעה קשה בתאונת־דרכים מפגיעת רכב ישראלי, שנסע לכיוון מחסום ארז.

ייתכן שהתאונה היתה נרשמת בכרוניקה המקומית כאחת מרבות. אלמלא התברר אחר־כך שהפוגע הוא ישראלי בעל תפקיד בכיר. האיש: מנכ"ל רשות שדות־התעופה, צבי גוב־ארי, שאסף בריכבו, זמן קצר לפני כן, שני אנשי־מילואים, ונסע בכביש במהירות 60 קמ"ש.

התאונה אירעה בשעות הבוקר של יום החמישי, ה־19 בספטמבר. באותו היום, בשעות אחר־הצהריים, הופיע גוב־ארי במישרדו בנתב"ג, כולו נרגש. כנף הרכב היתה מקומטת מעט בגלל הפגיעה.

על מה שאירע במקום סיפר גוב־ארי להעולם הזה: „נסעתי בצד ימין של הכביש. מולי, במרחק 30 מטר, מצד שמאל, יצאה ילדה מחורשה ש־לצד הכביש והתחילה לחצות אותו במ־הירות לכיוון שלי. ירדתי לשולי ה־דרך, וכשהייתי עם כל ארבעת הגל־גלים מחוץ לכביש עלתה הילדה על הכנף שלי, למרות שצפרתי.

„עצרתי והסתובבתי. רכב שעבר במקום אסף אותה לבית־חולים. נסעתי אחריו לבית־החולים, ומשם לתחנת־המישטרה, כדי למסור עדות. למחרת שבתי לבית־החולים כדי לבקר אותה, והתברר שהיא כבר שולחה לביתה.

„מזל שלא עצרתי בכביש. היא היתה נדרסת ממש. באותו יום חזרתי לעבודה, והיתה לי הרגשה קשה. גם אני אב לילדים, ולכן הייתי מאוד מוראג."

גוב־ארי, קצין בכיר (מיל'), הוא חבר מרכז־חרות וזכה בתפקידו בעיקבות מינוי מיפלגתי שנוי במחלוקת. באח־רונה התפרסם כאשר שבר את קשר אי־הוודאות ומסר על נחיתתו בארץ של מטוס „אמריקאי", שנעלם בדרכו מאיראן, ועל־פי דיווחים בחו"ל נחת בנתב"ג. מישרד־החוץ הכחיש עובדה זו, וכעבור 48 שעות הודיע גוב־ארי רישמית כי המטוס המיסתורי נמצא בארץ במשך זמן קצר.*

ממישטרת עזה נמסר להעולם הזה שגוב־ארי נסע אומנם במהירות שהיא מותרת בכביש בינעירוני, אך מכיוון שילדים צעדו בשולי הדרך. ייתכן שהיה על הנהג להאט. תיק החקירה יועבר לפרקליטות, לשם הגשת מיש־פט.

* *השבוע הודיע שבועון בריטי כי המטוס הביא לאיראן טילי הוק שסופקו על־ידי ארצות־הברית לישראל.*

Dear Dr. Bunzl,

I wish to acknowledge with thanks receipt of your letter of August 5 addressed to Prime Minister Shimon Peres, which has been brought to his attention.

The Prime Minister thanks you for writing to him on this important subject, which will receive due consideration.

Sincerely,

Boaz Eppelbaum
Head of
Prime Minister's Bureau

הנדון:

קריאת התראה – ותוכנית למאבק בנגע המאיים על קיום המדינה

זאב! זאב!

דבל מכירים את האגדה הקלאסית. היה היה נער־רועים, שחמד לו לצון. הוא נהג להזעיק את בני־הכפר בקריאות מקפיאות־דם: „זאב! זאב!" כאשר מיהרו בני־הכפר אל האחו, כדי להגן על העדר, הסתבר להם שהיתה זאת מתיחה.

לבסוף בא הזאב באמת. הנער קרא „זאב! זאב!" ואיש לא שעה לו. הכל היו בטוחים שאין זה אלא מעשה־קונדס נוסף. וכך טרף הזאב את העדר, וגם את הנער.

■ ■ ■

זוהי הגירסה המקובלת, אבל היא כוזבת לגמרי. המציאו אותה בני־הכפר, שביקשו לטשטש את אשמתם.

וכך היה הסיפור, אילו כתב אותו הנער עצמו:

היה היה נער־רועים. היה לו חוש מיוחד לזאבים. יתכן כי נתקל פעם בזאבים כשהיה תינוק. הוא היה מסוגל לחוש אותם מרחוק, לראות את עיניהם באפלה, להריח את ריחם.

פעם חש בחשכה בזאב המתקרב. הוא צעק „זאב! זאב!" ובני־הכפר חשו לעזרתו. אבל עד שבאו, ברח הזאב.

כך זה קרה כמה פעמים. הנער חש בזאב. הוא ידע שהוא שם. הוא ראה את עיניו הנוצצות. הוא הריח את ריחו. אך בני־הכפר לא האמינו לו. הם זעמו על כי נאלצו לקפוץ ממיטותיהם החמות. הם היו בטוחים שהנער משטה בהם.

בלילה הגורלי, כאשר התקרב הזאב אל העדר, לא שעו בני־הכפר לקריאותיו הנואשות של הנער. הם התהפכו ב־מיטותיהם הנוחות. הזאב טרף את העדר, וגם את הנער.

■ ■ ■

אני הרגשתי פעמים רבות כאותו נער בסיפור המתוקן.

ראיתי את הנאצים בתקופה הרגישה ביותר של ילדותי. ראיתי אותם במו עיניי, את האנשים, את המדים, את הדגלים, את השיטות. שמעתי את הקולות. הייתי שם.

עזבנו את גרמניה תקופה קצרה אחרי שהנאצים עלו לשילטון, ועל כן נשאר הזיכרון הזה טרי במוחי. הוא לא כוסה על־ידי הזוועות שבאו לאחר־מכן. לא ראיתי את אשר עשו הנאצים ליהודים באירופה. הזיכרון המכריע שנשאר במוחי הוא של עליית הנאצים לשילטון, של נפילת גרמניה ההגונה והשפויה, של השתלטות החלאה, ובראשה פסיכופאת היסטרי, על אומה גדולה ומפוארת, „עם של משוררים והוגי־דיעות," כפי שהגדירה את עצמה.

מאז אני מבחין בנאצים מרחוק. אני מריח אותם. אני חש בהם. כאותו נער

גלויית־תעמולה של יוזף גבלס במאבק על ברלין

באפלה, שאינו רואה את הזאב, אך היודע שהוא שם, באפלה, והקולט מדי פעם, בשבריר של שניה, את ניצנוץ עינו הזדונית.

לא הנחתי לזיכרונות לשקוע. חשתי שאני יודע משהו, שיש לשמור עליו. קראתי כל מה שניתן לקרוא על אותה תקופה — תקופת עלייתם של הנאצים לשילטון. חידדתי את תחושותיי. הפכתי את עצמי לסייסמוגראף, הקולט את הזעזועים הקלים ביותר בחיק האדמה. ישבתי במישפט אייכמן, יום נורא אחרי יום נורא, אך הקשבתי רק בחצי אוזן לסיפור הזוועות שביצעו הנאצים בתריסר ארצות. אוזני היתה כרויה לסיפור אחד: איך הצליחו הנאצים להשתלט על גרמניה. מה הפך את אייכמן לאייכמן. מה הפך מאות אלפי גרמנים ואוסטרים פשוטים למכשירי־רצח לאייכמנים.

ובאותו הזמן בדקתי בלי הרף: היכן שגו הגרמנים הטובים? מה יכלו לעשות ולא עשו? מה היו המחדלים?

איך ניתן למגר את הנאציזם בעוד מועד? באילו שיטות?

לפני 30 שנה בדיוק, בקיץ 1955, כתבתי סיפור דמיוני על עליית הנאצים לשילטון בישראל. הסיפור היה אמור להתרחש ב־1975. הוא תיאר את הגורמים, את המרכיבים. הקוראים התייחסו אליו כאל תרגיל אינטלקטואלי. בעיניי היה אזהרה.

כעבור חמש שנים, אחרי תפיסת אייכמן, כתבתי ספר קטן בשם צלב הקרס. ניסיתי לתאר לבני הארץ, שלא היו שם, איך זה קרה — לא ניתוח אקדמי מופשט, מעשה־ידי פרופסורים, אלא עדות של עד־ראייה. כך זה היה, כך זה נראה, כך זה הורגש. ובסוף, בפרק נוסף: „זה יכול לקרות כאן!" איך זה יכול לקרות בישראל, מדוע, מתי, באילו תנאים.

אחר־כך כתבתי על כך עשרות מאמרים, אולי מאות. נאמתי על כך בכנסת. מאחורי גבי אמרו: „יש לו אידיאה פיקס, לאבנרי זה. הוא לא יכול להשתחרר מטראומה של ילדות. הוא רואה נאצים בכל מקום." ואנשי־זדון מחוכמים גם הוסיפו הסבר פסיכולוגי: „בעצם, אבנרי הוא בעצמו נאצי. הוא חולם על זה כל הזמן. הוא מדחיק את זה באמצעות האזעקות האלה."

ואני, נער־רועה קטן, ישבתי ב־חשיכה ורעדתי. ידעתי שהזאב נמצא שם. חשתי בו. ראיתי את הסימנים. שמעתי את הרחש. וידעתי שאיש לא יאמין לי, עד שיהיה מאוחר מדי.

היום יודעים הכל שהזאב ישנו, שהוא גדול ואימתני. האם זה מאוחר מדי?

■ ■ ■

בשבוע שעבר עמדתי מול פני הזאב. הייתי בהפגנת־הנגד הגדולה בגיבעתיים. נדחפתי קרימה, אל השורה הראשונה, ליד איש מישמר־הגבול שדחף אלה לצלעותיי.

לצידי ומאחוריי עמדו צעירים, בני הארץ, וביניהם נערים קטנים, חניכי תנועות־הנוער, בני 9־10, בני אותו הגיל שבו הייתי אני, כאשר ראיתי את המחזה הזה בגרמניה.

זה היה אותו המחזה. אותו המחזה עד להחריד.

מאות אלפי ישראלים ראו מחזות כאלה בסרטים. הסצינה של הנער השר בבית־מרזח כפרי בסרט קאבארט. מאות סצינות אחרות בסרטים אחרים. קבוצה קטנה של בריונים, חלאת החברה, מתקבצים סביב הדמגוג שלוח־הרסן, המתחנף אל ההמון והמטפטף אל תוך ראשם את הרעל הקטלני. ומולו הציבור הטוב, הגדול, שהוא חסר־אונים מפני שהוא שומר־חוק והגון ובלתי־אלים. ובאמצע — המישטרה של השילטון הדמוקרטי, המשרתת את המסית וההופכת מכשיר בידיו להפלת הדמוקרטיה.

עמדתי בגיבעתיים, בין המון האנשים הטובים הזועמים, הצועקים והשורקים, מול קומץ הנאצים המנופפים בדגלים ובאגרופים, וידעתי שכבר קראתי על מעמד זה לפני הרבה שנים, באחד מספריו של יוזף גבלס, שהיה אז הגאו־לייטר (המנהיג המקומי) של הנאצים בברלין.

בברלין יש שכונה של פועלים, ושמה ודינג. שכונה ענקית. הקומוניסטים שלטו בה אז, וגם המישטרה הפרוסית המפורסמת לא העזה לשוטט בה אלא בחוליות מוגברות.

גבלס החליט לכבוש את השכונה הזאת. הוא קבע אסיפה נאצית בלב השכונה. „יקרעו אותם לגזרים!" ניבאו הכל. אבל גבלס הופיע בליוויית בריוניו. הוא לא היה גיבור גדול, אבל הוא סמך על המישטרה הדמוקרטית, שתגן על חופש־הדיבור שלו. הפועלים הגרמניים היו שומרי־חוק. הם צייתו למישטרה. הם עמדו. אלפים רבים מהם, מול מקום־הכינוס, זעקו וצעקו. אך גבלס קיים את האסיפה, וחזר למקום, ולבסוף אכן היה סניף נאצי גדול בשכונה.

אדולף היטלר עצמו התפאר בסיפרו, מיין קאמפף, במעמדים מסוג זה — איך תיעתע בשילטון הדמוקרטי, איך ניצל את חולשותיו, איך הפך את המישטרה לכלי־שרת שלו, איך ככש לבנות בקרב הציבור שבא להפריע לו, ובקרב המישטרה שסוככה עליו.

האלפים שהיו בגבעתיים שמחו. הם עצרו את כהנא. הם מנעו בעד דבריו מלהישמע. הם הלכו הביתה כשבליבם הסיפוק. הם עשו משהו. הם התייצבו.

הם היו שם, וכל הכבוד להם.

אבל אני עמדתי שם וידעתי איך זה נראה מן הצד השני. הציבור ניצח את כהנא. אבל כהנא ניצח את הדמוק־רטיה. הדמוקרטיה של שימעון פרס, יצחק שמיר וחיים ברל־לב, שעמדה מולו חידלת־אונים ורוספת, והוא מהתל בה.

■ ■ ■

וכך זה נראה מן הצד השני: **במאמץ מבוטל, כמעט ללא שום השקעה, העמיד כהנא את המדינה על**

כרזת־תעמולה של מאיר כהנא ביד׳ אנשיו בגבעתיים

(המשך מעמוד 11)

ראשה, תוך ניצול כלי־התיקשורת, המישטרה ומכשירי־השילטון.

לא היו עימו אלא קומץ אנשים, וגם את אלה נאלץ להביא מכל קצות הארץ. היה שם פינקלשטיין הזכור־לשימצה מנצרת־עילית, ר־שאר תומכיו הידועים. הכוח שעמד מאחוריו היה אפסי.

אולם במשך ימים שלמים עמד ב־מרכז תשומת־הלב הלאומית. הוא הוציא רבבת מתנגדים לרחוב. הוא הסך גם את המתנגדים לכלי־שרת במסע־הסירסום שלו. הם היו לו ל־תסאורה חיה.

הטלוויזיה הישראלית שירתה אותו, מבלי לדעת. היא הראתה אותו בפוזה הירואית, המעטים מול הרבים, ולא הראתה ולא שידרה את הקולות של הרבבות שמנגד. העיתונאים רשמו בשקידה את הדברים שאמר — שאנחנו, במקום, לא שמענו אותם, מפאת ההמולה הנגדית — והביאו אותם להמוני בית־ישראל מדן ועד אילת. אלפי הדיירים בסביבה שמעו היטב את דבריו המשודרים ברמקולים רבי־העוצמה, שאיש מבין רבבת מפגיני־הנגד שומרי־החוק לא העלה על דעתו לנתקם.

חסידיו עלובי־המראה התרברבו כגיבורי־חיל,

אנטי־נאצים: אנשי תנועות־הנוער מול כהנא בגבעתיים

מאחורי שרשרות השוטרים שהגנו עליהם. השוטרים ואנשי מישמר־הגבול, שכהנא החניף להם ללא־בושה, הקשיבו לדבריו, וניכר היה היטב שהם הושפעו אם עוד היו זקוקים להשפעה זו. הם דחפו את הקהל האנטי־כהניסטי ב־ברוטאליות, לא כמי שכפאם שד וה־עושים את עבודתם" (שמעתי כמו אוזני שוטר אחד אומר כך למפגין) אלא כמי שמגוייסים כבר לשרות הרייך היהודי השלישי.

אנשי כהנא חשו כגיבורי־חיל. הם היו מוקד האירוע. הם עמדו מול הצי־בור הגדול. מאות עיתונאים מהארץ הנציחו אותם, ומאות עיתונאי־חוץ הביאו את דברם ותמונותיהם אל קצות תבל.

■ ■ ■

כל אלה הן שיטות נאציות קלאסיות — טכניקה שנכתבו עליה ספרים רבים, הן בידי הנאצים עצמם, הן בידי קורבנותיהם ופרשנים.

מדי פעם שאלתי את עצמי בעבר: האם הוא מודע לכך? האם הוא פועל מתוך אינטואיציה, או שלמד את השיטות ההן?

כיום אין עוד שום ספק בליבי: כהנא מחקה את הנאצים במודע. הוא יודע שצירוף המילים „נאצי" ו„יהודי" הוא כה מחריד, עד כי איש לא יוכל להישאר אדיש מולו. על כך בנוי כל מיבצע־הסירסומת שלו, שיביא אותו — כך הוא מקווה — לשילטון.

שום אדם נורמלי לא היה בוחר במיקרה בצבע הצהוב לחולצות אנשיו. הוא דומה יותר מדי לצבע חולצותיהן של פלוגות־הסער (SA). החום הנאצי לא היה חום אמיתי, אלא צבע חרדלי, חום־צהבהב. כהנא ראה אותו בסרטים הוליבודיים.

עכשיו, לראשונה, הופיעו בין החולצות הצהובות גם חולצות שחורות. כתוב עליהן „מישמר הכבוד היהודי", ולובשים אותן מי שרואים את עצמם ככוח־המחץ המגוייס של כהנא.

הצבע השחור הוא צבע „פלוגות המישמר" (ראשית־התיבות: SS) יחידת־העילית שהקים היטלר כמישמר־ראש אישי ולביצוע התועבות העיקריות שלו. סיסמתה היתה: „הנאמנות היא כבודי!"

מיקרה? לא, זה אינו יכול להיות מיקרה.

אין זה מיקרה שכהנא שיכתב בעברית את חוקי־נירנברג, והפך אותם למרכז תעמולתו. אין זה מיקרה שהוא חוזר ללא־הרף על סיסמות נאציות ברזוקות כמו „כשאני אהיה ראש־ה־ממשלה..." (היטלר הוסיף: „ראשים יתגלגלו בעפרו" כהנא הבטיח נקמה באנשי גיבעתיים), „אני אומר מה שאתם חושבים..." ועוד ועוד. אפשר למצוא אותן בספרים.

זהו חיקוי מודע, מכוון. כהנא אינו בורח מן הדימוי הנאצי, אלא להיסך, מחפש אותו.

הדימוי משרת את מטרותיו — להטיל אימה, להרגיז, לקומם, למשוך תשומת־לב, לעורר תגובות, להאדיר את התיעוב בקרב האנשים ההגונים, וממילא את המשיכה אליו אצל הפסולת החברתית, שהיא חומר־הגלם של כל תנועה נאצית.

עמדתי בקהל, קלטתי מדי פעם קטע מדברי כהנא מבעד להמולה, ויכולתי לזהות כל מילה ולשייך אותה למקור — החל בהתקפה הסרועה על הנשיא המכובד (הרצוג? הינדנבורג?) וכלה בדיבורי־הקנוסה למישטרה ולצה"ל ושתי המילים הרות־הגורל: „סכין בגבו?"

■ ■ ■

אחרי ההסגנה עמדתי ברחוב וחיכיתי. אנשי כהנא שוטטו בחבורות קטנות בקרב המון מתנגדיהם, בטוחים בעצמם ותוקפניים, מבלי לחשוש. הם ידעו שמתנגדיהם אינם אלי־מים. (קל לנחש מה היה קורה, אילו היה המצב הפוך.)

כמה חבורות כאלה עצרו לידי וניגשו אליי, מי ברוח טובה ומי ברוח רעה מאוד. שמעתי מה בפיהם, וראיתי את פניהם. היו ביניהם כמה אשכנזים קשישים, שפתחו בהתנצלות בנוסח „תראה, אני לא בעד כהנא, אני איש־חרות, אבל כהנא אומר הרבה דברים נכונים..."

אך בעיקר היו שם בני שכונות־העוני, ה־חלכאים והנדכאים. המקופחים־מילדות והמושׁ־פלים, המנוכרים מכל דבר ישראלי אמיתי, השונאים את השילטון ואת הדמוקרטיה, ואת החברה המאורגנת. צעירים פרימיטיביים. ה־רוברים שפה קלוקלת, שלא קראו בחייהם ספר, שמחשבותיהם פשטניות עד להחריד, תחתית הכיתות בבית־הספר היסודי, אנשים שבחלקם לא עבדו מעולם, ובחלקם גם לא שירתו מעולם בצה"ל.

הבסיס הקלאסי של כל תנועה פא־שיסטית.

לאלה בא כהנא כגואל. הוא אומר להם: מחר תהיו אתם האדונים במדינה הזאת! אתם תחסלו את הבוסים, הבזים לכם היום, ותבואו במקומם! אתם בני העם הנבחר! אתם יפים, חזקים, נהדרים! הערבים הם כלבים, ואתם יכולים לעשות בהם כאוות נפשכם!

תחושת־הנחיתות הוספת להרגשה של כוח־אלים, תוקפני, נקמני.

„השתחררתי לפני חצי שנה, ולא מצאתי עבודה!" התלונן אחד מהם באוזניי — כשהוא מאשים במשתמע את המימסד, את האשכנזים, את הערבים, את כל העולם. כהנא ישנה את זה.

„ראית? איזה דמוקרטיה זה, שלא נותנים לכהנא לדבר?" פנה אליי שני בזעם.

הזכרתי את היטלר והנאצים, ונוכחתי לדעת שהבחורים האלה בכלל אינם יודעים על מה אני מדבר. נאצים? הנאצים היו אנשים שהרגו יהודים. וכהנא בא להציל את היהודים. (זהו אחד הכישלונות הנוראים ביותר של מערכת החינוך והתיקשורת, שהזהרתי מפניו עוד בימי מישפט אייכמן: להציג אך ורק את מעשי הנאצים כלפי היהודים, ולהעלים לחלוטין את האסון שגרמו לגרמניה, את הרג מיליוני הגרמנים במילחמה, את מחנות־הריכוז שבהם נרצחו מתנגדי־המישטר הגרמניים בהמוניהם, את כל הזוועות וחוסר־היעילות והטימטום של הדיקטטורה ה־פאשיסטית.)

„מה זה, הערבים רוצחים יהודים בארץ שלנו!" זעק אחר, בצירוף הקללה: „מאניאק! אוהב־ערביס!"

כהנא אוסף את האנשים האלה במיזבלות של החברה הישראלית, ומרים אותם מאשפתות. כך עשה היטלר לפניו.

הוא נוסך בהם ביטחון חדש, ששום גוף אחר אינו מעניק להם. הוא נוטע בהם את האמונה השלמה שמחר הם יהיו בשילטון, ואז יוכלו לפרוע את החשבונות עם כולם — כל מי שהצליח יותר מהם, כל מי שבז להם, תנועות־הנוער, הקיבוצניקים, אנשי יחידות־העילית ב־צה"ל, הבוסים, המימסד, האשכנזים, הערבים.

עמדנו רבבה מול מאה, האיש ההיסטרי מולנו צרח ונופף בזרועותיו, ואחד ממסיגיני־הנגד, ילד־טוב־גיבעתיים, שאל אותי: „תגיד, אתה חושב שיש לו סיכוי להיות ראש־הממשלה?"

■ ■ ■

קשה לזכור שעוד לפני עשר שנים היה זה איש נלעג, שהכל בזו לו, ראש כנופיה קטנה של אמריקאים מופרעים, נערי הגטו היהודי שבאו ארצה לשחק במערבי־הפרוע, ורוסים מופרעים, שברחו מן הדיקטטורה הסובייטית ושחיפשו כאן דיקטטורה משלהם, שבה יהיו הם הקג"ב.

אז עצרו אותו, בלי חוכמות, ושמו אותו במעצר מינהלי. התייחסו אליו כאל בדיחה או מיטרד.

והנה הוא יכול להוציא רבבות מבתיהם, ולמקר את כלי־התיקשורת של הארץ והעולם, והדיבורים על „כהנא לשילטון" כבר אינם מצחיקים.

מה מקומו של האיש בכל אלה? האם הוא יצר את התופעה הזאת במו ידיו, בכוח כישרונו, או שהוא רק רוכב על גל, כטרמפיסט של הפאשיזם הישׁ־ראלי?

שני הדברים נכונים.

אסור לזלזל בכהנא. אסור לראות אותו בעי־ניים שלנו. צריכים לראות אותו בעיניים של הפסולת החברתית, הנוהרת אליו.

כהנא הוא מומחה. הוא דמגוג השולט ב־טכניקה. הוא מעורר הערצה אצל אותו סוג של אנשים, שהוא זקוק להם.

חצי שעה לפני שבא לאסיפה בגיבעתיים, הציג אותו אחד מאנשיו בסיגנון של פולחן־אלילים. אחרי שמנה את כל גבורתו וחוכמתו של האיש, חזר על שמו, בהערצה משתפכת, במשך דקות ארוכות, בצורה היפנוטית: „כ־הא־נא! כ־הא־נא!" עשרות, מאות פעמים.

גם זוהי טכניקה נאצית מובהקת. ממש לקוחה מן הספרים. מישהו טרח לקרוא, ללמוד, להדריך, ליישם.

מישהו לידי אמר: „אבל זה איש מצחיק! הוא מגעיל! הוא פסיכופאת! רואים את זה: איש כזה אינו יכול להצליח!"

התשובה פשוטה ביותר. זה תלוי בעיני הצופה. נוער גרמני, הצופה כיום בסרטי־יומן ישנים של התקופה הנאצית — יומנים שהנאצים עצמם הפיקו והקרינו — מתגלגל מצחוק. המוקיון הזה, בעל ההעוויות המצחיקות האלה, המנופף את זרועותיו בשיגעון, המשמיע בקול היסטרי קיש־קושים מטופשים — האם זהו האיש שכבש את אירופה? האיש שאבא סגד לו ושאמא התעלפה מרוב התרגשות באסיפות שלו? שמיליוני גרמ־נים, פרופסורים ופועלים, איל־משק־ומובטלים, הלכו אחריו אל המוות, כמו העכברים אחרי ה־חלילן?

כן, בזה היה האיש. ובזה האיש אצלנו.

■ ■ ■

אילו היה כהנא לוקה באותו ערב בשבץ הלב, מה היה משתנה? האם בזה היתה נגמרת התנועה?

בוודאי שלא.

איני מייעץ לזלזל בכהנא. הוא ממלא היום פונקציה חשובה, הרסנית. אולם לא כהנא יצר את הכהניזם. הכהניזם יצר את כהנא. ואם לא יהיה כהנא, יבוא אחר — אולי פחות גרוע, אולי יותר גרוע. אולי אדם המוכשר, בניגוד לכהנא, לארגן. ואולי לא.

הכהניזם הוא, בפשטות, נאציזם יהו־די. מוטב לקרוא לתופעה בשמה.

הנאציזם היהודי יונק מכמה מקורות־יניקה בעת ובעונה אחת. מן האווירה בבית, בבית־הספר, ברחוב ובצבא. מן הדת היהודית, ההופכת בארץ לדת שיבטית, אלילית, כוחנית, משיחית. מן השבר החברתי בין ישראל הראשונה והשניה. מקיומו של מיעוט לאומי גרול. מהפצע הפתוח של המילחמה המתמשכת, שהמימסד הישראלי מסרב לטפל בו ברצינות. מן הכיבוש וספיחיו הבלתי־נמנעים. מן המשבר הכלכלי, הפוגע בעיקר בעניים. מטראומות של מאות השנים ומהחוויות של ימינו.

אלה הם מרכיבים שונים, חומרים כימיים, אשר בהצטרפם יחד יוצרים את התופעה הרצ־חנית, הקטלנית, הרסנית, ששמה נאציזם יהודי.

אני משוכנע כיום כי יש בכוחה של תופעה זו להרוס את הדמוקרטיה ה־ישראלית, לפוצץ את החברה היש־ראלית מבפנים, להביא מאות אלפי ישראלים לירידה מן הארץ, להעלות את המדינה על דרך של מילחמת־דת־אבדות, ולהביא לחורבן מדינת־ישראל.

על כן אני צועק: זאב! זאב!

■ ■ ■

לאחרונה אני נשאל פעמים רבות: איך זה היה? איך זה נראה במציאות? מה הרגיש האדם הפשוט כאשר עלו הנאצים לשילטון?

היה זה אחד הימים המכריעים בתולי־דות האנושות, יום שגזר מוות על שישה מיליון יהודים, על עשרות מיליונים ברחבי תבל, וגם על מיליוני גרמנים. אבל זה היה יום רגיל לגמרי.

עליית הנאצים לא היתה אירוע דרמאתי חד־פעמי, כמו רעש־אדמה. זה היה תהליך מתמשך וממושך, שהתחיל זמן רב לפני שהיטלר הפך בדרך חוקית ודמוקרטית לראש־הממשלה, וש־נמשך לאחר־מכן.

אחד הכזבים הנפוצים הוא שהרפובליקה הגרמנית („רפובליקת ויימאר", על שם העיר שבה חוברה החוקה שלה) היתה עלובה וחלושה, שלא היו לה הכוחות להתגונן, שעמדה חסרת־אונים מול פני המיפלצת החומה.

לא דובים ולא יער. לרפובליקה היו כוחות עצומים.

עמדו לרשותה כוחות־מישטרה אדירים, ובראשם המישטרה הפרוסית המהוללת, בהנהגת ממשלה סוציאל־דמוקרטית. עמד לרשותה צבא מיקצועי וממושמע, אולי הטוב בעולם של אז. עמדו לרשותה האגודות המיקצועיות רבות־הכוח, שלא נפלו מן ההסתדרות שלנו. עמדו לרשותה כוחות מיפלגתיים רבים.

פלוגות־הסער הנאציות לא היו הכוח ה־מיפלגתי היחידי במדינה שהיה מאורגן, לובש־מדים וחמוש. גם למיפלגה הסוציאל־דמוקרטית היה צבא פרטי אדיר שלבש מדים, גם ל־קומוניסטים, וגם לימין הלאומני.

הכל היו בטוחים שברגע המכריע תקום הרפובליקה ותרוצץ את גולגולתה של המיפלצת הנאצית. הממשלה תפעיל את המישטרה והצבא, האגודות המיקצועיות יכריזו על שביתה כללית, הצבאות המיפלגתיים ייכנסו לפעולה.

שום דבר כזה לא קרה. מדוע? מפני שכוח־הרצון התמוטט יחד עם כוח־הביצוע.

המיליונים שעברו למחנה הנאצי כללו חיילים ושוטרים, חברי האגודות המיקצועיות והמיפלגות האחרות. המימסד כולו התמוטט מבפנים. הגנרלים לא בטחו עוד בחייליהם,

ראשי־המישטרה לא יכלו עוד לסמוך על השוטרים, ראשי האגודות המיקצועיות היו כאלופים שחייליהם נטשו אותם בטרם קרב.

זה קורה עכשיו אצלנו. בראש עומד מימסד כושל, רופס, חלשלוש ועלוב — כנסת שאינה מסוגלת לחוקק חוק נגד הגיזענות, שר־מישטרה יליד־אוסטריה המסביר בהגיון מרוע הוא צריך להגן על הנאצים, ראש־ממשלה העסוק ב־רוטציות, שר־חינוך השופע מליצות של נועם ורצון טוב, מיפלגות שאיבדו מזמן כל קשר עם ההמון, שמאל שאינו יודע מה קורה לו, ימין המשתדל לחקות את כהנא כדי להתחרות עימו.

ולמטה, בתחתית, מכרסם הנאציזם היהודי בכל המיסגרות, עושה נפשות ומערער את היסודות, כמו תולעים המכרסמות בעץ.

■ ■ ■

כך זה היה בגרמניה. כך זה יכול לקרות אצלנו.

יכול. לא מוכרח.

יש סכנה אחת באנאלוגיה של גרמניה. היא יכולה להוביל למסקנה הפאטאליסטית שמה שקרה שם מוכרח לקרות כאן, שהכל אבוד.

שום דבר אינו אבוד. אפשר להבים את הזאבים, כאשר מבחינים בהם בעוד מועד. אפשר למגר את הנאציזם היהו־די.

איך?

כיום מתרוצצים בשטח הרבה גופים בעלי־רצון־טוב, מיפלגות ואירגונים. בכל שני וחמישי אנו קוראים על יוזמה חדשה למילחמה בגיזענות. כמה מן היוזמות האלה אינן אלא פעולות מיפלגתיות אנוכיות, המבקשות לנצל את הפחד מפני הכהניזם לשם גריפת הון פוליטי קל. יוזמות אחרות רציניות יותר. אך כולן חובבניות.

המילחמה בנאציזם אינה יכולה להצ־ליח כמאמץ חובבני. כי ממול עומדים אנשי־מיקצוע. מול המומחים הנאציים צריכים להתייצב מומחים אנטי־נא־ציים.

איני בא לשרטט כאן תוכנית מפורטת, שמקומה בתזכיר. אך ברצוני להציע כאן כמה הנחות־יסוד, שהבנתן היא — לדעתי — תנאי בל־יעבור להצלחה.

■ ■ ■

ראשית: צריך לקום גוף ארצי למילחמה בנאציזם היהודי.

לא ועדה של עסקני־מיפלגות, שכל אחד מהם ינסה לעשות הון לעצמו ולמיפלגתו, ולמנוע הישגים מן המתחרים.

דרוש גוף בלתי־מיפלגתי ממש, שיקוף אנשים מכל שדרות הציבור ומכל מיגוון הקשת הפוליטית — החל באנשי שמאל וכלה בחסידיו האמיתיים של זאב ז'בוטינסקי, שהיה ליברל ודמו־קרט חילוני.

הגוף הזה צריך להיות קודש למטרה אחת בלבד: המילחמה בנאציזם. לא נגד כהנא האיש בלבד. ולא נגד הכהניזם בלבד. אלא נגד התופעה עצמה — הגיזענות האנטי־דמוקרטית והכוחנית.

■ ■ ■

שנית: המילחמה צריכה להתנהל לאורך חזית רחבה, לכל רוחבה ובעת ובעונה אחת.

אין מקור אחד לנאציזם היהודי, ולכן אין לו גם תרופה אחת או זירת־קרב אחת.

אם אנחנו רוצים לייבש את הביצה הזאת, שבה נולדים היתושים הנושאים את המחלה, אנחנו צריכים לסתום את כל הביבים המזינים אותה.

זה נוגע לחינוך, ה„חילוני" כביכול והדתי, המעניק לתלמידיו תמונת־עולם מעוותת ומסו־רסת, לאומנית וגיזענית, מגן־הילדים והלאה.

אך אל־נא יחשוב איש שרי בכך. שינוי דראס־טי בחינוך מצריך זמן רב. על אחת כמה וכמה כשאין במדינה מנהיגות חינוכית, וראשי־החינוך הם בעצמם אנשים רופסים וחסרי־ישע. גם אילו ניתן היה לבצע את הרפורמה, יעברו 14 שנים לפני שילדי־הגן של היום יגיעו לצבא. והרי הפסולת החברתית, שהיא נושאת־המחלה העיק־רית, כלל אינה מגיעה לסיום בית־הספר.

לכן צריכה המיתקפה על הגיזענות להקיף שטחים רבים בו־זמנית — הר־חוב ובית־הספר, בית־ההורים והצבא, המישטרה והאוניברסיטות, מערכת־החקיקה ובית־המישפט, תנועות־הנו־ער וכלי־התיקשורת.

על כלי־התיקשורת רובצת אשמה כבדה. התישפוכת היומיומית של כותרות גיזענות בשלושת הצהרונים, אך גם בשאר העיתונים ובחלק ניכר מן השידורים ברדיו ובטלוויזיה, שופכים שמן על המדורה. עורכים ציניים משתמשים בגיזענות כדי למכור עיתונים, חלק מן העיתונאים הם עצמם חסידי־כהנא במודע או בתת־מודע, אחרים אינם יודעים את אשר הם עושים. אילו היתה הטלוויזיה מגוייסת למילחמה בגיזענות, היא היתה יכולה לחולל פלאים.

האירגון האנטי־נאצי צריך להקים ועדות של מומחים — אנשי־חינוך, אנשי־תיקשורת, אנשי־ביטחון, אנשי־חוק וכו' — כדי לתקוף את הבעיה בכל שטח ושטח בנפרד, בחלק מן המאמץ הכללי המתואם.

■ ■ ■

שלישית: במרכז הגוף האנטי־נאצי המוצע צריכה לעמוד מנהיגות של מומחים ופעי־לים, אנשי־מטה ואנשי־מעשה. ועיקר המומחיות היא: להבין מה זה נאצי, איך הוא מתפקד, מה מריץ אותו, מה טיבו.

לרשות הגוף הזה צריך לעמוד כוח־מחץ מאורגן ומאומן. אין מנוס מכך.

מי שהיה בגיבעתיים הרגיש כי הכוח הפוטנ־ציאלי העצום של הציבור האנטי־נאצי שהיה שם לא הגיע לידי ביטוי. הוא זעם וצעק ושרק, וזה היה חשוב ומרשים. אך הוא לא ידע איך להת־מודד עם התופעה בשטח, מה לעשות. הוא עמד חסר־אונים מול קומץ אנשי־כהנא, שכבר הספיקו להתאמן בטכניקה הנאצית.

אילו היו בקרב רבבת מפגיני־הנגד חמישים איש שידעו מה עליהם לעשות, היו הדברים נראים אחרת.

המאבק האנטי־נאצי יתנהל במידה רבה ברחוב. הטכניקה הנאצית היא טכניקה של רחוב, טכניקה שבעל־פה, של הפגנות ונאומים — ושם, ברחוב, יש להתייצב בפניה ולהכריע אותה. זה מחייב גישה מיקצועית, קביעת שיטות מעשיות, תיכנון, אימון וביצוע.

איני מטיף לאלימות. אני מתנגד לאלימות. אך אין לי ספק שהנאצים יעברו לשיטות אלימות.

כיום הם נמנעים מכך, על פי רוב, כשהם עומדים מול יהודים. אבל הימנעות זו אינה אלא סימן של חולשה. ברגע שירגישו הבריונים שהם חזקים דיים, הם יעברו לשיטות אלימות, גם נגד יהודים. זה טבוע במהותה של התופעה הנאצית.

יש להיות מוכנים לכך. יש להתארגן להגנה עצמית, כפי שהם מתאמנים לאלימות. וגם לכך דרושה מומחיות.

■ ■ ■

רביעית: הזירה המכרעת היא התעמולה.

המאבק נגד הנאציזם הוא המאבק על נפש האדם — האדם היחיד, כל אדם יחיד.

הנאצים עצמם ידעו זאת היטב. המילה האחת החוזרת בסיפרותם בלי סוף היא „פרופגאנדה", תעמולה. (הם לקחו את המילה מן הקומוניסטים, שלקחו אותה מן הכנסיה הקאתולית.)

גוף אנטי־נאצי יעיל צריך לעצב את ה־מכשירים בקרב הזה. הנאצים לא יובס על־ידי הודעות־לעיתונות, נוסח יוסי שריד, ולא על־ידי מאמרים מלומדים בעיתונים, נוסח אמנון רובינ־שטיין, ולא על־ידי נאומים נרגשים בכנסת, נוסח שבח וייס. בעיני נאצי אמיתי, ובעיני הנאצים־בכוח, כל אלה הם קישקושים.

יש להגיע אל השכבות הנופלות בשבי הגיד־ענות, ויש לדבר אליהן בשפתן. יש לעצב שפה חדשה של אנטי־גיזענות — סיסמות, סמלים, שירים. סיסמה מול סיסמה, סמל מול סמל, שיר מול שיר. לכך דרושים פסיכולוגים, אנשי־תיק־שורת, אמנים ומשוררים.

אני שומע את השאלה: „האם יש לרדת לרמה שלהם?" ואני משיב בלי כל היסוס: יש להתייצב מולם בכל רמה, להילחם על נפשו של כל אדם.

בגיבעתיים היה ברור מאוד שהציבור הוא אילם. שפת המשרוקיות אינה כובשת לבבות. לא היה לציבור הטוב אף שיר מלהיב אחד, שיכול היה להביע את המאחד, לבטא את ריגשותיו באותו הרגע ולחשל את כוח־רצונו. לא היה לו דגל, מול הדגלים הצהובים המתנופפים. לא היו לו סיסמות אמיתיות וכובשות־לב.

כל זה דרוש, אם רוצים להילחם על נפש העם, המורכב ממיליוני יחידים.

„כאשר אהיה ראש ממשלה..." היטלר וקלגסיו במינכן, 1930

„כאשר אהיה ראש־ממשלה..." כהנא ובריוניו בגבעת"ם, 1985

נפשו של כל אחד מן היחידים האלה היא שדה־קרב, ועל כל נפש יש להיאבק.

■ ■ ■

חמישית: דרושים לוחמים.

אי־אפשר להילחם בתופעה כזאת באמצעים ביורוקראטיים. לא פקידים שכירים, העובדים מ־8 בבוקר עד 4 אחרי־הצהריים, יצלחו במאבק הזה. לא עסקני־מיפלגות. לא פילוסופים של כורסה.

דרושים לוחמים אנטי־גיזעניים מסורים. דרושים אנשים המבינים כי זהו מאבק על הקיום, מאבק על חברה שבה נוכל לחיות, מאבק על עצם קיום המדינה. שום חייל, המגן על גבולות המדינה, אינו ממלא תפקיד חשוב יותר מאשר הלוחמים בחזית זו.

מאיר בהנא מסוכן לישראל יותר מאשר אחמד ג'בריל, כשם שהיטלר היה מסוכן לגרמניה יותר מאשר סטאלין.

ומילה גלויית־לב: המחנה האנטי־גיזעני לא יצלח אם לא יהיה מחנה רב־עדתי. לא אשכנזים מצפון תל־אביב יילחמו על נפשם של עריקים מובטלים בשכונת־התיקווה.

אם לא תקום מקרב העדה המיזרחית מנהיגות צעירה חדשה, המסוגלת והרוצה להתמודד במיגרש־הבית, אני חוזה שחורות למדינה הזאת.

■ ■ ■

היום של גיבעתיים יכול להוות מיפנה. אולי. הלוואי.

בסיום ההפגנה התמודדו בליבי רגשות סות־רים. אני מניח שזה קרה לרבים שהיו שם.

מצד אחד: הרגשה סתומה של כישלון. לא, לא עצרנו את כהנא. לא השתקנו אותו. הנחלנו לו, אולי, הישג נוסף.

ומצד שני: גאווה ושימחה. הנה עמדנו שם, מחנה גדול ומאוחד, וביטאנו את רוחה של ישראל האחרת, הטובה, השפויה, הדמוקרטית, ההומאנית. היינו רבים, רבים מאוד מול קומץ נגועי־המחלה.

זו יכולה להיות נקודת־מיפנה, אם זה יוליד את הרצון לקום ולהתמודד, להכות בגיזענים באשר הם שם, בכל מקום, בכל שעה, בכל שדה־קרב.

ברנרד כהן:

„האתיופים השובתים הם מיטרד לתיירים בירושלים!"

במרכז העיר ירושלים, באיזור שבו מתרכזים לפחות ארבעה בתי־מלון, ששלושה מהם נחשבים כמלונות־יוקרה, שובתים אנשי העדה האתיופית מזה כמה שבועות. אומ־רים שאין בכוונתם של השובתים להפסיק את שביתתם בקרוב. התיירים בבתי־המלון ומנהליהם התחילו להראות סימני־דאגה ממה שקרוי, בפיהם, שלא לציטוט – „המיט־רד".

שוחחתי על הנושא עם ברנרד כהן, מנהלו של אחד ממלונות־היוקרה בסביבה. גן מלונו המטופח של כהן נכבש לחלוטין על־ידי השובתים ומאהליהם, וכהן רותח.

● במה מתבטא בדיוק המיטרד לגביך?

בדרך כלל אני משכים קום ב־6 וחצי. מאז שהשובתים הגיעו — יש לי השכמה ב־5 וחצי ואפילו ב־5. מילא אני, אבל התיירים ששילמו עבור נוחיותם במיטב כספם, והעסק המכניס ביותר למדינה!

הסתכלי סביבך, הסביבה התמלאה ערימות של זבל, ואיני מצליח להשתלט על כך. ומה עם המיפגע האסתטי? האם זה הנוף־חמישה־כוכבים שיש ביכולתנו להציע לתיירים? אנשים על גבי אנשים, הישנים על כל אבן ומכסים כל צמח בגן!

● האורחים התלוננו על זה?

בוודאי!

● הסברת להם — בפרט לתיירים מחו"ל — במה מדובר?

הסברתי! מה יש להסביר? הסברתי שיש שביתה!

● תכלס, נראה לך כי השביתה השפיעה לרעה על התפוסה במלונות בסביבה?

איני יכול לדעת בביטחה, מכיוון שאין לי עדיין כל הנתונים. יחסית לשנה שעברה, התפוסה אצלי ירדה. יכול להיות שזה בעטיו של המצב הכלכלי. אצטרך להשוות נתונים עם המלונות השכנים אליי, ואם התפוסה אצל כולנו ירדה יותר מאשר בשאר המלונות בעיר — יש להניח, שזה בהשפעתם של האתיופים.

● אנו מדברים על מושגים כמו תפוסה, נתונים, חמישה כוכבים. ומה עם סיבלם של האתיופים? אינך מצדיק אותם, או לפחות, מבין את מניעיהם?

הם מיסכנים, ללא ספק, מצדיק? אין זה קשור אם אני מצדיק אותם או לא. איני בר־סמכא בעניין. אני רק טוען ששביתתם לא היתה מתמשכת עד כדי כך, לולא כל הפוליטיקאים והעסקנים המנסים לעשות מסיבלם הון פוליטי. לולא אותה חברת־כנסת ש„עברה ממש במיקרה במקום, במכוניתה..." ואחרים. ומי שסובל מהתופעה הזאת זה הם ואנחנו!

אתיה שימחה:

„לא כל אשה אוהבת שהם נוגעים בה!"

„אני אוהבת שהם נוגעים בי..." זאת הסיסמה שהציפה, יום בהיר אחד, את העמודים הקידמיים בעיתונים. בוקר אחד, בהינף יד מסתורית, אף כוסו לוחות־מודעות רבים ברחבי הארץ בדוגמנית אשר מפיה יוצאות הפנינים האלה. באותה הזדמנות מגרה, הסתבר, כי הפירסומת נועדה לפרסם סוג מסויים של מיכנסי ג'ינס.

הפירסום הבוטה עורר תגובות חריפות בקרב מכרותיי, תגובות שהזכירו לי את הסערה אשר לה גרמו, בזמנו, האשכוליות המתנדנדות מצד אל צד.

שוחחתי על הנושא, החוזר ומסעיר מדי פירסום שכזה, עם אתיה שימחה, מי שכיהנה כיועצת למעמד האשה במישרד ראש־הממשלה עד לפני כשנה, כאשר החליפה אותה ניצה שפירא־ליבאי.

● ראשית, את אוהבת שנוגעים בך?

אני לא חושבת שאני, או כל אשה כהכללה, אוהבת שנוגעים בה. זה ממש מרגיז, הפירסום הזה.

● הפירסומאים טוענים, להגנתם, כי ככל ש־הפירסום בוטה יותר, הוא תופס יותר את העין. וזאת, אחרי הכל, מטרת המפרסם — לזכות בתשומת־ליבו של הקונה הפוטנציאלי.

ראשית, איני בטוחה שכולם שמו לב לפירסומת הזאת. שנית, גם אם אשה תסתובב ברחוב, עם גן־פרחים על ראשה, במקום כובע — היא תזכה בתשומת־לב חריגה. מדוע? כי היא תופעה חריגה: כל דבר חריג תופס את העין. לאו־דווקא סקס!

● אולם השוק שלנו מורכב מהיצע וביקוש — צרכנים ומוכרים. אולי דרך־הפירסום הזאת משקפת את הביקוש — את טעמו של הציבור?

התקופה שלנו, אומנם, מתירנית, אך לדעתי היא הולכת ודועכת לטובת התקופה הרומנטית. אולי זה בעיקבות הפחד ממחלת האיידס, אולי סתם, מפני שנמאס...

אני, אישית, חושבת שרומנטיקה זה הרבה יותר נחמד, יותר יפה, יותר מהנה, גם קשור לסקס, אבל יותר אלגנטי, יותר מכובר. אם הכול גלוי — אז מה נותר? בכל תקופה, קיימת מוסכמה ש־x תופס את העין.

● ועצם העובדה שאת ואני ורבות אחרות דנות בנושא אינה הוכחה מספקת להצלחת הפירסום — החדרת המודעה לתודעה?

המסקנה היחידה שניתן להסיק מעצם שיחתנו ושיחות נוספות על כך, היא שהנושא אטרקטיבי. הנה, לא מזמן עשיתי משהו, שלדעתי, היה ראוי לפירסום. טרמפיסט שלקחתי במכוניתי אמר לי: „אתיה, אילו היית ספורטאית או שחקנית — היו מיבצעייך זוכים בכותרות!" את מבינה? יש נושאים, למשל, סקס, הזוכים בכיסוי־יתר. הפירסומת על האשכוליות, למשל, עשתה רעש עצום, אבל הוכח שלא מכרו בעיקבותיה אף אשכולית אחת יותר! ספק אם הפירסומת הנוכחית, המכה גלים, תצליח למכור זוג נוסף של ג'ינסים. וזה מה שחשוב!

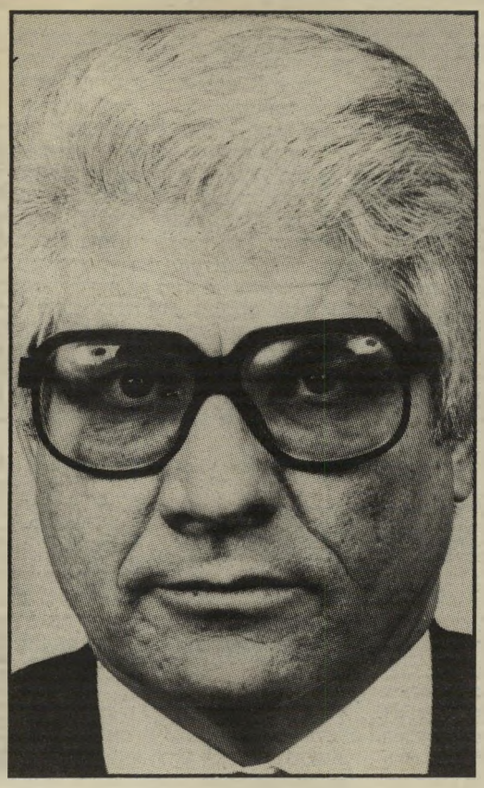

אבשלום רובין:

„הטלוויזיה אינה תחליף למילה הכתובה!"

לאחרונה הוצף השוק בפאטנט־גימיק חדש: קלטות של שירים וסיפורים, המלוות בספרים המכילים את המלל. בעידן קלטות־הווידיאו למיניהן, לא ירדתי לעומקו של הרעיון. פחות הבנתי את ההצלחה שקצר בשוק, לאור הנבואות השחורות שמנבאים אנשי הווידיאו והמחשבים לעתידה של המילה הכתובה.

פניתי לאבשלום רובין, האיש העומד מאחרי הגימיק החדש. האיש, מסתבר, הוא מאמין גדול במילה הכתובה, ואף צופה לשיטתו גדולות ונצורות בתחום החינוכי.

● איך נולד הרעיון?

חשבנו כיצד ליצור מוצר טוב יותר מאשר תקליט. לי חשובות מאוד המילים שבשירים, אם כי ידוע לי שבדרך־כלל המנגינה נקלטת מהר יותר. לכן סברנו שאם אדם יאזין לתקליט, כאשר כתוב לפניו תוכנו המילולי, זה עדיף.

● כיצד זה עדיף?

מכיוון שקודם־כל הריכוז של המאזין עמוק יותר. חוץ מזה, אלמנט ההנאה גדל, כאשר את מצליחה לעקוב אחר המילים. כך לפחות זה עובד עליי. בדקתי את השפעת החידוש הזה על עצמי, לפני שבדקתי אותו על אחרים.

● טענת נגד הווידיאו שלקסטות שלך יש ערך ועתיד חינוכי.

קודם־כל, עם הטלוויזיה איננו יכולים — אף אחד לא יכול — להתחרות. עכשיו, לאחר השירים, הוצאנו קלטות וספרים של סיפורים מפורסמים, כגון היפהפיה הנמה, פינוקיו, כיפה אדומה, אגם הברבורים ועוד.

כשילד מעיין בספר המצוייר פעם אחר פעם, תוך כדי האזנה לקלטת, הוא מצלם את המילה הכתובה ולומד, אט־אט, לקרוא. הקלטת מסייעת לילד, וגם לעולה החדש, ללמוד כיצד לבטא נכונה את המילים החדשות לו.

אנו עובדים על קלטת שתעסוק ביצירותיו של מוצרט. בעזרתה ילמד השומע על תולדות חייו והמוסיקה של אחד מגדולי היוצרים בשטח זה. בתוכניתנו גם להוציא קלטות בעלות חומר חינוכי טהור, כגון אברי־הגוף, חשבון ועוד.

● כלומר: הבשורה שלך היא, שהווידיאו והמחשב אינם תחליף־העתיד למילה הכתובה?

על פי הפיד־בקים הטובים שקיבלנו, עד כה, בארץ, וההצלחה העצומה של השיטה בחו"ל, אני סבור שאין תחליף למילה הכתובה. אישית, אני חושב שאין תחליף לערך החינוכי שבה, ולהנאה שגורם דיפדוף בספר. כך שכבודם של הטלוויזיה והווידיאו במקומם מונח, אולם גם לפאטנט שלנו יש מקום!

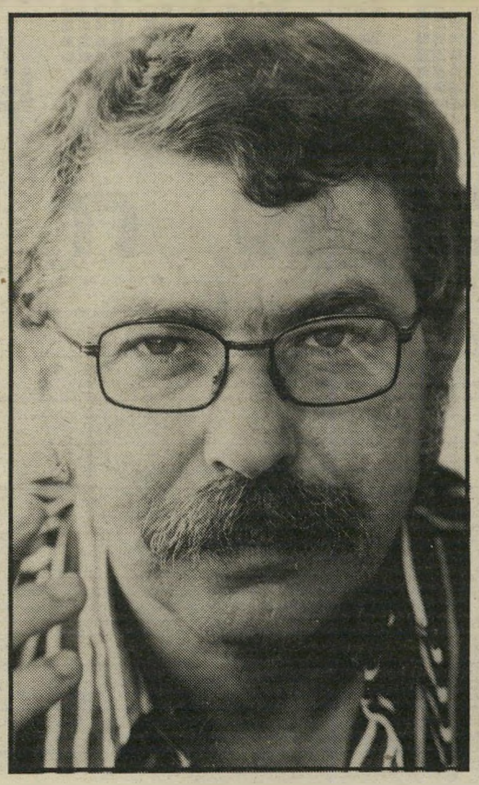

פינחס עשת:

„הסירה שלי היא לא אוניית־מילחמה!"

רצח הזוג פלצור וחברם ביאכטה שעגנה בנמל לארנקה היפנה את תשומת־הלב לישראלים רבים. המשייטים בים ללא הגנה. הפסל פנחס עשת, בעל שליש יאכטה כזאת, נוסע לקפריסין כמה פעמים בשנה. שאלתי אותו: האם תימנע מעגינה בלרנקה?

במיקרה אף פעם לא עגנתי בלארנקה, כי אני מעדיף את פאפוס, שהיא בחוף המערבי של קפריסין. אבל רוב הישראלים עוגנים בלארנקה, כי זאת המרינה הכי־טובה והכי־מסודרת בקפריסין, כולל מים, חשמל, חנויות פטורות ממכס וכו'.

● האם, כשאתה שט בים, אתה מניף דגל כלשהו?

הסיפור עם הדגל הוא כזה: לפי החוק הבינלאומי, צריך להניף שני דגלים. דגל המרינה שלך ודגל המרינה המארחת, זו שאתה נוסע אליה או עוגן בה. אנחנו בדרך כלל נוסעים לקפריסין, ליוון או לתורכיה, והמדינות האלה מאוד רגישות לכבודן ואנחנו מאוד מקפידים על הנפת הדגלים שלהן.

● ומה עם הדגל הישראלי?

אני לא מניף את הדגל הישראלי. לא כל־כך מפחד, כמו מתוך רצון לא להיכנס לוויכוחים עם כל מיני אידיוטים, הרוצים לדבר איתי על פוליטיקה, ברגע שהם מגלים שאני מישראל.

● אבל אמרת שיש חוק בינלאומי המחייב אותך להניף את דגל המדינה שלך.

כן, אבל על ביצוע הדבר ממונה הממשלה שלך, ובישראל אף אחד לא עומד על זה, ואולי אפילו להיפך.

ענת יהלום־רימשון:

„עם כל קילו שירד — עלה הביטחון שלי!"

בשישה באוקטובר תעמוד ענת יהלום־רימשון על בימה בפאריס ותייצג את ישראל בתחרות הבינלאומית של שומרי־מישקל. באותו היום ממש, 12 שנים לפני כן, ביום הראשון של מילחמת יום־הכיפורים, נפצעה ענת פציעה קשה, ובעקיפין, בגלל אותה פציעה, היא משתתפת בתחרות. מה הקשר בין שני הדברים, שאלתי את ענת.

התחרות איננה על מיספר הקילוגרמים שאדם הפסיד בעזרת שומרי־מישקל, אלא על גודל השינוי שהאדם השמן הצליח לחולל בחייו, בזכות זה שהוא רזה.

● כמה את רזית?

37 קילו.

● ומה היה השינוי הגדול בחייך?

כבר כחיילת הייתי נערה שמנה, אבל אחרי הפציעה הקשה הועברתי לכיסא־גלגלים ושמנתי עוד יותר. מצבי היה כזה שלא יכולתי לעמוד בכלל. הייתי מתלבשת בשכיבה ומועברת ממקום למקום על הכיסא בלבד.

לאט־לאט צללתי לדיכאון כללי. הייתי נכה, נראיתי איום וחטפתי יאוש אמיתי.

ואז, יום אחד, הבנתי שהדבר היחידי שאני יכולה לשלוט בו זה עניין הדיאטה. נרשמתי לשומרי־מישקל, ותהליך ההבראה שלי החל. במשך שנה ירדתי 25 קילו ועם כל קילו שירד, עלה הביטחון העצמי שלי. בעזרת הפיסיותרפיסטית שלי קמתי יום אחד ועמדתי על הרגליים. למחרת עשיתי צעד אחד, ואחר־כך עוד צעד ועוד צעד.

● אני ראיתי אותך, ולא הייתי מנחשת שאת נכה. האם יש לך אחוזי־נכות?

כן. 64 אחוזי־נכות, ואיתם אני הולכת ונוסעת על אופניים. למעשה אני מתפקדת כאדם רגיל, המתעייף מהליכה רבה. בעלי, שעמד לצידי לאורך כל תהליך החלמתי וחזרתי לחיים, בטוח לגמרי ששנינו נעלה יום אחד לאברסט.

● בפאריס, על הבימה, תספרי את הסיפור שלך, אני מניחה.

יש לי בעיה עם זה. אני לא רוצה שהפציעה הזאת תיראה ותישמע כמעשה הרואי שלי. אני לא מתביישת בה, אבל מצד שני גם אין לי רצון להשוויץ בזה. אם אצליח לזכור שכל הערב הזה הוא בעצם הצגה אחת גדולה, אולי אתגבר על עצמי ואספר את הסיפור.

עמליה רוזן:

„מי זוכר היום את הטנגו והבולרו והסמבה?"

גלי צה"ל חגגו בשבוע שעבר יום־הולדת 35. החגיגות כללו ראיון עם מפקד התחנה ועם כמה חיילים צעירים המשרתים בה. חשבתי ש־35 שנים כבר מצדיקות טיפ־טיפה של נוסטלגיה, וביקשתי מהעובדת הוותיקה ביותר של גל"ץ, עמליה רוזן, שתספר קצת על ההתחלה של תחנת הרדיו הצבאית.

אני התחלתי לעבוד בתחנה ב־1952, כשנתיים לאחר הקמתה. שידרנו מרמת־גן, ואם אני זוכרת נכון, כל העובדים ביחד מנו לא יותר מ־15 איש. מאחר והיתה לי השכלה מוסיקלית, הכניסו אותי מייד לתקליטיה, שמנתה אולי 5000 תקליטים. זו היתה תקופת־הגיר של גל"ץ. על תקליטי־הענק לא היתה הפרדה בין שיר לשיר, ואנחנו היינו צריכים לסמן בגיר איפה נגמר שיר אחד ומתחיל השני. שידרנו פחות מארבע שעות ביום, והרוב היה מוסיקה.

● גם היום יש הרבה מוסיקה בגל"ץ.

נכון, אבל היום המוסיקה באה הרבה פעמים כליווי למלל ולתוכניות אקטואליה. אז לא היו תוכניות אקטואליה וחדשות, והמוסיקה באה במקום הכל. מפני ששידרנו בערבים, היתה המון מוסיקה לריקודים.

● מה רקדו אז?

שלטו אז הטנגו והבולרו והסמבה והרומבה. מי זוכר אותם היום?

● אולי תגידי במישפט אחד מה היתה התחנה אז לעזמת היום?

היתה תחנת־שידור בעלת אופי נאיבי. המטרה היתה בעיקר לתת תוכניות של תרבות ואמנות, ולא אקטואליה כמו היום.

● עמליה, את היחידה שאותה אפשר לשאול: מי ממסקדי התחנה השפיע עלייך הכי־הרבה?

אני חושבת שהמפקד השני של התחנה, בנו צור, השפיע הכי־הרבה מכולם, מהבחינה של יחסי־אנוש ויחסי־עבודה. הוא היה אבא של כולם, דאג לכל אחד באופן אישי, עשה תורנויות כמו אחד החיילים ואפילו ניקה את חדרו בעצמו. יצחק ליבני היה האיש שהביא לתחנה את התפיסה המודרנית. למעשה הוא התחיל את התקופה העיתונאית של גל"ץ, שנמשכת עד היום.

● את מביטה קדימה בשימחה, או אחורה בנוסטלגיה?

אני חושבת ששניהם.

נכון לעכשיו

שרות ממוחשב

בנקאות ביתית

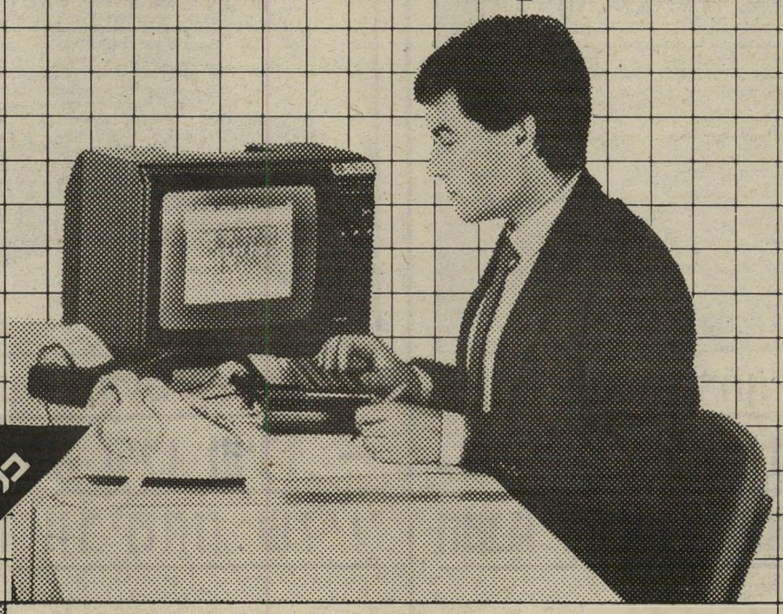

כל המידע
מגיע לביתך
בלחיצת כפתור.

אלפי אנשים בישראל מקבלים כבר כיום מידע בנקאי, אמין, עדכני ובזמן אמיתי, ממאגרי המידע של בנק המזרחי.

אם יש לך ציוד מחשבים מכל סוג שהוא — מכונת טלקס, מחשב נייד, מיקרו מחשב או מחשב אישי כמו ספקטרום, קומודור, אטרי, אפל, י.ב.מ ואחרים, אתה יכול להתחבר אל לב מרכז המידע, המאפשר לך לחסוך כסף ולהרוויח זמן.

שיא-טֶל — וידאוטקס

★ מידע בנקאי וכללי נפרש לעיניך בשלל גוונים, עם גרפיקה חדשנית. ★ כ־1,000 מערכי לימוד של הטלויזיה הלימודית, המאושרים על ידי משרד החנוך והתרבות. ★ שמוש בדואר אלקטרוני, בעברית ובאנגלית למנויי המערכת. ★ בקרוב גם שמוש בתוכנות ובמאגרי מידע נוספים כמו צרכנות, תיאטרון, בישול ועוד.

איזה מידע תקבל ממחשב הבנק?

★ יתרה בחשבון ★ פעולות אחרונות ★ שערי מטבעות זרים (המחאות, מזומן, יציג) ★ שערוך תיק ניירות ערך ★ שערי מניות ואגרות חוב בבורסה בתל־אביב ★ שערוך כללי ★ תפ"ס (תעודות פקדון סחירות) ★ פק"מ (פקדון קצר מועד)

שיא של טכנולוגיה בבנקאות

בנק המזרחי המאוחד

אשה חושנית ועסיסית

הנה חידה: מי כתב את הדברים הבאים, ועל מי?

„...היצור הנהדר הזה, בעל השיער השחור הארוך, אשר צנח בתלתלים פרועים על שימלת־הארגמן שלה, עיניה היו כהות, חושניות, פראיות...

„...נשענת לאחור ומחלפת את רגליה הארוכות בשיוו־יון־נפש...

„...מצצה עמוקות מן הסיגריה שלה, והניחה לעשן להסתלסל מבין שפתיה הלחות, העבות, אשר שומה גדולה הקבועה מתחתן שיוותה להן עסיסיות יתר...

„...צונחת על הריצפה... לפתה טמבור בין ירכיה והחלה מתופפת עליו בידיה העדינות. שעה ארוכה המשיכה בזאת, יושבת זקופה, האגן חסר־ניע, הצוואר מיטלטל מטורפות קדימה ואחורה. לפתע פיתאום זינקה על רגליה ובניתור קליל שקעה חסרת־נשימה אל תוך הספה לצידי...

„...עיניי עוד לא התאוששו מהלם החצאית האדומה כדם באורך הקרסול, אשר הבליטה את עורה הכהה, הנהדר, ואת תלתליה השחורים הארוכים, צעיפה החליק ארצה, וחולצת הקרפ־דה־שין בצבע קרם חשפה את צווארה ומיפלג שדיה...

„...ישבה מוקפת בפריחת עצי־השקד ושיחי־היסמין, גוני הוורד והלבן שלהם מרככים את להט עיניה השחורות, הנועזות...

„...מעט שזיפים אשר ציבעם הזכיר את זוהר לחייה שלה...

„...חיבקה אותי לפתע ונשקה לי נשיקה מצלצלת על הלחי. זרועותיה עודן סביב צווארי..."

ובכן, מי היצור הנהדר הזה, בעל העיניים החושניות, הרגליים הארוכות, השפתיים העסיסיות, העור הנהדר, התלתלים הארוכים, הצוואר בצבע־קרם ומיפלג השדיים, הלחיים בעלות צבע־הש־זיפים, העיניים השחורות הנועזות...

לא, לא תנחשו לעולם. אל לכם להתאמץ.

גם אני לא הייתי מנחש, לולא קראתי את הדברים במו עיניי. היצור החושני הנהדר הזה אינו אלא גאולה כהן, חברת־הכנסת.

עשר שנים כיהנתי בכנסת יחד עם גאולה כהן. ראיתיה ושמעתיה כמעט מדי יום. מעולם לא רבנו באופן אישי. היינו קורקטיים זה אל זה. הייתי מוכן להגיד, בשיבחה, שנדמה לי שהיא מאמינה במה שהיא אומרת. (בעצם, איני בטוח שזה מדבר דווקא בשיבחה.) אך מעולם, מעולם לא שמתי לב לחושניותה העסיסית ולמיפלג שדיה.

מי שם לב? מי האדם שנכנס לאקסטאזה מינית כזאת למראה גאולה כהן?

לא, לא תנחשו גם הפעם. אל לכם לנסות.

הכותבת היא סנא חסן. וזה סיפור בפני עצמו.

את סנא חסן היכרתי לפני 11 שנים, כשבאה לבקר אותי. ציפיתי לה בסקרנות־מה. ידעתי שהיא מצריה, ושהיא הופיעה לצד עמוס אילון בשורה של הופעות פומביות בארצות־הב־רית, שבהן קיימו השניים עימות ישראלי־ערבי. בקיצור — ער־ביה גאה, לאומית, שרבה את ריב האומה הערבית, והמוכנה בכל זאת להתווכח עם ישראלי ואף לבוא לישראל, כדי לראות במו עיניה. כל הכבוד.

חסן

תיארתי לי אותה בדמיוני כ־אשה גבוהת־קומה, חוצבת־אש כמו רמונדה טוויל. תחת זאת באה דמות שנראתה כאילו יצאה זה עתה מסרט־קומדיה מצרי: צעירה עגלגלה, שרוחבה כמעט כגובהה, בעלת פנים מצריות עגולות, שופעת הומור, פיקחית ומחשבנית.

די היה לי בשיחה של חצי שעה כדי להבין שהאומה הערבית מעניינת אותה כקליפת־השום, שהפלסטינים הם בעיניה כיי־צורים מכוכב אחר. גם מצריים לא עוררה בה גאווה.

בימים ההם — שלוש שנים לפני בואו של אנוור אל־סאדאת לירושלים, שנתיים לפני שנודעו ברבים שיחותינו עם הפלס־טינים, היה העולם צמא לכל גילוי של מיפגש ישראלי־ערבי. סנא הפיקחית בנתה על כך קריירה שלמה. היא היתה האדם הערבי — האחד והיחידי בעולם — שנפגש בגלוי עם ישראלי.

המימסד היהודי באמריקה התמוגג מנחת. יצא מזה קירקס נודד באמריקה, וספר שזכה בביקורת מצויינת („בין אויבים"). וסנא זכתה בתהילה עולמית.

על כריכת הספר נאמר אז שהיא „מדענית וסופרת צעירה... בתו של מחמוד חסן באשה, מי שהיה שגריר מצריים בארצות־הברית ובאו"ם... נשואה לפקיד בכיר בממשלת־מצריים... חיה בקאמברידג' במדינת מאסאשוסטס ובקאהיר..."

הסיפור היה קצת שונה. אביה אכן היה שגריר — אך בימי המלך פארוק. בעלה (או בעלה־לשעבר) היה תחסין בשיר, אחד האנשים החכמים שהיכרתי בחיי.

את בשיר הכרתי ב־1967, אחרי מילחמת ששת־הימים, כשהיה דיפלומט מצרי בכיר. הוא ביקש לראות אותי בניו־יורק, ונפגשנו בבית ידידים משותפים. היתה זאת שיחה חשאית, שהיתה שווה אז בישראל כמה שנות־מאסר. דיברנו על סיכויי השלום. החלה ידידות, הנמשכת במשך כל השנים.

תחסין היה אז מקורב לנשיא, ועם עלות סאדאת לשילטון היה יועצו ודוברו. יתכן שהדברים שדיברנו, בשיחותינו החשאיות, זרעו זרע מסויים למען השלום. אך תחסין איבד את מקומו ליד הנשיא בגלל תעלולי אשתו, ונפרד ממנה. כיום הוא מכהן כשגריר בקנדה.

הצרה של סנא חסן היא שבינתיים קם השלום עם מצריים, ישראלים דיברו בגלוי עם יאסר ערפאת ועם מלכים ונשיאים בעולם הערבי, וביקורה בישראל הפך אפיזודה נשכחת. אך מכיוון שאין לה מעמד במצריים, נשארה בישראל. נדמה שכל חבריה הם אנשי הימין הקיצוני, ובעיקר נשות הימין הקיצוני.

את אנשי־השלום הישראליים אין היא מחבבת, לדבריה. הם מעוררים בה אי־נוחות. אולי מפני שאין להם (או להן) רגליים ארוכות, שפתיים עסיסיות ועיניים חושניות וכהות.

מותו של ידיד

השבוע איבדה ישראל את אחד מטובי ידידיה. אכסל שפרינגר מת בגיל 73. תיעבתי אותו בכל נימי נפשי.

שפרינגר הוא הנציג הבולט ביותר של הלאומנות הגרמנית

החדשה, שצמחה על חורבות הרייך השלישי. הוא הקים אימפריה עיתונאית, המוקדשת כל כולה, יום אחרי יום, למסע־הצלב נגד המיזרח בשם התרבות המערבית — מסר שמתנגן בו הד של התקופה הקודמת. הוא היה לאומן קנאי, מיליטריסט, מיסטיקן דתי.

אילו היה אדם פרטי, זה היה עניינו בלבד. אבל שפרינגר המציא את הצהרון בילד („תמונה"), שבו בישל דייסה מסוכנת ביותר — אידיאולוגיה ימנית קיצונית, רדיפת סנסציות מן הסוג הפרימיטיבי ביותר וגיזענות שלוחת־רסן. על העיתון הזה כתב היינריך בל את סיפרו המאשים, הכבוד האבוד של קתרינה בלום, הנחשב (בטעות) ככתב־אישום נגד העיתונות המודרנית כולה.

כדי להיות לאומן גרמני בימינו דרוש לאדם דבר אחד, שהוא בבחינת תנאי־בל־יעבור: הוא צריך להיות אוהב־ישראל. הראשון שגילה זאת היה פראנץ־יוזף שטראוס, מנהיג המילחמה הקרה, שטיפח את שימעון פרס. בעגה הגרמנית הצינית זה נקרא „תעודת פרסיל" — על־שם אבקת־הכביסה הגרמנית המפורסמת.

שפרינגר גילה את הפאטנט אחריו, חיבק את ישראל בחיבוק של זהב, הפך דוקטור־כבוד של כל מוסדות ישראל, תורם־כבוד של כל המיפעלים, ידיד־כבוד של כל העסקנים, וברא־שם טדי קולק.

זה הכניס לישראל הרבה כסף, וגרם לה נזק עצום בקרב חלק גדול של הדור הגרמני הצעיר, שתיעב את שפרינגר ואת עיתוניו. אני זוכר עשרות ויכוחים בגרמניה, שבהם ניסיתי להגן על ישראל מפני התקפות השמאל החדש, והפיזמון החוזר היה: „אז איך נתנה ישראל את חסותה לאיש הימין הקיצוני המטורף כמו שפרינגר?"

בשעתו נערכו בגרמניה הפגנות, כדי להביא להלאמת עיתוניו של שפרינגר. נאמר כי אסור להניח בחברה הדמוקרטית לאדם אחד לצבור שליטה כה קיצונית על העיתונות.

הדבר הקרוב ביותר למתכונת של בילד בישראל הוא כיום הצהרון חדשות. למרבה הצער, נדמה לפעמים כי הוא לא חיקה רק את הצורה החיצונית והשיטות המיקצועיות של בילד. אלא גם את העיקרון המיסחרי שלו: הגיזענות מוכרת עיתונים.

בישראל תמך שפרינגר, כמובן, בימין הקיצוני, דגל בסיפוח השטחים הכבושים ובהתנחלויות.

במשך הזמן הוא התחיל להאמין שהוא אדם עליון. הכרתי צעירה שבילתה עימו הרבה זמן בשיחות אינטימיות. הסיכום שלה: „האיש לקה בשיגעון־הגדלות. הוא חושב שהוא המשיח!"

מדוע מושכת ישראל החדשה דווקא אנשים כאלה? ומי שיש לו ידידים כאלה, האם הוא זקוק לאויבים?

שעות הרות־גורל

הנה היסטוריה מסוג אחר:

ב־25 בספטמבר 1513 עמד הרפתקן ספרדי בראש הר בפנמה, אחרי מסע ארוך ומפרך, וחזה בפעם הראשונה במרחקים במימי האוקיינוס השקט. תמונת־העולם של אירופה השתנתה.

ב־29 במאי 1453, בעת הקרב על קונסטנטינופוליס, גילתה קבוצה של חיילים תורכיים במיקרה שער קטנטן בחומה, שהמגינים שכחו לנעלו. הם חדרו פנימה, בירת האימפריה נפלה, וגורל העולם השתנה למאות שנים. השער הקטן בחומה פתח לפני התורכים את שערי אירופה.

ב־25 באפריל 1792, בסערה של התלהבות, כתב סרן של חיל־ההנדסה הצרפתי שיר־לכת, לפי הזמנת ראש־העיר. עוד באותו יום שרו את השיר. הוא לא עשה רושם. שכחו אותו, יחד עם מחברו. אך כעבור כמה שבועות, במרסיי, גילה מישהו את השיר, הוא פשט כלהבה בשדה־קוצים, הדליק את צרפת והעולם, וכך נולדה המארסייזה.

ב־18 ביוני 1815, ישב גנרל צרפתי בלתי־חשוב בבית־איכרים בלגי, ולא ידע מה לעשות. נפוליאון שלח אותו, בראש שליש מצבאו, כדי לרדוף אחרי הפרוסים המובסים, ולמנוע בעדם מל־התאחד עם הבריטים בכפר ואטרלו. הפרוסים חמקו. על הגנרל הצרפתי היה להחליט אם לשמוע לעצת קציניו, שהפצירו בו לחזור לצבא העיקרי, או להמשיך ולחפש את הפרוסים, כמיצוות הפקורה שקיבל. הוא בחר בדרך הזהירה של הציות לפקודה, וכך איבד נפוליאון את קרב ואטרלו, וגורל העולם כולו השתנה.

ב־16 בינואר 1912 שכב רב־חובל בריטי באוהל מכוסה שלג בלב מידבר־הקרח של היבשת האנטארקטית. וידע כי בא סופו. בראש קבוצה נועזת גילה את הקוטב הדרומי, אך מצא שמתחרה נורווגי הקדים אותו בכמה ימים. בדרך חזרה אפסו הכוחות. בידיים קפואות כתב צוואה — קריאה לאומה הבריטית, שהר־עידה את ליבם של מיליונים.

9 באפריל 1917. גולה רוסי בצריך שמע כי בארצו פרצה מהפכה. הוא רצה לחזור לשם בכל מחיר. מכיוון שהעולם היה נתון במילחמה, היה לפניו רק נתיב אחד: לנסוע דרך גרמניה. אוייבת ארצו. בחסות המטכ"ל של האוייב. הגולה בחר בדרך זו. עבר את גרמניה בקרון חתום, הגיע לעיר שנקראה אז פטרוגראד ושינה את פני העולם. שמו היה לנין.

וכן הלאה.

מניין אני מכיר את התאריכים האלה? הם חרותים בזיכרוני מזה 50 וכמה שנים. מאז שקראתי, בעודי בן 8 או 9, את סיפרו של סטפן צווייג, שעות הרות־גורל.

הספר עשה עליי רושם בל־יימחה. כמה מן הסיפורים — ובייחוד סיפור המרשל גרושי ערב ואטרלו, וסיפורו של רוברט סקוט בקוטב הדרומי, תקועים בזיכרוני.

מאז עברו שנים הרבה, ומדי פעם בא לי החשק לקרוא את הספר שוב, כדי לדעת אם אכן הוא כה טוב, או שהוא רק נראה כך בעיני הנער. אבל הספר נעלם כלא היה. לא מצאתי אותו גם בגרמניה.

והנה, לפני שבוע, קיבלתי בדואר חבילה, ובה שני ספרים קטנים של סטפאן צווייג, שהופיעו מחדש: הספר הנ"ל וספר שני, עיני אחי הניצחי, שגם הוא נחרת בזיכרוני לעד (על כך בפעם אחרת). ידידה גרמניה, שפעם הזכרתי את הספרים באוזניה, שלחה לי אותם כשי ליום־הולדתי.

בקושי הספקתי לפתוח את הספרים באותו בוקר, כאשר צילצל הטלפון. עורכת המדור הסיפרותי של הרדיו, הדסה וולמן, אמרה לי שזה עתה הופיע בעברית ספר של סטפן צווייג בשם שעות הרות־גורל. אולי אני מוכן לדבר עליו ברדיו?

דברים מוזרים קורים בחיים.

קראתי את הספר מחדש, הפעם בעברית ובגרמנית ביחד, ונוכחתי לדעת כי צווייג היה באמת סופר גדול, וכתיבתו עמדה במיבחן הזמן והגיל.

אך חותם הזמן טבוע. כמובן, בספר. הוא נכתב בסוף שנות ה־20. אף שצווייג היה אוסטרי (ויהודי, כמובן), שיקף הספר את השקפת־העולם של סופר גרמני בן אותה התקופה: האמונה הנ־איבית בניצחונם של אידיאלים, החתירה לגדולה אנושית בכל מחיר, הכמיהה לגיבור בן־האל־מוות, האיש הדגול מרבבה, הגאון המעצב את ההיסטוריה, גם באלימות.

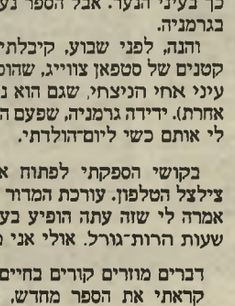

צווייג

כך אפשר היה לכתוב לפני היטלר. מאז למדה האנושות לחשוש מפני אנשים גדולים ואלימים. בגלל היטלר ירדו גם נפוליאון ואלכסנדר מוקדון ב־דיעבד מנכסיהם ההיסטוריים. ואילו הגיבורים הבלתי־אלימים של צווייג — טולסטוי בתחנת־הרכבת, דוסטוייבסקי הכפות שהמתין לפקודת־האש של כיתת־היורים ושמע בשניה האחרונה את פקודת־החנינה, גתה בן ה־73 שהתאהב בנערה בת 19 וחיזר אחריה כנער — נראים גם הם כיום, בעיני דור ציני ומפוכח, פחות דגולים מאשר פעם.

בשבילי היתה הקריאה חוויה מיוחדת. הנה גיליתי, אחרי 50 שנה, ספר שעור לעצב את האופי שלי כנער. כמה וכמה דברים שעשיתי בינתיים, או שניסיתי לעשותם, מסתברים מתוך הספר הזה. היה זה כאילו הסתכלתי בראי, וראיתי בו את בבואת הנער בן ה־9, שהייתי אני.

חאולה אבו־בקר, שהקסימה את הארץ בתוכנית „מיפגשים" בטלוויזיה, מספרת על ילדותה בשכונה מעורבת בעכו, על פחדיה מהיהודים, על מגוריה כערביה יחידה בשכונה יהודית, ועל התלבטויותיה כמורה בבית־ספר ערבי

„כילדה, חייתי בשכונה מעורבת. חיינו זה לצד זה. לא חיינו ביחד, יהודים וערבים. לא היתה קירבה"

„לא היו לי חברים יהודים מהשכונה. בכל פעם שילדים רצו לשחק כדורגל ביחד, בסוף היתה קטטה"

„הרגשתי רע שכל ילד שמסתובב ברחוב, וגם אני הייתי ילדה קטנה, יכול להעליב אותי בגלל היותי ערביה"

„בהתחלה היו שכנים שלא התייחסו אלינו ולא אמרו שלום. אחרי תקופה התחילו לדבר ולהתקרב"

„אני גרתי בעכו העתיקה, והיהודים גרו מחוץ לעיר העתיקה. אסור היה לי ללכת לשם, זה היה מפחיד"

„הבנות שלי חששו בהתחלה לשחק עם הילדים היהודיים בשכונה, כי לא ידעו את השפה"

ראיינה ענת סרגוסטי

„כשהייתי ילדה קראו לי ערביה מלוכלכת!"

היא הסבירה לי איך להגיע לביתה בעכו. אמרה שהיא גרה על שפת־הים. באתי למקום חצי שעה לפני הזמן. החומה של עכו נראתה מדרום, ולאורך שפת־הים, לפי ההסברים, היתה שורה של קוטג'ים בעלי גינות מטופחות, עם דשא ירוק וגזוז היטב. החלטתי להעביר את חצי השעה, שנותרה עד לפגישה עם חאולה אבו־בקר, בישיבה שקטה על שפת־הים.

כשקמתי משם, הבטתי שוב אל שורת הבניינים המטופחת. בכמה מירפסות עמדו עקרות־בית וניערו שטיחים. בדירות אחרות עסקו בניקיון הרצפות והאבק. זו היתה ללא ספק אווירה של ערב־חג וערב יום שבת. כמו מתוך אינסטינקט החלטתי שלא יתכן כי מישפחה ערבית גרה בשכונה כל־כך יהודית. בעיקר ששם הרחוב הוא „ההגנה": נכנסתי למכונית ונסעתי לחפש את חאולה אבו־בקר.

חיפושיי הובילו אותי בחזרה אל השכונה המטופחת. בחור צעיר שעבד בקיוסק בפינת הרחוב, ערבי, אמר שהוא מכיר אותה, שהיא היתה מורה שלו ושהיא באמת המישפחה הערבית היחידה שמתגוררת בשכונה הקטנה שעל שפת־הים.

שתי בנותיה של חאולה, תאימא (11) ונידא (9 וחצי) דוברות עברית רהוטה, ללא צליל של מיבטא זר בקולן. שם החיבה של הבת הגדולה הוא תמי. שמה הוא גם שמו של שבט גדול שחי בסעודיה בתקופתו של מוחמד, ופירוש בערבית: אשה הנמצאת במצב של אהבה. עד היום יש בסעודיה עיר שנקראית תאימא.

שתי הבנות לומדות, אומנם, בבתי־ספר ערביים, אך חלק משעות־הפנאי שלהן הן מבלות למטה, בשכונה, במישחקים עם החברות היהודיות שלהן.

חאולה מדברת בשקט. יש לה זוג עיניים שקדיות ענקיות, חומות, פעורות לרווחה. היא יושבת על הספה בשילוב רגליים, כמו ילדה קטנה, ומרבה לחייך ולצחוק. הבית מטופח, נקי, מסודר וחם, למרות שהיא מנהלת קריירה עניפה מחוץ לבית. על הריצפה פרוש שטיח בצבע חום בהיר, מקיר לקיר. ליד אחד מקירות חדר־המגורים ניצב פסנתר, ונראה כאילו בזה הרגע מישהו ניגן בו. הוא פתוח, ועל הכן שלו מונחים תווים. גם חאולה וגם הבנות פורטות על הפסנתר. בחדר יש גם מכשיר טלוויזיה ציבעוני ומכשיר וידיאו. יש ריהוט צנוע, נקי ומסודר ונוח, וכמה עציצים בפינת־החדר.

באופן יוצא מן־הכלל, התחילה חאולה

חאולה עם בתה תאימא בחדר דירתה

„אני חושבת בערבית, בעברית ובאנגלית. עם הבנות אני מדברת ערבית!"

את לימודיה אחרי שכבר היתה נשואה ואם לשתי בנות. בעלה עודד אותה. היא למדה סוציולוגיה ויעוץ חינוכי, ומשמשת היום כמורה לסוציולוגיה בבית־ספר תיכון מקיף (ערבי), הנמצא מאחורי גדר הבית שלה. היא משמשת גם כיועצת חינוכית של בית־הספר. היא מודעת מאוד לדברים המת־רחשים במדינה, ומשתתפת לעיתים קרו־בות בכל מיני חוגים, סדנות וסימפוזיונים בנושאי דו־קיום וחינוך לדמוקרטיה.

על הנושאים האלה היא מדברת בלהט, וחשוב לה להדגיש את כל הנקודות החי־נוכיות בדבריה. לאורך כל הראיון דאגה שמא דבריה לא יישמעו מספיק, ושמא לא יהיה דגש על הדברים החשובים לדעתה באמת.

חאולה בערבית הוא שם נרדף לאיילה, שם המופיע גם באגדה: מעשה בנערה אמיצה, שהנהיגה גברים, יצאה איתם למילחמות, ושם, בשדה־הקרב, התגלתה כמין ז'אן דארק ערבית. אולי אכן חאולה אבו־בקר מזכירה את הדמות האגדתית, אולם היא לוחמת בדרך אחרת: היא אינה צועקת, אלא עושה הכל על הדרך החיובית של הדברים. היא אומרת על עצמה שהיא מאותם שרואים את חצי הכוס המלאה. יש לה תיקווה, היא מאוד אופטימית ורואה את הצד החיובי.

■ ■ ■

● אתם גרים בשכונה יהודית. איך זה?

כשבאנו לקנות את הדירה, הלכנו לרסקו, ישבנו ודיברנו, בחרנו מכל מיני בתים וסיכמנו איך נשלם והכל. הפקידה מילאה את כל הטפסים נשאר רק המקום של השם, ובסוף בעלי אמר: „מוחמד וחאולה אברבקר."

היא לקחה את הטפסים ונכנסה למנהלת. המנהלת הזמינה אותנו ואמרה בנעימות, שהיא עדיין לא יודעת מה המדיניות לגבי תושבים ערבים ושהיא צריכה להתקשר לתל־אביב. היא אמרה שאם הם יתנגדו, היא תעזור לנו.

בעלי אמר שאם הם יתנגדו, הוא רוצה לקבל את הדירה בפרינציפ, והוא ילך עד בית־הדין הגבוה לצדק.

אחרי יומיים היא התקשרה ואמרה שמותר לנו לקנות את הדירה.

● לא הסריע לכם לגור בבית שכולו יהודים?

אני גרה במדינה שהרוב בה יהודי, ואני לא אלך להסתגר לי בתוך בועה.

● לא נוח יותר שיש שכנים ערבים בסביבה?

אני נולדתי בעכו העתיקה ואחר־כך ההורים שלי עברו לקריית־וולפסון, שזאת שכונה מעורבת של יהודים וערבים. אם אני ארצה לגור בשכונה שכולה ערבים, אני אצטרך לעבור לעכו העתיקה, או לעבור לגור בכפר.

● איך היה בתור ילדה לגדול בשכונה מעורבת?

חיינו זה לצד זה. לא חיינו ביחד. בשיכון שההורים שלי גרים בו יש שתי קומות של יהודים ושתי קומות של ערבים. זה היה ככה מאז שזה נבנה. נפגשים במדרגות.

● קורה שדופקים בדלת ומבקשים כוס חלב?

לא, כי לכל שכן יש מיבחר של שכנים ערבים או יהודים. אין קירבה, אין חברות, זה סטאטי.

● ואם יש מתחים לאומיים, מילחמה או משהו כזה?

הם אנשים פשוטים ולא מתערבים, אנשים מבוגרים.

● בילדה את זוכרת תופעות של גיזענות?

אני זוכרת שהייתי עוברת משם והיו קוראים לי „ערביה מלוכלכת!"

אנחנו עברנו לגור שם ב־1968, ואני זוכרת ב־1970, כשנאצר מת, היינו עוברים משם וכולם היו צועקים: „נאצר מת! נאצר מת!" כאילו זאת קללה שמקללים אותנו.

● ואיך הרגשת עם זה?

הרגשנו רע. זו היתה עובדה שנאצר מת, אבל השימוש בזה כמילת גנאי היה נורא. כל ילד שהסתובב ברחובות, וגם אני הייתי אז ילדה קטנה, יכול להעליב אותך בגלל היותך ערביה.

● כשעברת לשכונה המעורבת, זו היתה הפעם הראשונה שנתקלת ביהו־דים מקרוב?

לא, אני זוכרת שהיו להורים שלי כל מיני ידידים יהודים: אני הכרתי יהודים מקניות שעשינו. אם אמא היתה רוצה לקנות משהו טוב, אז היא היתה עוברת מעכו העתיקה לאיזור החדש של עכו וטיילנו שם.

אבל זה היה משהו מפחיד, משהו לא ידוע. אסור היה לנו לעבור לבד. ככה גם קראו לזה, המושג בערבית זה בחוץ — זה מחוץ לעיר.

„כשבאנו לקנות את הדירה ב„רסקו" והתברר שאנחנו ערבים, המנהלת אמרה שהיא לא יודעת מה המדיניות. אחרי יומיים היא התקשרה ואמרה שזה בסדר, שמותר לנו"

אותו דרך החנויות. ראיתי שהיהודים שונים, מת־נהגים בצורה אחרת, זה היה עירבוב של מיסטיקה ושל שוני במין־הגים. הבנות היו מאוד יפות ונ־קיות, שנראו כמו בובות.

● בניגוד אליכם?

לי בבית לא היה חסר כלום. אבל אני לא ראיתי את היהודים הלא־נקיים. לא היתה הת־ערבות בין יהודים וערבים, עד שעברנו. הייתי אז בת 13.

● אמרו לך שיהיו לך שכנים יהו־דים?

אני זוכרת שדיברו על זה. אבא מאוד רצה, ואמר שהשכונה מטופחת ושלא יהיו בעיות של אלימות וחשיש שיש בעיר העתיקה. הוא ראה את זה יותר מדי חיובי.

● פחדת מהמעבר הזה?

מצד אחד, בתור ילדה, הרחיקו אותי מהחברים והחברות שלי, אבל לא שאלו אותי, כי הייתי קטנה. זו היתה עובדה שאנחנו עוברים. יכולים לומר שוולפסון היא שכונה מעורבת, אבל אני לא רואה שאנשים חיים ביחד. הערבים מאוד ביחד והיהודים מאוד ביחד, אבל אין קשר הדוק, אולי יש יחידים. לא כל אחד שחי שם מרוצה מהמעורבות בשכונה. כשנכנסנו, היה מיעוט ערבי בשכונה.

● ילדים יהודים היו משחקים עם ילדים ערבים, כשהיית ילדה בשכונה?

לא. לא היו לי חברים יהודים מהשכונה. בכל פעם שילדים רצו לשחק ביחד כדורגל, למשל, הסוף היה קטטה. תמיד היתה סיבה למישהו להתחיל במריבה. וזה היה מתפתח למתח בכל השכונה והיו מקללים האחד את השני. לפעמים, ההורים לא הירשו שנלך לשם כי זה היה רחוק. בשבתות היינו יוצאים לפעמים.

● פחדת מהיהודים?

אנחנו כל הזמן ידענו שהם אחרים. אני זוכרת שכל דבר שלא עשיתי טוב, היו אומרים לי אל תעשי את זה, אל תהיי כמו יהודיה. זה גם היה כמו מילת־גנאי, וזה היה עולם רחוק, שרואים כשהיה מתח בגבולות, זה היה מתבטא בתוך השכונה, היהודים היו מסתגרים.

● הרגשת שאת שונאת יהודים?

לא. תמיד הרגשתי שהם אחרים, אבל לא שנאתי אותם. תמיד הרגשתי שאני רוצה לדבר איתם ולהבין למה הם קוראים לי ערביה מלוכ־לכת. אני בתוך־תוכי לא הרגשתי מלוכלכת, הרגשתי שמסממים להם את המחשבות.

● לכן החלטת לבוא ולגור בשכונה של יהודים?

לא. גם כשהתחתנתי גרתי בשכונה יהודית. לא הרגשתי שאני צריכה להיכנס לשכנה כי היא שכנה שלי, ולכן היא צריכה להיות חברה שלי. המיקום של הבית לא כופה עליי חברות. אז בשיכון שגרנו, מכל הבלוק, היו לי שתי שכנות מאוד קרובות, חוץ מהשכנה הערביה.

● השכנה הערביה היתה חברה שלך באופן טיבעי, כי היא ערביה?

לא, כי אנחנו גדלנו באותו בית־ספר, היינו חברות עוד קודם. היו שכנים שבהתחלה לא התייחסו ולא אמרו שלום. זה לא הפתיע אותי. אחרי תקופה הם התחילו לומר שלום, לעלות הביתה, לבקש כל מיני דברים. עד היום, גם אחרי שעזבתי את השכונה, כל פעם שהם רואים אותי, הם מנשקים אותי ומתייחסים מאוד יפה.

● ופה, בשכונה החדשה?

פה, בהתחלה כשדיברנו, כל מיני ילדים, אמרו: „ערבים". אמרתי להם שהם צודקים, והם הופתעו. אני חושבת שהיום כל השכנים מתיי־חסים אליי באור מאוד חיובי, והם מאוד עוזרים לי. אם אני מבקשת משהו, עוזרה, הם עושים הכל. זה גם להיפך. היתה שכנה שפעם היו לה בעיות עם הבת שלה, אז היא באה להתייעץ. השכנות יודעות שאני יועצת, אז אם למישהי כבר על הלב, היא באה ואנחנו משוחחות. וזה לא מלאכותי. כשאנחנו נפגשים למטה או בסופר או בכל מקום, יש יחסים טיבעיים. יתכן שיש להם מחשבות על זה שאני ערביה, אבל אני לא מרגישה שזה מפריע.

„אני הייתי בהרבה חוגים עם יהודים, וראיתי אנשים שהשתתפו במילחמה והרגו ילדים ערבים והיו לי המון סיבות לשנוא אותם, ואני לא שנאתי אותם, אני ריחמתי עליהם"

זה גם לא מפריע לבנות שלי. בהתחלה הבנות שלי חששו לשחק עם הילדים, כי הן לא ידעו את השפה. יום אחד קניתי להן אופניים והן היו מוכרחות לרדת למטה, כל אחד ביקש סיבוב והמחסום הזה עבר. כשהן יורדות למטה, אין בעיות והן מרגישות חביבות מהשכנות. הן מאוד מקובלות.

● את לא מרגישה שנעשית יהודיה במינהגים שלך?

לא. אני יודעת שאני חאולה. אני מרגישה שאני תוצר של המון השפעות, חינוכים, וזה חלק ממה שאני עושה. אני גדלתי בבית־ספר נוצרי והייתי המון בקירבת הנזירים ושם עשו חוגים. הנזירים לא היו ערבים והם העניקו השקפת־עולם כללית.

אני גם קראתי המון כשהייתי ילדה קטנה, והיו לי המון חברים, ששוחחנו על המון דברים. למדתי גם המון.

■ ■ ■

● אבל את יוצאת־דופן משני הצ־דדים?

לא משום שאני רוצה להיות יוצאת־דופן, זה מפני שאין הרבה אנשים כמוני. אני מרגישה שאני הולכת בכיוון הנכון.

אני רוצה להדגיש את התחום של מערכת־החינוך. או שלא שמו לב, או שרצו לשרת משהו מסויים והגיעו למקום אחר, זה כמו בומרנג. זו היתה טעות. היה חינוך בכיוון מסויים שכל החינוך מוטעה, זו לא היתה הנחה. היה חינוך בכיוון לא נכון ביחס לערבים. אני זוכרת ילדים בגן, ילדים של השכנים שלי, שבשיחה שמעתי שהם למדו על הגדת־פסח, למדו שהערבים הר־ציאו אותם ממצריים, והם חשבו שאלה הערבים של היום והגננות לא הדגישו שזה היה משהו לפני אלפי שנים בהיסטוריה ושאלה ערבים אחרים. אז מה ילד קטן יכול לחשוב? הוא רואה בכל ערבי בשכונה שלו כאדם שגירש את העם שלו מהארץ.

אני שוחחתי עם תלמידים יהודים, ולפי דעתי הם למדו היסטוריה מעוותת. אני חושבת שב־נושאים כאלה אין אמת מוחלטת, וכל אחד רוצה להדגיש את האמת שלו. אבל מה שנותנים ליל־דים כאן להבין זה שהמדינה היהודית צודקת, שהיא לא עשתה שום דבר רע לערבים, היא לא גירשה אותם, להיפך, ביקשו מהם להישאר כאן. והערבים שמעו למנהיגים שלהם ועזבו. זה עיוות של ההיסטוריה.

בסיפרות ילדים, ברוב הסיפרות העברית, מדגישים שהערבי מלוכלך, ערבי אנס, ערבי שהערך של הכסף חשוב לו יותר מכל דבר אחר, הערבי הפרימיטיבי שמאמין בגורל, ערבי שלא יכול לחשוב, ערבי שאיננו מתורבת ואיננו אינטלקטואל. ככה מעניקים לאט־לאט לילד דיעות, ואלה דברים שנמצאים בתוך מערכת־החינוך.

● את חושבת שזה מכוון?

אם עדיין זה לא נבדק, ואף אחד לא מאמין שזה לא נכון, אני לא יודעת אם זה מכוון או לא. אני חושבת שזו טעות גדולה לעשות דברים כאלה בתוך סיפרי הלימוד ובתוך מערכת־

(המשך מעמוד 15)

החינוך. בהרבה מיקרים אין זכר לערבים בארץ וזו התעלמות מקיומם ומהיותם חלק מן ההיסטוריה של הארץ. אפשר לומר שזה לא בכוונה, אבל זה לא אומר שזה לא קיים, זה לא פוטר איש מהחובה. רואים את התוצר עכשיו ברחוב היהודי.

מערכת־החינוך צריכה להכין את התלמידים שהם האזרחים לעתיד, להעניק להם ערכים חשובים למדינה וחשובים לחברה. אם יש בעיות מסויימות בתוך המדינה, התפקיד של מערכת־החינוך להתמודד איתם. זה המוסד הכי חזק שיכול להשפיע. אלה גילאים שאפשר להשפיע.

● אז במצב כזה את חושבת שבראי שיהיו מיפגשים בין שני הלאומים, שכל צד יראה שגם הצד השני הוא בן־אדם, שגם הוא לומד וקורא ספרים?

אני חושבת שזה שלב שאנחנו, הערבים, צריכים לעשות אותו. כמו שבארצות־הברית התחילו עם הסיסמה: „שחור הוא יפה" זו לא היתה סיסמה סתמית, היתה מאחוריה אידיאו־לוגיה, והם התחילו לעבור לקראת שינוי של ההתייחסות הכללית של הלבנים לשחורים.

אי־אפשר לעשות דברים מלאכותיים. כמו שיש היום שכונות שאסור לערבים להיכנס אליהן — אי־אפשר לבנות שכונות מעורבות בכוונה. עושים דברים בלי להכין קודם את הרקע מסביב. כמו שבנו את כרמיאל והמציאו כל מיני חוקים שאסור לערבים לבוא לשם. כל פועלי הבניין בכרמיאל, פועלי המיסעדות, פועלי הניקיון, כולם ערבים. זה שבנית עיר ליד כפרים ערבים, זה לא אומר שפיתאום יחיו ביחד, שהיחסים יהיו יותר טובים.

כל השינויים שישנם היום, הם לא לעומק, כי לא מטפלים בזה כמו שצריך. צריך לברוק את המצב הקיים, איזה יחס יש ליהודים כלפי ערבים. האם שני העמים שווים — מבחינה חוקית, מה הדמות של האב הערבי בתוך מערכת־החינוך ומה הדמות של היהודי. אם יש יחס של שינאה, מי אחראי לזה, ולא לתת לאנשי המוסד לטפל בזה

„קורה לעיתים קרובות שחושבים שאני יהודיה, בעיקר במיפגשים עם קבוצות חדשות, וכשאני אומרת שאני ערביה, הם מקבלים שוק"

לבד. אם רוצים לטפל בבעיה החברתית בצורה אמיתית, צריך להתייעץ עם מומחים.

● את מרגישה בבית־הספר הערבי גם תופעות הסוכות?

בתוך מערכת־החינוך אין לתלמידים הזדמ־נויות לדבר על הנושא. יתכן שזה עולה בשעות־המחנך. אני לא מתחמקת, אבל אני לא מחנכת. אני חושבת שיש הנחיה לכל המורים, שבשעת־המחנך אפשר לדון בכל הבעיות. גם פוליטיות, ולכוון את השיחה. ואני שומעת מהרבה מורים שהתלמידים מאוד פתוחים. יודעים מה המצב שישנו בעולם ובארץ והם מדברים על זה. אני לא נתקלתי במצב של שינאה טוטאלית ליהודים. יתכן שהיו יחידים.

● חלק מהטענה היא שהשינאה נובעת גם מזה שלא מכירים האחד את השני, כי מעט מאוד יהודים ישבו אי־פעם לדבר עם ערבי וגם להיפך.

כן. אני יודעת שהתלמידים שלנו תמיד חושבים שהיהודים שונאים אותם. זאת הטענה.

● איך ערבה בבית־הספר החלטת הרבנים שלא יהיו מיפגשים בין תלמי־דים יהודים לתלמידים ערבים?

זה לא היה נושא לשיחה. לערבים יש הרגשה שתמיד יש מישהו שהוא נגד המיפגשים. מספיק שרואים איך מתייחסים הדתיים בגדה המערבית לאסידים הפוליטיים ששוחררו. הדברים לא חדשים. אבל הטיעונים שלהם הם מצחיקים.

● זה מעליב?

אלה טיעונים פרימיטיביים מדי.

■ ■ ■

● אתם מקיימים בעבו מיפגשים בין תלמידים יהודים וערבים?

היה פעם נסיון, לפני כמה שנים. עשו כמה ערבים משותפים בין המורים היהודים והערבים, כדי להכין את הפגישות, והיה מאוד נחמד. אבל בכל פעם שרצו לקבוע את המיפגשים, המנהל היה דוחה את זה, ולבסוף הוא אמר שהוא חושב שהתלמידים הערבים לא יתנהגו יפה עם הבנות היהודיות, ואז ההורים יתנגדו למיפגשים.

הוא דחה ודחה, עד שהמורים אצלנו הרגישו שהוא לא רוצה לקיים את זה, וזה נקטע. וזו החלטה של מנהל והוא מנע מיפגש כזה.

אילו היו נפגשים, זה היה מועיל מאוד. ובגלל חשש של אדם מסויים שלא יכול היה לטפל בעצמו, כל מערכת־החינוך בעיר סובלת מזה. צריך לעשות בדק־בית גם בחומר שמעבירים וגם באנשים בתוך מערכת־החינוך, כי למורה יש כוח עצום על התלמידים.

● קורה לך לפעמים שאת אומרת את שמך ואנשים נבהלים?

קורה הרבה פעמים, בעיקר כשאני נפגשת עם קבוצות חדשות. אנשים חושבים בהתחלה שאני יהודיה, כשאני אומרת שאני ערביה, הם מקבלים שוק. אני כבר רגילה לזה.

היה לי פעם סיפור שעבר עליי מאוד־מאוד קשה. גרתי בשועפאת, בירושלים, כשלמדתי באוניברסיטה. עמדתי בתחנת־אוטובוס ליד רמת־אשכול. ביחד איתי עמדה עוד מישהי ושתינו חיכינו לאוטובוס. עברה שם קבוצה של צעירים ערבים, והם דיברו בקול רם וצחקו, היו מבסוטים. היא פנתה אליי ואמרה „תראי איך הם מתנהגים, כאילו שהאדמה הזאת שלהם!" אני אמרתי לה: „זה לא כאילו, זו אדמה שלהם," והיא אמרה לי: „את מאוד שמאלניתז!" אז אני אמרתי: „למה?" והיא אמרה: „הם צריכים רק לטאטא את הכביש הזה, אסור להם להרים את הראש." אמרתי לה: „אני לא רוצה להטעות אותך, אבל את מדברת עם עוד ערביה, שמאוד נעלבת כשאת מדברת על האנשים האלה בצורה כזאת."

היא קיבלה שוק ולא היה לה מה להגיד. עלינו

„אני הלכתי ללמוד כשהייתי כבר אשה נשואה, עם שתי בנות, וזה נדיר. בעלי מאוד אהב את זה. אני לא מורדת, אני פשוט חושבת, אני בוחרת את הטוב מכל דבר"

ביחד לאוטובוס והיא התרחקה ממני. אני חושבת שתגובה כזאת של שינאה אי־אפשר למצוא אצל הערבים.

● את חושבת שאין הקצנה ברחוב הערבי?

אני חושבת שיש, אבל זו תגובה. ההקצנה לא היתה קיימת ברחוב הערבי, אבל ההקצנה ברחוב היהודי פתחה אותה גם ברחוב הערבי.

● את לא מאבדת תיקוה בגלל כל תופעות האלימות?

אני לא רואה את זה ככה. אולי בגלל הגישה היועצית שלי, אני רואה את הדברים בצורה חיובית. אני הייתי בהרבה חוגים עם יהודים וראיתי אנשים שהשתתפו במילחמה והרגו ילדים ערבים, והיו לי המון סיבות לשנוא אותם, אך לא שנאתי אותם. אני ריחמתי עליהם. היכרתי אנשים שהיו לאומניים או אלימים וחונכו על שינאה של הערבי. אחרי המון התנסויות, הם התחילו לחשוב אחרת.

● כשאת רואה אדם כמו לוינגר בחברון, זה לא מעורר בך רגשות של כעס, שינאה, ייאוש?

זה מה שקורה בחיים הפוליטיים, כשעסקנים פוליטיים מחזיקים את השילטון ויש פוליטיזציה של הדת. ואז יש שימוש אישי בחוק.

הוא איש חולה, אבל יש יותר חולים ממנו, לכן הוא יכול להנהיג אותם. לכל חברה נורמלית יש אנשי־השוליים שלה, או הסוטים שלה. אם לא יהיו סוטים, החברה לא תהיה נורמלית. אז יש לוינגר יהודי ויש לוינגרים ערבים.

אני לא אוהבת את המצב, הוא קיים. אני מקווה שיש אנשים מאוד בריאים שיידעו איך לענות לו. הרבה אנשים ששתקו כל השנים היו אנשי־שלום פאסיביים, ושתקו. היום הם מדברים יותר ועושים יותר ומנסים לשנות ולהשפיע. לכן אני חושבת שיכול להיות יותר טוב.

● את מתכוונת ללכת לכיוון פוליטי?

לא, זה לא מתאים לי. אני מעודכנת בכל ענייני הפוליטיקה, אבל אישית — זה לא בשבילי.

● למה הלכת להיות מורה?

רציתי ללמוד משהו שיש בו קשר עם אנשים ועם החברה. בהתחלה הלכתי ללמוד לימודי־אפריקה. זו לא היתה הבחירה הכי־טובה, אבל למדתי וסיימתי, ואז הרגשתי שזה לא שלי. אז למדתי סוציולוגיה, ועכשיו אני עושה תואר שני. אני מאוד נהנית מהמיקצוע שלי.

● זה לא כל־כך מקובל שאשה מפתחת קריירה משל עצמה?

זה גם נדיר שאשה נשואה עם ילדים מתחילה ללמוד.

● מה אמר בעלך?

הוא מאוד אהב את זה. אני מודעת שבחברה הערבית יש שוביניזם גברי, ואני מודעת לכל הדברים שיש בחברה הערבית, ואני לא מוכנה לקבל את כולם.

● את מורדת?

אני לא מורדת, אני פשוט חושבת, אני בוחרת את הטוב בכל דבר. אני לא חייבת לקבל כל דבר שישנו בחיים הערביים.

● איך את מגדירה את עצמך?

חאולה. אני עטופה בכל מה שאומר לך בהרגשה מאוד הומניסטית. אני מאוד ערביה, פלסטינית, ישראלית, ואני מרגישה כל אחד בתוכי הרבה, וטוב לי עם כל אחד.

■ ■ ■

● אם תהיה מדינה פלסטינית, את תלכי לגור שם?

לא. אני אהיה ערביה פלסטינית שחיה בישראל ומאוד גאה שיש לה מדינה פלסטינית. זה בדיוק כמו היהודים שבחרו שלא לגור בארץ־ישראל, אבל זה משמש להם מקום מיבטחים והם גאים שיש להם מדינה. אני נולדתי פה, וזו עובדת־קיום שאני ישראלית. נולדתי לתוך המדינה. אני לא אשנה את תעודת־הזהות בגלל סיבות פוליטיות.

זה לא רק שם ומושג, שיש לי זהות ישראלית. כמו שאמרתי קודם אני מאוד־מאוד ערביה, ואני מאוד־מאוד פלסטינית, ואני מאוד־מאוד יש־ראלית.

● לפי הסדר הזה?

כן. ועטוף עם כל זה הרגשה מאוד הומ־ניסטית.

● באיזו שפה את חושבת?

ערבית, עברית ואנגלית. עם הילדות אני מדברת ערבית.

● איזה אוכל את מבשלת?

מסיני ועד הכל. כשאני מדברת על חינוך רב־תרבותי, אני מתכוונת לזה ואני מקיימת את זה. גם אני קיבלתי חינוך רב־תרבותי, למדתי במינזר, למרות שאני מוסלמית. אבל אני חושבת שדת זה מצב פרטי של המישפחה, אלה דברים מאוד־מאוד אישיים. אני חושבת שהדת האמיתית היא זו שבאה להדגיש כל מיני ערכים אנושיים, וזה ישנו בכל שלוש הדתות. איך מבצעים את החוקים בכל דת — זה מדגיש את השוני בין הדתות.

היום שוכחים את הכללים הכלל־הומניים, שמקשרים ומדגישים את ההבדלים. אני לא אוהבת להדגיש את הדת. בגלל העובדה שנולדתי ערביה, חייתי בסיגנון חיים מסויים, ובגלל הבעיה הפלסטינית, התגובות, הדברים שגדלתי עליהם בבית ובבית־הספר, הדברים שראיתי בחדשות — גדלתי בצורה מסויימת. אז זו העדיפות הראשונה שלי.

אם לא היתה הבעיה הפלסטינית, הקשר בין היהודים והערבים היה שונה, לכן הנושא הפלסטיני מגשר בין היותי ערביה לבין היותי ישראלית. הוא הסיבה, הוא הרקע.

אני נגד הרג בין יהודים וערבים ובין הפלסטינים לבין עצמם, ונגד אלימות בכלל, כי אי־אפשר להגיע עם זה לשום מקום חיובי. אני לא מרגישה יותר טוב אם חייל פלסטיני הורג חייל ישראלי. יש לי רגשות הומניים. אני כל הזמן חושבת על האנוש שבתוך האדם.

אני שמחה שאני לא התנסיתי במצב של מילחמה שבו הייתי צריכה ללכת להרוג. אני מאוד שמחה שקמה תנועה של הורים נגד שתיקה. אני שמחה שיש אנשים כאלה, שנתנו הרגשה שיש היום יותר אנשים בחברה שקובעים מדיניות, חוץ מהפוליטיקאים.

„בסיפרות העברית, הערבי תמיד מלוכלך, אנס, אחד שהערך של הכסף חשוב לו יותר מכל דבר אחר, פרימיטיבי המאמין בגורל, ערבי שלא יכול לחשוב, אינו מחורבן ואינו אינטלקטואל"

● את סעילה?

אני פעילה בכיוון החינוכי, אני נגד אלימות. אני מחכה ליום שהמנהיג, האדם שבחרו בו להנהיג, באמת ישרת את החברה, ולא רק את המיפלגה. הדעות הפוליטיות הן הומניות עד כדי נאיביות. אני עושה מה שאני רוצה בתחום הקטן שלי.

אני רוצה לומר שיש לי חברות מאוד־מאוד טובות יהודיות. כשהייתי בארצות־הברית, הייתי 10 ימים אצל חברה ערביה ו־20 יום אצל חברה יהודיה. אני לא בוחרת את החברים לפי הלאום.

אני ראיתי בארצות־הברית גישות שמלמדים חינוך לרב־תרבותיות, שבהן מדגישים את הייחודי והשונה שבכל תרבות וגם מלמדים דב־רים אחרים. ולא מלמדים שם על תרבות האחר ולא לומדים את תרבות האחר, בצורה כזאת שאני אוכל לתפקד כמו אחד מבניה. כך היהודי ילמד את התרבות והדת ויהיו מגעים וגם להיפך, הערבי את היהודי. וכך אפשר לשנות את המצב.

חאולה לפני דירתה בשיכון „רסקו" בעכו

„יש לי חברות מאוד טובות שהן יהודיות. אני לא בוחרת חברים לפי הלאום!"

יהודים חדשים

(כמו שקל חדש)

הקורא דורון פולק נקרא לדגל לפני כחודש ובמיצוות הדגל הוא שמר על מערת־המכפלה בחברון. מול מערת־המכפלה יש חנות־מזכרות לתיירים. החנות נקראת המתנחלים, ובה אפשר למצוא, מלבד תשמישי־קדושה מסוגים שונים, גם כמה „שנות־טובות" וגלויות, כדי שהתיירים יוכלו לשלוח אותן לקרוביהן וידידיהם בחו"ל, ולהראות להם איך נראה העם היושב בציון.

הקורא פולק שלח אליי גלויה כזאת.

ככה אנחנו נראים היום: עם סכין מושחזת היטב, אצבעות פצועות, קורבן אחד על הברכיים והשני מחכה לתורו. מהצד השני של הגלויה יש הסבר לציור. כתוב שם בפשטות: יהודים.

חבר שלי, צייר במיקצועו, אמר לי שהצייר בטח התכוון בהומור. מה לעשות שלא כל הומור מצחיק אותי ואם אני נראית כך בעיני הגויים, אולי באמת הגיעו הימים הנוראים.

סליחות

מוצאי יום־הכיפורים, זמן כתיבה שורות אלה, הוא הזמן האידיאלי לבקש סליחה. לפי מיטב ידיעתי, היחידים שמגיעה להם התנצלות ממני הם בעלי המיסעדות האיטלקיות בארץ בכלל ובתל־אביב בפרט.

בכל מיסעדה אחרת אני יושבת, מתנהגת בנימוס, אוכלת את האוכל המוגש, מנגבת יפה את הפה במפית, משלמת, אומרת תודה ושלום והולכת הביתה. רק אצל המיסעדות האיטלקיות אני ממש מכה בראש. ברגע שאני מריחה את ריח הרביולי, הקנלוני, הספגטי וכל שאר המטעמים מהארץ היפה ההיא, אני הופכת להיות נודניקית מגעילה ומעייפת. על כל מנה בתפריט אני שואלת 300 שאלות, איך עושים, ממה זה מורכב, איזה רוטב הם מוסיפים, למה אי־אפשר בלי יין, למה הם לא שמים מספיק שום. כשהמלצר או הטבח כבר הרוסים ממני לגמרי, הם רצים למיטבח להביא לי את המנה מתוך תיקווה שהאוכל יסגור לי את הפה לכמה זמן. אבל אז אני מתחילה ללמד אותם איך צריך לעשות את זה וגם מספרת להם בהרחבה (כלי שנתבקשתי, כמובן) איך אני עושה את זה וכמה זה מצליח לי.

שמתי לב שברוב המיסעדות האיטלקיות שאני באה אליהן, בפעם השניה או השלישית, אין בעל־בית ואין טבח. איך שהם רואים אותי בפתח, הם יורדים למחתרת. זו, כנראה, הסיבה שאני כל הזמן מחפשת מיסעדות איטלקיות חדשות, שבהן עדיין לא מכירים אותי ולא יודעים איזה צרה צרורה אני. לפני שבועיים הזמינה אותי חברה למיסעדת החצר ביפו. את החברה שלי מכירים שם ואותי לא. לכן קיבלו אותנו יפה מאוד. לקח להם ברדיוק חמש דקות להבין עם מי יש להם עסק ובכל זאת הסבירו לי כל דבר, עשו לי סיור במיטבח ואפילו נתנו לי מתכון של המנה שהכי מצאה חן בעיניי.

סרגיו, אחד מבעלי המיסעדה, עושה את כל הספגטי שהוא מגיש במיסעדה, ממש במו ידיו.

תמיד ידעתי שרק למטורפים יש סבלנות אליי.

הנה המתכון של ניוקי ורדי (בתרגום חופשי: בצקניות ירוקות). מה שצריך להכין זה 600 גרם תפוחי־אדמה, חבילת תרד של סנפרוסט או 300 גרם תרד טרי, קמח, מלח.

מבשלים את תפוחי־האדמה עם הקליפה ובאותו זמן מבשלים לחוד את התרד. מקלפים את תפוחי־האדמה ומרסקים אותם על פומפיה גסה, בעודם חמים. את התרד סוחטים מהמים ומרסקים בבלנדר.

עושים בור בערימת תפוחי־האדמה. לתוך הבור מכניסים את התרד ומערבבים. לאט־לאט מוסיפים קמח וממשיכים ללוש עד שמתקבל בצק ירוק וחלק שקל לעבוד איתו בידיים. מחלקים את הבצק לחתיכות ומכל חתיכה מגלגלים נחש ארוך בעובי אצבע. את הנחש חותכים לנחשים קטנים באורך סנטימטר אחד. או, אם רוצים לקבל צורת שבלול, אפשר לחתוך לאורך שלושה סנטימטר ואחר־כך לסובב אותו. את הניוקי מבשלים בתוך סיר גדול גדול, שבו מים רותחים וכפית מלח. ברגע שהניוקי צפים על־פני המים, סימן שהם מוכנים.

שולפים את הניוקי בעזרת כף עם חורים ומגישים אותה עם רוטב צלי או רוטב עגבניות ושום או, הכי טוב: ממיסים חמאה במחבת. מוסיפים לה שום כתוש או עלי מרווה טריים. לתוכם זורקים את הניוקי המבושלים, מטגנים אותם דקה, מעבירים לכלי־הגשה ומפזרים עליהם גבינת פרמזן (אפשר גם כל גבינה צהובה חריפה אחרת), מגישים לשולחן בתוספת בקבוק יין וסלט חסה ועושים קולות של דברים גסים.

מיצעד הפיזמונים

שמעתי שהשיר שהולך היום במיצעד־הפיזמונים הוא שירם של צמד האחים גינדי, לפי לחן של עוזי חיטמן. זה הולך ככה:

אנחנו נשארים בניו־יורק
תרצו או לא תרצו,
אנחנו נשארים בניו־יורק
ושכולם יקפצו.

שמעתי גם שהלהיט הזה כבר עשה הרבה כסף. מוסיקה זה טוב תמיד.

לא ייאמן כי יסופר

הנה שני דברים שאם היו מספרים לי לא הייתי מאמינה. אז אני אספר אותם בעצמי.

לפני יום־הכיפורים, שזה היום שבו ילדי ישראל עושים אימונים ברכיבה על אופניים, החליט בני לשפץ את אופניו. היה צריך לחזק כמה ברגים, לשמן כמה צירים ואפילו לחבר איזה חלק שנפל לגמרי. הילד קיבל מאבא שלו 10,000 שקל, ונאמר לו שאם זה יעלה יותר, שיחזור הביתה לשיחה.

הילד הלך למתקן־האופניים באיזה מקום ברחוב הכובשים, ואחרי חצי שעה חזר עם אופניים משומנות, מחוזקות ומתוקנות. הוא גם חזר עם עודף של 9,500 שקל. מסתבר שיש איזורים בתל־אביב שטירוף המחירים עוד לא הגיע אליהם.

לפני החג רציתי לקנות מתנה לחבר. בגלל סיבות שונות, המתנה היחידה שאפשר לקנות לחבר הזה היא ספר, ולא סתם ספר, אלא משהו רציני. נכנסתי לחנות־ספרים, ראיתי אלבומי־אמנות, סיפרי־שירה, סיפרות קלאסית, במחירים הנעים מ־50 אלף שקל ועד אני לא רוצה להגיד כמה. מהקמצנות יצאתי מהחנות והחלטתי בכל זאת לקנות לחבר בקבוק יין טוב. אבל בחנות־ספרים ותיקה, לנדסברגר, ליד הבית שלי, עמדו המון ספרים וקרצו לי. ביניהם עמד ספר עבה שנראה מאוד מכובד. כל כיתבי ויליאם שקספיר, בשפת המקור. על הספר היה רשום מחירו, ואני נכנסתי לחנות לבדוק האם לא טעו במחיר. לא, הם לא טעו. כל כתבי שקספיר באנגלית עולים

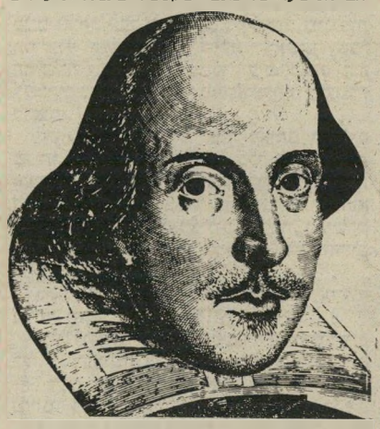

8,870 שקל, כמו סיפרון תינוקות קטן על ענייני קאקי ופיפי.

היכונו, חבריי וידידיי. השנה הזאת תהיה שנת שקספיר אצלכם, אם מגיעה לכם מתנה ממני.

עודף השכלה

כל המטר שישים וחמישה שלה מלאים בהשכלה ובאינטליגנציה ובראייה רחבה של העולם. התואר השני שלה בפילוסופיה של המדעים כבר מונח אצלה בכיס די־הרבה זמן. עכשיו היא עובדת על עבודת הדוקטורט שלה. בשאר הזמן היא כל הזמן קוראת את אפלטון ואת קירקגור ואת קאנט וברקלי ועושה השוואות ביניהם.

כל זה לא הפריע לה לספר לי שכבר חמישה חודשים היא שותה קפה ותה בלי סוכר, כי ברגע שהיא מכניסה סוכר לכלי המיוחד שלו, מתמלא לה המיטבח בנמלים קטנות ומעצבנות. אחרי שניסתה כלים שונים, סגורים יותר וסגורים פחות, ואפילו ניסתה לשים את כלי־הסוכר בתוך צלחת שבה יש קצת מים, אבל שום דבר לא עזר. מאז חייה מרים והיא מחכה לחורף, שאז הנמלים עוזבות את הבתים שלנו בדרך כלל.

פיתאום הבנתי שאם היא לא היתה כל־כך משכילה וכל־כך חכמה, היא היתה יכולה להרשות לעצמה להסתכל על העניין מנקודת מבטה של עקרת־בית פשוטה, ותיכף ומייד היא היתה מגיעה למסקנה הפשוטה והגשמית כמעט, של הכנסת כלי־הסוכר למקרר והחזקתו שם עד לצורך בכפית סוכר לקפה.

כשהצעתי לה את ההצעה הבלתי־מתוחכמת והבלתי־מבריקה הזאת, היא הסתכלה עליי בתימהון גדול ואמרה: „תשמעי, את ממש גאון." לא בא לי להתווכח איתה בכלל.

1. אממאדאוס (ארצות־הברית)

2. דמעות של שתיקה (אנגליה)

הטוב תשמ"ה • הסרט הטוב תשמ"ה

ב אורח מוזר למדי, דווקא הקולנוע הישר־אלי היה הקרוב ביותר, ב־12 החודשים האחרונים, ליציאה מן האפרוריות שלו. זאת, בגלל סרט אחד ויחיד, שהאפיל על כל האחרים.

מאחור־הסורגים לא היה סרט מושלם בשום פנים ואופן, אבל הוא רשם דף חשוב בתולדות הקולנוע הישראלי: זו הפעם הראשונה שבה הביקורת והקהל היו תמימי־דעים. הסרט זכה לשבחים בעיתונות ויותר מ־600 אלף צופים נהרו לראותו.

חשוב מכל: זה היה אחד מאותם הסרטים שניתן להתייחס אליהם בלי ההתחשבות והרחמים, שבהם צריך, בדרך כלל, לבחון את הקולנוע הישראלי, ואפשר היה לומר עליו שהוא עומד על רמה נאותה בצילום, בבימוי, במישחק ובכתיבה, לא פחות מן המוצרים ההוליוודיים המכובדים ביותר.

בקולנוע הישראלי זאת המחמאה הגדולה ביותר, וזה היה חריג גדול.

בזיונות מהדהדים. מעבר לזה, היבול היה דל: שני בזיונות מהדהדים, יומרניים וצעקניים — זעם ותהילה ושוברים של אבי נשר; נסיונות כושלים לביקורת חברתית בקוקו בן 19. מצד אחד, ובעדות מאונס מצד שני; אוסף סחורות מרכולת שאין צורך להרבות עליהן בדיבור והס מלהזכיר את שמן; ויוצא־דופן אחד לטובה, עתליה של עקיבא טבת, שאם כי גימגם כסרט, סיפק את ההופעה הנשית המושכת ביותר מזה שנים בקולנוע הישראלי, ברמות מיכל בת־אדם, שגילמה קיבוצניקית בגיל העמידה, שאינה מוכנה לקבל עליה תכתיבים של קולקטיב ומתעקשת לשמור על אישיותה הפרטית.

עם זאת, מה שמפליא ביותר, הוא ששנת תשמ"ה עוד עלולה להירשם כשנת־שיא בהפקה המקומית. כי מעבר לתריסר הסרטים שיצאו לאקרנים, יש במחסנים עוד תישעה לפחות, המוכנים להקרנה או קרובים מאוד לכך. יבול כזה לא ידעה התעשיה גם בשנות־השיא שלה, והנה דווקא כאשר המדינה פושטת את הרגל, יוצא הקולנוע בחגיגות. לך תבין מה הסיבה. שלא לדבר על נתונים סטאטיסטיים יבשים, המצביעים כי קהל ההולכים לקולנוע גדל השנה, לפחות בתישעת החודשים הראשונים (הסטאטיסטיקה מפגרת תמיד אחרי לוח־השנה), בערך ב־10%.

רוצים פנטסיה. כפי שאפשר היה לצפות, בהתחשב במצב המדינה, קומדיות היו הסחורה המבוקשת ביותר בשוק. אנשים רוצים להתבדר בכל מחיר, לצחוק, אפילו בכוח, ולו רק כדי לשכוח מעט את התכווצות השקל שבכיס והמוסר שברחוב. הכל הלך.

מטורפים המורים – קאריקטורה מגוחכת ומטופשת על מערכת־ההוראה באמריקה, עם הופעת־אורח מבריקה של ריצ'רד מליגן כמשוגע המקסים את התלמידים.

שחקן השנה
ניקולאס קייג'
„מועדון הכותנה", „בירדי"

שחקנית השנה
סאנדרין בונר
„לחיי אהבותינו"

הרע תשמ"ה • הסרט הרע תשמ"ה

1. חולית (ארצות־הברית)

2. תעלומת אומגה (ארצות־הברית)

3. פאריס, טכסאס (גרמניה-ארצות־הברית)

4. ירח מלא בפאריס (צרפת)

"ה • הסרט הטוב תשמ"ה • הסרט

בעל אחד יותר מדי, עם דיאן קאנון הנשואה לשניים; נערת הפרוטוקול, עם גולדי הון, המתבקשת להקריב את עצמה על מיזבח המולדת האמריקאית ולהצטרף להרמון של נסיך־נפט סעודי; ועוד המצאות מבריקות מן הסוג הזה.

בין אלה נראה סרט כמו סודי ביותר – הרפתקת־טירוף, שהיא המשך רעיוני לטיסה נעימה – כמשב־רוח רענן. אולי פה ושם יש בו טעם של תבשיל שחומם בשנית, מן השאריות שנותרו מארוחה קודמת, אבל לפחות היה מי שטרח לבשל.

אם לא קומדיות, מה שביקש הקהל, זה פאנטסיה, בריחה מן המציאות, הפלגה אל עולם שהוא דמיוני עד כדי כך שלא יטריד במשמעויות מיידיות.

רשימת סירטי הפאנטסיה השנה ארוכה מתמיד, אולי משום שהעולם כולו נע לכיוון הזה. כמה מהם היו משעשעים ביותר, לדוגמא הרפתקות שלושת ציידי רוחות הרפאים בניו־יורק, גוסטבאסטרס, או פלישת הנבזים הקטנים, הגרמלינס, לחיי עיירה אמריקאית קטנה.

המחשבים המשיכו לדגדג את דמיון הקולנועים, עד כדי כך שהיה מי שמצא לנכון להעלות סיפור־אהבה בין מחשב לנערה בחלום אלקטרוני. העניינים הסתבכו עד כדי גוזמה בשליחות קטלנית, כאשר רובוט מן העתיד נשלח לימינו אלה, כדי לחסל את אמו של מי שעתיד להיות יריבו הגדול במאה הבאה. לאודיסיאה בחלל קם בן מפגר, בשם 2010, שניסה לשווא לבדוק מה קרה לטייסי־החלל שלא שבו הביתה בסרט הקודם. 1984 זכה לעיבוד קולנועי נוסף, קודר, רציני אבל חיוור, לעומת כל מה שאורוול רצה לומר.

אבל הפאנטסיות לא היו קשורות לעתיד בלבד. גם את העבר אפשר לקשט באגדות, בניסים ובנפלאות. בין הדוגמות היותר מוצלחות: ליידי נץ – סיפור־אהבה בין אביר שהוא זאב בלילה, לבין גבירה שהיא נץ ביום. סיפורים כאלה יכולים להתרחש, כמובן, גם בהווה, ולראיה: אדם־זאב אמריקאי בלונדון, שבו ג'ון לאנדיס מתחבט בין הומור לאימה, תוך כדי עשרות קידות לכל מיני סרטים קלאסיים של הוליוור הישנה.

נעורים ומוסיקה. ועוד אופנה שפשטה השנה ומנפיקה סרטים בקבלנות: אופנת סירטי־הנעורים. הכוונה לאותם הסרטים שבהם הגיבורים הם בני־עשרה, הבעיות הן בהתאם והרוח הנושבת בכולם, היא שהמבוגרים אינם מבינים לליבטי צאצאיהם. הם חסרי רגישות ותבונה, ורק בדרך נס, משום שהם נפלאים כל־כך, מצליחים הצעירים לשמור על עצמם.

זה יכול להיות תרגיל בפסיכולוגיה עממית, דוגמת מועדון ארוחת הבוקר, זה יכול להיות זיקוקין די־נור קולנועיים עם מעט מאוד כיסוי.

שחקן־מישנה השנה
רוברט דה־נירו
„ברזיל"

שחקנית־מישנה השנה
פגי אשקרופט
„המעבר להודו"

• הסרט הרע תשמ"ה • הסרט הר

3. אני ואת ואני (ארצות־הברית)

4. מיקי ומוד (ארצות־הברית)

תשמ"ה היתה שנה שחונה באמת. רשימת הסרטים שהוצגו בה היתה ארוכה כאורך הגלות, אבל לא נמצא בה סרט לרפואה, שיירשם כחוויה בלתי נשכחת או כבשורה חדשה. אפור — זה צבע השנה. אומרים: טוב יותר מן הכלכלה הישראלית. הגם זו נחמה?

(המשך מעמוד 23)

כמו ראסטי ג'יימס, זה יכול להיות בדיחה רעשנית כמו מסיבת הרווקים, או גירסה של רוקי לבני הגן, כמו נער הקאראטה. מי שירצה לחפור בעבר, יוכל אולי להצביע על אמריקן גראפיטי של ג'ורג' לוקאס, או בתקופה רחוקה פחות, על דיינר של בארי לוינסון, כמקורות השראה לסרטים הללו. אבל, אין שום ספק שחיקויי השנה נפלו בהרבה מן המקור.

עוד תופעה מוזרה לשנה זו, היא התחיה של הסרטים המוסיקליים. אומנם, לא מה שהיה פעם סרט מוסיקלי, אבל בכל זאת, סרטים שבהם למוסיקה יש תפקיד חשוב. אם סירטי הברייקדנס הם אולי תופעה טיבעית שגלשה מן השנה הקודמת ומהווה ספיח למה שקורה ברחוב האמריקאי, סרטים אחרים, שבהם המוסיקה שייכת לרפרטואר הקלאסי, ולמרות זאת הצליחו, כמו כרמן או אמאדיאוס, בכל זאת מראים שמשהו השתנה בטעם הקהל. כאן אולי צריך להוסיף את הנבואה, סרט ניסיוני, שבו המוסיקה של פיליפ גלאס חשובה ממש כמו התמונה.

הביזבוז הגדול. שני הפילים הלבנים של השנה היו, ללא ספק, היו זמנים באמריקה ומועדון הכותנה. שניהם עסקו בנושא דומה — תור־הזהב של הגאנגסטר האמריקאי — ובשני־הם היתה תחושת הביזבוז והעודף, אשר העיקה והפריעה להערכת המוצר הסופי.

הראשון, סירטו של סרג'יו ליאונה, למרות שנמשך ארבע שעות, דווקא מצא לו אוהדים רבים בארץ, אולי משום שהתמונה על המסך היתה עשירה כל־כך, הופעתם של דה־נירו וג'יימס וודס מרשימה כל־כך, היריעה היתה רחבה כל־כך, שהם האפילו על כל הצרות האחרות: על המיבנה המוזר של הסרט, על חלקים מעורפלים בסיפור, על חזרות והשהיות מיותרות ועל כמה ריגעי אלימות קיצוניים. (אם כי, במחשבה שנייה, אלה אולי עזרו להצלחת הסרט.)

השני, מועדון הכותנה, שהיה הסרט היקר ביותר שהפיקו באמריקה, התבלבל לגמרי ולא הצליח להחליט אם הוא רוצה להיות סרט מוסיקלי או סרט פשע. התוצאה היתה שהוא צלע גם כאן וגם כאן, למרות שכמה הופעות של ריקודים היו מסגוורות עיניים וכמה שחקני־מישנה ראויים לכל השבחים.

מאחורי תחבושת. ואם כבר מדובר בשחקנים, השנה הרשימה ארוכה במיוחד. ראשית, אותם שחרגו ממסגרת ההישג האמנותי והפכו לתופעות חברתיות. הבולט והמשעשע ביניהם הוא **אדי מרפי**, הכושי הצעיר בשנות העשרים המוקדמות שלו, שהפך בכוחות עצמו את השוטר מבוורלי הילס לאחד הלהיטים הגדולים של השנה. **צ'אק נוריס**, הבריון שנולד כתחליף אמריקאי לברוס לי, עושה עכשיו סרטים בקבלנות, כל אחד מהם להיט, לא גדול, אבל מספק ביותר. הוא יכול לשמש תחליף זמני לצ'ארלס ברונסון, עד שיבוא הבריון הבא. בינתיים, הגיע לישראל להופיע בסירטו החדש של מנחם גולן.

אשר **לארנולד שווארצנגר**, מר עולם נצחי, שהפך לאליל טיפוח־השרירים: אם יהיה מי שיידע לנצל גם את חוש־ההומור הטיבעי שלו, שהתגלה בסרט תיעודי מוקדם, בוודאי יוכל להפיק ממנו הרבה יותר מסתם הנפשה של דמות מצויירת.

מעניין, שלעומת הקושי למצוא סרטים מרשימים ברמתם, לא חסרו השנה כלל הופעות של שחקנים. מן הווירטואוזיות של **טום קונטי** כמשורר איר שתוי בראובן ראובן, ועד למינימליזם המתוחכם במישחק של **סיליס נוארה**, כשוטר שסרח בשוטר מגנב פטור. מן העוצמה הסוערת של **ג'יימס וודס**, כגנגסטר יהודי משתולל בהיו זמנים באמריקה ועד לאיפוק הרך והנבון של **ריצ'רד פארנסוורת**, כשודד־רכבות מזדקן בהשועל האפור, מן ההפ־מה הקיצונית של **הארי דין סטאנטון** בפריס־טכסס ועד לדיקאדנס המופנם של **רופרט אוורט** בארץ אחרת, ואחר כך בלרקוד עם זר. ואין לשכוח את צ'צ'ו אינגרסיה בקטע מבריק בכאוס.

ותיקים כמו **ג'ון הרט**, ב־1984 ובהפגיעה, או **האריסון פורד**, בהעד, הוכיחו שוב את מעלותיהם הרבות, כל אחד בדרכו המיוחדת במינה, ואילו דור חדש של צעירים מציף את המסך בכישרון ובנוכחות קולנועית מדהימה.

הרשימה של הצעירים היא ארוכה במיוחד, אבל נראה ששניים הם הבולטים ביותר, שיתפו פעולה יחד בסרט אחד, ברדי, שעיקר מעלתו היא נוכחותם של השניים. **מאתיו מודין**, ועוד יותר ממנו, **ניקולאס קייג'**, ממלאים את התמונה באישיותם, ובאוסף תפקידים מגוונים ביותר, מראים עד כמה הם מסוגלים להוות את דור ההמשך בהוליוד. מודין, שהופיע קודם לכן כחייל מרובע בסטרימרס וכטרוריסט מיוחם במלון ניו־המפשיר, נכנס לתוך עצמו, כאילו מתבודד בתוך עולם אחר, בדמות הנער הלום־המילחמה, החולם להיות ציפור. ואילו ניקולאס קייג', שהוא בהחלט ראוי להיות שחקן שנת תשמ"ה, עבר מסירט־נעורים נוסח ראסטי ג'יימס, דרך גניבת הצגות מוותיקים במועדון הכותנה ועד להופעה האישית, המעמיקה והמפרכת ביותר, בברדי. שחקן שצריך להופיע סרט שלם, כשחלק גדול מפניו מוסתרים מאחורי תחבושות, ואף על פי כן מצליחים פנים אלה להביע את כל מיגוון הרגשות, מצער ועד זעם, מתיסכול ועד תבוסה — ראוי לכל השבחים.

כואב לנשמה. בין השחקניות קל מאוד לציין ותיקות ומנוסות. **מריל סטרים**, גם כאשר היא מופיעה ברומן בינוני כמו להתאהב, אינה מחמיצה אף סצינה אחת. היא פשוט מכונת־מישחק מושלמת. שותפתה מסילקווד, **שר**, עשויה להיות אחת המועמדות העיקריות לזכיה בפרס האוסקר השנה, אחרי מסיכה, שבו היא מגלמת אם זרוקה של נער בעל לב זהב וחזות מיפלצתית, והיא עושה זאת בכל־כך הרבה פשטות וטיבעיות, עד אשר שוכחים לחלוטין את הדמות האופנתית שקישטה במשך שנים את טורי־הרכילות.

קתלין טרנר תיזכר לטוב, כי הצליחה להתגבר על הגיחוך היומרני של הסרט שבו הופיעה, למות בעד תשוקה, ולהעניק לדמות — פירסר־מאית בשעות־היום, יצאנית בלילה — עומק אנושי ואמינות, שרוגמתם קשה היה למצוא בחלק אחר של הסרט.

סאנדרין בונר הצעירה היא תגלית השנה ושחקנית־השנה בזכות לחיי אהבותינו. סרט קשה־עורף וכואב לנשמה; לכשיובא (אם יובא) לישראל סירטה החדש, בלי גג, בלי תג, שזכה בפרס בוונציה, תהיה בו הוכחה נחרצת מדוע היא שחקנית־השנה שלנו.

תפקיד זעיר. אצל שחקני־המישנה המבחר רחב — **מאד הארים**, כבעל בוגדני במקום בלב ועד **לריצ'רד מאליג**, כמטורף המלמד היסטוריה במטורפים המורים; **מאפולו ניק פורטה**, כזמר איטלקי כושל בדני רוז, איש ברודווי, ועד **לג'יימס פוקס**, כמחנך מיואש בהודו האימפריאלית בהמעבר להודו; וזאת מבלי לציין את כל תפקידי־המישנה במועדון הכותנה, את **ליאו מקרקרן** ככומר שיכור בליידי נץ או את **ג'סרי ג'ונס**, הקיסר האוסטרי באמאדאוס.

אולם המפתיע מכולם היה דווקא אחד ש־מקובל לראותו כשחקן ראשי, ולא סתם שחקן ראשי, אלא כגדול שחקני־אמריקה היום. זהו **רוברט דה־נירו**, שנטל על עצמו תפקיד זעיר בבראזיל, סירטו המטורף, חצי מפחיד וחצי פארודי של טרי גיליאם, כשהוא מגלם אינסטלטור המו־רד במימסר. דה־נירו הופיע בשני סרטים נוספים השנה, היו זמנים באמריקה ולהתאהב, בשני־הם הסתבר שהוא אכן שחקן גדול. אבל דווקא בתפקיד האפיזודי הקטן הזה הוא הירשה לעצמו דבר שהוא מעז לעשות רק לעיתים רחוקות: הוא חייך מלוא הפה, כאילו הוא מרשה לעצמו

מאתיו מודין ב„בירדי"
דור ההמשך

אפולו ניק פורטה ב„רני רוז"
כושל ואנושי

קלי מקגילים ב„ראובן ראובן"
הגיעה עד „העד" – תגיע רחוק

ציצו אינגרסיה בג'ארה מתוך „כאוס"
הליקוק של דון לולו

ליהנות, לשם שינוי, מן התפקיד שלו, מבלי לשקוע למצולותיו.

הגברת הזקנה. בין שחקניות־המישנה הבחירה קשה יותר, משום שההיצע קטן יותר. אפשר להצביע שוב על **טיוזדי ולד**, אחת ההח־מצות הגדולות של הוליווד, שהופעתה האפי־סודית בהיו זמנים באמריקה הזכירה שוב עד

שר ב„מסיבה"
הזרוקה המשכנעת

כמה היתה מסוגלת לתת לבד, אילו ניתן הדבר בידיה. וכדאי אולי לציין את **אמאנדה סלא־מר**, שהופיעה בתפקיד ראשי אחד (כביתם של הרוזנברגים בדניאל) ובתפקיד־מישנה אחד הרבה יותר נוגע ללב, כטרוריסטית צמאת־אהבה במלון ניו־המפשייר. **לינדזי קראוז** במקום בלב, כספרית שאינה מוותרת על כבודה, **ואינגריד טולין**, בהופעה קצרה וכואבת באחרי החזרה. העלו את תרומתן כמעט למישקל של תפקיד ראשי.

עם זאת, אין ברירה אלא להסכים עם האק־רמיה האמריקאית ולבחור ב**פגי אשקרופט**, מי שהיתה הגברת הזקנה התוהה על משמעות האימפריה בהמעבר להודו, כשחקנית־המישנה של השנה. היא כבר הרבה שנים שחקנית ראשית וגברת ראשונה בתיאטרון, הגיע הזמן שהקולנוע יחווה קידה עמוקה לכישרונה.

כאן אולי המקום לציין שתי שחקניות צעירות שהן בהחלט תגליות מבטיחות, שבוודאי עוד נשמע עליהן רבות: **קלי מקגינים**, אחרי ראובן ראובן, ובמיוחד אחרי העד, מצטיירת כאישיות חמה, מפוכחת ותוססת, מן הסוג שיחזיק מעמד הרבה שנים על הבד. ואילו **מירנדה ריצ'ר־סון** אומנם רק צצה לאחרונה, בלרקוד עם זר, אבל אם תמשיך כך, הקריירה שלה מובטחת.

הרביעייה המזבילה. לגבי ארבעת סירטי השנה, הבחירה קשה מאוד. היא קשה משום שסרטים טובים היו לא מעט. אבל סרטים חד־פעמיים, מן הסוג שייזכרו שנים רבות, זה כבר דבר אחר. למשל, איש לא יטען שהעד היה פחות ממותחן אינטלגנטי ורגיש. למשל, למרות כל הטענות שיש נגד אריק רוהמר על שימוש עודף בדיאלוגים, כל מי שעיניים בראשו, לא יכול היה להתעלם מן התבונה והקסם של ירח מלא בפאריס, וצריך גם להכיר בעובדה שאחרי החזרה היה מבט מרתק מאחורי הקלעים של המיטבח הברגמני, גם אם המבט היה בעל אופי טלוויזיוני. ואשר לדני רוז, איש ברודווי, זה היה בהחלט וודי אלן מבריק ומשובב־נפש, לולא הס־פקנו כבר לראות את שושנת קאהיר הסגולה, סירטו הבא של אלן, שלא הוצג עדיין — אולי הטוב שבין כל סרטיו עד היום.

ובהחלט ראוי להזכיר לשבח את העיבוד הדינמי ומלא ההשראה של פראנצ'סקו רוזי בכרמן של ביזה, את החריפות הבלתי־מתפשרת

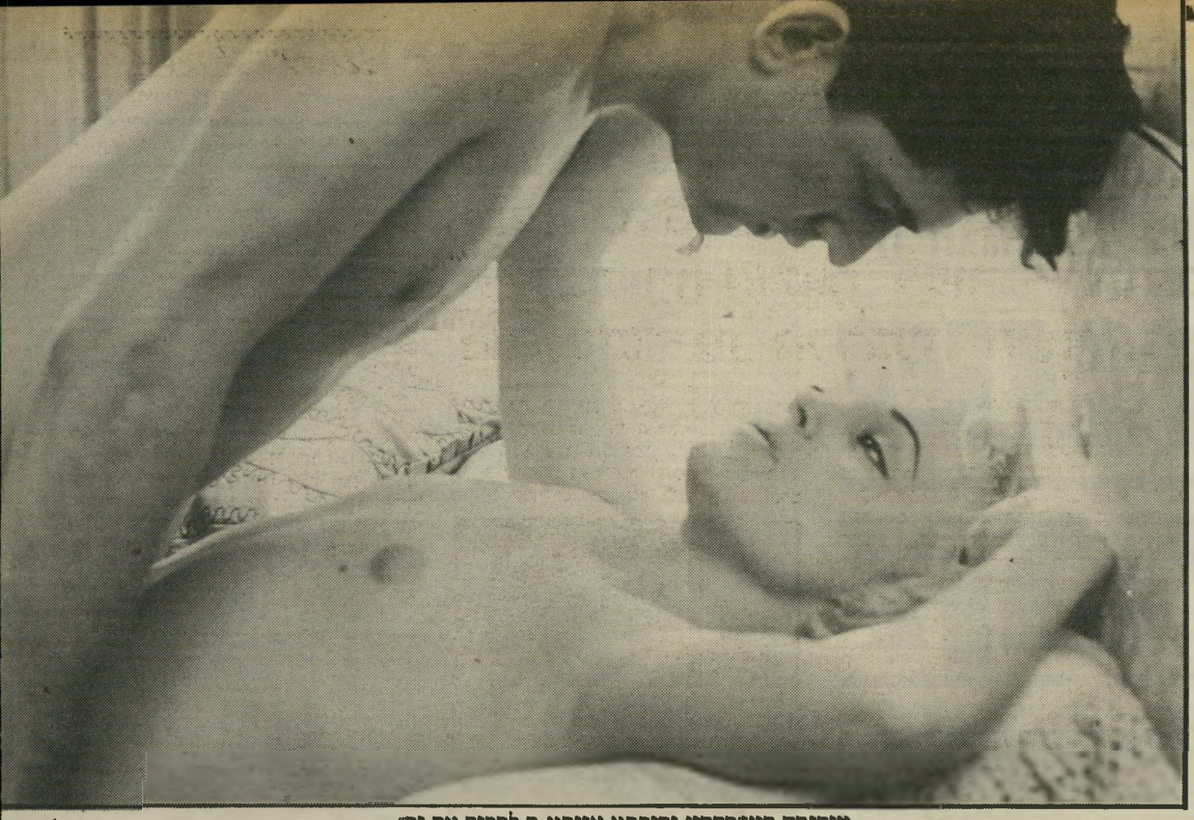

מירנדה ריצ'רדסון ורופרט אוורט ב„לרקוד עם זר"
הצעירים הבריטים החמים ביותר

קאתלין טרנר ב„למות בעד תשוקה"
שחקנית נהדרת בסרט רע

של דיוקן מישפחה מתפרקת, אשר צייר מוריס פיאלא בלחיי אהבותינו, או את שובו המפואר של דייוויד לין לעשייה קולנועית, אחרי שתיקה בת 14 שנים, בהמעבר להודו.

ובכל זאת, אם צריך רביעייה מובילה, נראה שצריך להתחיל בסרט שעורר מחלוקת מרה דווקא בקרב מבקרי־הקולנוע הנאורים. היו שחשבוהו לפיטפוטים סלוניים, ואחרים שסברו שהבימאי, אריך רוהמר, הוא צעיר ומבריק לא רק מבני גילו (מתקרב ל־70), כי אם גם מצעירים אחרים. הסרט ירח מלא בפאריס הוא הצלפה קשה בצרפתים ובמוסר הכפול שלהם, ותחקיר רציני ושנון במדעי־ההתנהגות. רק דואב הלב על **בול אוזייה** הצעירה, שהתחילה וסיימה בסרט זה קריירה שהיתה עשויה להיות מזהירה, אלמלא נפטרה זמן קצר אחרי שהופיעה בסרט.

סרט שהגיע כבר לארץ, כשהוא עמוס פרסים לעייפה, פאריס, טכסאס של וים ווגדרס, מסע ארוך בחיפוש אחרי שורשים ובסיס לחיים, על פני אמריקה שנראית שונה מכל מה שהיתה פעם, במצלמתו של רובי מילר. גם כאן אפשר לטעון שוונדרס נשאר לעיתים סתום מדי, שיש מקומות שבהם הוא מאבד את המישמעת העצמית. אבל, נגד כל אלה שקולה האווירה הנדירה שהוא יוצר, התחושות שהוא מעביר אל הצופה, סוג של קולנוע שיכול להיות כמעט דומם, או פטפטני להחריד (יש דוגמות לשני הכיוונים בסרט) אבל הוא נראה תמיד כקריאת־כאב ספונטנית שהומ־צאה בו ברגע.

על דמעות של שתיקה, סירטו הראשון של הבימאי רולאנד ג'ופה, נאמר בין היתר, שסיפור הידידות האמיצה בין העיתונאי האמריקאי סטיבן שנברג לבין עוזרו הקאמבודי, דית פראן, העמיד בצל את האספקטים הפוליטיים של אחת הטרגדיות האיומות ביותר שעברו על אומה, והיו שהתלוננו כי המיבנה הדרמאתי אינו מושלם, ויש מעין שבר עלילתי באמצע. אולם הטענות כולן מתגמדות כאשר צופים בסרט המזעזע הזה. כי שום דבר אינו יכול להעמיד בצל את שדות־ההריגה המחרידים, את ההרס והחורבן שהופכים למציאות יומיומית, את הפיכתם של ילדים למכונות־רצח שרירותיות. אולי, כפי שטענו אחרים, זה סרט של מפיק (דייוויד פאטנם) לא פחות משהוא סרט של בימאי, אבל בחשבון סופי, אין זה משנה כהוא־זה.

אשר לאמאדאוס, מקומו מובטח ברשימה הזאת, ולוא רק בתור התופעה של השנה. מי היה חולם שחייו של מוצרט מסוגלים לשבור שיאים בקופה, בעידן של בוי ג'ורג' ודוראן־דוראן? אבל עוברה. בדרך שבה העביר מילוש פורמן את המחזה של פיטר שפר אל הבד, הפך סיפור הייחסים בין מוצארט למלחין סלייארי למשל של מילחמת הבינוניות בגאוני. גם כאן היו כמובן טרוניות, על כך שמוצארט (בגילומו המבריק של טום האלסי) הוא קריקטורה של גאון, ומעריצי המוסיקה שלו מבקשים דווקא לראותו כדמות של קדוש מעונה, או שהעובדות ההיסטוריות מסולפות: או, מצד שני, שפורמן נפל בפח של הסופר־פרודוקציה האמריקאית. אין ספק שכא־שר היו פחות אמצעים בידיו, טרח פורמן למצוא פיתרונות מקוריים יותר לסרטיו, ובימים הטובים שהיה עדיין בצ'כיה, חידש את עצמו בכל סרט. אבל אין זה צריך להוריד כהוא־זה מן ההצלחה שיש לו כאן, וכל מי שיטען, כי אמאדיאוס הוא פחות מסרט טוב, הוא סתם קנטרן הרוצה להת־חכם בכל מחיר.

חוסר־טעם. אם קשה לבחור את הסרטים הטובים של השנה, עוד יותר קשה להחליט על הרעים. הרשימה פשוט ארוכה מדי, ומי יוכל להחליט אם סידני לומט פישל יותר בפגישות עם גארבו או אולי, היה זה אנדז'י ואידה ששבר את כולם עם אהבה בגרמניה, ושמא מגיע הכבוד המפוקפק לחנה ק. המביך והמבולבל של קוסטא גבראס. וזאת, כאשר מתייחסים רק לסר־טים של בימאים מוכרים, מכובדים, שמהם אפשר בכל זאת לצפות להישגים. הרי אין טעם להיטפל לראמבו, או ליתר סירטי־השרות לכוכבי־האופ־נה.

הסרט המגוחך ביותר של השנה, בהתחשב בנתוני היסוד שלו, היה ללא ספק חולית. עם הבימאי שעשה את איש הפיל, דייוויד לינץ', ועם ספר שנחשב כמעט לתנ"ך של המדע הבדיוני — שלא להזכיר שנה של צילומים במכסיקו והשקעה של 40 מיליון דולר — מה שיצא בסופו של דבר, זה גימגום מבולבל לחלוטין, הן מבחינה סיפורית והן מבחינת עיצוב הרעיון, שני מרכיבים חיוניים בסוג זה של סרטים.

סרט אחר שהתחרה על פרס הגיחוך היה המצחיקון העלוב אני ואת ואני, שהיה חוסר־טעם בגילומו המושלם. גילגול נשמות של לילי טומלין ומיבחר עוויתות של סטיב מרטין עורר רחמים על התמימות והילדותיות של מי שעשה אותו.

האכזבה הגדולה של השנה היתה מיקי ומוד של בלייק ארוארדס. קשה להבין איך בימאי מבריק כל־כך, הנעזר בשלישיית שחקנים מעו־לים — דאדלי מור, אן ריינקינג ואמי אירווינג — יכול היה להוציא תחת ידיו קומדיה תפלה, שדופה ועייפה שכזאת, על כתב טלוויזיה הנקרע בין אשה פוליטיקאית לאשה מוסיקאית. לקטנים יותר מותר, לארוארדס אסור לעשות דבר כזה.

ולבסוף, הסיום העצוב ביותר של השנה. תעלומת אומגה היה סירטו האחרון של סם פקינפה, מן הבימאים הגדולים שקמו לאמריקה בשנות השישים. יתכן מאוד, שכל המאבקים מאחורי הקלעים להפקת הסרט הזה וכל התיסכולים שהיו לפקינפה בשנים שקדמו להפקתו, כאשר תוכניות עלו על שירטון, בזו אחר זו, מסבירים חלק מן הטירוף המתוסכל ומן היומרנות הריקה שיש בסרט הזה. בין שביב אחד לשני של סצינות, המזכירות ימים עברו, מדשדש הסרט בביצה עכורה של פילוסופיות תיקשור־תיות סתומות, שאותן הוא מתקשה לפתח כראוי. חבל שהבימאי שעשה את אקדחים אחרי הצהריים, חבורת הפראים וכלבי הקש גמר את הקריירה עם סרט כזה.

הנערה בת ה־16 קיימה יחסים עם חברים לכיתה וידיד מבוגר, ואת יום הולדתה ה־17 חגגה באורגיה. מי עבר על החוק?

ששעשוי קטינות

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה	בעילת קטינות
ו' באייר תשל"א 1 במאי 1971	50.047

בעילת קטינות

1. הסעיפים 152(1)(ג) ו-152(3) לפקודת החוק הפלילי 1936 קובעים:

"152 (1) כל אדם -

(א) ...
(ב) ...
(ג) הבועל שלא כחוק ילדה, או השוכב משכבי אשה עם ילד, והם למטה מגיל שש-עשרה - ייאשם בפשע ויהיה צפוי למאסר 14 שנים...

בתנאי שאם נאשם אדם בבעילת ילדה שלא כחוק עפ"י פסקה (ג) של סעיף זה תהיה הגנה מכפקת בפני אשמה זו אם יוכח לבית המשפט שבפניו הובאה האשמה שהיתה לנאשם סיבה סבירה להאמין שהילדה היתה בת 17 שנה, ואם יוכח שהיתה לו סיבה סבירה להאמין שגיל האשה היה בין 16 ל-17 שנה - לא ישא בעונש גדול מהאמור בסעיף (3)."

"152 (3) כל הבועל נערה שהיא למטה מגיל 17 והיא אינה אשתו - דינו מאסר 5 שנים, זולת אם היה לו יסוד סביר להאמין שהנערה היתה למעלה מגיל 17."

2. כל תיק המתייחס עפ"י הראיות הכלולות בו לסעיפים הנ"ל, ייבחן על-פי נסיבותיו המיוחדות, אך ניתן לקבוע מרוש כי במקרים בהם מדובר על נער ונערה:

א. מאותה קבוצת גיל;

ב. כאשר הבעילה נעשית בהסכמה;

ג. ללא איום, לחץ או תרמית;

ד. כתוצאה מיחסי רעות רגילים;

ה. ללא ניצול מעמד עדיף, כגון כפיפות בעבודה וכיוצא בזה,

ניתן לסגור את התיק מחוסר ענין ציבורי.

3. את האמור בסעיף 2 יש לקרוא בכפיפות לסייג הנוסף הבא:

ניתן להניח כי עלול להיות שוני בין התוצאות העלולות לנבוע בשכבות חברתיות שונות מאי-נקיטת הליכים ע"י המדינה. פירושו של דבר הוא כי, למרות הרצון ליצור ככל האפשר, אחידות בגישה, עלול להיות לפעמים שוני במהות ההחלטה בהתחשב באיזור האירוע ובגישות מסויימות הנוהגות בו.

מוצע להיעזר, במידת הצורך, בתסקיר של שירות הכבחן, לפני ההחלטה אם לנקוט בהליכים משפטיים או לאו.

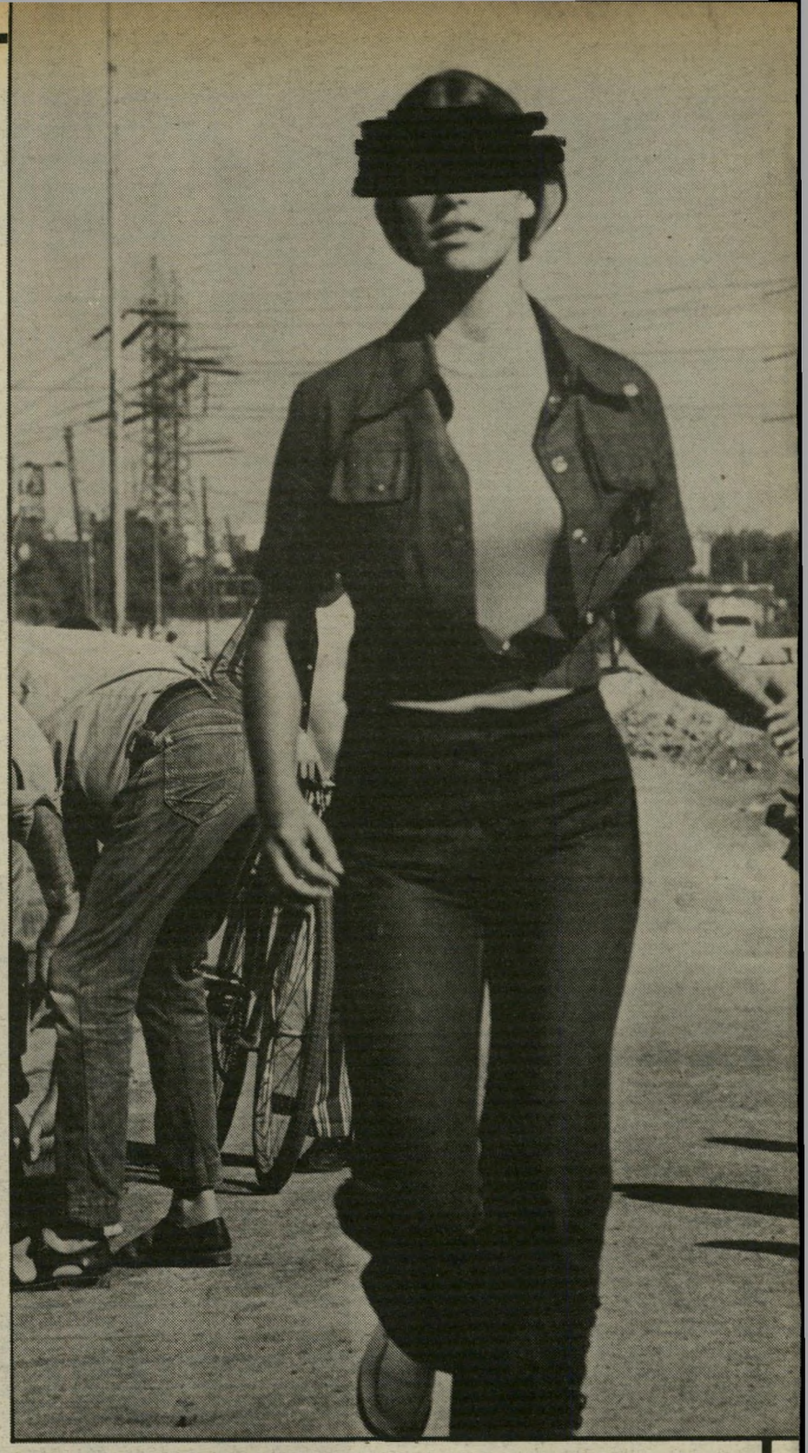

עד 16, עונש חמור. בין 16 ל־17, עונש קל. מ־17 הכל מותר

„לעולם לא אשכח את יום־הולדתי ה־17! זו היתה הפעם הראשונה שהשתתפתי באורגיה!"

רות קראה את המילים שוב ושוב, ולא האמינה למראה עיניה. היה זה בוקר חם, לפני ראש־השנה. היא נכנסה, כדרכה, לסדר את חדרה

של בתה, אורנית בת ה־17. היא ערמה בגדים מלוכלכים בצד אחד על הריצפה, ועיתונים, ספרים וניירות בצד שני. עיניה נתקלו ביומן כרוך בכריכה קשה, שעליה היה מצוייר הכלב סנופי. רות הניחה את היומן על יתר העיתונים והספרים והמשיכה בעבודתה. אולם משהו משך אותה אל היומן.

אורנית, בת יחידה ומפונקת, נולדה כאשר הוריה היו כבר בגיל מתקדם. היא ידעה שהיא בבת־עינם של ההורים, וניצלה זאת. תמיד קיבלה את הבגדים היפים ביותר ואת הצעצועים הרבים ביותר. כאשר למדה לכתוב ולקרוא החלה אורנית מנהלת יומן. את היומנים הראשונים נהגה לקרוא באוזני הוריה ליד שולחן־האוכל. היא רשמה בהם רכילות מבית־הספר, תקצירים של הסרטים שראתה בטלוויזיה, והערות מרושעות על מוריה. בבית התחילו להתלוצץ שאורנית איננה עושה שום דבר בלי להנציחו ביומנה.

השנים עברו ואורנית סיימה את בית־הספר היסודי. מיכנסי הג'ינס שלבשה היו קצת יותר הדוקים משל האחרות, וחולצותיה קצת יותר פתוחות. היא החלה מאפרת את עיניה אפילו לפני לכתה לבית־הספר.

למרות הבגרות המוקדמת, המשיכה לנהל את יומנה מדי יום ביומו. ההורים היו רואים אותה רושמת רשימות ארוכות ביומן מדי ערב, לפני שהלכה לישון. אומנם, על כריכת היומן התנוסס תמיד אותו הכלב סנופי אך אורנית הפסיקה לקרוא את יומנה להוריה. את סודותיה שמרה לעצמה.

ההורים לא היו מודאגים. הם ידעו כי זהו דרכו של עולם, נערות מתבגרות ומוצאות עניין בנערים. הרבה נערים היו מבקרים את אורנית בביתה מאז נכנסה לבית־הספר התיכון. ההורים הירשו לנערים לשהות בבית עד שעה מאוחרת, אך כשיצאה לבלות היתה חייבת לחזור הביתה

אם קיימה יחסים עם בן־גילה מתוך אהבה והסכמה — לא יועמד לדין

לא יאוחר מחצות הלילה. „אוף, אמא, כל הבנות יכולות לחזור מתי שהן רוצות, למה אני צריכה לחזור לפני 12?" נהגה אורנית להתלונן מפעם לפעם. אבל בסופו של דבר היתה מגיעה בזמן לחדרה, וסוגרת את הדלת.

גם בין ההורים היו לפעמים ויכוחים על שעות החזרה של הבת.

האם היתה ליברלית יותר מהאב: „אני עוד זוכרת שהוריי היו מגבילים אותי בשעות החזרה הביתה. זה היה נורא מביך. כי כל האחרים יכלו לחזור יותר מאוחר והיו צוחקים ממני." אמרה רות לבעלה, אבל הוא היה נחוש ברעתו: „הילדה צריכה לקום בבוקר וללכת לבית־הספר, ואני לא רוצה שהיא תסתובב ברחובות כמו ילדת־רחוב. אם היא רוצה, היא יכולה להביא את החברים הביתה, וכאן הם יכולים להיות עד מתי שהם רוצים. זה לא נראה לי כל כך קשוח," סיכם האב את עמדתו.

העימות הקשה הראשון היה בסיום כתה ח'. חבורה של בנים ובנות, מבית־הספר, החלה לארגן מסיבות־שינה. הם היו מביאים את שקי־השינה שלהם לביתו של אחד הילדים ושם היו מבלים את הלילה בצחוק וקינטורים. אורנית רצתה לצאת ללילה כזה, אך אביה סירב. אורנית בכתה ובכתה וסירבה להפסיק. לבסוף התרכך האב והירשה לה ללכת לאחת המסיבות הללו, בתנאי שתחזור לפני חצות.

בבית־הספר התיכון הושגה הפשרה. אורנית היתה יוצאת רק עד חצות, אבל כאשר היה נשף מיוחד או דיסקוטק של יום שישי, היא יכלה לחזור מאוחר יותר.

ההורים צפו בגברברים הצעירים שבאו לקחת את אורנית למסיבות, וחשבו בליבם כי הם אינם מהווים סכנה גדולה. רובם היו בני גילה, מאותה שכונה, ואורנית לא התייחסה אליהם ברצינות גדולה מדי. מדי פעם היה אחד מהנערים מתמנה באופן רישמי לחבר של אורנית, למשך זמן־מה. אבל בדרך כלל היה צעיר אחר מחליף אותו במהירות.

מיקי וארז, אלון ודני התחלפו במשך השנים, וכבית כמעט ולא חשו בהבדל.

„מה את מנג'סת לי?"

חרי סיום כיתה י"א ביקשה אורנית לעבוד כמלצרית בפאב המקומי. היא אמרה כי היא רוצה להרוויח כסף וכי כל החברים והחברות עושים כך. היא היתה נחושה ברעתה והסבירה כי בעל הפאב יחזיר אותה כל ערב במכוניתו, אחרי תום העבודה.

במשך החופש הגדול היתה מכוניתו של ג'קי, בעל־הפאב, נעצרת בחריקת־בלמים ליד הבית בשעות הקטנות של הלילה. אורנית היתה יורדת ועולה מייד לחדרה.

כאשר החלה שנת הלימודים, נשמו הוריה לרווחה. הם קיוו כי הלימודים הקשים של השנה האחרונה בתיכון יגזלו את זמנה של הנערה, והיא תפסיק לצאת מאוחר.

אבל מכוניתו של ג'קי המשיכה להיעצר ליד הבית כמעט מדי ערב. אורנית היתה יורדת ואומרת להוריה: „אני יוצאת רק לשעה, אחר־כך אחזור ללימודים ביתר מרץ."

„אני קצת מתגעגעת לכל הילדים שהיו מחזרים אחרי אורנית לפני שנה. הם היו בני גילה, תמימים וחמורים. הג'קי הזה לא מוצא בכלל חן בעיניי!" אמרה רות פעמים אין־ספור לבעלה.

לג'קי היה שם של רודף־נשים. הוא היה בן 33, גרוש, גבה־קומה ושזוף. תמיד היה לבוש בגדי־ספורט מהודרים ונהג מכונית־ספורט יקרה. אבל כאשר דיברו ההורים עם בתם על מחזרה החדש היא רק צחקה: „עזבו, ג'קי הוא סתם יצור אומלל. הוא מספר לי על כל הצרות שלו ומשוויץ לפני במכונית שלו!"

כאשר התקרב יום־הולדתה ה־17 של אורנית, הבטיחו לה הוריה מסיבה יפה. היא סירבה. „לא חשוב," היא אמרה, „אני יוצאת לחגוג עם כמה חברים, אולי אני ואתם נצא לארוחת־ערב."

את ערב יום־ההולדת בילו אורנית והוריה במיסעדה מפוארת, שזה עתה נפתחה. המקום היה מלא אנשים. ליד אחד השולחנות, לא רחוק מאורנית והוריה, ישבה חבורה גדולה של צעירים. הגברים היו בסוף שנות העשרים שלהם והנערות צעירות יותר. הם שתו הרבה וצחקו בקול רם. אורנית הגניבה לעברם כמה מבטים, כאשר הוריה לא שמו לב. לפתע קם אחד מבני החבורה הרעשנית והתקרב לאורנית. הוא משך אותה מכיסאה, נשק לה, ואמר: „יום־הולדת שמח, אורנולה." „מי זה?" שאלו ההורים אחרי שהלך, ואורנית הסמיקה קצת ואמרה להם: „זה אחד החברים של ג'קי."

למחרת היה יום שישי. אורנית אמרה להוריה כי תלך לחגוג את יום־הולדתה עם החברים. היא ביקשה רשות להישאר ללון אצל חברה המת־גוררת בתל־אביב. „יתכן שנחגוג מאוחר, מחר אין בית־ספר, אז אני אשאר אצל סיגל," אמרה. ההורים לא התנגדו.

כאשר חזרה אורנית ממסיבת־יום ההולדת שלה לא היתה כתמול־שלשום. היא הסתגרה בחדרה וכתבה שעות ביומנה. היא שוחחה שעות בטלפון מתוך החדר הנעול, ועל שאלות הוריה היתה עונה בחטף. רות התחילה לדאוג. היא שאלה את בתה שאלות רבות, אך לא קיבלה תשובה: „אוף אמא, מה את מנג'סת לי," היתה אורנית אומרת ומסתלקת מהבית.

כל מיני חששות בלתי־ברורים החלו מנקרים בליבה של רות. כאשר סידרה את חדרה של הבת לקראת החג, כבר לא חשבה על שום דבר אחר. „אני מוכרחה לדעת מה קורה עם אורנית," חשבה לעצמה. והחליטה כי תפר את אחד הכללים הקדושים שלה. היא החליטה לקרוא את יומנה של אורנית.

„לעולם לא אשכח את יום־הולדתי ה־17, זו היתה הפעם הראשונה שהשתתפתי באורגיה." היה המישפט הראשון בו נתקלו עיניה של רות. היא התיישבה על המיטה הבלתי־מוצעת ונשמה נשימה עמוקה. כמוכת תזזית החלה לקרוא את יתר העמודים, שנכתבו בכתב־יד צפוף.

היא דפדפה ביומן לאחור, ומצאה עוד קטע: „איזה מזל שההורים הרשו לי ללכת למסיבת־השינה, היה כיף נורא. דני הוא ממש מתוק. הוא עשה לי מסאז' בגב ואחר־כך אני עשיתי לו מסאז'. אבל בחדר היו המון בנים ובנות. בסוף כיבו את האור ודני נכנס לתוך שק־השינה שלי. זה קצת כאב, אבל דני אמר שזה צריך להיות כך. מחר אפגש איתו שוב. חבל רק שאני צריכה לחזור הביתה כל־כך מוקדם."

רות ספקה את כפיה. „איך זה יתכן, הרי היא היתה אז רק בת 14! וגם דני לא היה יותר מבוגר, איך זה יתכן?" רות המשיכה לדפדף ביומן ומצאה פגישות דומות עם ילדים אחרים. היו אלה מיקי וארז, וזיו ואיתי, שמילאו את הדפים בשנים שאחר כך. לכל אחד היה מקום בזיכרונות של אורנית.

במשך הזמן הפכו התיאורים פלאסטיים יותר ומפורטים יותר. רות כמעט שלא הצליחה להתגבר על הבחילה שאחזה בה. „ואני חשבתי שהיא ילדה קטנה והילדים האלה הם תמימים כל־כך," אמרה לעצמה.

הסיפור הסתבך כאשר הכירה אורנית את ג'קי. „הוא ממש גבר אמיתי!" רשמה אורנית בהתרגשות ביומנה. „אבל גם אני כבר לא ילדה קטנה. אני כבר עוד מעט בת 17. זה כבר גיל מתקדם!" שישה דפים מלאים בכתב־יד צפוף הוקדשו לליל הראשון עם ג'קי. אורנית סיפרה בהתרגשות כיצד נסעו יחד במכונית הדוהרת וג'קי חקר אותה על נסיונה המיני. „איזה מזל שאני קצת בעניינים, אחרת הוא היה צוחק עליי, כאילו שאני תינוקת," כתבה הנערה. „ג'קי הוא נורא מנוסה, וזה בכלל דבר אחרת ללכת איתו למיטה," כתבה לסיכום הערב.

הפגישות עם ג'קי הפכו לתמצית חייה של אורנית. היא סיפרה על ג'קי בכל דף מדפי היומן. היא התפעלה מלבושו, מהתנהגותו ומנסיונו המיני. „ג'קי הבטיח לי מתנה מיוחדת ליום־הולדתי," כתבה אורנית. „עד שהצלחתי לשכנע את הוריי שאני יוצאת למסיבה ואחר־כך הולכת לישון אצל סיגל," כתבה ביומן, „כי אני יודעת שג'קי מתכנן משהו מדליק!"

חגיגת בגרות

ד מסיבה, שאליה הזמין אותה ג'קי ליום הולדתה, נערכה בדירת־הגג של אחד מידידיו. חדר־האורחים נראה כמו סלון בהרמון תורכי. על הריצפה היו שטיחים עבים וספות נמוכות. כרים גדולים היו זרוקים מסביב ברישול אלגנטי. משקאות וקוקטיילים נמזגו לכוסות קריסטל דקיקות, וריח של קטורת עמד באוויר. ג'קי שיחק באורות ולבסוף הביא את החדר למצב של תאורה אפלולית נעימה. „הלילה אנחנו חוגגים את בגרותך," אמר לאורנית. שלושה גברים מידידיו של ג'קי ועוד שתי נערות מחאו כפיים בתהלהבות. „אני לא יודעת אם נהניתי או נגעלתי ברגע הראשון," כתבה אורנית ביומן, „זה היה מאוד משונה לראות את כל הרגליים, הידיים והראשים מסובכים זה בזה על השטיח. אני חושבת שפיתאום פרצתי בצחוק, אבל התביישתי שג'קי יחשוב שאני ילדה קטנה, והמשכתי להתנהג כמו כולם," כתבה אורנית.

רות הפסיקה לקרוא. עיניה זלגו דמעות והיא מיהרה לטלפון. „אתה מוכרח לחזור הביתה," אמרה לבעלה, „לא איכפת לי אם יש לך עבודה רחופה, אתה צריך להיות כאן לפני שאורנית חוזרת מבית־הספר, אנחנו צריכים להחליט מה לעשות."

השיחה בין ההורים לא היתה קלה. הם נמנעו מלהאשים איש את רעהו, אך המבוכה והכישלון צרבו בליבם. „אני הולך למישטרה," הצהיר האב אחרי שעה של דיבורים. „אני לא עובר על זה בשתיקה! הסוטים האלה ניצלו את הבת שלי ומשכו אותה לאורגיה!" רות ניסתה למתן אותו: „אולי זה בכלל לא נכון? אולי הכל דמיון פרוע של אורנית?" ניסתה לשכנע את עצמה.

כאשר חזרה אורנית ושמעה על התגלית של הוריה, אדמו פניה מכעס. „איך אתם מעזים לקרוא יומן פרטי שלי? אתם, שכל השנים לימדתם אולי על זכות הפרטיות של כל אחד מאיתנו, איך אתם עושים דבר כזה?" דמעות עמדו בעיניה, אבל לא מפחד או בושה, אלא מזעם. „כן! כל מה שכתוב ביומן שלי נכון! אני ילדה גדולה ויכולה לעשות מה שאני רוצה עם הגוף שלי! בעוד שנה אני הולכת לצבא ואני מספיק בוגרת כדי ליהנות מהחיים בדרך שאני בוחרת!"

„טוב," אמר האב, „אני רואה שאין דרך אחרת, אני לוקח את היומן שלך ואנחנו הולכים למישטרה."

(המשך בעמוד 32)

מדור להבהרת זכויותיו המישפטיות של האזרח. אין המדור מתיימר לתת ייעוץ מישפטי ספציפי, ובכל מקרה יתכן שוני בגלל הבדלים בעובדות.

תדריך

1. **החוק קובע כי בעילת־קטינה, שגילה פחות מ־17, היא עבירה. העונש על עבירה זו — מאסר עד חמש שנים.**
2. **החוק קובע כי בעילת־קטינה, שגילה פחות מ־16 שנה, היא פשע, שעונשו עד 14 שנות מאסר.**
3. **החוק גם קובע כי תהיה זו הגנה לגבר, אם יוכיח כי היתה לו סיבה טובה להניח כי גילה של הנערה עולה על 17 שנה. הסכמתה של הנערה איננה נחשבת כהגנה. אם לא הסכימה הנערה לבעילה, ייאשם הגבר באונס.**
4. **החוק מקל בעונשו של גבר שבעל נערה מתחת לגיל 16, כאשר היתה לו סיבה סבירה להניח כי היא מעל גיל 16, אך פחות מגיל 17. במיקרה כזה ישא רק בעונש הקל שבין השניים, כלומר עד חמש שנות מאסר.**
5. **הגנה נוספת היא, אם הגבר הבועל את הנערה הוא בעלה החוקי.**
6. **על פי הנחיות היועץ המישפטי משנת 1971, לא תגיש הפרקליטות כתב־אישום בעבירות בעילת־קטינה אם:**
   - **(א) הנער והנערה הם מאותה קבוצת גיל.**
   - **(ב) הבעילה היתה בהסכמה.**
   - **(ג) ללא איום, לחץ, או תרמית.**
   - **(ד) כתוצאה מיחסי־רעות רגילים.**
   - **(ה) ללא ניצול מעמד עדיף.**

במקרים בהם התקיימו התנאים הללו, ייסגר בדרך כלל התיק מחוסר־עניין לציבור.

ראשית הסתיו

ערב בשני חלקים עיצב עודד פרו־ביזור עבוו׳ ני־בה: דגם לבן של אוברול מבד סינתטי משובח. השרוול מוכנס פנימה בסיגנון רגלן, הצווארון גולף עומד, הכיסים גדולים וכפל מעטר אותם וחגורה רחבה מבד במותניים. ז׳קט מאותו סוג בד, בהדפס שונה.

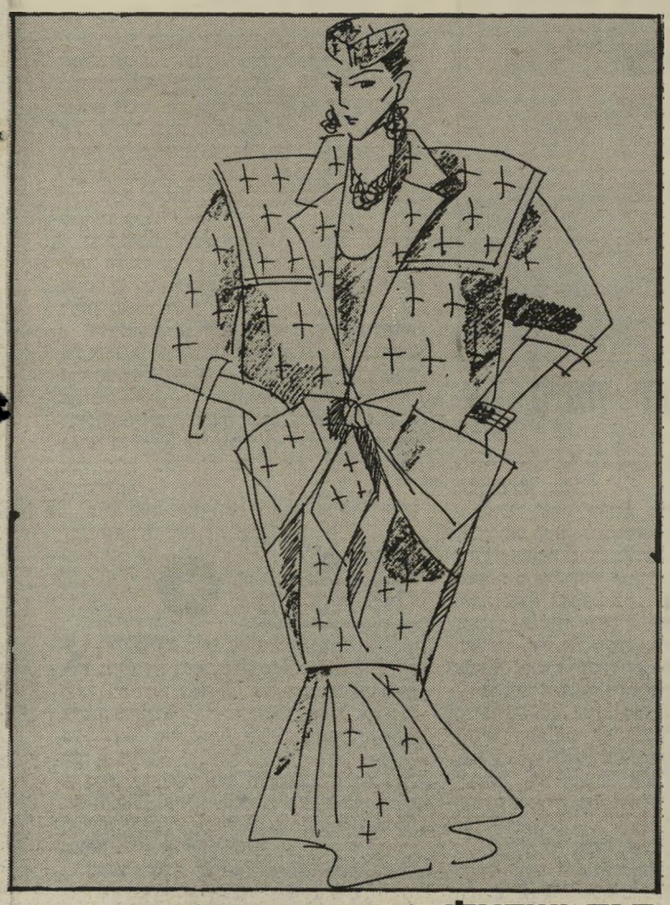

דגם ישראלי של אביבה פיבקו. הדגמים לסתיו רחבים ב־חלקים העליונים ומגיעים עד הירכיים, החצ־איות באורך כמעט עד הקרסול. למטה: שמלות וחליפות פאריס לחורף.

מעצבת טתה, רשת 30 החנויות, עיצבה שימלה מבד מקומט בסיגנון שק רחב וארוך. שרשרת הפנינים מוסיפה גם היא יופי.

מתלמדת שסיימה השנה את שנקר, שולי זילברברג, עיצבה שימלת־שפו־פרת בגווני צבע תכלת, שפס כחול כהה עובר בה.

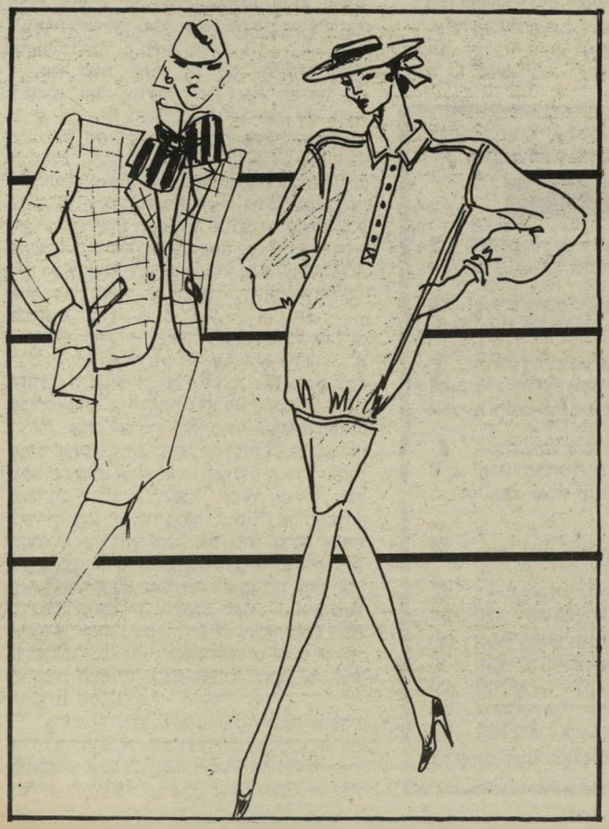

שילובים גם בגרמניה נותנות פאריס ורומא את הטון באופנה: חולצות גבריות רחבות, הנרכסות מעל החצאית, וההופכות בשעת הצורך גם לז'אקט, או מוכנסות פנימה בגיזרת בלוזון; חצאיות רחבות מתחת לקו־הברך וחגורות רחבות מכל חומר אפשרי. הגוונים – אדום, לבן, שחור, כחול.

דגם איטלקי הבד שחור־לבן. הפסים עוברים לאורך וה־שרוול בפסי־רוחב. כדי לקבל אפקט מכסימלי יש לשים חגורה המדגישה את המותניים ולהוסיף עגילים, בשחור־לבן.

הסתיו: אופנה מגוונת של

סגנונות, בדים, גזרות וצבעים

חלונות־הראוה והירחונים מבי־אים את בשורת הסתיו: השרוולים מגיעים עד המרפק או מתחתיו, וה־בדים קצת יותר עבים. הז'אקט משלים חליפת־שני־חלקים לשלושה, הנעליים קצת יותר סגורות, פה ושם כובעים.

קולקציות הסתיו הן רבות, וכל אחת יכולה למצוא את מבוקשה במיגוון הרעיונות והקבוצות. הגזרות הן ספורטיביות, גדולות וחופשיות. חלקים עליונים הם חולצות ומיק־טורנים גבריים או טוניקות בעלות שני אורכים, המשתלבים במיכנסיים באר־רכים שונים. החצאיות הן צרות, ישרות ומכווצות.

עידן המיכס אנד מאטש, ערבבי והתאימי, עדיין אופנתי מאוד ומתאים גם למצב הכלכלי: כי יכולים להחליף, לשנות ולהתאים פריט אחד למישנהו ולהפוך בכך את המלתחה לחסכונית יותר וזולה יותר. בד הג'נס גם הוא משתלב באופנה — במיכנסיים, חצ־איות, חולצות ושמלות ספורטיביות. אך הסריגים מכסים כהרגלם, חלקם בעבודת־יד ואחרים מצמר, כותנה ושילובי־לורקס.

גווני האריגים הם ספגוניים — כתום, ירוק, טורקיז, כחול, אדום, חאקי, אדמה, שחור, לבן, זהב וכסף.

הבדים — ויסקוזה, טריקו, פוטר, צמר, משי ומשי סינתטי.

גאולה לפריט ישן. עודד פרו־ביזור, מעצבה החדש של אופנת ניבה, עיצב מיבחר רב של דגמים אלגנטיים עם סממנים ספורטיביים. את השילוב של שניים אלה ניתן לראות בדגם של אוברול לבן, ספורטיבי לכאורה, אך תפור מבד משי סינתטי משובח, בגווני לבן. השרוול מוכנס פנימה בסגנון רגלן, הצווארון גולף עומד, כיס גדול מעוטר בכפל, חגורה רחבה מבד ופאנסים במותניים.

ז'קט מבד זהה, אך בהדפס שונה, יכול לשמש בערבים סגריריים. דש הז'קט רחב וגברי, והז'קט עצמו מתאים לכל פריט מהשנה שעברה, המחכה לגאולה.

שנות ה־50. שולי זילברברג בוגרת שנקר, אוהבת להלביש נשים יפות, רזות, גבוהות וחטובות בבגדים סכסיים, צמודים ונשיים, בסיגנון שנות ה־50. היא עיצבה שימלת פוטר צרה וחתיכית בגוון תכול, כשפסים כחו־לים־כהים עוברים בה בצורה אלכ־סונית.

אפשר לשלב עם דגם זה מעיל־צמר כחול־כהה באורך הירכיים.

דש השימלה גדול, רחב ועשיר בבד וגיזרת הז'אקט ישרה. אך מי שמ־עוניינת להבליט את חמוקיה, ירכיה או מותניה, תוכל לעשות זאת בקלות, בעזרת חגורה רחבה. אביזר כלשהו על הראש יוסיף נופך להופעה, ויזכיר את יפהפיות שנות ה־50.

הדוקים וחתיכיים. טתה, רשת חנויות־האופנה הגדולה בארץ (30 חנויות), מעצבת לנשים, גברים ו־לדים. באופנת־הסתיו שלהם שולט המראה הספורטיבי, בסיגנון היוניסכס. בבגדים גדולים בכמה שכבות, במ־זעים וטרנינגים בשילובי אריג ופוטר, בבגדים האלגנטיים והמחוייטים ל־נשים, בחולצות גבריות בעלות כת־פיים רחבות ומרופדות מעל חצאית צרה או מיכנס צר מבדי ויסקוזה, צמר וכותנה.

החידוש העיקרי של טתה הוא מיכנסי ג'ינס מסטרק', הדוקים לגוף וחתיכיים, אותם לובשים עם סוודר או טוניקה ארוכה, בעלת כתפיים מרר־פדות.

אופנת טתה לנשים נקראת יוניק וכן נקראת גם השימלה הסתווית העשויה בד מקומט, בגוון ירוק או צהוב. זאת שימלה בגיזרת שק, בעלת שני כיסים גדולים וכדי להשלים את המראה האופנתי מן הראוי לענוד עליה כמה ענקי־פנינים.

עור ואריג משלבות המעצבות מיקה ואנט. מימין: אנט בחצ־אית צרה מעור ובז'אקט מעור לבן, בשילוב לב חום. משמאל: מיקה בחצאית מעור לבן ובז'אקט פישתו עם עיבוד עור לבן.

האחים גינדי: העוקץ

עתה, כשהאחים **משה ויגאל גינדי** מודיעים רשימית, במודעות בעיתונות, שהם ישהו בארצות־הברית זמן רב, עד שהם „יחליטו מתי יירגעו הרוחות בארץ," כדאי לשוב ולחשב מחדש כמה הם הרוויחו בעוקץ הישראלי שלהם בשטחים הכבושים: כרמים.

במשך ארבעה שבועות, מאמצע חודש מרס 1983, פורסמו בשני הצה־רונים מודעות־ענק בגיליונות יום השישי, כל אחת על־פני עמוד שלם.

המודעות, שמאחוריהן עמדו האחים גינדי, הציעו הצעה שהיה קשה לסרב לה. רכישת יחידת אדמה בישוב חדש במחיר של 2900 דולר, או בתשלום חודשי של 50 דולר לחודש (או: 1600 שקל לחודש).

אחר־כך עלה מחיר היחידה ל־3100 דולר, ובמודעה האחרונה כבר נמכרה יחידה ב־3400 דולר.

כיום ברור שלישוב החדש לא היה כל אישור מהמוסדות המיישבים, והניירת שהחזיקו האחים גינדי בידיהם היתה במיקרה הטוב לא מדו־ייקת. ייתכן שהיתה מזוייפת.

מה שלא היה ברור, וגם לא יוודע לעולם, הוא כמה הם שילמו — אם בכלל — לבעל־הקרקע. מה שאפשר לשערך הוא כמה הם הרוויחו בהוצאה מינימלית של שמונה מודעות בעיתון — כמאה אלף דולר — ושכירת חדרים בשלושה בתי־מלון ברחבי הארץ, לשם באו ישראלים תמימים במוצאי־השבתות ההן, כדי לחתום על עיסקת־חייהם.

מי שכבר בא לחתום, הבין שהמודעה היתה שיקרית. כל יחידה היתה בת 500 מ"ר ברוטו. אחרי הפקעה לצורכי ציבור, הושארו בידי הרוכש רק 300 מ"ר. וזה לא מספיק לבניית וילה, גינה מטופחת, מוסך ושאר הטבות.

לכן הוצע לכל רוכש לקנות שתי יחידות צמודות, שהיו מבטיחות לו 600 מ"ר לבניה וחצר.

מאחורי כרמים של האחים גינדי עמדו שתי חברות. האחת: כרמים – חברה לבניין ופיתוח. מניות קדומים ביסוד בע"מ. כך נאמר בהודעות לקונים. בחוזים נרשמה חברה אחרת: כרמים בינוי ופיתוח (קרני שומרון בע"מ).

חברות אלה לא רשומות כלל אצל רשם החברות הישראלי, וגם לא ברשם החברות בראס־אללה — מיקלט־מס שהאחים גינדי תיכננו גם לשאר החברות הישראליות שלהם, שכנו בתוך הקו־הירוק.

אולי מסיבה זו לא ניתנה לרוכשים הממהרים קבלה כחוק. לא היה מיספר עוסק־מורשה של המוכר, לא הופיעה על הקבלות זהות מקבל הכסף או כל חותמת מזהה אחרת.

מי שחתם על החוזה התחייב לשלשל לידי החברה סכומים של אלפי דולארים עבור הפיתוח, אם וכאשר יקום הישוב המובטח. אך הישוב לא יקום לעולם. כי להאחים גינדי היתה רק בעלות לזכויות חוזיות על הקרקע, שלא עברה אפילו תהליך של רישום ראשוני, ועל פי המצב בשטחים הכבושים לא ניתן היה לרשום את המיגרש על־שם הקונה אלא, לכל היותר, על שם זכויות החברה במיגרש.

החותם על החוזה התחייב לשלם את מלוא הכסף וויתר על זכותו לתבוע את האחים גינדי אם הישוב לא יקום לעולם.

קבלנים משה ויגאל גינדי
ממון רב מובטח

האחים גינדי הוציאו למכירה אלפי יחידות, חלקן בוודאי כמה פע־מים. הם טענו שמכרו רק 800 יחידות, אך במידע פנימי לרוכשים הצהירו שיש מאות קונים נוספים.

הערכת מישהו שהיה מקורב לעניין היא שנמכרו קרוב ל־4000 יחידות ל־2000 קונים. היו שקנו כמה חלקות, לצורכי השקעה.

מחיר ממוצע של יחידה הוא 3150 דולר. פירושו של דבר, שהאחים גינדי גרפו לכיסם 12.6 מיליון דולר.

יש להפחית מכך הוצאות מישרדים, חדרים בבתי־מלון, פירסומת, עורך־דין, חתם סיטונאי לחוזים. הסכום שנותר בידם הוא הרבה יותר מעשרה מיליון דולר — רובו כנראה לא מוצהר ומדווח כחוק. עוקץ במלוא מובן המילה. חשבון זה מתעלם מהתשלום, אם שולם, לבעלי הקרקע.

גם שתי מישפחות גדולות, שבאות לארצות־הברית וסכום כזה בידן, יכולות לחיות שם טוב מאוד, ואפילו לחשוב על עסקים חדשים.

המישטרה הודיעה שלה אין עניין לעצור את האחים, אם הם ישובו. ומה עם אנשי מע"מ ומס־ההכנסה?

חתולים שחורים

תיכלה שנה וקילולתיה, תחל שנה וביר־כותיה, נהוג לומר בראש־השנה. אבל, לא עלינו, השנה החדשה נפתחה ברגל שמאל בכמה צמתים כלכליים. החתול השחור עבר שעות נוספות בין כסה ועשור, והנה כמה מתוצאות עבודתו:

נאמן

● מזכ"ל ההסתדרות, **ישראל קיסר** מתעמת עם ראשי המשק ההסתדרותי, בנושא הטבות נוספות לשכירים, על־חשבון המעביד, חברת־העובדים — הטבות כמו תלושי מזון, ואשראי.

● מנכ"ל כור **ישעיהו גביש** מתנכר ל־ראש כוח־האדם של כור, **יצחק חזיזה**, שבו הוא רואה הסיבה לכישלונות רבים באיוש תפקידים בחברה.

● מנכ"ל כלל **אהרון דוברת** כועס על **עמוס מר־חיים**, מנכ"ל כלל תעשיות. הרקע, כנראה, אישי.

● ראשי מישרד־הביטחון רבים עם האלוף (מיל') **זאב אלמוג**, בעניין מכירת מיספנות ישראל.

● שר־הכלכלה **גד יעקובי** נוטר לצבי („צ'רה") **צור**, העומד בראש כח־המשימה, על־פי בקשת ראש־הממשלה. בניגוד לפירסומים, מיפ־גש־המיליונרים שהתקיים בירושלים לא יניב את הפירות המקווים.

● בצמרת אלביט ישנה מתיחות בין נאמניו של האלוף (מיל') **בני סלה**, המנכ"ל שהועף כלפי מעלה, לבין **עמנואל גיל**, המנכ"ל הנוכחי.

מר־חיים

● מנכ"ל כור מזון **בנימין גיבלי** נמצא על הכוונת של כמה מ־נהלים ותיקים בקבוצתו.

● יושב־ראש מועצת המנהלים של בנק לאומי **ארנסט יפה** שוקל להחליף את יועצו לשיפור התדמית.

● מנכ"ל תדיראן **יגאל נאמן** מתעלם מבעלי־השליטה בקונצרן האלקטרוניקה, הלא הם חברת־העובדים, ומעורר את זעמו של קיסר בדבריו על ניסיונות ההשתלטות של ההסתדרות על החברה.

ואם כל זה בשבוע הראשון לשנת תשמ"ו, מובטחת שנה טובה מאוד לחתול השחור.

מבוקש: דובר לשרון

ההכרעה תיפול בין הכתבים והפרשנים הכל־כליים. שר־התעשיה־והמסחר **אריאל שרון** מ־בקש דובר חדש, אישי, מתחום הכלכלה, כדי שיסביר את מדיניותו של השר בתחומי המישרד. להסברים על מדיניות השר בתחומים אחרים יש כבר מי שדואג.

המעניין הוא המירוץ. רוב הכתבים הם אנטי־שרוניסטים וגם אינם מקורבים לחרות. אבל התפקיד מפתה, ויש כבר יותר מעיתונאי אחד המעוניין בתפקיד.

בשלב הנוכחי במירוץ מטה שרון את הכף לזכותו של אחד הכתבים הכלכליים של מעריב, שגם לו, כמו לשרון, אין רקע רוויזיוניסטי. אבל רוויזיוניסט מבית טוב לא היה מסתדר עם שרון. וזה זקוק למפא"יניק אמיתי, המכיר את מה ש־מכונה בשפה הרווחת „פויילשטיקים".

חדשות מארץ הטבק

סיגריות אינן רק עניין של בריאות, אלא גם של כסף. הרבה כסף. לעזרתם של יצרני הסי־גריות בארץ והיבואנים באו חברי אגודת המ־עשנים המיסתורית, המסתתרים מאחורי תיבת־דואר 31210 בתל־אביב. עתה גם מוציאים עלון בשם חדשות הטבק, המהלל את שיבחי העישון וניפלאותיו.

לצד קיטעי עיתונות מהחודשים האחרונים, יש בעלון כמה פרטים שיעניינו יצרנים וספקי סיגריות, ובעיקר פירסומאים.

חוק העישון, שנתקבל בכנסת הקודמת — כרגיל, ללא מחשבה מעמיקה — היקשה על הפירסומאים. סקר שנערך באירופה, על־פי חדשות־הטבק, מגלה שדווקא האיסור על פירסומת לסיגריות מגדיל את העישון בעשרות אחוזים, ודווקא מסיגריות רגילות. ואילו בארצות הנוהגות בליברליות כלפי פירסומת לסיגריות חל גידול משמעותי במכירת סיגריות דלות־ניקוטין וסיגריות פילטר.

ופרט אחר, מעניין לא פחות. בניגוד למצופה, דווקא אחרי שהסתיימה לפני כמה חודשים שבי־תה של ספקי־הסיגריות והיצרן דובק. 28 אחוז מהמעשנים הגדילו את צריכת הסיגריות שלהם. כך עולה מסקר טלפוני שערכה האגודה.

לפרט מוזר זה אפילו לאגודת המעשנים אין הסבר.

חשמל חינם בירושה

ידיעה קצרה בהארץ ערב החג סיפרה שהנ־הלת חברת־החשמל בודקת את המונים של ה־עובדים. הצורכים כמות שיא, 18 אלף קוט"ש לשנה — בחינם, כמובן.

מנכ"ל חברת החשמל **יצחק חופי** אמר בין השאר: „אנו רוצים לוודא שאין כאן שימוש פלי־לי בחשמל, שלא לצרכים הביתיים של הזכאי."

הרקע לבדיקה שנעשית עתה — בידיעת והסכמת ועד־העובדים, בראשות **יורם אוברי־קוביץ** — הוא שונה.

מירע אנונימי שזרם גם להנהלת־החברה וגם לדיר־קטריון שלה, סיפר על נורמה חדשה בקרב עובדי־החברה. עובדים שמישפחתם התרחבה והם קנו או שכרו דירות נוספות לילדים בקירבת ביתם, עשו שימוש בחשמל־החינם שלהם.

על־פי המידע, חיברו עובדים קווי־חשמל מארון־החשמל שלהם לדירות האחרות, ובכך חסכו להם ולילדיהם הוצאות בסדר־גודל של מאות אלפי שקלים בחודש.

עד עתה לא העלתה הבדיקה הרישמית של חופי שום מימצא פלילי. אבל אם אכן יתאמת המידע האנונימי, צפוי חידוש המאבק הציבורי סביב סוגיית החשמל־חינם לעובדי־החברה.

גם העובדים כנראה מודעים לכך, משום שהם מחפשים בימים אלה אנשי יחסי־ציבור לפ־רוייקט הסברה.

פרוטארום — גם כאן נכשל הליכוד

עתה, כשחובותיה של חברת פרוטארום מגי־עים ל־47 מיליון דולר, יכול הבנקאי הוותיק **משה זנבר**, לשעבר נגיד בנק־ישראל, לחייך בסיפוק.

לא מכבר שימש זנבר כיו"ר מועצת המנהלים של החברה. הימים היו ימי הליכוד, שזנבר לא

מתפוטר זנבר
השינוי לא הועיל

נחשד כאוהב גדול שלו. אז הושמעו רמזים ברו־רים ביותר אל בעלי החברה, הר"ר **גדון פרבר** ואחרים, שכל עוד עומד זנבר בראש החברה, אין

השילטון רואה זאת בעין יפה ולא יוכל לסייע. זנבר „התפוטר". במקומו באו מינויים אחרים. ויחד איתם התחיל המיפעל לשקוע מטה־מטה.

עוד כישלון של הליכוד בכלכלה, אחד מר־בים, שצפים עתה אחרי כלכלתם המיטיבה.

מטיילים ולא משלמים

גוש־אמונים לא חי רק מאהבת ארץ־ישראל. הוא גם מוציא יחידים וועדי־עובדים לטיולים מאורגנים ברחבי הגדה המערבית, בין ההתנחלויות, תמורת סכומי כסף נכבדים. עובדה: **צבי סלונים**, נציג מידרשת ארץ־ישראל, הממוקמת באלון־מורה, שלח באחרונה מיכתב מתחנף לעובדי התעשיה האווירית, שבו הוא מבקש מהם שישלמו את החוב המגיע מהם בעיקבות טיול לשטחים הכבושים שבו הם השתתפו. כי למרות שהאוכל היה זעום. הרי האוטובוס לא היה מלא, ולכן ייאלץ כל מטייל לשלם יותר.

מדובר על הצעה שיקלית שהאינפלציה תשחק אותה, כך חושש סלונים.

מי אמר שאנשי הגוש עוסקים רק בעניינים של רוח? ובכל־זאת, הם מבטיחים במיכתב שכל רצונם הוא שלא להפסיד. וגם זה משהו בכלכלה שלנו.

צל"ש

עבדו. עקבו ולא פרצו

● **לבי־בי־סי**, שסיקר ביסודיות ובמהירות ראויה־לציון את אירועי־הדמים בנמל לארנקה שבקפריסין, החל מחדשות השעה 8 בבוקר ביום השלישי.

ישראלים, שניצלו את דממת־התיקשורת הישראלית הכפויה ביום־הכיפורים כדי להאזין לתחנות זרות — רדיו וטלוויזיה — למדו לדעת שבעולם מתרחשים אירועים מרתקים פי כמה מהנעשה כאן, ושהמיבזקים בשפה האנגלית טובים לא פחות מהשידורים בגלי־צה"ל.

אנשי מחלקת־החדשות — ברדיו, על שתי תחנותיו ובטלוויזיה — עבדו למעשה כבר ביום־הכיפורים משעות הבוקר המוקדמות, ועקבו אחרי המתרחש שם, אבל איש לא העלה על דעתו לפרוץ בשידורים, ובכך לספק לרוב הישראלי החילוני מידע מכלי־ראשון על מהלך העניינים באי השכן.

מאחורי המירקע

המירוץ נמשך

ביום השני שלפני יום־הכיפורים התבטלה ברגע האחרון ישיבת הוועד־המנהל של רשות־השידור. חברי הוועד — אנשי מחנה הימין — ישבו באותה שעה במיזנון הכנסת עם השרים **דויד לוי ויצחק מודעי**, וניסו למצוא פשרה לגבי המועמד שלהם לתפקיד מנהל הטלוויזיה.

הארבעה — הפירסומאי **דויד אדמון**, יועץ־התיקשורת **נתן ברון**, הקריקטוריסט **קריאל** („רוש") **גרדוש** וראש המועצה המקומית מיגדל־העמק **שאול עמור** — לא הצליחו להסכים, ולמעשה דחו את ההכרעה לעוד שבוע. הסיבה — אז ישוב שר־האוצר מסיור בארצות־הברית, ורק אחרי־כן יוכלו הוא ושרי־העבודה, **יצחק נבון ומשה שחל**, להתקדם.

מהו המצב כרגע?

למרבה הפלא, הכל נהנים מהמצב הקיים, שבו אין מנהל־טלוויזיה. **יוסף בראל**, מנהל זמני, שסיים באחרונה את תקופת־כהונתו — שלושה חודשים — השאיר תוכנית־עבודה שאושרה על־ידי הגורמים השונים. העובדים עושים כל מאמץ לתפקר היטב, תוך שמירה על שקט תעשייתי מוצלח, כי מינוי מנהל פירושו התחלת הדיונים על פיטורי 200 מעובדי הטלוויזיה — החלטה ישנה־חדשה שעדיין לא בוצעה.

במי רוצה הליכוד לתפקיד הנכבד? למעשה בכולם, ואף לא באחד.

תמיכת העבודה **בחיים יבין** הביאה את ברון לומר: „אני לא מתנגד לו, אך אחרי שאנשי־המערך בוועד המנהל טיפטפו לנו במשך תישעה חודשים שרק על גופתם המתה הוא ייבחר, מותר לנו עתה להרהר שנית, אחרי שהם מתלהבים כל־כך ממנו."

האופציה השניה היא בראל. אבל יש לו בעיה. לוי ומודעי הודיעו שהם תומכים ביבין, אם כי הם מעדיפים שההחלטה תיפול בדרג בכיר יותר.

הליכוד החליט שבין אם יהיה זה יבין או בראל, שימונה לתפקיד, סגנו יהיה **יוסי צמח**.

לקראת סוף הישיבה שלף ארמון מכובעו שפן ישן. הוא אמר שיש לחפש מועמדים אחרים, חוץ מהשלושה. אמר ולא פירט.

נראה שארמון מתכוון לשניים, ששמם כבר הועלה בעבר, **יעקב אחימאיר ואלכס גילעדי**, שארמון הוא חבר שלו.

מי שלא מרוצה מהמצב הוא השר נבון, הדורש הכרעה מהירה לטובת יבין. ובכל־זאת, נראה שעד אחרי החגים לא יתקיים דיון נוסף בנושא זה בדרג הממשלתי, לקורת־רוחם של העובדים. ובראשם — **רפיק חלבי**.

ובראל לא בא

ביום החמישי האחרון מלאו **לאורי פורת**, מנכ"ל רשות השידור, 50 שנה. בלישכתו שב־בניין כלל בירושלים ערכו לו מסיבת־הפתעה, בהשתתפות **גדעון לב־ארי** מהרדיו **ואד־מונד סחייק** מהרדיו בערבית.

בלט בהיעדרו, למרות שהוזמן אישית, יוסף בראל, מנהל הטלוויזיה בערבית והמועמד לניהול הטלוויזיה בעברית, שחתול שחור עבר בינו ובין פורת, אחרי שהאחרון מינה אותו כמנהל זמני לטלוויזיה, והצטער על כך.

אולי מסיבה זו אמר פורת בהמשך המסיבה שאותו אירוע הוא אחד המעטים המשמחים שהיו לו ברשות.

המתאם השני בשטחים

מאז היה **יאיר אלוני** לשליחו של **אורי פורת**, בבניין הטלוויזיה, הוא זכה בכינוי חדש. אלוני, הממלא את התפקיד במקום בראל, שאף הוא היה על תקן של ממלא־מקום, ושפרש באמצע חודש ספטמבר, מכונה „מתאם הפעולות בשטחים."

מאחורי המיקרופון

בעיות חסות בערבית

המאזינים הקבועים של שידורי־הרדיו ב־ערבית, שמשדר קול־ישראל, יכולים לשמוע פעמיים ביום את הזמרת־המצריה המהוללת **אום כולת'ום**. חצי שעה בצהריים, שעה שלמה בערב.

לא מכבר פנו אנשי מחלקת־הפירסום של הרדיו בערבית לבעלי עסקים בגדה המערבית וביקשו מהם לתת את חסותם לשירי הזמרת בת־האלמוות. תמורת תשלום, כמובן.

הדבר עורר את מערכת כתב־העת המיזרח־ירושלמי, אל־באיידר אל־סיאסי (הגורן הפו־ליטי) והם ערכו תחקיר בקרב בעלי העסקים, כדי לדעת מי מממן בכספו את השידורים בתחנה הישראלית.

תחקירני העיתון גרסו שלא במיקרה מציף הרדיו בערבית את גלי־האתר בשירי זמרת זו. לדעתם, מוסיקה זו נועדה להרדים את המאזין, והם ראו בכך כוונה פוליטית. לדעתם, יש לשדר את שירי אום־כולת'ום בשעות המאוחרות של היום.

התוצאה לא איחרה לבוא. מישדרי־החסות מהגדה נפסקו. עתה מחפשים ברדיו אנשי־עסקים ערביים בתוך הקו הירוק, שימממנו את השידורים הפופולאריים.

„מאחורי הכותרות" חוזרת

החל ביום השישי, ה־11 באוקטובר, תחדש התוכנית מאחורי הכותרות את שידורה, אחת לשבוע, בשעה 5 אחר־הצהרים.

התוכנית, בעריכת ובהגשת **משה** („נסטל") נסטלבאום **ואברהם מרון**, הופסקה לפני הבחירות האחרונות, משום שהיא נשקה לנושאי עיתונות, פוליטיקה ואקטואליה. עתה מבטיחים עורכיה שהיא תטפל יותר בנעשה מאחורי הקלעים של מערכות העיתונים, ולאו דווקא בחומר הגלוי למרות שהיא קוצצה משעתיים לשעה.

בעבר זכתה התוכנית בביקורות שליליות דווקא מכמה עיתונאים. אחד מהם, העורך לשעבר של מעריב **שמואל שניצר**, סירב להשתתף בתוכנית שבה נבחרו עיתונאי־השנה. הסיבה: בכמה תוכניות קודמות עסקה מאחורי הכותרות בשאלה אם אכן מעריב הוא העיתון הנפוץ ביותר במדינה, ככתוב בראש העמוד הראשון.

בן־ציון ציטרין

מ"מ אלוני (עם אלכס גילעדי)
מתאם הפעולות בשטחים

המיבזק המבויים שלא שודר

לא מכבר נחשף בבית־המישפט תעלול מישטרתי יוצא־דופן. חוקריהשל מבריחי־מט"ח דתיים השמיעו להם הקלטת־רדיו, שבה דווח במיבזק מיוחד על תפיסת כל הרשת, ועל כך שראשיה החלו „לזמר".

לתעלול זה היתה השפעה מכרעת על הת־קדמות החקירה, והוא נודע באקראי בבית־המישפט.

מאזיני־רדיו אינם זוכרים מיבזק כזה, ולא במיקרה. למעשה, המיבזק, מהדורת־החדשות והפירסומות ש„בושלו" לא שודרו כלל מעל גלי־האתר הממשלתיים, אלא באופן פרטי, במכשיר־הרדיו שבחדר החקירות.

לצורך המיבצע נעזרה המישטרה בשניים: בקריין **רם תדמור** ובאיש־הרדיו הוותיק **יורם הלפר**, עורך מדור הצרכנות של הרדיו.

חוקר אבנר
מי אשם?

ברשות־השידור לא התקבל התרגיל בחיוך. **ארי אבנר** חוקר את העניין, והכל ממתינים לתוצאות חקירתו הפנימית.

חששו לחיי דניאל

כאשר נודע על רצח הישראלים שהיו ביאכטה בנמל לארנקה בקפריסין, עקבו אנשי־החדשות ברדיו בראגה רבה אחרי המידע על זהותם של ההרוגים.

החשש נבע מהעובדה שאחד מכתבי־הרדיו הבכירים, **רוני דניאל**, יצא עם חברים להפ־לגה ביאכטה ערב־החג. יעד ההפלגה היה אירר־פה.

דניאל, כתב צבאי לשעבר ומנהל מחלקת־החדשות של הרדיו בתל־אביב, הוא כיום עורך תוכניות צבאיות. במוצ־אי יום־הכיפורים התברר שהיכטאה שבה הפליג לא שהתה כלל בקפרי־סין, ולחבריו רווח.

דניאל
שאלות בכתב

במוצאי־החג שודרה תוכניתו על נפילת קו־בר־לב במלחמת יום־הכיפורים. בתוכנית רו־איינו אישים שונים. שניים — שר־המישפ־טרה חיים בר־לב, שעל־שמו נקרא הקו, ושר־התעשיה־והמסחר אריאל שרון מפקד פיקוד דרום עד זמן־מה לפני המילחמה ואחר־כך מפקד באוגדה שפרצה אל מעבר לתעלה. עשו מאמצים אקרובטיים כדי שלא לשבת באולפן זה לצד זה. דניאל נאלץ לראיין אותם בנפרד.

הראיון עם מי שהיה מפקד פיקוד דרום בזמן המילחמה, האלוף (מיל') **שמואל** („גורודיש") **גונן**, היה מוזר עוד יותר. גורודיש יושב עתה באפריקה, ומחפש יהלומים. דניאל שלח אליו בכתב את השאלות, וזה החזיר לו בדואר־אוויר קלטת שבה השמיע את תשובותיו.

מצביעי הליכוד: לכבות!

איש לא יכול לו, **לרפי גינת**, עורך־מפיק־ומגיש תוכנית הצרכנות כולבוטק. באחרונה, בערב־ראיונות חושפני, סיפר מלך התוכנית, שחשיפתו הטלוויזיונית עוזרת לו בחיי יום־יום. כשהוא נכנס לחנויות כדי לקנות מוצרים יומיומיים לביתו ולמישפחתו, משרתים אותו במהירות, תוך יראת־כבוד מפניו ומפני המצ־למה הנסתרת. שהמוכרים חוששים שהיא ניצ־בת מאחוריו.

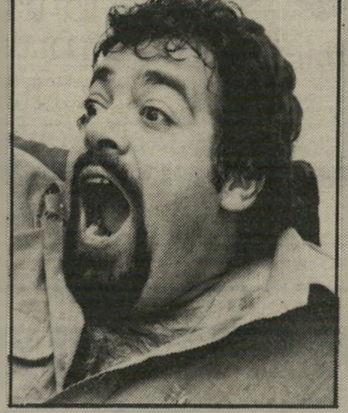

עורך גינת
רעיון מבריק

גינת גילה שערב הבחירות בשנת 1981 הוא הציע ברצינות למי שהיה אז מנכ"ל רשות־השידור, **יוסף** („טומי") **לפיד**, הצעה מעניינת: לבחון מי יצביע מה. על־פי דגם מדידת לחץ כמות־החשמל בבתי־המצביעים. הוא הסתמך על תרגיל פירסומת שעשו אנשי כולבוטק. וחברת החשמל, וכו התבקשו צופי התוכנית לכבות ציוד חשמלי ואורות שהפעילו שלא לצורך. בתוכנית נראה כאילו מתג הצריכה יורד.

גינת הציע שהוא יופיע בשידור ויבקש מכל צופה שכאשר תוזכר המיפלגה שבה הוא תומך, הוא יכבה את האור בדירתו. ההנחה היתה שבדרך זו, על־פי מד־הצריכה, אפשר יהיה לדעת כמה תומכים במיפלגה זו או אחרת.

לפיד רחה אז את הרעיון, בטענה שהתרגיל עוד עלול להשפיע על תוצאות הצבעת האו־רחים בקלפיות.

תשבצופן העולם הזה 2509

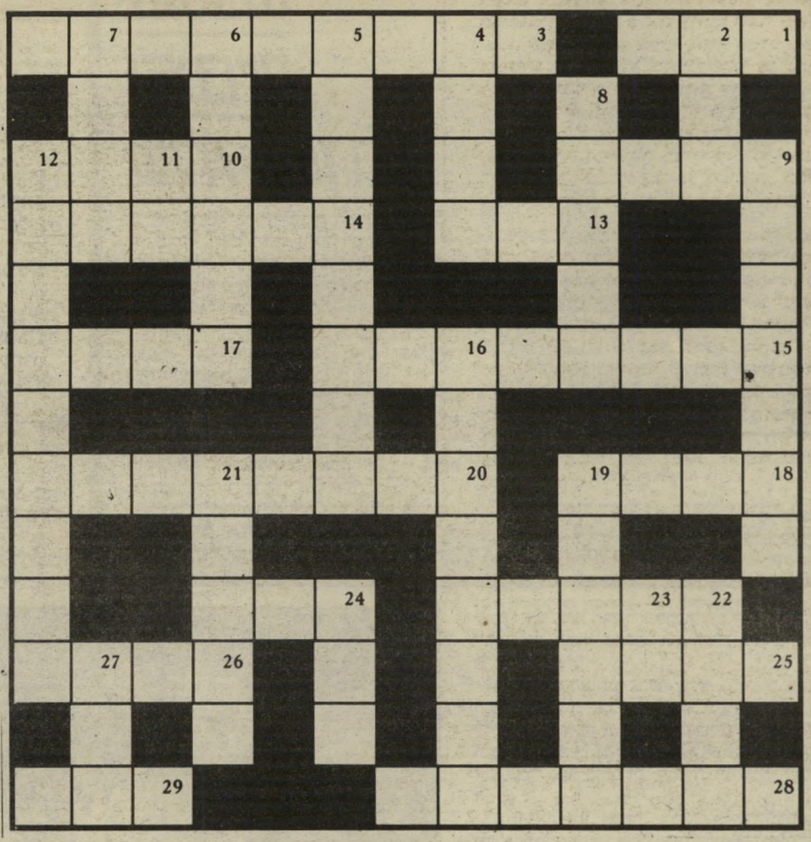

מאונן:

1. היא עפה וממנה שותים (3)
3. נחלתו של פרץ (4, 5)
9. בלילה, לא נעים: בשרוול, מעניין (4)
10. גם ברוטציה, רבין בתפקידו (4)
13. במוסיקה ובמאזניים (3)
14. עליהם כתב יונסקו (6)
15. כך הוכתר אחד הסיפורים הראשונים של מי שהיה מזכיר ועד הקהילה ביפו (4,4)
17. יתרון בעיגול (4)
18. כמה היה לו חם (4)
20. בבת־שלמה יש כזה (6,2)
22. נשיא ואיל (3,2)
24. בצה"ל, לקראת היתקלות (3)
25. ציפורי גיבורת סרטי שנות ה־50 (4)
26. בבריטניה הגדולה (4)
28. לזה יש מגש לכל פקיד המכבד את עצמו (4,3)
29. שמונה שעות או 365 ימים (3)

מאונך:

2. בינו לקנה, פורענות אפשרית (3)
4. הגנרל חי לפני הטנק (4)
5. כלובי של המלון (4,4)
6. אימרי־שפר ממעמקי האוקי־נוס השקט (6)
7. חשמונאי (4)
8. זכייה בבית־הכנסת (5)
9. ברדק, בעדינות (7)
11. רק שלא יקדיח את התבשיל (2)
12. בה תלוי טיב הבנייה (6,3)
16. היתה אמירות כזאת (5,3)
19. בירושלים ובגליל (4,2)
21. אולי מסתיר, אבל עולה כסף (5)
22. זה בור וזה ארמית (4)
23. דגל פלא (2)
24. תחילת ציווי עם אסוציאציה מינית וכולה בדרום אמריקה (3)
27. גם ארמי וגם סם (3).

פתרון תשבצופן 2507

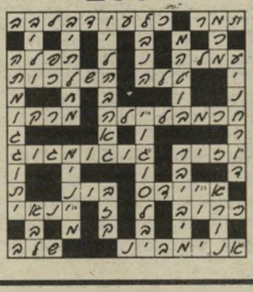

איתן עמיחי הדברת מזיקים בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

תן טרמפ לחייל

שעשועי קטינות

(המשך מעמוד 27)

הקצין בתחנה היה סבלני ומבין. הוא רשם את עדותם של ההורים ולקח מידיהם את היומן כראיה למישפט. אחר־כך ביקש מהם לצאת וגבה עדות מאורנית.

הנחיית היועץ המישפטי

כ חצי שנה לאחר מכן, זמן קצר לפני סיום שנת־הלימודים, הוזמנו ההורים לפרקליטות־המחוז. הם נפגשו שם עם תובעת חיננית שלא נראתה להם מבוגרת בהרבה מבתם.

„שמי חגית," הציגה את עצמה התובעת בפני ההורים. „הזמנתי אתכם אליי, כי אני יודעת שבמיקרים כאלה יש הרבה מאוד רגשות מעורבים בעניין. אני רוצה להסביר לכם את המצב המישפטי, כדי שתבינו מדוע אנחנו עומדים לנהוג כפי שנהג.

„אני מבינה היטב כמה נפגעתם מכך שחבורה של הולילים שיתפה את בתכם באורגיה, אבל אני גם רוצה שתבינו כי מכיוון שהדבר קרה אחרי יום־הולדתה ה־17, אין כל אפשרות להאשים את הגברים הללו. אחרי גיל 17 נערה יכולה להסכים לשכב עם גבר או שניים או שלושה ולא תהיה בכך שום עבירה. החוק אפילו מרחיק לכת ואומר, כי אם לגבר היתה סיבה טובה להאמין כי נערה היא למעלה מגיל 17, בעוד שטרם היתה כזו, ישמש לו הדבר כהגנה טובה.

„במיקרה של אורנית, הרי שכל הגברים באורגיה, כולל ג'קי, ידעו היטב בת כמה היא. מכיוון שהיא סיפרה להם כי חגגה את יום־הולדתה ה־17 רק אתמול, ולכן יכלו לקבל את הסכמתה. ולשכב איתה בלי שביצעו כל עבירה."

חגית לא הספיקה לסיים את דבריה, כאשר אביה של אורנית קפץ ממקומו: „את רוצה לומר לי כי הסוטים האלה, שלקחו ילדת בית־ספר, ועשו אתה מעשים נוראים כאלה, לא יעמדו לדין? זה החוק במדינת־ישראל?"

חגית הינהנה בראשה. „האמת היא כי לפני שנים לא רבות היה גיל ההסכמה 16. ורק ילדות קטנות מגיל 16 היו אסורות על הגברים. אבל אחרי קום המדינה תוקן החוק. היו כמה חברי־כנסת שעמדו על כך כי גם נערות בגיל שבין 16 ל־17 תקבלנה הגנה מפני גברים העלולים לנצל את הסכמתן. אבל בעוד שהעונש על בעילת־קטינה שגילה עד 16 הוא 14 שנות־מאסר, הרי שגבר הבועל נערה בין הגילים 16 ו־17, ייענש רק בחמש שנות מאסר."

חגית רצתה להמשיך לדבר, אבל אמה של אורנית התערבה בשיחה: „אם כך, אתם תוכלו להעמיד לדין רק את רני, מיקי, ארז וזיו, ששכבו עם אורנית לפני גיל 16, והם צפויים ל־14 שנות מאסר כל אחד, בעוד שג'קי, ששכב אתה קצת לפני יום־הולדתה ה־17, צפוי לחמש שנות מאסר בלבד, ושני הסוטים שהשתתפו איתה באורגיה אינם צפויים לכל עונש?" שאלה בתימהון.

חגית השפילה את ראשה ואמרה: „אתם רואים שמשהו לא מסתדר בעניין העונשים. באמת, ילד בן 15 העובר את החוויה המינית הראשונה שלו יחד עם ילדה בגילו, צפוי על פי החוק היבש לעונש חמור הרבה יותר מגבר מבוגר המנצל את תמימותה של נערה בת 16 וחצי. אבל לחוק הזה יש סייג. זה אומנם איננו סייג שתיקנה הכנסת, אלא הנחיה של היועץ המישפטי לממשלה.

„כבר בשנת 1971 הבין היועץ המישפטי איזה אבסורד יווצר אם יכפו את החוק היבש כפי שהוא. נערים בגיל העשרה, ששכבו עם החברה שלהם, דבר ההופך יותר ויותר למקובל בחברה שלנו, יהיו צפויים לעונש חמור. היועץ המישפטי ראה שאין בכך מן הצדק. הנער והנערה במיקרה כזה אשמים באותה מידה, ויהיה עוול להנחית עונש מאסר, או אפילו טראומה של מישפט, על נער כזה, שעשה את צעדיו הראשונים בעולם האהבה, עם חברתו מבית־הספר.

„לכן העביר היועץ המישפטי חוזר בכל הפרקליטויות במדינה. הנה אני אראה לכם מה כתוב שם." חגית הוציאה כרך עב־כרס שהיה מונח על השולחן לפניה.

רות הביטה וקראה בקול רם: „כל תיק המתייחס על פי הנסיבות הכלולות בו לסעיפים הנ"ל, ייבחן על פי נסיבותיו המיוחדות, אך ניתן לקבוע מראש כי במיקרים בהם מדובר על נער ונערה: (א) מאותה קבוצת גיל; (ב) כאשר הבעילה נעשית בהסכמה; (ג) ללא איום, לחץ, או תרמית; (ד) כתוצאה מיחסי רעות רגילים; (ה) וללא ניצול מעמד עדיף, כגון כפיפות בעבודה וכיוצא בזה — ניתן לסגור את התיק מחוסר־עניין ציבורי."

חגית לקחה את הספר העבה וסגרה אותו. „אני רוצה שתבינו מה הולך לקרות. את הגברים ששכבו עם אורנית באורגיה לא נוכל להעמיד לדין, מכיוון שכפי שהסברתי לכם, היא היתה מעל לגיל 17. את הנערים ששכבו עם אורנית בבית־הספר, והיו בני גילה, לא נעמיד לדין, על־פי הנחיות היועץ המישפטי, מכיוון שברור כי הדבר נעשה בהסכמה מלאה, מתוך יחסי ידידות בין בני אותה קבוצת גיל.

„היחיד שאותו נעמיד לדין, הוא ג'קי. על פי היומן, ועל־פי מה שהעידה אורנית, היא שכבה עם ג'קי מרצונה כמה וכמה פעמים, לפני מלאת לה 17 שנים. אבל מאחר שזה נעשה אחרי שמלאו לה 16, הרי שהעונש הצפוי לג'קי הוא עד חמש שנות־מאסר.

„אני גם רוצה שתדעו כי יתכן מאוד שהשופט ישתכנע שאורנית היא שיזמה את הקשר, וכי ג'קי נפל קורבן לקסמיה. הרי אי־אפשר לומר כי אורנית, בגיל 16, היתה נערה חסרת־נסיון. היומן שלה מעיד אחרת. היא היתה צמאה לאהבת גבר בוגר יותר, והלכה לקראת ההרפתקה בלב חפץ. כך שיתכן מאוד שהעונש שיקבל ג'קי יהיה סימלי לגמרי."

ההורים יצאו ממישרדה של התובעת בראש שחוח, שניהם שותקים ומהורהרים. „אולי יותר טוב שלא הייתי קוראת את היומן הארור הזה," אמרה רות.

כל חיק נבחן לפי נסיבותיו המיוחדות

מרים בנימיני

מזל החודש:

מאזניים

שלוש נשים שונות באותו החודש עצמו

כל מזל בגלגל המזלות מתחלק לשלושה חלקים. אלה שנולדו בתחילת המזל, באמצעו או בסופו שונים באופיים, התנהגותם ודרישותיהם מן החיים.

מזל מאזניים הוא המזל שמסמל את היכולת לחיות בשותפות, זהו לכן המזל שמסמל את הנשואין.

כוכב ונוס, השולט במזל, הוא כוכב נשי, ההופך את המזל למזל היופי, העדינות, הנשיות והאהבה. זהו המפתח העוזר להתקרב לנשים בנות מאזניים, ומראה מה הן מבקשות מן הגבר שעמו הן רוצות לחיות.

נשים שנולדו בין ה־23 בספטמבר עד ה־30 בו שייכות לקבוצה הראשונה. הן רגישות ופגיעות מאוד. הן כמעט מזוכיסטיות. גם הן לא תמיד מסוגלות להבין מהי הסיבה לכך שהן נעלבות, והאמת היא שגם אינן רוצות לדעת. אי־אפשר לגלות מהו הגורם לסבל ולפגיעה. למרות הכל, הן עליזות ובעלות הומור ושימחת־חיים. כל מה שהן מבקשות לעצמן זה שתהיה להן אהבה קטנה ונחמדה.

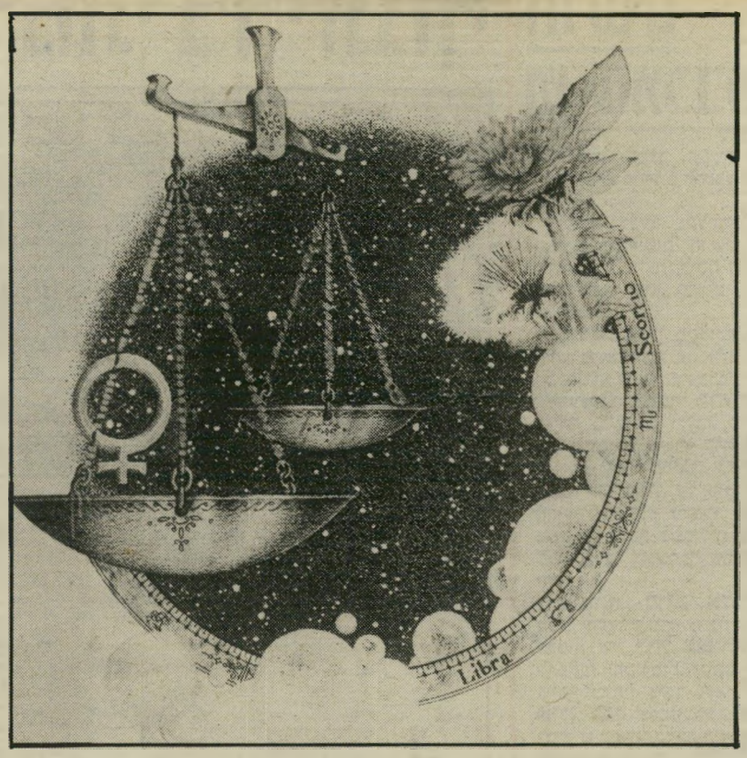

לקבוצה השניה משתייכות אותן שנולדו בין ה־1 באוקטובר ל־10 בו. אלה מתפרנסות וחיות רק מאהבה, הן זקוקות לכך שיאמרו להן כל יום מחדש שאוהבים אותן. כל פרידה קשה להן, אפילו משהו סתמי כמו הליכה למכולת מכניסה אותן למתח. לא משנה להן מהי הסיבה שהבעל צריך ללכת – אם זה לעבודה, לישיבה או לאלף ואחד עניינים חשובים – הן לא סובלות להיות לבד. מה שחשוב להן ביותר זה הקשר הפיסי. הן רוצות לגעת ולהרעיף על בן־הזוג את כל האהבה שהן חשות אליו, ומצפות ליחס דומה. וכאשר הבעל הוא אינו הטיפוס המתאים ואינו ממלא אחר הציפיות, הן מתאכזבות ומתמרמרות. לרוב יעדיפו לשמור זאת לעצמן. על הנישואין הן מביטות כמו על אגדה מסיפורי־ילדים, שבה הנשיקה מתקנת ומצילה הכל, ושאיפתן היא לחיות חיי עושר ואושר עם הדלעת, המרכבה והפיה הטובה, כשהכל נוצץ וזוהר כמו באגדות.

לקבוצה השלישית שייכות ילידות ה־11 באוקטובר עד ה־23 בו. מחיי־האהבה הן מצפות שיהיו מרגשים, הן לא מוצאות סיבה כלשהי שהחיזורים חייבים להיפסק אחרי טקס הנישואין. הבעל חייב להיות המחזר הרומנטי והמרגש גם בחיי־היומיום האפורים והשיגרתיים. אסור לו לשכוח תאריכים חשובים, כגון יום־הולדת או יום־הנישואין. שיכחה כזאת עלולה ליצור משבר זמני. קשה לשכנע אותן שהוא פשוט שכח, בעיניהן זה מתקבל כחוסר־יחס או כהתקררות הרגשות. העולם עומד להתמוטט על ראשן. עדיף היה אילו היו עוברות לסדר־היום על־ידי הערה הומוריסטית. בעייתן היא חוסר־הביטחון בבן־הזוג. הן נוטות להיות קנאיות, ונתפסות לקינאה, כשרק לעיתים רחוקות יש לה בסיס צודק.

אם כבר הזכרנו את הנשים בנות מאזניים, נראה מהן תכונותיו של בעל במזל מאזניים. בית יפה, סביבה שקטה, נעימה ונאה – זה מה שחשוב לו. ובעיקר, שיהיה לו די כסף שיוכל לשלם למומחים שיעזרו לו לשמור על הבית כפי שהוא אוהב. הוא מעדיף לשלם למישהו שיעשה במקומו את העבודה השחורה, הטיפול בגינה, נקיון החצר או אפילו תיקונים קטנים והכרחיים בתוך הבית. הוא לא שייך לבעלים העוזרים בעבודות־הבית, אבל ידאג שהבית ייראה מרשים, מושך ונאה.

אשתו של אותו מאזניים, כדאי שתדע לתת עצה נכונה, ולאחר מכן להמתין בשקט ובסבלנות עד שהלה ייאמץ את דבריה. היא לא יכולה לומר משהו מבלי להראות לו את כל הצדדים השליליים והחיוביים. תשובות כמו „כי ככה זה טוב", „זה נראה לי", או „אני מרגישה כך" אינן מספקות אותו.

עבודות שיגרתיות משעממות אותו, הוא ידחה אותן מיום ליום ולבסוף לא יגע בהן. אך אם יש משהו חדש, הוא כאילו נולד מחדש. הוא מתלהב, מתמלא במרץ ומתחיל בעבודה מייד – לא חשוב איזה שעה משעות היממה היא זאת.

אסור ללחוץ עליו, לבקש ממנו או לנדנד לו. זה מרחיק ומבריח אותו מהבית. הוא יעשה כל דבר כשיבוא לו. אם האשה חושבת לצאת לנסיעה, היא חייבת להזהיר אותו זמן רב מראש. הוא צריך הוראות ברורות, מה לעשות עם הילדים, עם הכלב או החתול. הוא יעדיף לאכול במיסעדה או אצל האמא שלו, רק לא להישאר לבד בבית ולהכין לעצמו את האוכל.

גבר במאזניים לא אוהב שדורשים ממנו. אם עוזבים אותו במנוחה, הוא יפתיע במשהו יפה ורומנטי.

השבוע תרגישו שהאווירה סביבכם משתנה. אי־השקט, חוסר־הסבלנות והאכזבות בחיי הרגש – כל אלה מתחילים להיעלם. מעכשיו יהיה קל יותר בכל התחומים. במקום שבו אתם עובדים, אנשים יהיו יותר חברותיים. תתכוננו לקבל הזמנות למסיבות, לביקורים, לנסיעות וטיולים. כדאי להיענות בחיוב, זה לא הזמן לשבת בבית. בחוץ מצפות לכם הזדמנויות חדשות בשטח הרומנטי – לחסרי בני־זוג.

* * *

שימו לב למה שקורה לכם מבחינה בריאותית. בני שור על־פי־רוב נוהגים להתעלם ממה שלא נוח לדעת, והפעם עדיף לטפל בכל תופעה חריגה לפני שהיא מתפתחת למימדים גדולים יותר. בשטח העבודה לא קל לכם. קשה לעמוד בכל העבודות שהצטברו ולהספיק לסיים הכל בזמן. תצטרכו להתאמץ. מצבכם הכספי לא מאפשר לכם לזלזל בכל מה שקשור לביצוע עבודה, שתשפר המצב. בתחום הרומנטי – הצלחה.

* * *

ה־2 וה־3 בחודש אינם נוחים. בעיקר בגלל עייפות גדולה. תצטרכו למצוא זמן למנוחה ולא להעמיס על עצמכם יותר מדי. עדיף לבלות מחוץ לבית. אם לא, תצטרכו להתכונן לארח בביתכם אנשים שיבואו לביקור־פתע, ואלה לא בדיוק האורחים שהייתם מזמינים. אילו היו שואלים אתכם קודם לכן, בתחום הרומנטי מתחילה תקופה מעניינת. יחסים מסובכים ומבולבלים עומדים להסתיים, ויתחיל קשר פחות מסובך.

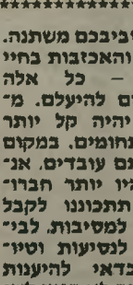

בימים אלה אתם נאלצים לשנות תוכניות. בעיקר בגלל בעייה של מישהו מבני־המישפחה. בהזדמנות זו – כדאי לתכנן את סידור הבית מחדש. עכשיו הזמן לדאוג לדברים שהוזנחו. טוב לרכוש איזו רכישה חדשה לבית ולהכניס אווירה יותר רעננה. מה־6 בחודש יהיה יותר קל. תוכלו לארגן לכם איזו נסיעה, טיול, או אפילו ביקור אצל שכנים. לרווקים שביניכם, צפויות הכרויות, תוך נסיעה או ביקור שיגרתי.

* * *

בימים אלה אתם משנים את סביבתכם המוכרת, פוגשים אנשים חדשים ולא מרגישים כל־כך בנוח. אל דאגה. הרבה אנשים מעוניינים לעזור לכם לפתור את הבעיות שכל־כך מטרידות אתכם. הפעם תצטרכו לוותר על הכבוד והגאווה, ולשם שינוי, לתת לאחרים לייעץ לכם מה לעשות. על פי רוב, זהו תפקידכם הבלעדי. נסו פעם את הצד השני. בתחום הכספי צפויה הפתעה, סכום כסף יתקבל בזמן הדרוש.

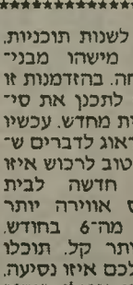

* * *

עניינים כספיים מטרידים ומדאיגים אתכם. אי־אפשר להציע לכם לא לדאוג, מאחר שזה כמעט טבע שני כשמדובר במזל בתולה. שימו לב שבתקופה זו, בכל פעם שנדמה שאין מוצא מהמחסור, משהו מגיע, או מישהו מחזיר הלוואה שקיבל. דווקא החודש תוכלו לסמוך על מזלכם הטוב – בכל הקשור לתחום הפיננסי. ה־2 וה־3 בחודש יהיו דיי מוזרים. כמעט בלי כוונה אתם עלולים להסתבך באיזה סיכסוך. נסו לא להתערב.

פגישה מרגשת עם אדם שחזר או קשור איכשהו בארץ אחרת, תהיה ב־3 או ב־4 בחודש. תצטרכו להיות החלטיים וברורים בדברים שאתם אומרים וביחס שאתם מגלים. בכל מה שקשור לעבר, יהיה יותר קל לא לפתוח מחדש פרשיות שהיו מסובכות וקשות. שימו לב לאנשים שאותם הכרתם לא מזמן, זה הזמן להדק את הקשרים ולהבהיר מהי עמדתכם. ה־8 בחודש מאוד לא נוח, בגלל פליטת־פה.

* * *

מצב־הרוח וההרגשה הכללית אינם טובים. אתם מאוד עייפים ומעדיפים להסתגר בדאגותיכם. זה דווקא לא ניתן השבוע, ובכל זאת תצטרכו לבקש מהסביבה יותר התחשבות ברגע שקשה לכם אי־תם. אתם נוטים להכנס לשתיקה שאינה ברורה לסביבה ולכולם יש הרגשה שאתם כועסים. אנשים יסכימו לוותר ולבוא לקראתכם, אם תתנו להם הרגשה שהקשיים שלכם אינם באשמת איש. ה־2 וה־3 בחודש אינם נוחים.

* * *

השבוע יהיה יותר קל. ידידים שעימם לא התראיתם זמן רב ייצרו קשר, שיחת־טלפון, פגישה מיקרית או אף ביקור־פתע. כל אלה יהיו משמחים. בתחום הרומנטי יהיה די מרגש בימים שישי ושבת. לא רצוי לקבוע פגישות ב־6 וב־7 בחודש. כמעט בטוח שמשהו לא צפוי יקרה – או שהפגישה לא תתקיים, או שתאמרו דברים שיובנו שלא כהלכה. ידיעה שתקבלו ב־8 בחודש קשורה לנסיעה שלכם או אף של מישהו אחר.

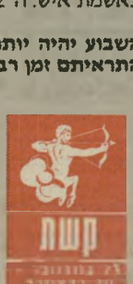

אתם עובדים קשה מאוד. התכוננו למלא תפקיד של מישהו אחר. זה אומנם יהיה מיקרי וכאילו לא משמעותי. אבל היה כדאי להתייחס לזה ברצינות. יש לזה חשיבות גדולה מכפי שאתם יודעים. בתחום הרומנטי תוכלו לצפות להפתעות מדהימות. קשרים שחשבתם שעומדים להסתיים יתחדשו. והקשר יהיה משמעותי וחשוב מאוד לעתידכם. נסיעה משותפת לחו"ל כלולה בין הדברים שעדיין עוד לא הגיעו לידיעתכם.

* * *

שינוי מאוד חשוב ומשמעותי עומד להתרחש. כל הקשיים שאיפיינו את החודשים האחרונים עומדים לחלוף. יתכן שה־6 וה־7 לא יהיו נוחים. אבל באופן כללי, הכל עומד להשתנות. בתחום הקריירה אתם עומדים לפני קידום בתפקיד ובמעמד. זה יתבטא גם בקשרים עם אנשים מן העבר, וכן עם ידידים שזה מקרוב הכרתם. חיי־החברה יהיו עשירים. בתחום הרומנטי תהיו מבוקשים. זה הזמן לגלות יוזמה.

* * *

שני נושאים חשובים עומדים על הפרק בימים אלה. קודם כל תצטרכו להחליט החלטה חשובה לגבי הקריירה. אנשים רבים תלויים בהחלטה זו. אם אתם עדיין מתלבטים המתינו ל־6 או ל־7 בחודש. איזשהו רעיון ינצנץ לפתע ואז יגיע הפיתרון הנכון. בתחום הפינאנסי מצבכם אינו פשוט. אתם מוצאים את עצמכם מנהלים עניינים כספיים של אנשים אחרים. אל דאגה. אתם תצליחו בוודאי לעמוד גם בכך.

קלוק

אלמוני בדיזנגוף

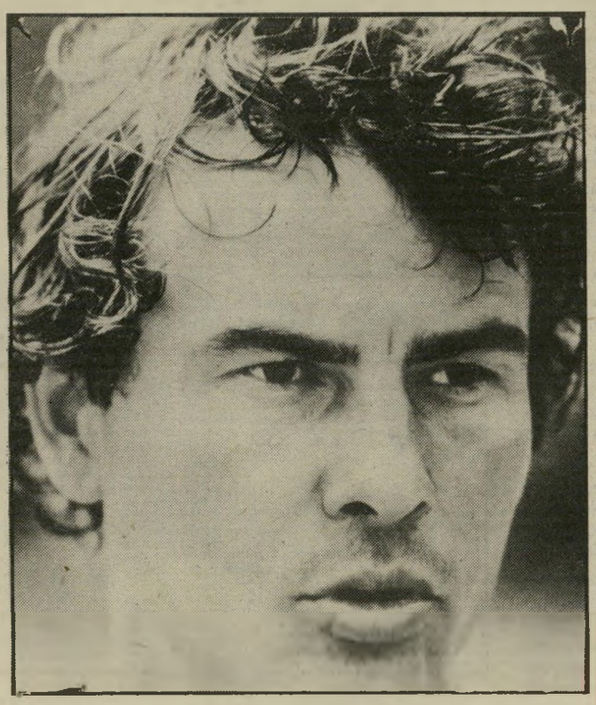

הורסט בוכהולץ
זמר באופרה

הורסט בוכהולץ, השחקן הגרמני המתגורר בשווייץ, ידוע כחובב טיולים. בשנה האחרונה הספיק בוכהולץ לבקר במרוקו, בתורכיה, בקפריסין ובארצות־הברית.

לישראל הוא בא בשבוע שעבר. הוא התגורר אצל ידידים בתל־אביב. וסירב לחשוף את עצמו לכלי־התיקשורת. במשך ארבעה ימים הכוכב המפורסם הסתובב בשוק־הכרמל וברחוב דיזנגוף, מבלי שאיש יזהה אותו.

את ידידיו בישראל הכיר הורסט כשביקר בפעם הראשונה בארץ לצורך צילומי סירטו הכושל של **מנחם גולן**, סהרה.

הורסט בוכהולץ הוא זמר־אופרה חובב. בשנה האחרונה הופיע בהפקות שונות של בית־האופרה בהמבורג, וקצר שבחים רבים על הופעתו המרשימה.

„לישראל," אומר השחקן יפה־התואר, „יש מקום חם בליבי, בזכות האנשים הנחמדים והחמים שאני פוגש ברחוב, וגם בזכות יופיה והאווירה המיוחדת."

מאז שביקר בארץ לצורך צילומי סהרה, הגיע הורסט בוכהולץ שלוש פעמים נוספות, וכל הפעמים כולן הוא עושה זאת במיסגרת פרטית, וסירב להתראיין.

חדשים מן המכבש

ירדנה ארזי
הולכת בתלם

חווה אלברשטיין
סוד

גלי עטרי
מנסה להפתיע

למרות המצב הקשה בחנויות התקליטים, פועלים המכבשים בשצף־קצף.

זמרים רבים מקליטים בחודש האחרון תקליטים חדשים, למרות שהמכירות של תקליטם האחרון לא שברו שום שיא, ובקושי כיסו את עלותם.

ירדנה ארזי מקליטה אריך־נגן חדש, בהוצאה של 30 אלף דולר, וגם הפעם היא עושה זאת בהפקה עצמית.

החומר הואמשל **רחל שפירא, דרור משולם ולאה גולדברג.** את המוסיקה יחברו **קוף אמסלם** (בנזין), **יאיר קליגר, נחום הימן ודבורה חבקין.** על התקליט אמרה ארזי: „הוא לא מהפכה בחיי, אני ממשיכה ללכת בשבילים שאני כבר מכירה." כך שמסתבר שהפתעות לא יהיו.

לעומתה, **חווה אלברשטיין** מנסה להפתיע. היא עוזבת את המעגן הבטוח של **רחל שפירא** וחבריה להפקות הקודמות. לשם כך היא גייסה מלחין צעיר ולא־ידוע בשם **אילן קבן** שיכתוב לה את הלחן למילים שאותן כתבה היא עצמה. את העיבודים יעשה **יהודה אדר.** החברה שומרת על המילים בסוד ומסרבת להמציא דוגמה.

גלי עטרי גם היא משנה כיוון, ומחברת־התקליטים שלה נמסר כי תקליטה החדש יהיה הפתעה עצומה.

עטרי, שכל תקליט שלה הוא בעל אופי אחר, עובדת הפעם עם **יעקב גילעד**, מי שהביא את **יהודית רבין** ואת **יהודה פוליקר.** התקליט יהיה בסיגנון רוקי־אישי־ג'אזי. גילעד מתכוון להביא גלי עטרי חדשה ואחרת. מי ששמע את תקליטו האחרון של פוליקר מחכה בכיליון־עיניים להפקה החדשה של גלעד.

פירסומים יש, הלהקה אין

למרות הפירסומים הנרחבים, שהופיעו בהבלטה בעיתונות וברדיו, מסתבר שלהקת תאומי קוקטו, שהיתה אמורה להגיע ארצה לסיבוב־הופעות בחודש ספטמבר, לא תגיע.

בבירור שנערך עם חברת־התקליטים וירג'ין בלונדון, נאמר כי שום גורם מישראל לא פנה אל הלהקה, וכי לא סוכם שהלהקה תבוא ארצה אי־מתי.

חוץ מזה, תהיה הלהקה עסוקה בחודשים ספטמבר־אוקטובר בהקלטות אחרונות עבור תקליטם החדש.

גם בחברת סי־בי־אס, המייצג את חברת וירג'ין בארץ, לא ידעו דבר על בואה המתוכנן של הלהקה.

גדולות אינן בוכות

בשנה שעברה שלט במיצעדים להיט ענק, שנקרא יורד גשם, הל־ליה!

שרו את השיר שתי כושיות ענ־קיות כבנות 40. בבת אחת הצליחו הנשים, שהסתתרו מאחורי השם נערות מזג־האוויר, לגרום להיס־טריה המונית.

שתי הנשים, שעד אז הסתפקו בשירה בכנסיה, הפכו לשם־דבר בדיסקוטקים ברחבי־העולם.

סירטון הווידיאו שלהן שודר ללא הרף גם בארץ. ועכשיו, עם הוצאת אלבומם החדש נערות גדולות אינן יכולות לבכות הן מגיעות ארצה לשלוש הופעות. ההופעה שלהן מורכבת משני תקליטיהן האחרונים, ויש מה לראות.

נערות מזג־האוויר
שני טון

האפתעה שלא היתה

מירי דותן יכולה ללמד נשים רבות איך להפתיע בעל שיש לו הכל. **אשתהחיננית שלהבדרן דודו דותן** ערכה לו מסיבת־הפתעה במלון בהרצליה, לשם זימנה את כל חבריו. אך מסתבר שתוכניות לחוד ומציאות לחוד.

אחד העיתונאים צילצל אל דודו שעתיים לפני המסיבה, כדי לברר מדוע לא הוזמן אליה. דותן המופתע חשוב שאולי מבלבלים בינו לבין **דודו טוסז**, שגם הוא נולד באותו היום, וניסה לשכנע את הכתב שהמסיבה נערכת כנראה לטופז. לו אין שום מסיבה היום.

הכתב המרוגז לא הסכים לקבל את גירסתו של הבדרן, ועידכן אותו בכל הפרטים הידועים לו על המסיבה. כשהגיע דותן אל המסיבה ראה את חבריו, שקיבלו את פניו בחושך, תוך כדי שירת „יום הולדת שמח", אך הפתעה כבר לא היתה לו.

כך או כך, השימחה והצחוק חגגו.

רומן בהמשכים

התגלית של הסרט בנות, השחקנית **אורנה רוטנברג** (26), אורזת מיזוודות.

בתחילת חודש אוקטובר היא נוסעת ללונדון. יתלווה אליה חברה לחיים מזה חמש שנים, שחקן תיאטרון באר־שבע **אילן קרני.**

השניים התקבלו ללימודים בבית־הספר דראמה סנטר.

אורנה ואילן אינם מתכוננים להתחתן בקרוב, למרות הרומן הארוך ביניהם.

הם טוענים שאינם מאמינים במוסד הנישואין, וטוענים כי פיסת־נייר חתומה לא תעשה אותם אוהבים יותר.

בינתיים, בגלל הלימודים, נאלצה אורנה לדחות הצעות מפתות להשתתף בסרט חדש ובהצגה חדשה עם **ספי ריבלין.**

אורנה רוטנברג ואילן קרני
לונדון במקום חתונה

בעבור חופן דולארים

כך נראית היום המצבה לזכר הקדושים האוקראיניים (למעלה), וכך נראתה לפני שניצולי־השואה כילו בה את זעמם (משמאל)

מה מתושבי עיר־הולדתו של ארולף היטלר פנו לישיבה ירו־שלמית ובפיהם בקשה תמוהה: הקימו אנדרטת־זיכרון בפיתחו של מרתף־השואה על הר־ציון. על אבן האנדרטה כיתבו כי היטלר היה מחסידי אומות־העולם. תמורת זאת תקבלו סכום של עשרה מיליון דולר.

במשך זמן־מה התחבטו ראשי־הי־שיבה בשאלות מוסר וכספים. לבסוף השיבו תשובה חיובית. ואכן, הכסף הו־עבר ליידיהם כמובטח. ויד־הזיכרון הוקמה תוך ציון שמם של התורמים הנדיבים.

דמיוני? ובכל זאת, משהו דומה אי־רע בירושלים. לפני כחודש הוקמה על הר־ציון, בפיתחו של מרתף־השואה, אנדרטה לזכר חסידי אומות־העולם האוקראינים — שלושה מיליון קדו־שים שנרצחו על־ידי הנאצים, ועשרה מיליון אוקראינים שהושמדו על־ידי הרוסים.

את האנדרטה הקימה ישיבת ה־תפוצות, המנהלת ומתחזקת את מר־תף־השואה. בתמורה קיבלה הישיבה 57 אלף דולר, מאוקראינים היושבים בארצות־הברית, ובראשם הנדבן יורי דיבה.

גיבורי הטבח

אוקראינים הקדושים, חסידי אומות־העולם, היו מפורסמים מאז ומעולם בשינאתם התהומית ליהודים. יתכן כי עלו בכך על כל עם אחר בתבל.

כאשר פלשו הנאצים לברית־המוע־צות, הם התקבלו ברחבי אוקראינה בזרי־פרחים ובנשיקות. האוקראינים הלאומניים ראו בהם משחררים משו־לשים — הן מן הרוסים. הן מן הקומוניסטים, הן מן היהודים. לכן שיתפו פעולה בהתלהבות בהשמדת היהודים. מיליון וחצי יהודי אוקראינה חוסלו. רק כמה מאות יהודים מצאו מיקלט בבתי שכנים אוקראיניים — לעומת אלפים רבים בצ'כוסלובקיה הקטנה, למשל.

תחילה חשבו הנאצים לתמוך בלאו־מנות האוקראינית ולהקים מדינה או־קראינית עצמאית, בחסותם. אך מתוך אמונה בניצחונם הקרוב, החליטו הנא־צים להימנע מכך, מכיוון שהתכוונו אחרי הניצחון להשמיד או לגרש גם את האוקראינים, בני הגזע הסלאבי הנחות, ולמסור את אדמתם למתנחלים גרמנים. לכן גבר הדיכוי הגרמני גם באוקראינה.

כאשר גורשו הנאצים בקרבות מרים, נקמו המנצחים הסובייטיים בנאצים האוקראינים ובמשתפי־הפעולה. לדיברי הגולים האוקראינים שנסו למערב — רובם לאומנים שתמכו בנאצים — הושמדו על־ידי

חמלניצקי
חמל הרשע

הסובייטים כעשרה מיליוני אוקראינים — ואלה הונצחו על אנדרטת־הניצחון.

מילחמת־העולם השניה לא היתה אלא חוליה נוספת בשרשרת הארוכה של האנטי־שמיות האוקראינית. קדמו לה פרעות ופוגרומים, שלא נפלו באכזריותם מאימי השואה.

בחודש מאי, 1648, הנהיג זינובי בוהדן חמלניצקי את הקוזאקים שלו למרד בשילטון האצולה הפולנית ב־אוקראינה. אגב כך פרעו אנשיו וטבחו ביהודים. 100 אלף יהודים נרצחו תוך חצי שנה. „חמל הרשע", הלא הוא חמלניצקי בפי היהודים, היה לגיבור לאומי באוקראינה.

ממשיכי דרכו של חמלניצקי, הקו־זאקים ההידמאקים, הרגו בשנת 1768 אלפי יהודים.

אחר־כך הגיע תורו של סמיון פט־ליורה. בחודש פברואר 1919 היה פט־ליורה מפקדו העליון של הצבא האוקראיני „הלבן". באותה שנה ניסה הצבא האדום הסובייטי להשתלט על אוקראינה. פטליורה, שניגף במערכה הצבאית, נקם את כישלונו ביהודי אוקראינה, שתמכו בצבא האדום. תוך שישה שבועות נרצחו 100 אלף יהודים.

ב־1926, בפאריס, ארב שלום שוואר־צבארד, שעון יהודי ממוצא או־קראיני לפטליורה וירה בו למוות. במישפט דרמאתי, שעורר הד בכל רחבי העולם, זוכה שוואר־צבארד מאש־מת רצח.

האנדרטה, יש לציין, מנציחה רק את זיכרם של הקדושים שרצחו יהודים בימי מילחמת־העולם השניה. אין בה אף לא מילה אחת לזכר הקוזאקים האמיצים וחסידי־אומות־העולם חמל־ניצקי ופטליורה.

פיסת־בד שחורה

חום גל, מנהלו של מרתף־השו־אה: „היו בין האוקראינים חסידי־אומות־העולם, והיו גם רוצחי־יהודים. רבות מהמצבות במרתף־השואה מד־כירות את האוקראינים כרוצחים. בשביל האיזון הקמנו את האנדרטה."

חוש הצדק והאיזון, מסתבר, לוקה בחסר אצל קורבנות הנאצים. ימים ספורים אחרי הקמת האנדרטה ביקר במקום משה מיליס מרמת־גן. „אני הייתי באוקראינה בזמן המילחמה, ואני יודע. מנסיון, עד כמה האוקראינים שונאים יהודים. בזמן המילחמה הם שיתפו פעולה עם הנאצים, ומרוב התלהבות לא יכלו להפסיק את הטבח. גם אחרי המילחמה הסתובבו כנופיות של אוקראינים, חיפשו יהודים ורצחו אותם.

„כשראיתי את האנדרטה, לא האמנ־תי למראה עיניי. הרגשתי שאני מת־פוצץ מכעס ובושה. איך מסוגלים יהודים להקים אנדרטה כזו, על הר־ציון, בפתח מרתף־השואה? זו ממש שערוריה!"

ראשי הישיבה השיבו למיליס המ־זועזע שאין זה מעניינו מדוע הוקמה האנדרטה לזיכרם של האוקראינים. „זהו עניינו הפרטי," אמרו.

הרב מרדכי גולדשטיין, ראש ישי־בת התפוצות, סירב להשיב לשאלות העולם הזה.

מישרד־הדתות, האחראי על המקו־מות הקדושים, ובכללם הר־ציון, לא מיהר לנקוט עמדה. במיכתב למיליס השיב הד"ר יוסף בורג כי ישיבת התפוצות היא האחראית למתרחש סביב מרתף־השואה וכי הוא, שר־הדתות, אינו יכול לעשות דבר בנדון.

להעולם הזה אמר השר בורג: „אטפל בנושא אחרי החגים."

איר־גוניהם של ניצולי־השואה סברו כי אין לדחות את הטיפול בנושא. הם פנו לראשי הישיבה ותבעו מהם להסיר את האנדרטה עד ליום־הכיפורים. האנ־דרטה לא הוסרה, אלא כוסתה בפיסת־בד שחורה, שעל גבה נכתב: לזכר חסידי־אומות־העולם.

ביטבורג זה אפס

ב יום החמישי שלאחר יום הכי־פורים הגיעו למקום כמאה ניצו־לי־השואה. תוך רקות ניתצו בפטישים את האנדרטה. בחורי־הישיבה, שניצבו בקירבת־מקום, לא מנעו את ההריסה.

קדם למעשה נסיון של עיריית־ירושלים להרוס את האנדרטה. עשרות בחורי־ישיבה התגודדו מסביב, כשהם מונעים בגופם את ההריסה.

רפי דברה, דובר עיריית ירושלים: „החלטנו שאין כל טעם להמתין לצו־הריסה של בית־המישפט. שכן זהו תהליך ארוך. תחת זאת ניהלנו משא־ומתן מייגע עם רבני הישיבה. לבסוף הם הסכימו להסיר את המצבה מפיתחו של מרתף־השואה ולהעבירה לחצר הישיבה.

„הסכם זה מבייש את הישיבה לא פחות מהצבת האנדרטה בפתח מרתף־השואה. כיצד מסכימה ישיבה יהודית בירושלים, ששמה לה למטרה להנציח בלימודיה את זכר השואה, להכניס את מצבת־הפיגולים הזו לחצר הפנימית שלה?"

מזה שנים אחדות מבקשת עיריית ירושלים להעביר את ניהול מרתף־השואה לידי גוף ממלכתי. רפי דברה: „בעבר הוכיחה הישיבה כי אין היא מטפלת כראוי במרתף. לפני כשנה התלוננו מבקרים רבים על עזובה והזנחה השוררים במקום. רק אחרי שקמה שערוריה ציבורית, שיפצה הישיבה את המקום. ועכשיו, המעשה הזה עם האנדרטה, היה הקש ששבר את גב הגמל."

ראשי הישיבה אינם ממהרים לוותר על נכס כספי רב־ערך כמרתף־השואה. השמועות מספרות כי בניו־יורק הו־קם מישרד של הישיבה, המתרים כס־פים למרתף־השואה. ניצולי־השואה תורמים בעין יפה. הכספים מועברים לישיבה.

ובינתיים, עד שיבדקו וימליצו ויח־ליטו ויבצעו, הוכיחה ישיבת התפוצות כי כל מה שרונלד רגן עושה, יכולה היא לעשות טוב יותר. המראה של אנדרטה לרוצחים בפתח מקום האזכרה לנרצחים מזעזע הרבה יותר מהנחת זרי פרחים בבית־הקברות בביטבורג.

פטליורה
הצבא הלבן

קרבנות פטליורה: פוגרום ז'יטומיר, 1919
מאה אלף נרצחו

קוברים את הקיץ, גם ממהרים לגמור את היין

וגם מגישים שניצלים ומיצים לכולם

הצלחה בפעם השמינית

מלון, הם בוודאי העדיפו להימצא בחדריהם הנוחים, ולא בלובי האנטיפטי. באולם הגדול היתה האווירה שונה לחלוטין: הכלאה בין חינה תימנית שמחה למסיבה של יחסי־ציבור. כולם ישבו לשולחנות ערוכים יפה והתכבדו במיץ ובשניצלים. חיים משה שר מעל הבימה בוליום גבוה מאוד, ועל הכל הטילה אור מסנוור מצלמת וידיאו עם זרקורים, שהנציחה את האירוע.

חיים משה ישב לשולחן יחד עם בני מישפחתו. אמו של חיים ואביו יעקב הרעיפו נשיקות על בנם המצליח. האם מחבקת את גדי והאב את אסי, שניהם ילדיו של הזמר החוגג.

רותי לרמן באה למסיבה עם בעלה אילי גורליצקי, שהוא יו"ר איגוד־אמני־ישראל. גורליצקי ואשתו היפה לא מצאו מקום ליד השולחן, ועמדו בצד כשהם משוחחים עם המוזמנים.

מן הרגע שחיים משה ושיריו עברו את מחסום הלגיטימציה של שדרני־הרדיו, לא נותר עוד שום דבר שיחצוץ בינו לבין צלמי־העיתונות. המבקשים לצלם אותו בכל מיני תנוחות, עם כל מיני אנשים. כזה בדיוק היה המצב השבוע, באולם הגדול של מלון מצפון לתל־אביב. שם נערכה המסיבה לרגל צאת תקליטו השמיני של משה, להיות זמר.

לובי השיש הענקי והקר של המלון היה ריק ומבריק. אם היו אורחים ב־היו במסיבה הרבה מוצלחים ומפורסמים. כמו **אילי גורליצקי, יוסי גרבר**, הזמרת המארוקאית **ריי־מונד, ננסי ברנדס**, רקדנית־הבטן **בארי סימון, קובי אושרת, חיים מלובן** מהטלוויזיה וכמובן, האחים **ראובני. אשר** ראובני הוא האמרגן והמנהל האישי של משה. המכונית החדשה של משה, מתוצרת בה־אם־וה, שחנתה בחוץ, היא ההוכחה הטובה ביותר שראובני הוא אמרגן מוצלח במיוחד, שכדאי להיות קשור אליו.

שלמה גולדברג המכונה ג'ינג'י, בא למסיבה לבדו, אבל לצורך הצילום חיבק את ענת דולב, בעבר שדרנית בגלי צה"ל וכיום מועמדת למישרה של קריינית בטלוויזיה. הכוס בידיו של גולדברג היא כוס פלסטיק, מה שלא כל כך יאה ליין־ביכורים.

צעיר אבל ממזר

יין ישן הוא יין טוב — זה ידוע. אבל הצרפתים, האוהבים להתענג על דברים צעירים, מצאו שגם יין אדום צעיר יש לו תכונות משובבות־נפש. בצרפת מתקיימת בכל שנה חגיגה שבה מציגים הכורמים את הבוז'ולה של אותה שנה. המדובר ביין צעיר, שלא הספיק להתיישן בחביות־היקב. אפשר לשתות אותו רק במשך תקופה קצרה אחרי שיווקו — אחר־כך הוא מאבד את חריפותו המעקצצת האופיינית. הבוז'ולה צעיר, אבל עולה מהר לראש.

ביקבי כרמל מיזרחי חשבו שמה שמותר לצרפתים מותר גם לנו. כבר שלוש שנים הם עושים חגיגת בוז'ולה ישראלית לחלוטין, והתוצאות: השנה היין מבטיח במיוחד. כך טענו יודעי־דבר בחצר־היקב.

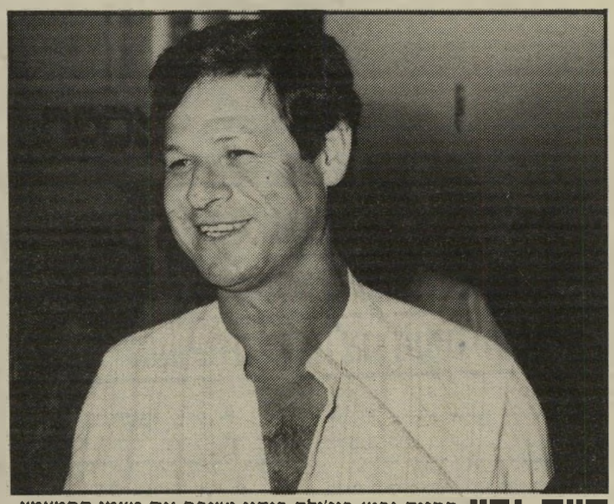

חיים יבין החזיק גביע בוז'ולה בידיו ושיבח את טעמו החמצמץ והמיוחד של היין הצעיר שלא הספיק להתישן בחביות ואשר ניתן לשתות אותו רק חודשים מיספר אחרי עונת הייצור ביקב.

לחגיגה שנערכה בחצר היקב בראשון־לציון באו הרבה אנשי־תיקשורת, אמנים, וכמובן — עיתונאים. מסביב היו חביות־עץ, אבל רק בשביל הקישוט — הבוז'ולה נמזג מתוך מיכלי קרטון ומתוך בקבוקים לתוך — שומו שמיים! — כוסות פלסטיק. רק מיוחסים כמו **מני פאר** או **מאיר ניצן**, ראש העיריה של ראשון, קיבלו לידם גביעי־זכוכית, כדת וכדין.

בני אמדורסקי שזוף ושרירי כהרגלו, העתיר חיבוקים ונשיקות על צעירה יפה שבאה איתו. אמדורסקי סירב, משום־מה, להגיד מי היפהפיה. אולי חשש מעין־הרע. אבל היה לו מה להגיד על היין. מילה של שלוש אותיות. ולמי שלא הבין את הרמז, הסביר: עוד!

חגיגה בארון מתים

איזור רחוב העליה בתל־אביב אינו בדיוק המקום המתאים למועדון־לילה. זהו רחוב של חנויות ומיתפרות, שבהם עובדים קשה כל שעות־היום, סוגרים בערב והולכים הביתה לישון. בעצם, אחרי השעה 7 בערב, רחוב העליה שומם לחלוטין, ואפילו קצת מפחיד. אין בו תאורת־רחוב, אין בו עוברים ושבים, אין בו כלום. מדי פעם עוברת ברחוב ניידת־מישטרה, שאנשיה מסתכלים בחשדנות על הטיפו־סים המעטים, שבכל זאת מעזים להיראות בסביבה בשעה לא הגיונית, כמו 1 בלילה.

באחד הרחובות הנידחים, המסתעפים מרחוב העליה, מצאנו את המסיבה של השבוע. למקום קראו פעם הקרמלין. אחר כך נקרא המקום שירוקו. היום הוא נקרא סוף העולם וזה די נכון.

כבר מרחוק אפשר היה לראות שה־מדובר במסיבה מבטיחה. ליד הפתח עמד גברתן, שמנע מכמה ילדים יפים וילדות יפות להיכנס. מכאן אפשר היה להבין שמה שמחכה בפנים שווה בהחלט את הוויכוח עם השומר.

עולים בטור אפל של מדרגות מרופדות. במדרגות ניצב בלונדי יפה־תואר, שלחש משהו על אוזנו של צעיר אתלטי ושחום בגופיה אופנתית, שם יד על כתפו.

עודד גרמנוב לבוש בחליפה שחורה וענוב בעניבה שחורה, בצילום עם אתי בללי ויעל דגני, שתי נערות שבאו לחגוג את מותו של הקיץ. השלושה הצטלמו ליד ארון־מתים עשוי עץ, שסימל את טקס האשכבה לקיץ שהסתיים. לא פלא לכן שהמסיבה נערכה במקום שנקרא סוף העולם, שזה, בינתיים הגילגול האחרון של שם המקום, שנקרא פעם, לא פחות ולא יותר, אלא הקרמלין.

שלי גל היפהפיה היא חיילת המשרתת בשדה־תעופה צבאי. לידה חנין חביב, שהוא ידידו של עודד, בעל המסיבה. החגיגה היתה אמורה להיערך כשכל המשתתפים לבושים בטוגות יווניות, אולם הבגד המסורתי נלבש רק לקראת הסוף. וגם זאת עשו רק בודדים שהחליפו את מחלצותיהם־לפי־האופה.

נכנסים למועדון עצמו. יש שם בר, מוזג והרבה משקאות. יש שם מוסיקה חדישה, המנוגנת בעוצמה הנכונה, בלי תקליטן פטפטן. בכניסה עמד ארון־מתים מלא חול. הלילה חוגג כאן **עודד גרמנוב** — אמן צעיר — את מותו של הקיץ.

המסיבה תוכננה כך שהמוזמנים יבואו לבושים בטוגות. כל מי שראה את הסרט בית החיות עם ג'ון בלושי, יודע למה הכוונה — מסיבה שבה שותים בלי הרף, שוברים בקבוקים ועולים לקומה השניה עם בן או בת הזוג בלי לעשות חשבון.

במסיבה של גרמנוב לא עשו אף אחד מהדברים האיומים האלה. כולם רקדו, נכון, אבל אף אחד לא התפשט — חוץ מבודדים, שלקראת הסוף החליפו מחלצותיהם בסרינים לבנים.

בקומה השניה של המועדון מצוי הגג, ושם נחו המוזמנים מהריקודים המפרכים. יש שם כיסאות ושולחנות ובר נוסף, עם שפע בקבוקים. ליד הבר עמדו שלוש נערות יפות, שאיש לא הזמינן למסיבה. הן באו לתל־אביב מקיבוץ בדרום־הארץ. הן היו יפות מאוד, בנות 17 או פחות, ולבושות במה שלפי דעתן הוא האופנה הזרוקה, השולטת היום במועדונים מסוג זה בתל־אביב. מישהו הזמין אותן לשתות על חשבונו בתחילת הערב. הן השאירו את התרמילים שלהן למטה, אצל השומר. לא נאה להסתובב עם תרמיל קיבוצניקי בין נערי הגל־החדש במועדון.

לילדות היפות היתה בעיה קטנה. לא היה להן איפה לישון בלילה. הן באו לעיר אחרי שסיכמו עם חבר שיישנו אצלו. לפני חצי שעה צילצלו אליו, והוא לא היה בבית. מישהי שואלת צלם אחד אם הוא יסכים להלין אותן הלילה. הוא עונה להן שלא.

למסיבה יש עוד סיבה. עודד פותח סטודיו חדש לצילום אמנותי. יש משהו מדליק בשילוב הזה של אמנים צעירים וילדות יפות. פעם החיים התחילו בגיל 30. היום הם מתחילים כבר בגיל 20 ומשהו.

הבארמן הציע משקה בנדיבות. כולם שתו מכוסות־זכוכית גבוהות וודקה, ג'ין וויסקי, בנות 16 עם בני 20. למטה, המוסיקה סחפה, משתוללת. גם התאורה היתה מהממת. לא כמו בדיסקוטקים העתיקים, שבהם היו הזרקורים המהבהבים מעוורים את עיני הרוקדים. כאן התאורה החליפה צבעים ברכות לפי המנגינה.

אתי בללי חנין חביב, עודד גרמנוב ועוד ידיד הצטלמו על הגג, כשהם לבושים בטוגות. מסיבת־טוגות של צעירים הוללים היתה, כזכור, המסמר בסרט האנרכיסטי בית החיות.

מיכאל רותם

אנשים

יגאל הורביץ מנשק בלחי, דניאלה וייס מתיישבת על כיסא רעוע ודב בן־מאיר אינו מפנה מקום

■ עורך־הדין האמריקאי־יהודי **סול לינוביץ**, מי שקדם **לריצ'רד מרפי** בטיולי המיז־רח התיכון, פירסם את ספר זיכרונותיו. בין השאר הוא מספר על התנהגותו של **מנחם בגין** בעת הלווייתו של **אנוור אל־סאדאת**. בגין מצא שם את נשיא־צרפת דאז, **ואלרי ז'יס־קארד־דאסטן**, ונתן לו הרצאה ארוכה על ההיסטוריה היהודית. אחרי־מעשה אמר לינוביץ לב־גין: „לא נתת לז'יסקאר הזדמנות לשאול אותך שאלה!" השיב בגין: „לפני שהוא יכול לשאול, הוא צריך לדעת מה לשאול."

■ סאדאת עצמו התלונן לא פעם באוזני לינוביץ על כך שבגין מתרכז בפרטים קטנ־נים. „דורני מנחם כל־כך פוחד, שאינו מבחין כלל שאנחנו יכו־לים לעשות ביחד דברים גדו־לים!" אמר סאדאת, לדברי לי־נוביץ.

■ ואילו אשתו של הנשיא, **ג'יהאן אל־סאדאת**, אמרה ללינוביץ, אחרי הרצח, שהיא בטוחה שבעלה קם ממקומו, כאשר התקרבו הרוצחים לבי־מת־ההצדעה שלו. „מכיוון שהוא רצה למות על רגליו!"

■ השר **יגאל הורביץ** אינו מחמיץ הזדמנויות לנשק ללחיין של נשים צעירות. עם פרוס החגים, עת בירכו כל הנוכחים בכנסת זה את זה ב„שנה טובה!" ו„גמר חתימה טובה!" תפס הורביץ כל צעירה שנקרתה בדרכו ואיחל לה, בלבביות, בצירוף נשיקה על כל לחי, את בירכותיו המסורתיות.

■ שר־החינוך **יצחק נבון** אירח בלישכתו, בערבו של יום השני, את אחד מבכירי רשות־השידור. האיש היה תשוש למדי, אחרי יום של התרוצצויות. לפ־תע שאב מרץ. מה מילא את הסוללות של האיש? שיחה טל־פונית שקיים השר עם בנו הקטן, **ארז**. מהשיחה הוברר לנוכחים כי נבון, שזאת לא היתה פגישתו האחרונה באותו ערב, מתכוון לקום למחרת לפנות בוקר כדי להתפלל עם בנו, ערב יום־הכיפורים.

■ **אופירה** ויצחק נבון כיבדו את פתיחתה של גלריה חדשה בירושלים. את הגלריה חנך האמן **מיכאל שוורץ**, שהמציא אותיות עבריות ועיצבן בסיגנונות שונים, על פי סיגנו־נות מהתנ"ך. יצירותיו של שוורץ, עולה חדש, מוצגות באר־מוז־המלוכה בדנמרק, במישכן נשיאי־ישראל ובמקומות כבו־דים אחרים.

■ **רותי**, רעייתו של חבר־הכנסת מעתלית, **פסח גרופר**, נראתה מסתובבת לאחרונה תדירות בכנסת בפרט, ובירו־שלים בכלל. גרופר התוססת, בדרך־כלל, הנמיכה טונים. הש־בוע הסבירה את פשר התמורה שחלה: אמה, תושבת ירושלים, חולה מזה זמן, וזאת הסיבה הן לעגמומיותה של רותי, הן להי־מצאה בירושלים.

■ ימים קשים ביותר עוב־רים על חבר־הכנסת החיפאי **שבח וייס**. אחרי שאחותו לקתה במחלה ממארת בכבד. והוא נאלץ להתמודד גם עם מחלה קשה שבה לקה אביו, בעוד שאחיינו סובל מהלם־קרב, לא הקריש וייס מחשבה למלאת לו יובל שנים בימים אלה.

■ ראש מועצת מיגדל־הע־מק, **שאול עמור**, הפתיע את השרים דוי לוי ויצחק מודעי, מששלה את רגלו והניחה בטב־עיות על הכיסא, הסמוך להם, בעת ישיבה משותפת שקיימו למציאת פיתרון לאיוש מישרת מנהל־הטלוויזיה. הסיבה להתנה־גותו המפתיעה של עמור, אינה נעוצה. חס־וחלילה, בנימוסים פרובינציאליים לוקים, אלא במ־חלה ממושכת, שממנה הוא סובל מזה זמן, והמקשה עליו את העמידה על רגלו. לכן, בכל הזדמנות ואתנחתא מסדר־יומו העמוס, הוא נותן דרור לכאביו בדרך המעוררת־מבטים.

■ האדם המדובר ביותר בק־רב חוגי הבראנז'ה בימים אלה, ובשמץ של קינאה, הוא **סילבן שלום**, יועצו הטרי של יצחק מודעי, שבטרם הספיק לחמם את כיסאו זכה בנסיעה „און־דה־האוז" ליפאן ולמקומות אכזו־טיים נוספים במיזרח הרחוק. שלום זכה בכל, בעוד שהדוברת הקודמת של מודעי, **אריאלה רבדל**, לא זכתה להגיח עם בוסה מהארץ במשך שנת כהונתה לצידו, וגם דובריו הקודמים של מודעי לא פונקו בנסיעות.

■ אדם נוסף המנצל את ההורדה שחלה במס־הנסיעות הוא חבר־הכנסת **אהרון אבו חצירא**. הח"כ הבודד מתמ"י נוסע בענייני מיפלגתו לקנדה.

■ **גרשון שום**, מי שהיה עד לא מכבר דובר עיריית ראשון־לציון, נראה לאחרונה יותר ויותר במיסדרונות כנסת־ישראל. הסיבה — שופ עבר לכהן כעוזרה הצמוד של סגנית־השר **שושנה ארבלי־אל־מוזלינו**. לא ידוע אם השי־נוי, שחל במעמדו, אירע כתו־צאה מחילוקי־דיעות בעיר הבי־ל"ויים, או ששופ החליט להק־דיש עצמו למאבקיה הקשים של אלמוזלינו במערכת הבריאות ובשר־הבריאות, **מרדכי** („מו־טה") **גור**.

■ בעת ישיבתה הממושכת־היסטורית של ועדת־הכספים של הכנסת בשבוע שעבר, ביום החמישי, עת נדחה כינוסה של המליאה משעה לשעה, טען חבר־הכנסת **דן תיכון**, בהקשר לקופת־חולים: „נציגת האוצר נאנסה!" מחה חבר־הכנסת **חיים קופמן**: „כך אתה מדבר בנו־כחות הסיעות הדתיות?" חזר והבהיר תיכון: „התכוונתי לאמר — נאנסה במרכאות!" הודעזע קופמן: „עכשיו הגזמת! אתה רוצה לאמר שנציגת האוצר, בע־צם, הסכימה לאונס?"

■ **דניאלה וייס** מגוש־אמונים מתכוננת בשקדנות לק־ראת טקס הנחת אבן־פינה להתנחלות חדשה בגדה המע־רבית, עלי שמה. היא וחבריה גם מצאו פסוק מתאים, שיבטא לדעתם את תיפארתו וקדושתו של המקום: „ועלי הכהן יושב על הכיסא, על מזוזת היכל־יהוה..." (שמואל א', א', 9). לא

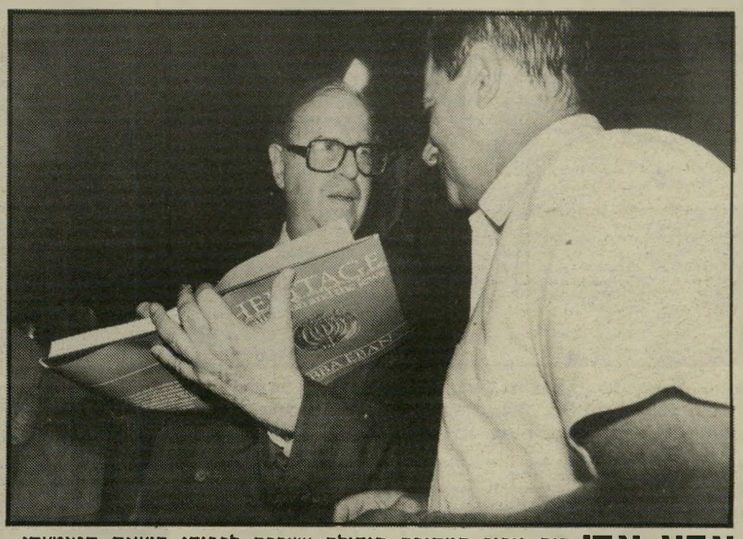

אבא אבן היה גיבור המסיבה הגדולה שערכה לכבודו הוצאת סטימצקי, שפירסמה את סיפרו מורשת, אשר עליו מבוססת סידרת־הטלוויזיה. אך בעוד שאבן חתם על הספר למי שקנה אותו במקום, גנב שימעון פרס את ההצגה. הוא החזיק מתחת לבית־השחי שלו את הסטנוגראמה של נאומו של המלך חוסיין בעצרת האו"ם, שנגאם יום קודם לכן, ומסר למי שרצה לשמוע את דעתו על הנאום ה„מזהיר". באותה השעה נערך איחוד מישפחתי על־ידי שתי האחיות לבית אמבש, יכידות מצריים: אורה הרצוג, אשת הנשיא (בתמונה מלמטה מימין), וסוזי אבן, אשת המארח. אבן סיפר על תגובות צופים באולם שראו את הסידרה. יהודי אמריקאי, ששמע לראשונה על גירוש ספרד, החליט לבטל את ביקורו המתוכנן במיורקה, ואילו צופה ישראלי התפעל ממראה מיסגד, ושאל את אבן היכן בספרד עומד בניין זה. הוא נדהם לשמוע שזוהי כיפת־הסלע.

רויטל מור בת ה־17 (מימין, בחולצה לבנה על גופיה שחורה ובשיער פזור), שדרכה כדוגמנית צלחה ביפאן, יחד עם עמיתותיה למיקצוע. סיגל גרוס, גם היא בת 17, חילקו, בעזרת חיילות. פרי לחיילים שעשו דרכם הביתה לחופשות־החגים. המיבצע נעשה ביוזמת מועצת־הפירות.

פאטנט

רון נחמן
איזה שר?

● כיצד להוציא אנשים, המכהנים בעמדות־מפתח, מישיבות הרות־גורל!

הנה שיטה, שכל הזכויות עליה שמורות לרון נחמן, ראש־מועצת אריאל ו־המישנה־לשעבר למנכ"ל רשות־השידור:

ביום השני, בעת אחד מהדיונים האינסופיים של הוועד־המנהל של רשות־השידור, נזקק נחמן לע־מיתו, ראש מועצת מיגדל־העמק, שאול עמור. מכיוון שבאותו יום ישבו החברים הנכבדים בוועד עם שרי־הליכוד ודנו בשאלה הנצחית „מי יהיה מנהל־הטלוויזיה?" הבין נחמן שיהיה קשה להוציא את עמור מהדיון. מה עשה? חייג את המיספר המבוקש והודיע למזכירה בקול סמכותי ביותר: „את שאול עמור!" „מי רוצה?" נענה בהיסוס. „הוא באמצע ישיבה!" „רוצים אותו מלישכת השר!" המשיך נחמן ב־טיבעיות רבה, והועבר כהרף־עין למזכירה נוספת. שם כבר ביקש: „את שאול עמור! זה מלישכת השר!" „כן!" נענה מייד והועבר, ללא שאלות נוספות כגון: איזה שר? איזו לישכה? מי מלישכת־השר מבקש אותו?

הפריע להם כלל כי ארבעה פרקים מאוחר יותר באותו הספר מסופר כיצד נפל עלי מאותו הכיסא עצמו „ותישבר מיפרקתו וימות".

■ בדילמה מאין־כמוה מצוי, בימים אלה, השר האנרגטי **משה שחל**. שחל, שנכלל בפורום הארבעה — יחד עם **דויד לוי, יצחק מודעי** ויצחק נבון — האמור למצוא את נוסחת־הפלא לבחירת מנהל־הטלוויזיה, הוא חברו הקרוב של **יוסף בראל**, אחד משלושת המועמדים הפייבוריטים. מאידך, הוא מקורבו ואיש־שלומו של **שימעון פרס**, וזה תומך תמיכה נחרצת ב**חיים יבין** למישרה הנכספת.

■ מנהל המכס **מרדכי ברקת** פגש בצלמת שעשתה דרכה לכנסת. הצלמת היתה לבושה בלבוש חורפי למדי, שבלט על רקע השרב ששרר בירושלים. „מדוע את לבושה כל־כך סגור?" התעניין. „אני הולכת לכנסת!" הסבירה הצלמת בגאווה. „נו, אז מה?" לא הבין ברקת. „אני עשויה לפגוש שם, למשל, את הרב **אברהם שי־פירא**," אמרה הצלמת, וסגרה כפתור נוסף בחולצתה. „אני חייבת להקפיד על הופעה סו־לידית!" הגיב ברקת, בשובבות: „לפי מה שקראתי בהעולם הזה לאחרונה, יעדיף שפירא דווקא כפתור פתוח..."

■ חבר־הכנסת **דב בן־מאיר** התארח בערב־ראיונות. במהלך הראיון הציע הצעה מהפכנית: להקים גוש פוליטי חדש — מיפלגת־העבודה־ליב־רלים. המנחה **משה טימור**, שזכר את המאבק הממושך שניהל בן־מאיר עד שוויתר על כיסאו כממלא־מקום ראש עי־ריית תל־אביב, בגלל כהונתו בכנסת, שאלו: „איך אתה חושב שזה יסתדר? אם יהיה צורך, האם תהיה מוכן לפנות את מקומך?" השיב בן־מאיר: „אני לא! אבל אולי מישהו אחר..."

■ מרואיין אחר של טימור, שלא דיבר מפורשות. היה חבר־הכנסת **מיכאל דקל**, אחד המועמדים למישרת סגן שר־הביטחון, אם תאויש אי־פעם. הוא נשאל, כמובן, על סוגיה תמוהה זו. „כיצד זה," תהה טימור, „אתם — הליכוד — מוותרים על מישרת־סגן־שר מרכזית שכזאת, ועוד לארבע שנים?" דקל התפתל וניסה נואשות להתחמק מתשובה. „המוסדות צריכים להחליט," זרק. „האם זה נובע מחולשתו של **יצחק שמיר**?" לחץ טי־מור, „או מחולשת המועמד (דקל)?" כאן ממש התרגש דקל ופלט חלושות: „המוסדות..."

■ לפעמים משתלם לקבל מכות. כך יכול להעיד על בשרו **מיכאל הנדלזלץ**, מבקר־התיאטרון, שספג חבטות מידי השחקן **יוסי פולק**. מאז הח־בטות, שגררו בעיקבותיהן את השעייתו של פולק מהבימה, למשך שלושה חודשים, הפך הנדלזלץ לדמות התיקשורתית מבוקשת ביותר, בערבי־ראיונות למיניהם, המתחרים ביניהם על הזכות לארח את הקורבן־התורן.

■ הסופר **אהוד בן־עזר**, שעלה לאחרונה לכותרות בזכות סיפרו, העוסק באופן יסודי במין, טען בשבוע שעבר, כי אינו מבין על מה המהומה. „סיפרי אינו עוסק בסקס." הרים בן־עזר גבה, „הוא בעצם מהתלה פוליטית!"

■ הכל יחסי — כך הבהירה הכנסת **מיכאל דקל**, אחד המועמדים למישרת סגן שר־הביטחון, אם תאויש אי־פעם. הוא נשאל, כמובן, על סוגיה תמוהה זו. „כיצד זה," תהה טימור, „אתם — הליכוד — מוותרים על מישרת־סגן־שר מרכזית שכזאת, ועוד לארבע שנים?" דקל התפתל וניסה נואשות להתחמק מתשובה. „המוסדות צריכים להחליט," זרק. „האם זה נובע מחולשתו של **יצחק שמיר**?" לחץ טי־מור, „או מחולשת המועמד (דקל)?" כאן ממש התרגש דקל ופלט חלושות: „המוסדות..."

■ לפעמים משתלם לקבל מכות. כך יכול להעיד על בשרו **מיכאל הנדלזלץ**, מבקר־התיאטרון, שספג חבטות מידי השחקן **יוסי פולק**. מאז הח־בטות, שגררו בעיקבותיהן את השעייתו של פולק מהבימה, למשך שלושה חודשים, הפך הנדלזלץ לדמות התיקשורתית מבוקשת ביותר, בערבי־ראיונות למיניהם, המתחרים ביניהם על הזכות לארח את הקורבן־התורן.

■ הסופר **אהוד בן־עזר**, שעלה לאחרונה לכותרות בזכות סיפרו, העוסק באופן יסודי במין, טען בשבוע שעבר, כי אינו מבין על מה המהומה. „סיפרי אינו עוסק בסקס." הרים בן־עזר גבה, „הוא בעצם מהתלה פוליטית!"

■ הכל יחסי — כך הבהירה מלכת־היופי **הילה קלמן**, שהוזמנה לכבד בערב־ראיונות. קלמן, שהגיעה מטופחת ט־פ־טופ, ביקשה להיות בין ראשוני המרואיינים, וביקשה לקצר בו. משנשאלה מדוע, השיבה המלכה המאופרת־מתוסרקת: „מה זאת אומרת? אני מופיעה אחר־כך בתצוגת־האופנה המסיימת את הערב, ועליי להתכונן!" משנש־אלה לטיב ההכנות, פירטה: „עליי להסתרק, להתאפר..."

■ נושא הגיזענות הפך לפר־פולארי ביותר, בתחום האמנות בארץ. בפרט בתיאטרון. תיאט־רון הבימה מתכוון להעלות ערב, פרי עטם של יוצרים מכל הקשת הפוליטית, נגד התופעה. גם **מישה אשרוב** ורעייתו, **בלהה מס**, מעלים הפקה ושמה „על גיזענות ודמוקרטיה." הערב יוצר קשר בין השואה לבין מדי־ניות האפרטהייד בדרום־אפרי־קה, על־ידי המחזת שני סיפורים — אחד מאת **יאנוש קורצ'ק**, הצלקת, והשני מאת **אורסולה ורפל**, ללבנים בלבד! ההפקה מיועדת לכיתות ד'–ח'.

■ **מוסיק שמש**, אחד האנשים הסקסגוניים ביותר בירו־שלים, אינו זקוק לסיבה־למ־סיבה. בשבוע שעבר אירגן את מסיבת־העונה בירושלים — או, לפחות, אחת מאותן הקרויות כך. שמש ורעייתו **נורית** הזמינו את רוב נציגי החוג הנוצץ והבוהמי של ירושלים לחגיגה עליזה של סטייקים וממולאים שנמשכה עד אור הבוקר.

■ **דיאן לאנגטון**, כוכבת המחזה ישו כוכב עליון, שבו הופיעה בתפקיד ג'ני, **וריי וונס**, המוכר מהגירסה המודר־נית למחזמר הקוסם מארץ עוץ וסרטים כמו: סופרמאן 1, סופרמאן 2, עומדים לפקוד את הארץ בקרוב, במיסגרת העלאת הקומדיה המוסיקלית עד לאן יגיע מזלך?. המוצגת כעת בהצלחה על בימות לונדון. את השירים לקומדיה הלחינו **פרד אב** ו**ג'ון קאנדר**, שהשתתפו בעבר בכתיבת כמה ממחזות־הזמר המצליחים ביותר. ביניהם: קברט, פאני ליידי והשיר המ־פורסם ניו־יורק, ניו־יורק.

יואב קוטנר (שני מימין בתמונה למעלה) הפגין שימחה מול עדשת־המצלמה ביום שבו מלאו לתחנת גלי־צה"ל 35 שנה. יחד עמו בתצלום בתקליטיית התחנה מחייכים הלן ביכנר, עובדת הסירטיה, המפיקה נוגה טל, עורך המוסיקה מאיר לחיאני, ואלי חיון, גם הוא עובד הסירטיה. בתמונה התחתונה: כמה מאנשי יומן גלי־צה"ל: ירון וילנסקי, מגיש היומן באותו ערב, משה גל, עורך, והמפיקה מירב אור, הכתבים גיא פינס, המניף בקבוק יין תוסס, ואלי אילדיס והמפיקה דורית וורמן. למרות הניסיונות הבלתי־פוסקים במשך השנתיים האחרונות לקצץ את כנפיו של יומן גלי־צה"ל, הצליח מפקד התחנה, רון בן־ישי, לשמור על הצעירים העוסקים במלאכת התיקשורת מפני הלחצים.

יחזקאל זכאי מנכ"ל חברת מקורות, מוקף בנשים, עת בילה את חופשת־החגים במלון־פאר בהרצליה־פיתוח. זכאי העדיף לשכוח את בעיות העבודה, שהן מנת־חלקו היומיומית, והתחרה בשחיה בבריכה. את התואר „אלוף הבריכה" הוא אומנם לא קטף, אך כפיצוי – זכה בחברה טובה.

פסוקי השבוע

● **בעל־הטור ב. מיכאל** על המחוות הדתיות של שימעון פרס: „אתה עושה את התורה קרדום לחפור בו קבר."

■ **הנ"ל**: „כדאי שאת תול־רות חייו של השר (אריאל) שרון לא יכתוב ביוגראף, אלא פולי־גראף."

● **דיין בבית־דין רבני**, לאשה שבעלה הוא סרבן־גט: „התפללי שבעלך ימות!"

דפנה כרק

ממגדל שלום לדיזנגוף סנטר בלי כאבי רגלים.

קבקבי נוחות של מגון, קלים, אורטופדים ואופנתיים. צריך יותר מזה?

פרקוטן

Magon

מגון - לנשים שעומדות על שלהן

שיווק. לבנדה 42, ת"א. 03-374961

סקס ועסקים
זכר או נקבה
שניהם מצותתים

- מכשירים למניעת ציתותים בטלפון
- שירות לגילוי מיקרופונים מושתלים
- מגלי־מתכות
- מזכירות אוטומטיות

רדיו דוקטור בע"מ
רחוב שלום עליכם 18
תל־אביב – טל. 286444

1985

דיאנה

קורסים מקצועיים ברמה גבוהה לספרות נשים וגברים.
לקוסמטיקה ואיפור. לאפילציה.
לפדיקור ומניקור
30 שנות נסיון
"דיאנה"
המכון הישראלי לספרות וקוסמטיקה
דיזנגוף 190 ת"א 226066 229388

שולה

השתלת ציפורניים מלאכותיות בשיטה אמריקאית — בידיים וגם ברגליים וכן השתלת ריסים.
גם ציפורן טבעית סדוקה או שבורה מתוקנת אצלנו, ונהיית — כחדשה!

◆

תל־אביב, המלך ג'ורג' 72
טל. 282969, 284919, 295318

שמור על ה"פלומבה" וטוס לאירופה!

עם משקפי הטייסים
ריי־באן האוריגינאליים
מתוצרת בוש אנד לומב

עינית בע"מ, היבואנים הבלעדיים של משקפי השמש **ריי־באן** מכריזים על מבצע קיץ '85 — הגרלת

3 טיסות חינם לאירופה!

ההגרלה תיערך ב־30.8.85 ע"פ המספרים הסידוריים המוטבעים על גבו של התג שצמוד לכל זוג משקפיים. תוצאותיה תתפרסמנה בעיתונות.

הקפידו ושימרו על התג! הוא ערובה **לריי באן** אמיתי ולמניעת זיופים — וסיכוי לטיסת חינם לאירופה.

עינית בע"מ
02-240335
TELEX 25297 EYES IL

כשאנחנו "מסדרים" אותך, אתה מרוויח

גרפיקאי, פרסומאי, בעל עסק:
בפעם הבאה כשתזדקק לשרותי סדר צילום פנה אלינו. אין לך מה להפסיד מלבד תעריפי־סדר גבוהים!

ביצוע מהיר,
של עבודות דחופות!

עיצוב וביצוע גראפי

הטיה לשני הכיוונים
הרתבה, הצרה

מודעות, הזמנות, קטלוגים, חוברות, מאזנים, כתבי־עת בעברית ובלועזית.

צפריר רוני, סדר צילום בצפון העיר
רח' בובליק 15 ת"א, 447363; וגם ברעננה, אחוזה 142, 052-447985

מודעות בטלפון

לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת

DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD.
ויזה
ישראכרט

שרות ת.ד. ללא תשלום - חניה חופשית במקום

פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 - 20.00 רצוף
03-227117/8

עם מי את הולכת לתיאטרון בחורף.

קבקבי נוחות של מגון, קלים, אורטופדים ואופנתיים. צריך יותר מזה?

פרקוטן

Magon

מגון - לנשים שעומדות על שלהן

שיווק. לבנדה 42, ת"א. 03-374961

רחל מרחלת על כל העולם

מאת שולמית ידיב

הבית בשדרות בן־גוריון

משנה מקום משנה מזל — זוהי אימרה נכונה. לפעמים משתנה המזל הרע למזל טוב, ולפעמים להיפך.

אצל מישפחת **יעקב שרת**, בנו של **משה שרת**, היה, לפי כל הסימנים, להיפך. שנים חיה מישפחת שרת בבית בצהלה, בשקט ובשלווה, עד שלאבי־המישפחה, יעקב שרת, נכנס ג'וק לראש לעבור לעיר הגדולה, תל־אביב. הוא חיפש דירה יפה, ולבסוף מצאו את דירתם של **מיקי ובני אמדורסקי** בשדרות בן־גוריון. נכנסו לדירה החדשה, ומאז התחילו הצרות.

מישפחת שרת רצתה לעשות כמה שינויים בדירה, אבל השכנים לא הסכימו לחתום. הם ניסו לצפצף על השכנים, ובשבתות העלו במעלית שקי־מלט ולבנים ועוד חומרי־בניין, והתחילו

יעקב שרת
לפי מגילת־העצמאות

לעשות את העבודה בעצמם. אבל כל פעם שמישהו ממישפחת שרת עלה למעלה עם לבנה, הבינו השכנים מה הולך לקרות, ומייד הגישו תלונות במישטרה. והמישטרה היתה באה ומ־גישה דוחות, והשרתים היו רבים עם השכנים, והשכנים היו רבים עם השרתים, והיתה שימחה גדולה מאוד בבניין.

לא יודעת מה המצב ברגע זה עם הבניה. מה שברור היום מעל לכל ספק הוא שלא כל השכנים בבניין היו נגד מישפחת שרת. דווקא היה בחור אחד מאוד נחמד, בחור שווייצי צעיר ולא־יהודי, ששם עין על מישפחת שרת, או יותר נכון על **נורית שרת**, בת ה־22. הוא התאהב בה. נורית החזירה לו אהבה, ועכשיו שניהם עזבו את הארץ לטובת שווייץ, שם נישאו זה לזה. אמא ואבא שרת לא נסעו לחתונה של הבת.

אני, כמו מגילת־העצמאות של ישראל, לא עושה הבדל בין אנשים בגלל דת, גזע ומין, ולכן אני שולחת לזוג הצעיר את בירכתי.

עודף הבנה

הוא בשנות ה־50 של חייו, נשוי. **היא** בשנות החמישים שלה, נשואה כבר שנים לבנו של צייר ידוע. הם ביחד כבר שנה.

הכל התחיל בצורה תמימה מאוד. הוא התע־ניין בציורים של חותנה. היא עזרה לו להבין דברים מסויימים. הם מצאו הבנה משותפת, ומאז הם מבינים זה את זה כמה פעמים בשבוע, בכל מיני מקומות.

אבל באמת אי־אפשר שכולם יבינו הכל.

מה קורה כאן?

על **יגאל תומרקין** אפשר להגיד הכל, אולי חוץ מאשר שהוא טיפוס מאושר וחייכן. ובכל זאת יש אנשים האומרים עליו בדיוק את זה בזמן האחרון. באמת, מאז לידת בנו הטרי, **דור**, הוא מתבדח, צוחק, מחייך, מדבר יפה אל האנשים, סוחב סלים כבדים מהמכולת לטובת **נעמה**. ממש סמל האב הצעיר והמבסוט.

אבל הטבע האנושי הוא משהו מאוד מחורבן. כמה שיותר טוב לבן־אדם, ככה הוא מחפש לעצמו לפחות איזה משהו קטן קטן, פיצפון, שיעיק עליו ושיעשה אותו לא לגמרי מאושר. ואם כל בני־האדם ככה, אז גם יגאל תומרקין ככה. לא כל הזמן הוא מיוחד.

אמרו לי שהדבר היחידי המציק לו כדי שיכ־ריז על עצמו באופן פומבי וחגיגי כעל האיש המאושר בעולם היא העובדה שהוא לא יכול לשאת את נעמה, אם בנו, לאשה, כי **נעמי**, רעייתו החוקית, לא רוצה לתת לו גט. ככה אמרו לי. אבל כל דבר שאומרים לי אני מייד טורחת לבדוק. שלחתי אל נעמי תומרקין מרגלת טובה מאוד שלי, והיא חזרה ואמרה לי, שנעמי תומר־קין אמרה בדיוק כך:

„אני לא יודעת על מה את מדברת בכלל. הרי כולם יודעים שאדם נמצא איפה שמחשבותיו נמצאות. אני אוהבת את יגאל. יגאל אוהב אותי וכרגע המצב הזה נוח לנו מאוד."

מה אני אגיד לכם? שום דבר לא פשוט אצל האמנים האלה!

יגאל תומרקין עם נעמה ודור
איפה הוא? איפה שמחשבותיו נמצאות!

בחור אחראי

כבר מזמן שמתי לב לכך שהשינויים בחיים תמיד באים בזוגות, כמו הצרות, כדי שלא יהיה להם משעמם. הנה, **רון בן־ישי**, מפקד גלי צה"ל, עוזב את התחנה אחרי שסיים בה את

רון בן־ישי
איך אפשר בלי אשה ובלי עבודה?

שרותו. ואם הוא כבר בשוונג של עזיבה, הוא החליט גם לעזוב את אשתו מזה יותר מ־20 שנה.

הוא החליט את ההחלטה על העזיבה הכפולה כבר לפני כמה וכמה חודשים, ומאז שהוא החליט סופית הוא התחיל לחפש לעצמו אלטרנטיבות. שלא ייצא שפיתאום ביום אחד הוא עוזב עבודה ואשה, ולמחרת אין לו גם עבודה וגם אשה.

אז הוא ישב לו במישרדו בקומה ג' של גלי צה"ל וחשב מה לעשות.

לחדר הזה נכנסו הרבה מאוד אנשים במשך היום. אחד האנשים האלה הציע לרון בן־ישי תפקיד יפה בשבועון טיים, וכנראה שרון לקח אותו לעצמו.

בין האנשים שנכנסו לחדר היו גם נשים, או יותר נכון בחורות צעירות, המשרתות בתחנה. על אחת מהן, קריינית בשם גבי דורון, שם רון בן־ישי עין. תמורת העין שלו הוא קיבל ממנה אהבה ונאמנות.

אז אל תדאגו לו. ברגע שהוא עוזב את הג'וב ואת האשה, כבר מחכה לו ג'וב חדש ואשה חדשה. בחור אחראי, הדואג לעתידו. מה יש לדבר!

מעיין הנעורים

אומרים שבשנגרי־לה, גן־העדן החצי־אבוד, אי־שם בין הרים ובין סלעים, זורם לו לאיטו פלג מים זכים. קחו טיסה לשנגרי־לה, טפסו על ההרים, ריקדו על הגבעות, קיטפו את כל הפרחים שבדרך, וכשתגיעו למעיין הנעורים, שממנו נובע הפלג, את מי תפגשו? שלושה ניחושים:

אותי? טמבלים! אותי לא תמצאו ליד פלג. אותי תמצאו ליד פלגין, בגלל כאב־הראש שאתם גורמים לי. מי נותר? נותר האחד והיחיד: **דני ליטאי**, זה מי שנותר!

אצלו זה התחיל אי־שם בפרה־היסטוריה. כשכולם פיתחו טעם מעודן בענייני שרימפס וקלמרי, דני פיתח טעם בענייני פירות־ים בביגדי־ים צמודים וחושפניים.

לא שהוא היה צריך להתאמץ במיוחד. הן הסתובבו סביבו כמו דבורים מסביב לצוף. מה הפלא? גם שארם שנשפך בגלונים, וגם מעמד מיוחד בעולם הלהקות הצבאיות. איז כמעט כוכבת בלהקות, שלא קיימה רומן סוער עם הבימאי המשגע.

אי־שם, באחד מפיתולי הדרך, נשא אשה והוליד שני ילדים. אחר־כך היתה שניה, שקראו לה **מלי**, קיבוצניקית מנווה־פילפל או רמת־מלפפון. וכשזה ניגמר נותרה בת חמודה, הגדלה היום בחיק אמה בקיבוץ עם אבא חדש. ואחר־כך? מה אני, מנהלת חשבונות?

אני נזכרת באחת שקראו לה **הראלה בר**. זמרת. וזהו. חוץ מכמה אירועים קטנים. אחד מהם היה איזה שטף־דם קטן במוח, שממנו הוא מת־

דני ליטאי
פירות־ים בביגדי־ים

אושש לאט אבל בטוח. סעיף הביטוח במיקרה זה נקרא **עירית**, ועירית דנן היא במיקרה קולגית שלי, צלמת במקומון צומת השרון. מאז שעירית לצידו, הגבר פורח. כשהם צועדים באחו, והוא נשען קלות על כתפיה. אין מאושר ממנו בצומת כפר־סבא.

למה לא סיפרתי לכם על הרומן עם הראלה כשזה פרח? השד יודע. וחוץ מזה, הוריה היו אז בשליחות בחו"ל, ומי רוצה להבהיל הורים רחוקים? היום אי־אפשר להבהילם עוד. מאז שנישאה למלחין **אבנר קנר**, ההורים רגועים. העולם כמינהגו נוהג, ובשנגרי־לה פתחו קיוסק, כשמאחרי הדלפק מי אם לא — דני ליטאי?

העולם הבא

העיתון החי ביותר במדינה

גליון מס' 21 ● עורכים אלכס פז ובנצי לופו

מאז הרעש פחת מיספר הפיגועים בבתי־הקולנוע במכסיקו־סיטי

גל־העזרה הבינלאומי, שסקד את מכסיקו אחרי רעש־האדמה, הביא עימו למכסיקו עש־רות קציני הג"א מישראל, שמידרו להתמקם בפיתחי בתי־הקולנוע, וכתוצאה מכך גבר ביט־חונם של האזרחים, המטיילים בחוצות ירוש־לים.

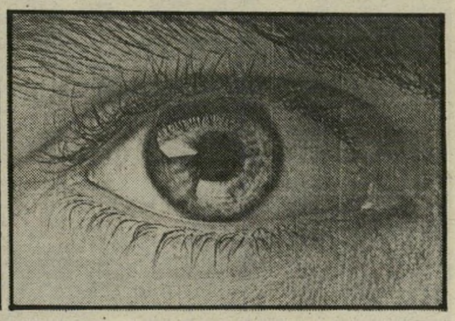

מימין: בדיקה בשבע עיניים של תיקים חשודים. משמאל: איש הג"א על מישמרתו

כותרות גנובות

תייר ישראלי נתפס כשהוא מבריח בכיליו־תיו אבנים מחומת־סין.

■

התעשיה האווירית תמ־כור מטוס־מודיעין ל־אחד־ארבע (14).

■

בפסק־דין שנתן בית־הדין לטביעות קטנות חוייבו מצילי תל־אביב לחדול מעיצומיהם מיד עם סיום עונת הרחצה.

■

ארל ויליאמס הובא לארץ על־ידי בנק־ישר־אל, ויבצע חסימות על מניות הבנקים.

■

צה"ל חשף רופא ש־סיפק תעודות־עיתונאי מזוייפות למשתמטים מ־מילואים. המיקרה נחשף אחרי פירסום הפרשה, שבה נמנע מהעיתונאי ראובן פדהצור להשתתף בשרות־מילואים, בגלל היותו עיתונאי.

■

הליכוד הודיע לפרס, שאם הוא לא יקבל את עמדתם בעניין טאבה, הם יטרפדו את הרו־טאציה ויאלצו אותו להמשיך ולהיות ראש־ממשלה גם בשנתיים ה־באות, ולאכול את כל מה שהוא בישל.

■

תוכנית־רדיו חדשה ל־פועלי ישראל בגלי־צה"ל: סבאח־אל־חיר, איסמא־עיל.

נפתח קורס ללשון עברית למלחכי־פינכה

לבוגרי הקורס מובטחת תעסוקה בשירות הממשלתי

המדור האסטרולוגי

בעריכת עשרה כוכביא

שאלה: אני בחורה צעירה ואוהבת־חיים. יש לי הרבה ידידים, ולפני שבוע חל שיפור במצבי הכלכלי והבוס שלי הבטיח שיקדם אותי גם במישור המיקצועי. במישור הכספי אני מתכוננת להשקיע במניות חופ־שיות, ולקראת סוף החודש יבוא אליי לביקור ידיד, שלא ראיתי מזמן.

תשובה: על פי התיאור שנתת, שירטטנו את מפת־הלידה שלך, והרינו להודיעך כי את בת שלושים, ונולדת בכ"ד תשרי תשט"ו.

קוראים נוספים הרוצים לדעת את תאריך לידתם ואת שמות הוריהם מתבקשים לש־לוח תיאור מפורט של אופיים אל האסטרולוג הראשי של מישרד־הפנים.

מישרדי האחים גינדי יצטרפו אליהם בחו"ל

המישרדים הסבירו, בנמל־התעופה, כי נסיעתם נועדה לצורכי־עסקים, משום שאין האחים גינדי מסוגלים לנהל את עסקיהם בחו"ל ללא מישרדיהם הנאמנים. המיש־רדים יחזרו לארץ מייד בתום חגיגות יום־העצמאות ה־300 של ארצות־הברית. בבית־המישפט נידונה בקשה להו־ציא צו־עיכוב־יציאה מהארץ נגד קרקעות החברה בגדה.

התקבל חוק הנזיר

בשבט זולו (הנחשב על־פי המסורת היהודית לשבט זבולון — אחד ה־שבטים האבודים) התק־בל אמש חוק־הנזיר, האו־סר גידול ומיסחר בנזי־רים לצורכי־מאכל.

חשבון־הנפש של עם ישראל

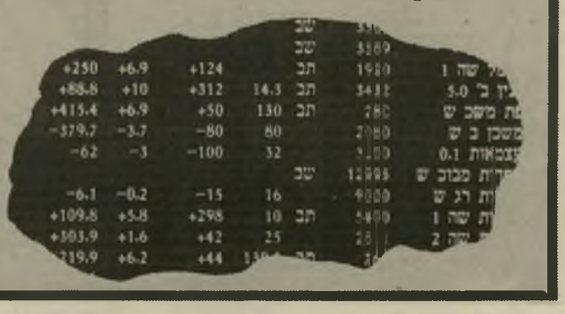

				שב		
				שב	3389	
+250	+6.9	+124		תב	1980	
+88.8	+10	+312	14.3	תב	3481	
+415.4	+6.9	+50	130	תב	280	
−379.7	−3.7	−80	80		2080	
−62	−3	−100	32		3.00	
				שב	12986	
−6.1	−0.2	−15	16		4000	
+109.8	+5.8	+298	10	תב	5400	
+303.9	+1.6	+42	25		26	
+219.9	+6.2	+44				

דבר המייסדים

השבוע חל יום־הולדת ל„העולם הבא". כרגיל, חגגנו אותו בהסתר ובצינעה באחד ממרתפי מערכת העיתון. התכנסנו הוא ואני, פתחנו וסגרנו בקבוקים ריקים וצילמנו להנאתנו תמונות מתוך חוברות־זימה.

כל השנה אנו מפרסמים תמונות של אחרים. הפעם, החלטנו לפרסם תמונות של אחרים אחרים (שעדיין לא הופיעו) ובמיוחד שלנו.

אנחנו, באימון קיץ של המערכת

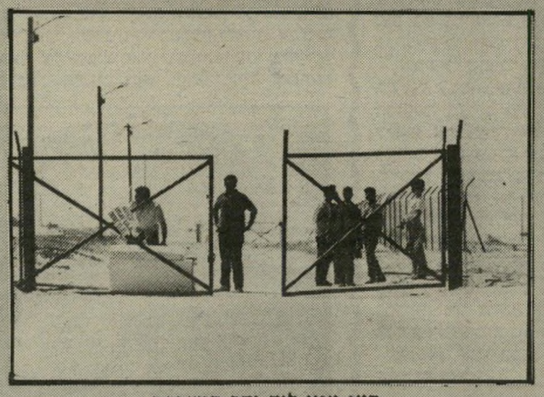

הוא ואני ליד גדר המערכת

אני והוא ליד שולחן העבודה

עשה לך עוגת סולר

החומרים הדרושים:
3 טון מזוט לתעשיה
50 ליטר סולר
1 עובד סוציאלי

בעיקבות הירידה הדרמאתית במחירי המזוט והסולר, בשיעור של שני אחוזים ויותר, ובעיקבות הפיקוח ההדוק על מחירי הירקות והפירות, אשר שמר על עליה מתונה בסך של 50 אחוז, רכשו המוני עם ישראל דלק תעשייתי, שאותו הם מתכוונים לבשל ולאכול בימי החג הקרבים ובאים.

העולם הבא שמח להציג מתכון מיוחד, בשיתוף השף הידוע סונול־פז. להכנת ארוחה משביעה למישפחה ממוצעת.

קח את החומרים, ערבב אותם במיקסר במשך 3 דקות, שפוך לפח־שמן, וגש לשיכת־הרווחה הקרובה. כעת הדלק את הפתיליה שהבאת במיוחד, ספר לעוזר הסוציאלי על העוגה שעימך והצע לו להתכבד. רצוי מאוד לבקש ממנו גפרור, כדי שירגיש כשותף שלם. מרגע זה ואילך יש לחכות כ־5 דקות בערך, ולא להתנגד לשוטרים שיובילו אותך לבית־המעצר.

אם שיחק לך מזלך, תגיע בדיוק לארוחת־ערב, ותוכל לקבל עגבניה טריה ועוגה.

בשבוע הבא, קורא שבע, כאשר נתבשר על ירידה נוספת במחיר הדלק, נלמד אותך איך להכין סלט מדלק 96 אוקטן.

ברגע שתפתחי את קופסת טמפוני פְלֶייר, תחושי בהבדל.

קחי קופסת פלייר לידיך. הסתכלי עליה — פרחונית, עדינה, מעוצבת בטעם ושימושית. פתחי את המכסה המסתובב והוציאי את הטמפון שלך. גם כאן — תרגישי בשינוי. פס הפתיחה של ניר הצלופן העוטף את הטמפון הוא לאורך, (לא לרוחב - כמו אצל האחרים), כדי לאפשר

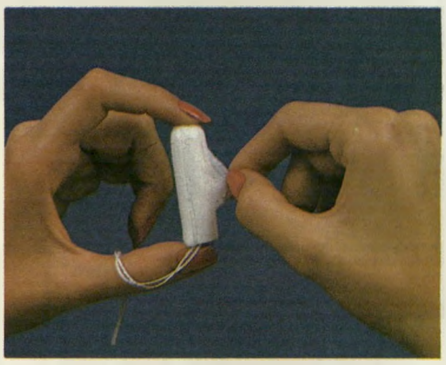

פתיחה מהירה, קלה והיגיינית. "קלפי" את הטמפון ושוב הפתעה — החוט איננו מכווץ כולו בתחתית (כמו אצל האחרים) אלא מלופף ישר וחלק סביב הטמפון ומאפשר לך הוצאה קלה ובטוחה. אם את מוכנה "להקריב" טמפון אחד או שניים כדי להיות בטוחה שאת מחזיקה ביד את הטמפון הטוב בעולם — "צבטי" אותו ותוכלי לראות בעינייך את המעטה העדין העוטף אותו מכל עבריו, ושומר על שלמותו בזמן השימוש וביחוד בעת הוצאתו. הכניסי אותו לכוס מים, ותראי מה קורה — פלייר סופג מעולה, תופח בעדינות לרוחב, ולא לאורך, ונשאר תמיד שלם. גם אם תכניסי ותוציאי אותו לכוס המים פעמים רבות, המים יישארו נקיים. ניסית פעם לעשות זאת עם טמפון אחר?

FLEUR — הטמפון היחיד שאיננו משאיר "עקבות" בגופך.

בצילום — טמפון פלייר מוכנס לכוס שעוצבה לפי מידות הנרתיק וצורתו. תוכלי לראות כיצד פלייר מתרחב לפי מידות גופך ונצמד בעדינות לדפנות הנרתיק.

פלייר — הטמפון השוודי שכבש במהפכה אינטימית מיליוני נשים באירופה ובארה"ב — עכשיו שלך. נסי אותו.

פלייר המהפכה האינטימית

יבואן ומפיץ בלעדי: חכמי בע"מ

פוינט

שנה 50 המחיר 1850 שקלים (כולל מע"מ)
מיסטר 2509 י"ז תשרי תשמ"ו, 2.10.1985

העולם הזה

יורש חברת „קופל" חתם על ערבות אישית — והחודש יאבד את דירתו ומכוניותיו

חקירה מיוחדת

המיליונר נשאר בחוסר כל